

تصویر ابو عبد الرحمن الکوردی

مؤستقا عزیز

ژیا نیکی پاکو

شهید دی داسنیکی ناپاکو

منتخبی اقرا الشافی
انتخابی از نویسندگان ایرانی و افغانی
www.igra-ahlamotada.com

نو و کور دلو و نو

حکومتی هاریس گورستان
وزارتی روشنیوری
بهرینو بهرنی گشتی چاپ و یلا و گردنموه
زنجیره (۲۲۷)

ماموستا عه زینز

ژانیکی پاک و شهیدی دهستیکی ناپاک

گوگردنموه و ناماده کردنی

محمهد شیخ عبدالکرم سولهیی

ماموستا عنبرين
شرپايتيكي پاك و شهيد ۛ ده ستيكي ناپاك

لاماده كردني: محمد د شيخ عبدالڪريم موله يي

تابپ و نه خشه ساري: لاراس حمده له معين

نه خشه ساري بهرگ: ديارى جمال

سهر بهر شتيارى چاپ: عه تا مه خود

چاپ: چاپي په كمم - سلېمانى ۲۰۰۴

چاپخانه ي وهزاره تي روشنيرى

تيراز: (۲۰۰۰)

ژماره ي سپاردن: (۳۰۶) ي سالى (۲۰۰۴) ي وهزاره تي روشنيرى پندراوه

بە يىقىنىك

گەنجىكى خەلگى گوندىكى ناوچەى قەرەداغ بوم . لەبەر نەبوونى
 قوتابخانە ، لەگوندىكەماندا بەمەبەستى خوئىندن ھاتمە سەلىمانى
 لەقوتابخانەى ناومندىى جەھورى دەمخوئىند ، چەند قوتابىيەك بوونە ھاورىم
 يەكەك لەو قوتابىيەنە عزىز مەحمود بوو .. سالانىكمان بەيەكەرە بەسەر
 برد .. ئەو سالانە بەدەيان بىرەھەرى تال و شىرىنى تىدادابوو .. زوربەيانم
 نووسىبوونەھ ، لەبوئە و سەيرانەكاندا ، چەندىن وئەمان گرتىبوو . بەلام
 بەھۇى بارى ناھەموارى گەلەكەمان و گوشارى ئېرىندانەى رۇئە يەك لەدواى
 يەكەكانى عىراقەرە بۇسەر بىزوتتەھەى رزگاربخواى كورد .. نەك وئە و
 دەفتەرى بىرەھەرىمان لەناوچوون ، بەلكو مال و گوند و شارو شاروچكەمان
 وئىرانكرا ، بۇ نووسىنەھەى ھەركارىكى (سىياسى و مېژرىى و ئەدەبى و
 رۇشنىرى) پىوئىستمان بەسەرچاھەى زور ھەيە .. سەرچاھەى نووسىنەھەى
 بىرەھەرىش .. دەفتەرى سالانە رۇزانەى بىرەھەرىيەكان و ئەو وئە و نامە و
 بەلگەنامانەيە كەندەپارىزىزىن .. مەن ھەموو ئەو نامە و بەلگەنامەو وئەنامە
 بەھۇى روودلوھ جۇزاو جۇرەكانى كوردستانەھەى زوربەى زۇريان لەناوچوون
 لەو رۇژەھەى (مامۇستا عزىز) شەھىد كراھ ، لەبەرنامەمدايە كە كورتەيەك
 لەمىژووى ژيانى ئەو ھاورى خۇشەويست و تىكۇشەرەم بىنووسمەرە .

لەسالانى ھەشتاكاندا .. نووسىنىكەم لەبارەيسەرە نووسى ، لەشىوھەى
 چىزۇكىندا و ئاردەم بۇ ئەزگەى ناومندى راگەيانىدىنى كۆمەلە لەبەرەرە .
 بەداخەرە ئەو نووسىنەم نازانم گەيشتە جىنى خۇى ، يان لەناوچوو ؟ ، ئەو
 نووسخەيەى لاي خۇشەم بوو ، لەكاتى گرتىمدا لەناوچوو ، ئەو كاتەى

لەزىندانى ئىمپۇغرىتېب بۇيۇم . كەلگەلەي نووسىنەۋەي مېژۇۋى ژىيانى مامۇستا
 غەزىزىم كەۋتەۋە سەر ، ئەرەش بەھۇي ئەرەۋەبۇۋ لەبەندىخانە كەكەۋتە
 نووسىنەۋەي يېرەۋەرىيەكانىم لەنووسىنەكاندا مامۇستا غەزىز دەبۇۋ
 بەتېشكىكى پرشىنگدارى نووسىنەكانىم . چەند لاپەرەيەكى بېرەۋەرىم
 نووسىيەۋە ، بەلەم لەبەر بارۇدۇخى زىندان نەمقوانى كارەكەم تەۋاۋ بىكەم .
 بەنىۋەناچلى ۋازمىلېھىنا ... دۋاي بەرىۋەنم .. ماۋەيەكى زۆر سىرقالى كارى
 حىزىيى ۋ رىكخراۋەيى بۇيۇم .. سىرقالىم بەئىش ۋ كارەۋە لەلەيك ۋ شالۋىزى
 لايەنە سىياسىيەكان ۋ شەپرى خۇكۇزىي كوردستان ، زۆر بەرنامەي لەبىر
 بىردەۋە .

شۈرشىگىچى سالانە بەدىيان ياد و بىرھەمىرى دەكرانەھە دەنوسىرانەھە ،
 ھەستەم دەكرە كارەكە زىساتر پەيۋەندى بەنزىكى شەھىدەكانەھە بوو
 لەبرادەران ، يان ھەلپەي كەس و كارىيان . ئەھەي زۆر سەرىنجى راكىشام
 لەماۋەي ئەم ھەھەو سالى ئازادى كوردستانەدا . تەنھا يەكجەر كۆپىك بۇ
 يادى شەھىد غەزىز كرا .. لەكاتىكدا سەيرەدەكرە مامۇستە غەزىز ھاۋپىي
 زۆرى برادەراتى سەركردايەتى (ى.ن.ك) بوو ، بەلام كەس لەو برادەرانەي
 لەخەمى مامۇستە غەزىزدا نەبوون ۋەكو پىۋىست . لەكاتىكدا دەشمىنى
 شەھىدى وابوو ، نەك جارى يەلكو سالانە كۆپى بۇ رىكەدخرا ، نووسىنيان
 لەسەر دەنوسىرا . لەكەنئەكانى راگەيانندەدا بەرنامەي تايبەتيان بۇ
 سازدەكرا و باسى خەبات و رۆزانى شۈرشىگىچىيان دەكرا .. ئەو نەرىتە
 كارىكى ۋەھەي شۈرشىگىچى بوو ، بەلايمەنەھە (شەھىد) ھەر شەھىدە ..
 جياكرەنەھەيان بەشىۋەيەك كارىگەرى و گازندەي لەناۋ بىنەمالەكان و
 كەسوكارى شەھىدەندا دروستكردىبوو .. ۋەكو دەلەيم شەھىد شەھىدە
 ئەۋەشم لەبەرچاۋەكە (پىشەمەرگەيەك) جياۋازە لەفەرماندەيەكى خاۋەن
 ئەزموون و كانرىك لەئەندامىكى سەركردايەتى ، كىشەكە لەۋەدايەكە
 لەنىۋان پىشەمەرگەيەك و پىشەمەرگەيەك و لەنىۋان كانرىك و كانرىك و
 سەركردەيەك و سەركردەيەكدا جياۋازى بىكرىت و كرايىت .

نازەنەن خان .. زۆر قەسەي گەلەيى ئامىزى لەو بارانەھە بۇ كىردەم .
 لەقەسەكاندا ھەستەمكرە ، تەۋاۋ بىزارە لەۋەي كەۋەكو پىۋىست كارىكى
 ئەۋتۇ بۇ مامۇستە غەزىز نەكراۋە ، بۇيە مەن بەلەيم پىدا كەچاۋپىكەوتنىكى
 (سەۋكى ھكۈمەتى) بۇ رىكەخەم و دەست بەنوسىنەھەي ژياننامەي
 شەھىد بىكەم .. بەرنامەكەم واداپشت ، لەپىگەي نووسىنى نامەھە بۇ ھەھەو

ئەر ھاۋېرىيەنى كەلگەل شەھىددا ژىاۋن ، بەمەبەستى ئەرەي ھەرىكەيان
چ بىرەۋىرىيەكەيان لەگەلئىداۋوۋ ، بۆمى بىۋوسىنەۋە بانگەۋازنىك لەم
رۇژناماندا بۆلۈكرەۋە :-

۱- ژمارە (۱۶۱) ى (۲۰۰۲/۹/۱۲) ى رۇژنامە ى رۇژنە ى سىلئمانى

۲- ژمارە (۷۹) ى (۲۰۰۲/۹/۱۶) ى رۇژنامە ى ھاۋلاتى

۳- ژمارە (۲۸۶۸) ى (۲۰۰۲/۹/۲۲) ى رۇژنامە ى كوردستانى نۆي

۴- ژمارە (۲۶) ى (۲۰۰۲/۹/۱۶) ى رۇژنامە ى ھەۋال

نامەكانىشەم بەيارمەتى چەند ھاۋېرىيەكەمان گەياندە زۆرىيە ھاۋېرىكانى ..
لەئەنجامى ئاردنى نامە و يانگەۋازمەكەدا ، چەند كەسىك ۋە لائىمان دامەۋە ،
زۆرىيەشيان نامەكەيان پشتگۆي خست و بەتەنھا دېرى ۋە لائىمان نەدامەۋە ،
بەداخەۋە دەلئىم .. ئەۋانە ى نامەم بۆ ئاردن ، دۋا ى نامەكان چەند جبار
بەتەلەقۇن و لەيەكتىرىيىنىدا ، پېم وتوۋنەتەۋە كە ۋە لائى نامەكەم بەدەنەۋە ،
بەلام ھىچ كەلكنىكى نەۋو ، بەھرحال ، دۋا ى سالىك چاۋەپۋانى ھاۋېرىيانى
غەزىز ، بەنۋوسىنى ئەم بەرىزانە ى كەلەم كىتئەدا دەخۇنىيەتەۋە كىتئە ى
(مامۇستا غەزىز ژىانئىكى پاك و شەھىدى دەستىكى ناپاك) گە لائەۋو ،
دلىنام ئەم كىتئە كورتەيەكى زۆر كورتە ، لەسەر شەھىد مامۇستا غەزىز ،
ئومىد دەكەم دۋا ى خۇنىدەۋە ى ئەم كىتئە لەلەيەن ھاۋېرىكانىيەۋە ، بېئىتە
ھاندەرىكىيان ، بىرەۋىرىيەكانىيان لەگەل مامۇستا غەزىزدا ، بىۋوسىنەۋە
بۆمى بىئىرن ، بۆلەۋە ى لەبەرگىكى تىردا كۆيەكەۋەۋە چاپى بىكەم ..
خەزەكەم بزانرىت نرىكە ى (۱۰۰) نامەم بۆ ئەر كەسانە نارىۋە كەزانىۋە
ھاۋېرى مامۇستا غەزىز بۋون .. ئەرە دەيىنئىن لەو سەد كەسە تەنھا ئەم

كەسسانە دەيىننن ۋە لامىيان داۋەتەمۇ ، لەم كىتەپدا بىرەمورىيەكانيان
نووسراۋە ..

لەم پىشەككەيدە بەپەسەندەم زانى لەخوئىندەمۇ ھەر بابەتتە لەم كىتەپدا
نووسراۋە ، ئامازە بۇ ھەندى بۇچوونى نووسەرمكانيان بىكەم ، لەبارەى
شەھىدەمۇ .

كولېئېرىكس نووسىنەكان

* كاك (عومەر فەتاح) لەنووسىنەكەيدا دەلەت : (عەزىز يەككىبوو لەم
ھاۋرىيانەى بىرۋاى بەدرىژەدانى خەباتى چەكدارىمۇ ، بۇيە لەكاتى
ھەرەسى شۇپشدا داۋاى لەھاۋرىيانى كۆمەلە كرد كەخۇپاگرىن و
لەشاخەكان بىمىننەمۇ ۋەئىزى چەكدار و مەفرەزى گەپۇك دىروستبەكن و
دەستەى چەكدارى زۆر لەكوردستاندا پىكبەئىفن . دژى ھەرەس و
خۇبەدەستەردەن رابوۋەستەن ، ھەر بەر بىرۋاىمۇ لەكۆبۈنەمۇ كىلۋى
پىنجۈينى كۆمەلەدا بەشدارىكرد).

* كاك (مولازم عومەر) دەلى (بەشانازىيەمۇ دەلەت سەرۋەرى بوونم بەكۆمەلە
بەپەلەى يەكەم دەگىرەمۇ بۇ شەھىد عەزىز و شەھىد جەمالە رەش) داننان
بەم سەرۋەرىيەدا ، تەنھا لەتەكۆشەرىكى ۋەكو كاك مولازم عومەر چاۋمېوان
دەكرىت .. زۆر تەكۆشەرىيە ، لەرىگەى تەكۆشەرىكەمۇ رىبازى خەباتى
شۇپشگىزىرى دۇزىۋەتەمۇ لەنەنجامدا بۇتە تەكۆشەرى بىرپەرس و
پەلەپايەى لەشۇپشدا ۋەرگرتوۋە ، بەلام ۋاراشكاۋانە و راستگۇيانە نالەت
سەرۋەرى بوونم بەكۆمەلە دەگىرەمۇ بۇ ئەم شەھىدەنە .

بەرمەنگارى ، كەچۈرۈم ئاگاڭدارلى شەھىد ھەزەر ۈزۈم كۆرۈپ بۇ ئۇ مەھسەلەيە ، خىرا (۱۷۰) دىنارى داىە دەستىم ، وتى ئەرە پارەى مەسروقاتى ژنەينانەكەمە خوشم و پارەكەش دەبەخشمە كۆمەلە..)

* (مام رۇستەم) لەژيانىكى كەمى خەباتىدا كەلگەل شەھىددا ژىاۋە خەباتى بەرجەستەدەكات : (ھەرچەندە تەمەنى ھەمۇو بۇ خەبات و تىكۆشان تەرخانكردىبو ، لەپىناۋى گەلەكەيدا ، تەمەنى پىشەمەرگايەتى لەشۈزىشى نويدا ژۆر كورتىبو ، ھەرۋەھا لەتەمەنىكى كورتدا ژيانى بەكوردو كوردستان بەخشى ، بەراستى بەجۋانەمەرگى خەباتى نەتەۋەيى دەژمىردىت ..)

* كاك (عومەر غەرىب) ۋەكو ھاۋرىيەكى رۇژانى خەباتى دەلئىت : (كۆرە كوردىكى ژۆر دلسۆز بو ، ھەزى لەقسەى خوش و نوكتەبو ، ھەمۇو كات دەم بەپىكەنەن بو ، ھەرگىز بەرۋو گىزى نەماندەبىنى ..)

* مامۇستا (ئەھمەد سالىح) لەنۋوسىنەكەيدا ۋا باسى شەھىد دەكات (دورر بو لەخۆھەلگىشان و خۆبەزلانەن و نازكردن و مەتەكردن بەسەر ھاۋرىكانىدا ، تەنھا دەستكەوتى برىتەبو لەو شادى و خوشىيەى لەكاتى بۇنەو يادەكاندا بەدل و دەروون و سەرو سىمايەۋە دياربو ..)

* لەنۋوسىنەكەى كاك (عومەر فەتاح)دا كەبەناۋىشەنى (بەلگەنامەكان باشتەر راستىيەكان دەسەلمەنەن) لەبەلگەنامەى سىيەمى بەلگەنامەكاندا .. لە خالى (۱۸)د پىشەنەز دەكرىت كەمەچ جۆرە لىبوردنىك ھەزەر نەگىرەتەرە ، ئەمە ئەرە ژۆر باش دەسەلمەنەن كە دورمەنە سەرسەختەكەى كورد رۇنەمى بەسەر و دىكتاتۇرىيەتى سەدام چەند سەلىان لەو جۋامىزە كىردۈتەرە ، چەندى لىتەرساۋن و چەند بەكەسىكى بەتۋاناۋ ئازاۋ بىباكيان زانىۋە لەبەرەمبەرى

سىياسەتەكەنى رېژىمەكەياندا ، بۇيە بەبى شەرمانە و زۆر بەرپاشكاوانە دالوا ئەمكەن ئەگەر لىيوردنىشىيان دەرکرد ، ئەو جەريەزىيە بەر لىيوردنەكە نەكەرىت ، چونكە لەگەل بەربو ، دەچىتەو بۇئاو رىزەكەنى پىشەمەرگە .

* كاك (جەمە چاوشىن) لەسەردانىگدا بۇ بەندىخانەى موسىل ، وا باسى سەردانەكە دەگىرپىتەو : (عەزىز وتى كەروشتە دەرەو بەدىقەت سەيرى لاي دەستە چەپ بىكەن ، چەند ژوورىكى تىدايە ، ىراتان لەوى ئەندەواسرىت ، كەچوینە دەرەو چوار ژورمان بىنى ، بەكەتییەى ئەستور دەرگاكەنى دوسكراپوون بەقلى گەرە داخراپوون ، چاومان بەقەنارەكان كەوت كە ەرقەنارەكە (۷) قولاپ و (۷) پەت و (۷) كورسى لەلاوہبو ، جۇگایەكى ئاوىش لەژىریاندا ئەپۇى ، دەروپەرى زەویيەكە ەمووى دياربو ، پاشماوہى لەسەدارەدانى پىتەوہبو) .

* كاك (سەلەح باين) وەكو ھاوپىيەكى مەدالىي و خۆشەويستى يەكتى لەسەردانىدا بۇ زىندانەكەى موسىل ، شەھىد عەزىز و باسى دادگای رېژىمى بۇ كەردوہ : (پىيان گوتە : حوكمەكەى تۇ خەكاندە تەمەردن ، بەدواى خەكانىشدا لاشەكەت لەشونىكى نادياردا بۇ ماوہى (۲۰) سال دەسبەسەر دەبىت ، مەيش بەگائە پىكرەنەو گوتە : ئەى نابى (۲۰) سال بەندىم و لەدواى (۲۰) سالەكە ئىعدام بىكەن ؟ مەن ئەمەيان بەباش دەزانم . كاربەدەستانى دادگا ناپەواكە بەجاری رەنگيان تىكچو ، پلارەكەى مەن زۆر تەپەى كەردن ، بەخىرايى راپىچى دەرەو ھۆلەكەيان كەردم و پىيان گوتە تۇ چۆن غىرەت ئەكەى لەھۆلى دادگادا وابلىنى !! مەيش گوتە : ئەرەى وىستەم كەردم و گوتە ئىوہوش ئەى نامرۇقىنە چ نامەردىيەكتان لەدەست دى دىقەى مەكەن) .

* كاك (ئازاد جەلال) لەيەكەم سەردانىاندا بۆ قەسەبخانەكەى موسىل ، شەھىد عەزىز پىيوتىبوو (ئەو رۆژەى رىگەى كوردەيەتى و ئەم رىبازەم ھەلبەرزەرد ، سەور دەمزانى ئەم رىگەيەشم دىتەپەى و دەمزانى كەپرىگەى خەبات و يەكۆشان بەگول نەچىتەرەو ، دۆژمانان نازان ھىندەى شاخەكانان سەرسەختىن ، دەيان بەلگو سەدانى وەكو مە سىدارەكانيان شەرمەزار دەكەن ، ئىمە وادەپۆين ، داوام لەئىو ئەوئە ، رىگەكەم بەرنەدەن و بەرژە بەخەباتان بەدەن بۆ تەواوکردنى رىبازەكەمان ..)

* (سەبىرە خان)ى خىزانى لەكۆتايى نووسىنەكەيدا سەبارەت بەعەزىز دەلىت : (خۆزگە سالانە يادى عەزىز دەكرەيەو ، رىز لەكەسوكارى دەگىرا ، وەكو ئەندامىكى سەركردەيەتى ھەسەبى بۆ دەكرە ، خۆزگە شۆنىك لەشۆنە گشتىيەكان لەشارى سەلىمانى بەناوى شەھىد عەزىزەو ناودەنرا ، خۆزگە مە مەدالىكە لەعەزىز دەپوو ، ناوى ھەرچى بوايە ھەر ناوم دەنايەو (عەزىز) ..)

* كاك (جەمال شەيخ نورى) لەنووسىنەكەيدا دەلىت : (شەھىد عەزىز ھەمىشە ئامۆزگارى دەكرەين ، پىنى لەسەر ئەو داتەگرت زىاد لەپىزىست بايەخ بەدەين بەناستى ھۆشيارىمان ، لەھەمانكاتدا لەناو خەلكدا ھىمەن و لەسەرخۆيەن و توندرو ئەيىن ..)

* مامۇستە (ئەنور مەھمود) سەبارەت بەچۆنىتى يەكترناسىنيان بەم شىوئە بەسەى دەكات : (سەرھەى ئاشناپوونم لەگەل ئەو زاتەدا دەگەپتەرە بۆ سالى (١٩٦٤) كە ھەردووكان قوتايىي بووين لەدواناوەندىي وەتەنى كورەن ، لەپەزەكانى يەككىتى قوتايىيەى كوردستاندا كارماندەكرە .. لەشانەكاندا ھەپتەكەى زۆر نەزىك و دلسۆزى يەكتر بووين ..)

* كاك (باپىر مەھمەد ئەبباس) ۋەكىل ھالەتتىكى زىنداننى كەسەر ۋە مەنئىك لەزىنداننى ھەيئەتى خاسەسى كەركوك بەيەكمەھ بولۇپ باسسى زىنداننى ۋە ئامۇزگار يىپەكلىنى مامۇستقا ئەزىز ۋە ئەھكەت (كاتىپ پىرسىيالى لىندەھكەت ۋە دەيەنەت بىزانىت مامۇستقا كىيىپ ، لەۋەلامدا ئەھلىت : (مەن مامۇستقا ئەزىزەم ، ئەم بىر ئەھمەدى تەننىشتم كاك ۋە بىدولرەزاقە .. ئىنجا كەۋتە زىنداننى كەتتىم ، پىنى ۋە تەم نەبى ئىعتىراف بىكەم ، نەبى نەبىنى شوۋىن ۋە جىگەي پىشەمەگە بىدركىنم ، تىيىگە ياندەم كە ئەگەر نەبىنىيەكەن بىدركىنم ، ئەۋا ئىندەم بىدركىنم .. تىيىگە ياندەم بىدركەندى نەبىنىيەكەن شوۋىش كەلگى نىيە ۋە كەرنىكى خەپە ، خۇپاگىرى كەرنىكى مەردانەيە ..)

* مامۇستقا (بىدولقادر ھەمە ئەمەن) لەۋەسىنە كۆرتەكەيدا ئەھلىت : (كۆرنىكى دۇسۇز ۋە دىسپاك ۋە چالاكەت ، ھەمىشە خۇي بەخۇندەكەرنىكى پىشەنگ دەۋەنسى ، ھەمەسەھەتەي سالى يەكەمى خۇندەنەۋە زۆرەي خۇندەكارانى رىگەست ..)

* كاك (فەيەق شىنخ عومەن) لەۋەلۇستى مەۋقەنەي شەھىد ئەزىزدا ، كە چۇن بەھانەيەۋە چۈۋە باس ئەھكەت ۋە ئەھلىت (۱/۱/۱۹۷۰ يۈۋ ، خەزەنەكەم تۈۋشى شەھەلى نەسفى بۈۋىۋ ، بىرمان بۇ بەغدا بۇلەي دىكتۇر ، لەگەل خورشىدەخانى دايكى شەھىد ئەزىزدا ، كەزەنەبۈۋى لەۋەغەدەن ، بەپەلە ھەت بۇلامان ۋە كەخەزەنەكەم دەۋرە بۇلەي دىكتۇر ، ئەزىز بەكۈلى خۇي سەرنەخەست بۇلەي دىكتۇرەكان ..)

* مامۇستقا (گىلاس ھەلى) ئەھلىت : (تەرسى لەكەس نەبۈۋ ، تەرسى بەھەس ۋە دام ۋە دەۋەكەنە نەبۈۋ ، چاۋنە تەرسىكى بىۋىنە ۋە بىرەكە دۇسۇزى ھەمەۋ

كەسنىكى ئۆلگەن بوو .. كەم ئۆيا و كەل ئۆيا ، شەھىدە ئۆلگەن بەر راستى ھاوپى
 (بوو ھاوپى ..)

* كاك (يونس غەفور) ۋەكو خزمىكى ئۆلگەن شەھىدە ۋ ھاوپىيەكى ئۆلگەن
 ۋا باسى ئۆلگەن دەكات : (ۋەكو ھاوپى ۋەكو خزم لەمندا ئۆلگەن ئۆلگەن
 يەكپويىن ، يەكترمان خۇش دەريست و گويىمان لەمپويى يەكترى دەگرت ،
 ئۆر ئامۇڭگارى و رىنمايى دەكردم و ئۆر مەسەلەي سىياسى بۆ
 شىدەكردمە ، مەنەي ئۆزى پىمپو ، ھىچى لىنەدە شاردەمە ..)

* (ئامۇڭ خەن) خوشكى ۋەكو خوشكىكى لەمەل ئۆلگەن ئۆلگەن
 خەباتى ئۆلگەن ، كەمندا ئۆلگەن ۋا دەگىر ئۆلگەن : (ئۆلگەن بەپەلە ھاۋەمە
 خۇيىدە بەرئور ، ئارقە لەگىيانى دەكە ، بەدايىكى و ت مەلگەرىكى
 دەرگەزىن دەم ، ئەگەر دەرەنگ ھاۋەمە ، بەدواما مەگەزىن و ھەركاتى خۇم
 ھاۋەمە دىمەمە .. ئۆلگەن دايىكە لىمانپىرسى ئۆلگەن چىيە بۆ شىپىزەي ؟ وتى
 مامۇستا ئىبراھىم ئەخمەد رايىكردوۋە ، لەشۋىنىكە ئۆلگەن دانائە
 كەناگامان لىيى بىت تا دەرەچىت . دايىكە و ئۆلگەن لەخەمى ئۆلگەن مامۇستا
 ئىبراھىمدا بويىن ، شەم دەرەنگانىك بەپىكەنەن و دىلخۇشپەرە خۇي
 بەرئوردەكرد وتى تەۋا دەرچوۋ نەخشەكەمان سەرىگرت ..)

* (نەسرەن خەن) خوشكى لەم چاۋپىكەتەنەي كەلگەلەيدا ئەنجامدەۋە ،
 لەماتەنەمەي جارىك لەجەركەنى ئۆلگەن ۋا بۆ باسكردم و وتى :
 (ئىستاش لەيادەمە ۋ ھەلەپپىش چاۋمە ، خۇزگە ئەركاتە چاۋمەكان كۆر
 ئەبويىن ، جارىكىيان ھاۋەمە ، لەپەر خۇي بەمالدەكرد ، جامانەيەكى بەسەرەمە
 بوو ، رەش داگىر سابوۋ ، تەۋا لاۋاز بوو بوو ، باۋەشم پىياكرد ، ئەۋەندەم
 ماچكرد تاتاسەم شىكا ، وتى (باجە خەن) ئۆلگەن بۆ ۋادەكەيت ؟ وتى

بەمقۇرباننى بىم ، بۇ ۋاپادىش داڭلىق ساۋى و لاۋاز بوۋىت ؟ وتى لەگەل
تراكتۇرىڭدا سۈرۈپۈم .. ساپەقى تراكتۇرەكەش پىيۈتم تۇ چىت ؟ ئەلنى
خەلۈزفرۇشى ، ناننىكى خوارد و چۈۈ نوۋست ..

* كاك (حاجى مەمۇ) لەنوۋسىنەكەيدا ۋادەنوۋسىت (مامۇستا غەزىز و
ياسىن دوو ھاپۇنى جۈامىرى چالاكى رىيازى كوردايەتى بوون ، دوو ھاپۇنى
خاكىي و دىلمۇزى ھەلەكەتۈۋى خەباتى رۇژانى سەرھەتاي دامەزاندنى
كۆمەلەبوون ئەو دوو مۇڭلە ئەۋا قوتابىيىنى كورد لەزانكۆى بەغدا تابلىنى
خۆشەۋىست و بەرچاۋ بوون) .

نوۋسىنى ھەرىكە لەم ھاپۇنىيەنى شەھىد ، ھەرمەمۈى گەۋامى ئەرەن ،
كەغەزىز چەند پىساۋىكى كورد پىرۈمى پىشكەكتۈخۋاز بوۋە ..
بەلگەنامەكان باشتر دەيسەلەمىن كەپۇم چەند لەچەلەنگى ئەم قارەمانە
ترساۋە سىلىكردۇتەۋە ، ئەگەر سەرنجى ژىانى بىرلىت ، ئەو رۇژەۋى
چاۋى كىرۇتەۋە تا دوۋۇزى ژىانى ، بەبەردەۋامى لەخەبات و تىكۇشاندا
بوۋە ، بۇ مەسەلەى رەۋاي گەلەكەى ، ھەمۈۈ تەمەنى خۇى تەرخانكردبوۋ
بۇ بەدىيىنەنى ئاۋاتەكانى .

چۈن لەپىشەۋە ۋەم .. ئەگەر ھاپۇنىكانى غەزىز لەگەل بىستىنى
بانگەۋازەكە گەيشىقتى نامەكە بەنوۋسىنەۋەى پىرۈمىيەكانىان لەگەل
شەھىددا ۋەلامىان بىدامايەتەۋە ، دىلىام كە كىتەبەكە بەقەبارەيەكى گەۋرەترو
و چەپتر دەۋلەمەندتر دەردەچۈۈ . بەداخەۋە زۆرىيەى ئەو ھاپۇنىيە چۈن
لەشەھىدبوۋنى غەزىزەۋە ، لەخەمى غەزىزدا ئەماون . ھەرواش لەم
پىرۇژەيەدا بىخەمانە پالايان لىدايەۋە قەلەمىكىيان نەخستەسەر كاغەزىك ...
من نامەكان و بانگەۋازەكە لەكۇتايى كىتەبەكەدا بىلۋەكەمەۋە . دەمۈىست

ناۋى ھەرىكە لەۋبەرزەنەش بىلەۋبەكەمەۋە كەنامەم بۇ ئارەدون ، بەلام لەبەر
چەند ھۇيەك بەپەسەندەم ئەزەنى ئەۋ كارە بەكم . بىگومان كاتى كىتەكە
چاپ دەرگىت و ھەرىكە لەۋبەزەنە دەپپىنن لای خۇيانەۋە ھەست
بەكەمتەرخەمىي و بىۋەقايەك دەكەن بەرامبەر بەھارپەنكەيان .

من ھەرگىز ئەۋ رۆزەنەم لەبەزناچىتەۋە كەلگەل غەزىزدا بەسەرمەردون ،
ئەۋ بانگەي دەيكرەم (شېخە دىن دە...) ھەر لەگۈندە دەزىنگىتەۋە نازانم
زۆر جار دەمەۋى لەبۇنەيەكدا غەزىز نەھىتەۋە بىرى خۇم ، بەلام كەگۈنم
لەقايەكى پىكەنن ، لەبانگەردنن بەدەنگى گەۋرە دەپپت ، كەبۇنەي يادى
جەرنى نەۋرۆز دىتەۋە ، كەباسى سەيران دەرگىت ، كەۋنەگىرەك دىت و
دەپەرت و ئىنە بگىرت ، كەپانك و چۇغە لەبەردەكەم ، كەپپاۋىكى سەمىل
رەشى ئەسەرى چاۋ و بىرۇ رەش دەپپم .. كەدەچە سەر كورسى و مېزى
دانىشتن و گۈنم لەنۇكتەۋ قەسەي خۇش و پىكەنن دەپپت .. كەباسى
(قوبلى) دەرگىت ، يان باسى سەرۋازى و سەرىخۇي كوردستان دەرگىت
يەكسەر غەزىز ... غەزىز .. دىتەۋە يادەم .. دەپپتە مېۋانم ، ھەمەۋ ھەلس و
كەۋت و قەسەكانىم بىرەدەكەۋنەۋە .

خۇنەرى خۇشەۋىست .. رەنگە لەم باسكردەنى غەزىز تۈزى ۋەرس بىت
.. بەلام باۋەر بەكە .. ئەۋەي مەن نوۋسىۋەم ئەۋەي ئەۋ ھارپىيەنى
نوسىيانە .. ھەرەمەۋ راستى ژيان و ھەلۋىستى ئەۋ پپاۋە بوۋن .. لاتان
سەير نەپىت كەدەلەم بزوۋتەۋەي كورد كەتۈۋشى شەكست و ئالۋىيەك
دەپۋ زورەي سەركردەۋ بەرپەسەكانى ، سەرى دىنبايان لىدەھاتەۋە يەك و
پەزەي ئەزەنۇيان دەشكاۋ ۋەدىان بەرئەدا ... بەلام غەزىز لەمەۋەۋ رۆزگەرە
سەخت و پەركەرەسات و نوۋشەستەكاندا ، گەشەپپانە ، نەفەس دىرئەنە

بەردى بەرزىۋە قىسەى دەكرد و بەرنامەى ھەلىسانەۋەى شۆپشگىرپرانەى
دائەنایەۋە .. گالتەى بەۋانە دەكرد كە زوۋ دەروۋخىن و لەبەردەى
روۋدوۋەكاندا خۇيان ناگرن .

مامۇستا غەزىز .. سەربارى ھەموو ھەلىۋىستە شۆپشگىرپرانەكانى ،
پىاۋىكى بەۋەفا بوۋ بۇ ھاۋىيكانى ، گوۋى بۇ ھەموو كەس دەگرت و ۋەلامى
گونجاۋىشى لەسەر مەسەلەكان دەدايەۋە .. زۆرى حەز بەتەيالى برادەران
بوۋ ، ئاۋاتى ئەۋەبوۋ ، كەكورد رىزى خەباتى يەكېخات و ئاكۇكى لەنىۋاندا
نەمىنىت ، زۆرى رق لەۋكەسانە بوۋ كەئارۋەيان دەگىرپراۋيان حەزىان
لەئارۋەگىرپىۋو ، ئەۋەندەى مەن لەگەلىدا ھەئەس كەۋم كەرد ... نەمدى
لەخۇپا بەسەر يەككىدا بچىت ، بەلام لەبەرامبەرى ئاھەقى و قىسەى رەق و
ئاكۇك زۆر توۋرە دەبوۋ ، مەگەر شەرىيان پىيۋرۇشتايە ئەگىنا قەت حەزى
لەشەپ نەبوۋ ، مەن يەكجار دىم شەپ بىكات ئەۋىش لەگەل (ئەنۋەر ئەزۋەر)
بوۋ، خەتاكەش ھەر ھى ئەنۋەر بوۋ .

مامۇستا غەزىز كەباسى دايكى دەكرد .. ئەۋەندە بەخۇشى و
خۇشەۋىستى و گەۋرەى ناۋى دەھىنا .. مەگەر ھەر ئەۋزانىيىتى باسى
دايك واپىكات . پۈۋرە خورشەش كەغەزىزى دەيىنى و ايدەزانى ئاسمان
كونى تىيۋوۋ و غەزىزى لىبەربۆتەۋە .. ھەموو جار غەزىز دەيۋوت شىخە ..
(دايىم) زۆر گەۋرەى .. گەۋرە .. مەن ئەگەر دايىم نەۋايە ھەرگىز نەدەۋوۋە
ئەم كۈپە .. ھەموو جار دەيۋوت شىخە دايىم سىياسىيەشە . شەۋانە باسى
شۆپشەكانى كوردەمان بۇ دەكات ، ھانمان دەكات كە گەلەكەمان و
ۋلاتەكەمان خۇش بوۋىت .

بەپەزەن .. دەپەت ئەم رۆژەي ئىستەن وا بۆگەلەكەمان رەخسارە . ئەم ئازادىيەي لەكوردستاندا ەيە ئەم پەرلەمان و حكومەتي ەسرىمى كوردستانە . ەسرهەمووي بەري رەنجى ەسزارەن ەسزاري رۆلە جەريەزەكانى گەلەكەمانە . كەلەسالاتى رۆژانەي خەباتى بزووتنەوي رۆگاريخوازىدا خەباتيان كەردووە ، گيانبازىيان كەردووە . بەگژ دۆژماندا چوونەتەرە ، گيانى خۆيان بەختكەردووە و سەيان لەگوللەو سەيدارە نەكەردۆتەرە .

ئەو شۆپەشەي كەلەدواي نەسكۆي شۆپەشي ئەيلوول ، ەسرهەسي بەنسكۆداو ديوەزمەي داگيركەردن و قەلاچۆكەردنى كوردستانى سەپريەو ، شۆپەشي نوێخووزى گەلەكەمان بوو .. كەداينەمۆي ەنگيرسانەوي سەدانى وەكو شەهيد ەمزەز و بەسەرپەرشتى ەسقالى بەپەزەن (مام جەلال) و دامەزەندانى (يەكەنتى نەشتەمانى كوردستان) بوو .

دەنيام ئەگەر (يەكەنتى نەشتەمانى كوردستان) و گيانبازىي يەكەيەكەي سەركەردەكانى نەبوايەو خويەني گەشي خالە شەهاب و ئەنەر و جەعفر و ئارام و ەلى ەسكەري و ئيبراهيم ەزۆ و دكتۆر خاليد و ەمزەز نەبوايە .. ئەم رۆژە وابەناسانى نەدەهاتەدي و ئەو سياستەتي رۆژمەي بەسەس گەرتبوويەبەر بۆ قەلاچۆكەردنى كورد و خاپووركەردنى كوردستان .. سەري بەگرتايە .. كورد چۆن لەرۆژگارەكانى شەفەل و كيەمياياراندا ، گەورەترين شەكست و مائۆزەني توشمبوو ، ەس ئاوەش كورد دووچارى رۆژگارى خراپەرو ناھەموارتر دەبوو . ئىستەش نايەت ەس بلىن ئازادىن و بەسەس نەماوەر ەيراق بەسەرەكدا رووخاوە ، ئيتەر تەواو ، بەلكو ئىستە لەمەموو رۆژگارەكانى پەشوووتر زياتر كورد و رۆلەكانى گەلەكەمان و حيزب و لاينە سياستىيەكان پيوستيان بەخەباتى ديبلوماسى و سياستى و جەماوەري

ھەيە .. بۇ ئەمەلىي مافى رەھبەر گەلەكەمەن لەم گۆرۈنكەرىيەنى ئىستەي
عەراقدا ، مەسئەتە بىكەين و ئەم پەلەمەن و ھەيە بىكەين
ھەيە بىكەين سەھىيەخۇي كوردى واز لە ھەيە بىكەين ھەيە بىكەين
عەراق بىكەين ، كوردى ھەيە بىكەين سەھىيەخۇي كوردى ھەيە بىكەين
بەھىيە بىكەين ئەھمەي و نەھمەي سەھىيەخۇي كوردى ھەيە بىكەين ، كەگەيەن
شەھىدان ئاسوودە بىكەين و رۆلەم نەھمەيەن بەھىيە بىكەين . ئەم ئاۋات و
ئامانجەي ئەم جەھەزە تەھىيەخۇي ئەھمەيەن شەھىدان شەھىدان ، ئە
باروئەخۇي ئىستەي كوردىستاندا مەسئەتە بىكەين .. چەت ئەھمەيەن
گۆرۈشەي ئەھمەيەن و گۆرۈشەي شەھىدان و تەھىيەخۇي مەھىيە بىكەين
سەھىيە بىكەين .. مەھىيە بىكەين ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن شەھىدان
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن

ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن
ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن ئەھمەيەن

مەھمەد شەيخ مەھمەد ئەھمەيەن

۲۰۰۴/۲/۲۷

دوكان / سەھىيە

نامەي ھەۋال ئامام جەلال

بۆشەھىدى سەرگەردە (ئاممۇستە ھەزىز)

۱۹۷۹/۳/۱۸

يەكۈتتىي نىشتىمانىي كوردىستان

براي خۇشەويستمان كاك ھەزىز مەحمۇدى بەرىز

سلاۋىنىكى شۆپشگىرانەي گەرم

شادى و خۇشيتانم دلوايه، ئىمەش ھەموومان باشىن . ھەرچەندە ھەمىشە
دلئان لاتانە ، بەلام ئىمە دلئىماين كەرۈلە دىلسۆزەكانى يەكۈتتى و گەلەكەمان
ھەردەم دلئىرانە و جوامئىرانە بەپىر مەرگەرە دەچىن ، چونكە لەم راستىيە
گەيشتورن كەمردن لەپىناۋى گەل و نىشتىمان و يىروباۋەرى شۆپشگىرانەدا
ژىيانى ھەتاھەتايىيە لەناۋەدلى گەرەي گەلدا ، كەخوئىنى گەشى شەھىدان
ناۋى نەمريان بەسەرپەرىزى و سەرۋەرىيەرە لەمىژرودا تۆمار ئەكات .

خوشكە سەبىرە ھات و نامەكەتى ھىناۋو پاش باسكردىنى مەسەلەكە لەگەل
ھەۋالانى م.س و برايانى تر پىراردرا كە :

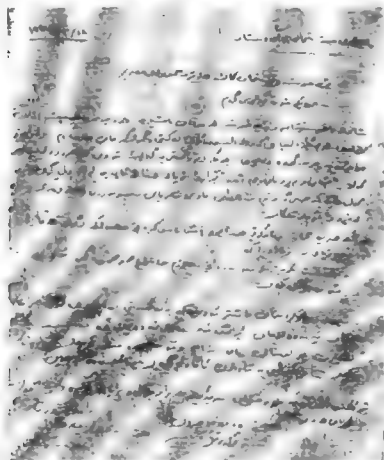
- موافەقەت بىكرىت لەسەر بەردانى مولازم جاسم مەھمەد مەحمۇد گەر
ئەوان تۆ بەرمەللايەكەن .

- شیوهی بر ملا ذکر بتان با شتر نه رویه که بدست یسکی و ده
همراگان با بتان نیرنه لمان نیمش نه اسمرکهی نه دینره دست یان
بقنیرن بولویان یان شام و تسایمی (منظمة تحرير فلسطين) تان بکن و
نیمش به تله فون ناگادار بکن تا نه اسمرکه به دین
نیر کا که نهوه ، کا که عومر ، مهلا به ختیار ، سید کریم ، برایم جهلال و
برایانی تر که نیر دانیشتوون سلاویان هیه بونان .
بوی پیشه رو و مردن یان سمرکهوتن

برای دلسوزان

مام جهلال

نامەکی هەفال (مام جەلال) بۆ مامۆستا عزیز

كاتێ مامۆستا عزیز لەلایەن بەناو دادگای رژێمەوه بڕیاری لەسێدارەدانی دراو ناردیانە بەندیخانەی موسڵ .. ماوەیەك لەو بەندیخانەیە مایەوه ئەر کاتە هێزی پیشەمەرگە کوردستان ، لەچالاکییەکی پیشەمەرگانەدا ئەفسەریکیان بەناوی (جاسم محەمەد مەحمود) بەدیگرتبوو ، ناوبراو خزمی نزکی دیکتاتۆر سەدام حسین بوو .. مەترسی ئەوەیان کردبوو کە ئەر ئەفسەرە لەلایەن شوێشەوه لەناو دەبریت .. ئەوەیان رەچاو نەکردبوو کە شوێشی کورد دیل ناکۆزیت و لەناوی نابات ، لەبەر ئەوە سەرانی رژێم کەوتبوونە هەڵپەکردن بۆ ئەوەی بەهەر نرخێک بیت ئەر ئەفسەرە لەلای شوێش قوتار بکەن . بۆ ئەمەش رێگای گۆڕینەوهیان بە مامۆستا عزیز هەلبژاردبوو . ناردبوویانە لای عزیز و مەسەلەکەیان پێراگەیاندا ، کەئەگەر ئەر بەرێگای خۆی بتوانیت ئەر ئەفسەرە لای پیشەمەرگە قوتار بکات ئەوانیش ئەر ئازاد دەکەن و ئێعدامی ناکەن .

لەکاتی مۆجەهەدا عزیز ئەر مەسەلەیە بەسەبەرە خانی خێزانی و خزمەکانی رادەگەیەنیت و ئەوانیش هەر لەوێ بڕیار دەدەن کە سەبەرەخان و ئازاد جەلال پوڕزای عزیز بنێرن بەلای ئەر کارەوه عزیز نامەیەك بۆ هەفال (مام جەلال) و هەفالانی سەرکردایەتی دەنووسیت و دەیداتە دەست سەبەرەخان ، بەگەرانیوەیان یەكسەر (سەبەرە و ئازاد) بەرەو قەڵادزێ و

ناۋزەنگ دەگۈنەپرى .. كەدەگەنە سەركردايەتى و نامەكە دەدەنە ھەقال مام جەلال و بىرادەرانى سەركردايەتى . (مام جەلال) يەكسەر دەلى ئىمە رازىن و نامادەين كەئەو ئەفسەرە بەرىدەين بەسەرچى شەوانىش عزىز بەرىدەن .. بەلام پىنى و تېۋون مەن شەو رۇئىمە بىناسم شەۋەيان لەدەست نايەت مامۇستا عزىز بەرىدەن .. يەكسەر نامەيەك بۇ عزىز دەنۇسى و بەسەبىرەخان دەلىت بۇ دۇنياسى شەۋان و نىيازپاكى ئىمە لەم كارەدا ، شەو ئەفسەرە مورافىقىكى لەگەلدایە ئەندازىارە ئىمە ھەر ئىستە شەو دەدەينە ئىۋەو ئىۋە لەگەل خۇتان بىيەن و تەسلىمىيان يەكەنەرە .. لەۋنامەيدا ھەقال (مام جەلال) دىۋاى سلاۋناردەن بۇى .. بۇى دەنۇسىت (خوشكە سەبىرە ھات و نامەكەتى ھىتابوۋ پاش باسكردىنى مەلەسەكە لەگەل ھەقالانى (م.س) برايانى تىر بىراردرا كە موافەقەت بىكرىت لەسەر بەردانى ملازم جاسم مەمەد مەحمۇد گەر شەۋان تۇ بەرەللە بىكەن) .

لەنامەكەدا بەرىزى بۇى دەنۇسىت (شىۋەى بەرەللەكردنتان باشتەر ئەۋىيە كە بەدەستى يەككىكى ۋەك ھەمراغادا بىتان نىرنەۋەلامان ئىمەش ئەفسەرەكە ئەدەينەۋە دەستيان بىتئىرن بۇ لىۋىنان يان شام و تەسلىمى (منظمة تحرير فلسطين) تان بىكەن و ئىمەش بەتەلفون ئاگادار بىكەن تا ئەفسەرەكە بەرىدەين) .

سەبىرەخان و ئازاد بەنامەكە لەگەل شەو مورافىقى ئەفسەرەكەدا بەرەو قەلدەزى و سلىمانى و بەغدا دەگەپىنەرە .

بەپىنى شەو گىرپانەۋەيەى سەبىرەخان ، كەچۈنەتە لای سەرانى رۇئىم بەلنىيانداۋە كە مەسەلەكە جىيەجىيەكەن و عزىز بەر ئەفسەرە بگۈرەنەرە .

بەلەم بەداخەمە لەم كەمەن و بەینەدا ئەم ئەفسەرە لەدەست پێشمەرگە نەرباز
 نەمبەت و مەسئەلەى بەردانى عەزیز تەككەچەت .
 خۆنەمەرى هەيژا .. سەرنجى نامەكەى بەرەز (مام جەلال) بەمەوزانە چۆن
 باسى عەزیز و رۆلەدلىرەكانى يەككىتى و گەلەكەمان دەكات .
 لەبەرگەنگى نامەكە بەپەسەندەمانزانى كە نامەكە لەم كەتەبەدا يالۆ بكەينەمە .

کۆرتەبەك لەزبان و سالانی خەباتی شەهید عەزیز

بەگەم / کۆرتەبەكی ژبانی

- * سالی (١٩٤٣) لەگەڕەکی (سەرگۆل)ی شاری سلێمانی لەبەنەمالەیکە
هەژار لەدایکبوو .
- * قوناغەکانی خوێندنی (سەرەتایی ، ناوەندی ، دواوەندی) لەسلێمانی
تەواو کردوو .
- * سالی (١٩٦٨) لەکۆلیژی زمان بەشی کوردیی زانکۆی بەغدا وەرگیراو .
- * سالی (١٩٧٢) خوێندنی زانکۆیی تەواوکردوو .
- * لەمانگی (١٠/١٩٧٢) چۆتە خزمەتی سەریازی لەکەرکوک و بەغدا .
- * سالی (١٩٧٢) خزمەتی سەریازی لەبەغداد تەواوکردوو .
- * سالی (١٩٧٢) بەمامۆستای زمان و ئەدەبی کوردی بۆ پارێزگای کوێت
دامەزراوە . نێردراوەتە دواوەندی عەزیزە لەقەزای عەزیزییە .
- * سالی (١٩٧٤) لەعەزیزییە پەیوەندی بەشۆڕشی ئێیلوولەو کردوو .
- * سالی (١٩٧٥) دواي نسکۆ گەراوەتەو بۆ شوێنەکەي خۆي لەعەزیزییە .
- * سالی (١٩٧٥) ژنی هیناوە .
- * سالی (١٩٧٦) دواي نسکۆ گەراوەتەو بۆ پارێزگای سلێمانی و
نێردراوەتەو ناوەندی عەرەبەت .
- * سالی (١٩٧٦) سەردانی سووریاي کردوو .

* سالى (۱۹۷۷) لەسلىمانىيەدە چۆتە دەرەھەمۇ پەيۋەندى بە شۆپشى نوپۇدە كوردۇرە و بۆتە پىشمرگە .

* لە (۱۹۷۸/۱۰/۱۷) لەناوشارى سلىمانى لەلايەن دەرگاي ئەمنى رۇنمەمە گىراۋە .

* لە شەمى ۲۴/۲۵/۱۹۷۹) لەبەندىخانەى موسىل لەسلىدارە دراۋە .

دووم / سالى غەبائى

* بەمىرد مىندالى و لەپۇلى يەكى ناۋەندىيەدە چۆتە رىزەكانى (يەكىتى قوتاييىنى كوردستان) و (پارتى دىموكراتى كوردستان)مە .

* لەسالى (۶۰-۶۱-۶۲-۶۳)دا جگە لەكارى رىكخستى بۆتە پىشمرگەى ناوشار و تەترى گەياندىنى پۇستەكانى شۆپش بوۋە لەناۋ شارەۋە بۆ دەرەھەى شار .

* كاتى بالى مەكتەبى سىياسى لەپارتى جىابۆۋە، لەسالى (۱۹۶۴)دا عزيز لەگەل بالى مەكتەبى سىياسىدا بو .

* سالىكانى (۶۴-۶۵-۶۶-۶۷) كادىركى چالاكى حىزى و رىكخراۋەىى بو لەناۋ شارى سلىمانىدا بى سەمىنەمە كارىدەكرد .

* سالىكانى (۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲) ۋەكو خوتەندىكارىكى زانكۆ و كادىركى پىشكەوتوۋ ، لەبەغداد كارى حىزى و رىكخراۋەىى بەرپەرى پەرزىشىيەدە دەكرد . چەندىن ئەركى خراۋەتە ئەستۆ و خۇنەرىستانە ئەنجامىداۋن .

* بەشدارى لەچەندىن (كۆنفرانس و كۆنگرەي) يەككىتى قوتايىيان و (پارتى)دا كىردۈۋە، بەشدارى چەندىن دەۋرى رۇشنىيرىي و كادىرانى كىردۈۋە .

* لەسالى (۱۹۷۰) ۋە .. ئىندامىكى چالاك و ھەئسوپراۋى رىزەكانى رىكخستى كۆمەلەي ماركسى لىنىيى كوردستان بوۋە ، لەبەغداد سلىمانى و شۆيىنەكانى تر .

* لەناۋەراسىتى سالى (۱۹۷۴) لەعەزىزىيەۋە ، ۋەكو مامۇستايەك پەيوەندىي بەشۋېشى ئەيلۈۋلەۋە كىردۈ . لەناۋچەي پىنجوئىن بەمامۇستا لەقوتابخانەيەك دامەزراۋە پىشمرگە ئاسا وانەي وتۇتەۋە .

* ئەو سالە لەناۋشۋېشدا ئەركى جۈشدانەۋى كۆمەلەي خراۋەتە نەستۋ و زۇر بەمىمنى و چالاكانە كارەكانى جىيەجى كىردۈۋە .

* لەسالىنى ژيانى خۆئىندى زانكۇدا ، لەبەغداد ، ۋەكو كادىرىكى پىشكەوتوۋ ، بەشدارى قوتايىيانى لەناۋچەكانى پارىزگاي كەركوك و ناۋچەي خانەقىندا كىردۈ ، كە لەسالىنى (۱۹۷۱-۱۹۷۲) بەمەبەستى ھۇشيار كىردەۋى جوتياران رىكخراۋە لەو ئۆردۈگايانەدا رۆلى بەرچاۋى لەھۇشيار كىردەۋى يارمەتى جوتياراندا بىنيۋە .

* لەكاتى نىسكۆى شۋېشدا سالى (۱۹۷۵) كەخەك سەرقالى گەپرانەۋە خۇبەدەستەۋەدان و شېرەخۇرى بوون ، عەزىز .. خەمخۇرىكى بەمەلپەي ھەلسانەۋى شۋېش بوو لەپىنگاي (كۆمەلەي ماركسى لىنىيى) يەۋە ، پەيتاپەيتا پەيوەندىي بەھاۋپىيان و پىشمرگەۋە دەكرد و قسەي لەگەندا دەكردن بۇ ئەۋەي دژى ھەرس و خۇبەدەستەۋەدان راپوۋەستى .

* كۆمەلە لەس سالەدا ، بەمەبەستى جۇشاندانەۋەي كۆمەلەۋ راۋەستان دىڭى نىسكۇ ، كۆيۈنەۋەيەكى لەگۈندى (كىلوى) پىنجۈين ئەنجامدا ، غەزىز ۋەكو كادىرىكى پەزۋىشى ئەۋ كۆمەلەيە بەشدارى ئەۋ كۆيۈنەۋەيەكى كرد و دۋاى ئەۋ كۆيۈنەۋەيە لەسەر بېرىارەكانى كۆيۈنەۋەكە بېرىارى گەپرانەۋەيدا بۇ سىلىمانى .

* لەمانگى (۵)ى سالى (۱۹۷۵)دا گەپرايەۋە سىلىمانى و لەگەن گەپرانەۋەيدا كەۋتە ھەلپەكردن بۇ پەيۋەندىكردن بەھارپىيانىيەۋە بۇ جۇشاندانەۋەي خەبات لەرىزەكانى كۆمەلەداۋ دەيۈت دەيىت ھەرزو شۇپش بەرپاكەينەۋە ، نەيەلەن بەغس بىھويىتەۋە .

* سالى (۱۹۷۶) بەمەبەستى ھەلگىرساندەۋەي شۇپش ، سەردانى سۈرپاى كرىۋە . لەۋ سەردانانەيدا چاۋى بە بەرپىز (مام جەلال) كەۋتەۋە . * سالى (۱۹۷۵/۱۹۷۶) كەلەغەزىيەۋە بەغدا بۈۋە ، بەردەۋام پەيۋەندى بەكەسانى دلسۆزەۋە دەكرد بۇ رىكخستىيان لەرىزەكانى كۆمەلەدا .

* سالى (۱۹۷۶/۱۹۷۷) كەلەسلىمانى بۈۋە ، مائەكەى بۈۋىۋە بەبىنكەۋ بارەگاي ھارپىيان و زۆرىەى ئەرك و كارەكانى (كۆمەلە) و شۇپشى نۈۋى تىادا ئەنجام دەرا و خۇشى ۋەكو كادىرىكى پىشكەۋتۈۋ و خاۋەن ئەزمۈۋن ، چالاکانە كارىدەكرد .

* سالى (۱۹۷۷) لەلەين دەزگاكانى رىئەۋە گۈشارى خرايەسەر .. ۋىستى بەرپىگاي تۈركىيادا خۇى لەۋ گۈشارە دەرباز بىكات و بچىتە دەرەۋە ، بەلام رىگايان پىنەدا . بۇيە ناچار بۈۋە لە (۱/۸/۱۹۷۷) پەيۋەندى بەشۇپشى نۈۋى گەلەكەيەۋە بىكات و بىيىت بە پىشەمەرگە .

* لەكۆيۈنەرمەكانى سەركردايەتيدا دەكرىتە ئەندامى سەركردايەتى شۆپش ۋە دەكرىتە ئىپرسراوى لىقى ئىۋى كەركوك ۋە دەنئىررىتە ئاۋچەي قەرەداغ .

* سالى (۱۹۷۸) بۇ ئەنجامدانى كارتىكى شۆپش دىتەمە سىلىمانى ، لەلايەن كەسىكى ئاپاگەمە ، دەستىتىشان دەكرىت ۋە لەلايەن دەزگاي ئەنەمەمە لەناۋ شارى سىلىمانى ۋە لەگردى ئەلى ئاجى دەكرىت .

* لەگرتەكەيدا ، بەندىخانەكانى سىلىمانى ۋە كەركوك ۋە بەغداي دەكرىن ۋە ھەمەو جۈرەكانى ئەشكەنجەي لەگەلدا بەكار دەھىن ۋە سەرمەنجام لەدادگاي خاسەي رۇتەم ھوكمى لەسپدارەدلىنى بەسەردا ئەدەن .

* دۋاي بېرىارى لەسپدارەدانى دەنئىررىتە بەندىخانەي مۇسلى .

* چەند مانگىن لەم بەندىخانەيە ماۋەتەمە تالە سەعات (۱۲) ى شەۋى

(۱۹۷۹/۳/۲۵/۲۴) لەسپدارەي ئەدەن ۋە بەيانيى زۈۋ تەرمەكەي بەنزىيەمە

لەگۆپسانى (ۋادى الحجىر) دەكەن بەئزىر خۆلەمە .. بەھوكمى ئاپەرۋاي

بەعسىيەمە لەدادگايەكى بەناۋدادگادا ، كوردىانە جوانەمەركى خەباتى

نەتەرۋايەتى ...

شەھىد ەزىز لە شەھىر تەگى شەھىد مەھسەن مەزىز دا

خوێنەرى ھىژا .. ئەم چوارىناھى لە خوارمە دەخوێننەم ، يەكێكە لە پارچە شەھەرەكانى (حەسەن مەلۇود ئەحمەد) ناسراو بە مەھسەن مەزىز (مەھسەن) پەنشمەرگەو كادى (ى.ن.ك) بوو ، لە ئەنجامى جێبەجێکردنى كارێكى شوێنگیرانەدا لە (١٩٧٩/١/٢٠) لەگوندى كەزەى ناوچەى سورداش ، بەبەرىندارى كەوتەبەر شالۆرى گەرتن لەلایەن دەزگا سەركوتكەر و داگیركەرەكەى رژىمى دىكتاتۆرى بەغداوە لە ١٩٧٩/٧/٢٣/٢٢ لە قەسەبەخانى كەى مۇسڵ لە سەیدارەدا ، شەھىد مەھسەن مەزىز لە ژێر ئەوانەى زیندانیدا چەندىن پارچە شەھەر و نامە نووسىنى نوسىووە .. ئەوانەى لە چەنگى دەزگاكانى رژىم قوتارىوون ، لەدوو تۆنى نامىلەكە بەكەدا ، لەلایەن دەزگای راگەياندى (ى.ن.ك) لەساڵى ١٩٨١ لەشاخ چاپكراوە ، بۆ جارى دوو ھەمان كەتیب لەساڵى ١٩٩٧دا لە (چاپخانى زاموا) لەكتێبى (٨١) لا پەرەپیدا چاپكراوەتەو لەژێر ناوێشانى (دیوانى شەھىد مەھسەن مەزىز) ، لەیەكێك لە شەھەرەكانى كە (١٤) چوارىناھى و لە ١٩٧٩/٦/١٨ لەبەشى نەیارەى زیندانى مۇسڵدا دایناوە ، لەدیوانەكەدا بۆ وێرەتەو ، لەو شەھەرەدا (٥) چوارىناھى پەيوەندى بە (شەھىد ەزىز مەھسەن مەزىز) بەپێى ناوێرێكى شەھەرەكە نۆى لە سەیدارەدانى شەھىد ەزىز ، مەھسەن مەزىز خراوتە شوێنەكەى (ەزىز) .. لەبەرگرتگى شەھەرەكە وەكو بەرھەمى شەھىدێك و شوێنى نووسىنى شەھەرەكە و پەيوەندى بە شەھىد ەزىز مەھسەن مەزىز . بەپەسەندم

زانى تمنا ئىو (۵) چوارىنىيە لەم كتيپەدا جاريكتىر بلاوبكە مەو ،
لە چوارىنىيە دوومى (۵) چوارىنىكەدا دەلىت (پيشمەويك) . ديارە پيشمەو
مەستى مامۇستا عزيزە ، فرمەوون ئومو چوارىنىكان ..

(ھۇنراۋىگەي شەھىد مەلا غەلى)

پەن لەسەرىبان دانەنىم و نەروانم
بەرەو شارى جىن ھەوارى كاروانم
نەگەم پىيان ، چونكە ديارە جىن پىيان
نیرەيەو لىس لانادەم تا نەتوانم

***

(نەوا نىستا كەوتووۋەتە شوۋىن (پىشەرۋىك))

كە لىرە بوۋە لەپىش مىندا چەند شەۋىك
ديارە مىنىش ھەر نەۋەندەس لىن نەبىم
ۋا بەنوۋىنى تەۋ نەشكىتم سەرخەۋىك

***

خۆ بەنوۋىنى جىمماۋى دانەپۆشم
تا پىس سوۋك بى نىشى لاشەس نەخۆشم
بۆتە بەلگەس بەشوۋىن نەۋدا رۆيشتىم
ناخۆ كىس تر پىس دىتە شوۋىنى خۆشم

***

دیسان ریگاس شویتیکس کم لہ پیتہ
ریس گوستان کہ دنیام (نو) لہ ویتہ
نہ کر لاشم نہ شن بیریتہ شویتس
کیانم لہ سر کولی سر گوپی میتہ

***

کہ دنیام نہ پیتہ جیس شانازی
لہ و پیتہ دا منیش نہ کم گیانبازی
کہ نو خویتس خلاتس ریس خہ باتہ
خویتس منیش نہ نہ خیشنس ریازی

شەھىد غەزىز بۇ ھەژاران زىياو لە پىنناۋى ھەژاراندا شەھىد بوو عوامەر فەتاح

مائى ئىمە و غەزىز لە گەپرەكى سەرگۆزى سەلىمانى بوو ، سالى ۱۹۶۲ ھەردووكمان لە پۆلى سىنى ئاۋەندىيى بووين .. بە ھۆى ئەۋەى خەلكى يەك گەپرەك بووين و ھەردووكمان لە ئاۋ رىزەكانى (پارتى و يەككىتى قوتاييىانى كوردستان)دا ئىشمان دەكرد .. يەكترمان ناسى ، لە سەرەتاي يەكتر ناسىنمانەۋە بووينە ھاۋپنى يەكترى .. غەزىز گەنجىكى بىزۋى قسە خۇشى نوكتە بازو ھەمىشە دەم بە قاقاي پىكەنن و ئازاۋ چالاك بوو . لەو تەمەنەيدا پىشەمەرگەى ئاۋ شار بوو . زۆر جار باسى پىشەمەرگەكان و چالاككەيكەكانى بۇ ئەكردم .. غەزىز سەربارى كارى پىشەمەرگەيكەتى ئەرك و كارەكانى رىكخستنى پارتى و يەككىتى قوتاييىانى كوردستانى زۆر چالاكانە ئەنجام دەدا . زۆربەى كارەكانى بە نوكتەۋ قسەى خۇش ڤادەپەراند . بىن باك و چاۋنەترس بوو ، زۆر جار سەرمەن دەكردە سەرو توۋرەمان دەكردە ئەۋىش بە ئارەزوۋى خۆى لىمان توۋرە دەبوو ..

ئەۋى ئەۋەى ھەردووكمان قۇئاغى ئامادەيىمان تەۋلوكرد ، مەن لە زانكۆى مۇسلى و ئەۋىش لە زانكۆى بەغدا وەرگىراين .. لە سەردەمى خۆيەندىنى كوللىيەماندا ، مەن لە مۇسلىۋە بۇ كۆيۈنەۋەكانى سەركردايەتى رىكخستەكانى يەككىتى قوتاييىانى كوردستان دەچووم بۇ بەغدا . ئەو رۇژانەى لە بەغدا دەمامەۋە مەۋانى غەزىز دەبووم .. بە ھۆى غەزىزەۋە ،

(ياسىن ئىنسان ھوقۇقى تەتقىقاتى ئىنستىتۇتى) ، ياسىن خەلقئارا ئىنسان ھوقۇقى تەتقىقاتى ئىنستىتۇتى ئازاد رۇشنىيەتچى چاڭ بولۇپ ، بە داخىرە لە كاتى سىرتىدا بۇ يەردىن ئۆتۈپ رىكخسىتەنە كاتى قوتايىيان لە پارىژگاي كوت بە كارەساتى ئوتومبىل شەھىد بولۇپ . كاتى غەزىز ھەرقايسى شەھىد بولۇپ دامتۇر زۆر دىگەننى كىرىم شەھىد بولۇپ كەتتى راستىنلا ھەرقايسى لە غەزىز كىرىم زۆر زۆر بۇي بەداخ بولۇپ .

ھاۋىيان كە دەگەنلەر سىلىمانى ، بەيەكەمە لە رىكخسىتەنە زانكۇكاندا كارمان ئەكرد . ئەمە كاتە رىكخسىتەنە زانكۇكانى (بەغدا ، مۇسۇل ، بەسرە) بەيەكەمە بولۇپ . ئىمە دوو ھاۋىيانى گىيانى بەگىيانى يەكتر بولۇپ ، زۆر كاتمان بەيەكەمە لە مائى يەكتر بەسرە ئەبىرە گەئى جارىش كاك مەمەد قەرەداغىشمان لە گەئەدا بولۇپ . غەزىز زۆر كەزى بەسرەدان و سەيران و چوونە ناو كۆپۈ كۆمەل بولۇپ . رۇزائى ھەينى ئەچچوونە دەرەھى شارو ھەر ھەفتە يەك ئەچچوونە ، بە ئارەزوۋى خۇي قەسە پى ئۆتە .

كاتى خۇيىدەنەھەي كىيىپى ماركسىيە و ماو كرەنە بەرنامە . غەزىز خۇيىدەنەھەي چاڭ و بە تاقەتتى ئەمە كىيىپەنە بولۇپ . لەسرە ھەر يەكەيان گەتتۇگۇ ئىكۈلەنەھەمان ئەكرد . ھەر لەسرەتاي دامەزاندەن كۆمەلەي ماركسىيە و لىنىيىيە كوردەستەنەھە ، غەزىز يەكەيە بولۇپ لە ئەندامە دىلئۆزۈ كارامە ئازاد بە پەرقشەكەننى ئەمە رىكخسىتەنە .. زۆر چالاكانە كارى تىيادا ئەكرد .

سالى ۱۹۷۴ بە يەكەمە لە پىنجۇن بولۇپ و جەسۇورانە كارى بۇ كۆمەلە ئەكرد ، مامۇستاي قوتابخانە بولۇپ ، لە ميانەي وانە و تەنەھەدا ھەرقايسى ئەمە كە خۇيىدەنەھەمان بە بىرە باۋەپ كۆمەلە گۆش بىكات و پاشكاۋانە لە پۇلدا قەسە بۇ دەكردن .. لە ئەنجامى ئەمە قەسە كىرىدەيدا زۆر كىيىپەي لە لايەن

پارتییە بۆ دروست دەبوو ، چونکە بێو یۆ چوونەکانی لەگەڵ ئەر
سەردەمی پارتیدا نەدەگوتجان و شەوانەش ئەر کەسانە سەر بەکۆمەڵە
بوون و نەخوێندەوار بوون فێری خوێندن و نووسینی نەکردن .

زۆربەي كاتەكتاشمان بەيەكموۋە بەسەر ئەبرد ، بە تاييەتتى ناننى ئىئوارانمان بەيەكموۋە دەخوارد .. عزيز زۆر ھەزى لە برنج بوو ، جارجارە بۇ قوبلى حواردن خۇي ئى دەشاردەموۋە بۇ مالى كاك عوسمانى حاجى ەلى كە لە مالى دايكى بوو . ئەگەر منىش بمويستايە خۇم لەر بشارەموۋە پىنم ئەوت ئەمشەو نىسكىنەمان ھەيە نافەرموۋى لە گەلمە بخۇيت .. يەكسەر جىئوۋىكى بە نىسكىنە ئەداۋ ئەپۇيشت : ئىئوارەك ھات بۇ چايخانەكەي (قادر بەگ) من بە تيار بووم شەو لەگەل چەند برادرىكى تردا بم . وتى مردو ئىئوارە چيمان ھەيە وتم نىسكىنە ، جىئوۋىكى بە نىسكىنە داۋ ، وتى قادر بەگ ، ئادەي جامى ماستو ناننىك چايەكم بۇ يىنە .. وتم بۇ نانۋ ماست دەخۇيتۋ ناچيت بۇ مالى كاك عوسمان برنجى كوردىيان ھەيە ، وتى نەخىر ناچمو نانۋ ماستەكە ئەخۇم شەو دىمەۋە بۇ لاي تۇ ، كە زانىم خۇ دزىنەۋە لىي بى سوۋدە ، وتم نانۋ ماست مەخۇ بەيەكموۋە ئەپۇينەۋە قوبلى برنچمان ھەيە .

عزيز نۇر حمزى لە پاقلاۋە بوو ، رۇژىۋى دايىم زەرفىك ئاردى بۇمبار
گۈلنى كۈتراۋو شەكرى بۇ ئاردىۋوم و توۋىەتى عزيز گيان لەۋى خوت
بىكەرە پاقلاۋە ، دايىم وا ئەزانى فرنى ئوتوماتىك ھىە . لەو سالىدا لە
گەل عزيزو كاك ھەمە قەرەداخى بەيەكەۋە خوشترىن سەفرمان بۇ پارە
كرد ، بە نيازى خوازىنى (سەبرىيە عارف ئاغا) بۆى ، كە لە كۈليەۋە
خوشەۋىستى يەكتر بوون لەبەر ئەۋەى عزيز بە كەسكى ماركسى

ناسىراپىيە ، ھاتتو چۆر سەھەرىگەردىن زەھمەت بىو . بە ھەر ھالەك بىو
 ۋەھەقەمان بۆ كىرد ، سى قۇلى چۈۋىن بۆ پاۋە ، مالى عارف ئاغا
 خىزمەتتەن لىگەل كاكە ھەمەدا ھەبىو . بىو ھۆبەكە كاكە ھەمە چۈر بۆ
 مالى عارف ئاغا بۆ قەسە كىردىن لىگەلىندى ۋە ۋەھەزىش لى چاىخانەكە
 دانىشتىن .. بە رەھبەت يەكەن لى زاولكانى عارف ئاغا لى چاىخانەكە
 دانىشتىبىو .. ۋەھەزىز فرسەتە ھەسەتە بچۆ لايەھە ھەندى ماستاۋى بۆ
 بىكە ، ئىشەكەت بەدەست ئەھەيە .. توۋرە بىو ، ۋەھە مەن كەي ماستاۋ ئىزەنم
 ھەتتا ئىستە ماستاۋ بۆ ئەھە بىكەم ، ۋەھە ساۋەلا توۋىتتو ئەھە كچەت نادەنى
 عارف ئاغا ۋەھە توۋىكە نوۋىنەرى پىرۋىتار چاۋت پىنى ناكەرىت ، لىم
 قەسە باسانەدا بىوۋىن كاتىكەمان زانى ، كاكە ھەمە ھاتەۋە بە توۋرەيەھە
 روىكەردە ھەزىزە ۋەھە : خانە خۇبەكە لىرە ھەبىو ، ئەھەش بەھەي
 جەنابەھە نەھە شەھەرى قورسە لىگەل كىردىن ۋەھەپەھە . دىۋى ئەھە ھەزىز
 لى ھەرىۋەكەمان توۋرە بىو قەسە خۇي پى ۋەھە ، ئىنجا كاكە ھەمە
 راستىكەي دىرگاندو ۋەھە ۋەھەنە ئىمە رەزىن ۋەھەنە خۇشە ، بەھەم ھەندى
 خىزمەن ھەيە ھەز دىكەين قەسەيان لى گەلدا بىكەين دىۋى ئەھە ئاگادارتان
 ئەھەيەھە . ئىتەر گەپەيەھە ، دىۋى ئەھەم بىوۋە ھەۋسەرى يەكەرى .

ھەزىز يەكەن بىو ئەھە ھەۋپەيەھە پىرۋى بە دىرۋەدانى خەبەتى چەكەرى
 بىو ... بۆيە لى كاتى ھەھەسى شۆپشدا ، دىۋى ئەھە ھەۋپەيەھە كۆمەلە كىرد ،
 كە خۇپاگر بىو لى شاخەكان بىمىنەھە ھەزى چەكەرو مەھەزەي گەپۈك
 دىرۋەست بىكەن ۋەھەسەتى چەكەرى زۆر لى كوردىستاندا پىكە بىمىنە ۋەھە
 ھەھەس ۋەھەدەستەھە دان پەۋەستىن ، ھەھە بىو پەۋەيەھە لى كۆبۈنەھەي
 كىلۋى پىنجۋىنى كۆمەلەدا ، بەھەدلىرى كىرد بەھەم لى كۆبۈنەھەكەدا پىرۋى

خەباتى سىياسىي درا بوو ، بۇ يەككەسىز غەزىز گەپرايەۋە بۇ سەلىمانى ، ئەۋ
ماۋەيەي كە لەئاۋ شاردا بوو ، بەس پەپرى جەسۋورىيەۋە كارى بۇ
رەنكخستىز گەشە كىردى دەكرد ، بە ۋرە بەرزىيەۋە ھانى براندەرانى ئەدا بۇ
كار كىردى ، تا دروست بوۋنى مەفرەزەكانى پېشمەرگە چەكدار كىردىيان ،
زۆر كات لە ھالەتەي خۇشارنەۋەدا بوو ، بە تايىبەتەي لە كاتىكدا كە شەھىد
شىھاب ۋە ھارپىكانى دەستگىر كران .

غەزىز ۋەكو ۋەتەن بېرۋاي بە خەباتى چەكدارى ھەبوو ھەر زور دۋاي
دروست بوۋنى ھىزى پېشمەرگە ، ناۋ شارى بەجىھىشت ۋە چوۋە دەرەۋە
بوو بە پېشمەرگە .

دۋاي چوۋنە دەرەۋەي بە ماۋەيەك ، لەگەل كاكە ھەمە قەرەداخى شەرىك
بە يەكەۋە چوۋىن بۇ سەردانى (پوۋرە خورشىد) ي دايكى غەزىز .. كە
چوۋىنە مالىيان ، پوۋرە خورشىد لە مال نەبوو ، ۋەتيان ۋا لە مالى نەسرىنى
كچى لە سەرچىنار ، لەبەر ئەۋەي ئىمە بەنيازى بىننىنى ئەۋ چوۋبوۋىن
ھەرچەند ھەۋلىئاندا دانەنىشتىن ۋە يەككەسىز چوۋىن بۇ مالى نەسرىن خانى
خوشكى ، كە چوۋىنە مالىۋەۋە دانەنىشتىن سەيرمان كىرد پەشۋكاۋىيەكىيان
پىۋە ديار بوو .. چەند پەرداخىكى ناۋ لەسەر تەپلەكەكان دانراپوۋ . ئەۋ
پەرداخانە ئەۋەي دەرەمخست كە ميوانى تىران بوۋە دۋاي تۆزىك دانەنىشتىن ،
خوالىخۇشبوۋ (كاك رەئوف) ي زاۋاي ۋەتى كاك غومەر ، دەمەۋىت
خانۋەكەمان تەمىر يەكەمەرە زەحمەت نەبىت سەيرىكى ژوۋرەكانم بۇ بەك ..
كە ھەلسام لە گەلىيا چوۋمە ژوۋرەكەي ئەۋرەدو سەير دەكەم غەزىز
دانەنىشتۋە ، سەرسام بوۋم ، بارەشمان بەيەكدا كىرد ۋەتى بە نەينى
ھاتوۋمەتەرە بۇ ناۋ شار ھەندى ئىشى ناۋ شارم ھەيە ، ئەۋ شەۋەمان

بەيەكمەھ بەسەر بىرىپ پىم وت غەزىز تىكات ئى ئەكەم ئاگادارى خۇت بە
 ۋەزى ناۋ شار باش ئىيىم زوۋ بگەرئەمەھ ، ۋەعدى دامن كە سەبەينى
 بگەرئەمەھ ، ئەم شەمەھ باسى يەكەيەكەي برادەرانى بۇ كىردىن بە تايىبەتى
 باسى كاك ئارام و كاك حەمە ئەمىن پۇلاۋ كاكەكانى تىرى كىرد كە چۇن كارىيان
 كىردۈمەھ دەيگەن چەند مەندۈن .. بە چ گىيانىكى شۇپشگىنرەنە خەباتيان
 كىردۈمەھ ئەيگەن ، بۇ بەيانى گەرپايەمەھ بۇ دەرەمەھ .

شەرىك كاك شازاد تەلەفونى بۇ كىردم ، ۋەتسى بىفەرەمەھ بۇ مائەمان
 خۇشەۋىستىكى ھەمەومان لىرەيە ، كە چىۋوم سەير ئەكەم غەزىزەمە
 جارىكى تر ھاۋتۆتەمەھ بۇ ناۋ شارو لە مالى كاك شازاد مەۋانە ... لە راستىدا
 بە بىنەينى زۇر دىلخۇش بوۋىن بەلام ئەترەسەين لەمەھ كە لەم ھاۋتو چۇيەدا
 بگەرئەمەھ داۋىكەمەھ توۋش بىيىت ، بۇيە ھەر ھەمەومان پىمان وت غەزىز
 پىاۋى چاكبە ئەمەندە مەيەرەمەھ بۇ ناۋ شار ، ناۋ شار پىاۋ خراپى زۇرى
 تىدايەھ پىاۋانى رۇنم زۇر بە چىرى ۋ بە وردى بە دواتا دەرگەرئەمەھ ، بەلەينى
 دايىنى كە بە زوۋترىن كات دەرگەرئەمەھ ۋەتسى كارىكى رىكخستەم ھەيە
 دەرەۋىت ھەندى كەس ھەيە بىيەننىم بە تەماي كارىكم ئەگەر سەرېگىرئەت
 سەرى ھەمەومانى پى بەرز دەيىتەمەھ ، بە داخەمەھ ھەر لەم سەفەرەدا بە ھۇى
 چەند خۇفۇرشىكەمەھ كە مەمانەي پىيان بوۋ ، بە نامەردانە دايانە دەست
 پىاۋەكانى رۇنمەمەھ بە گىرئەندا .

دۋاى چەند مانگى ھەۋالمان پىن گەشىت كە لە بەندىخانەي مۇسلىم
 ھۈكمى ئىعدام ئەرۋە . مەن كافىيە تازە بوۋبوۋىنە ھاسەرى يەكتىرى ، بە
 يەكەمەھ ، بۇ سەردانى چۈۋىن بۇ مۇسلى . لە كاتى مۇاجەھكەدا جانئايەكى
 بە زەنگىيانە ئىرۇستىكراۋى دەرھىتقا كە (لە دىۋىكى ئوۋسەراۋو كافىيە

دیومکه‌ی تری عومەر دایه دوست کافیه و قی کافیه خان داوای لیبور دنتان لیدمکه‌م ، که نه‌م‌توانی له ناهه‌نگه‌که تاندا به‌شداری بکه‌م و نه‌م دیارییه بچوکه‌م بۆ ئاماده کردوون و پیشکه‌شتانی ده‌که‌م ، جه‌ز ده‌که‌م لیم وهریگرن هر له‌و مواجهه‌یه‌دا جگه له‌ من و کافیه ، دایکی و خوشکه‌کانی و سه‌بریه خانی خیزانی و چه‌ند که‌سیکی تره‌اتبوون ، عه‌زیز سه‌ری بۆ ئیعدام کردن قاشرا‌بوو ، کالوئیکی له‌سه‌ر کردبوو ، خیزا خیزا خه‌یاری پاک نه‌کردو به‌ پیکه‌نینه‌وه ده‌یدایه دایکی و خیزانی و خوشکه‌کانی جار‌جاره به‌شی ئیمه‌شی ئی ئه‌دا .. دانیشتنه‌که‌مان له‌ میواندارییه‌کی ئاسایی ده‌چوو .. به‌ قسه‌ و نوکته‌ خو‌شه‌کانی به‌ پیکه‌نینه‌ به‌رزه‌که‌ی وای له‌ میوانه‌کان کردبوو نه‌یده‌هیشته‌ که‌س خه‌مباریی پنه‌و دیار بیت ، سه‌ریاری نه‌وه‌ش خه‌می زیندانیه‌کانی تری نه‌خوارد .. کوپئیکی می‌ردم‌ندال که‌ ناوی (ئازاد) بوو ، حوکه‌می ئیعدام درابوو ، که‌س و کاری لئی بی‌ ئاگابوون ، ناو‌نیشانی ماله‌که‌یانی دایه (ئیمه) که‌ له‌ هه‌ولێر بچینه‌ مانیان و که‌س و کاری ئاگادار بکه‌ینمه‌وه ، بۆ نه‌وه‌ی بچنه‌ سه‌ردانی .

ماموستا عه‌زیز له‌ به‌ندیخانه‌ی موس‌ل نمونه‌ی پیاوی ئازا و خو‌پ‌اگرو قاره‌مان بوو . له‌ کاتی ته‌حقیقه‌دا نه‌یان‌توانی زه‌فه‌ری پی‌به‌رن و هیچ نه‌ینیه‌کی پی‌به‌رکێتن ، ته‌نها نه‌وه‌نده‌ی له‌سه‌ر خو‌ی وتبوو ، من پێشمه‌رگه‌م و له‌ شاخ‌بووم ئاگاداری هیچ کارو که‌سیکی رێک‌خستنی ناو شاره‌مان نیم ، ئیمه‌ که‌ سه‌ردانمان ده‌کرد ، هیچ جو‌زه‌ مه‌ترسییه‌که‌مان نه‌بوو ، چونکه‌ نه‌مانزانی چ پیاوئیکی قاره‌مانه‌ ، عه‌زیز له‌ به‌رامبه‌ر جه‌لا‌مه‌کانی به‌عه‌سدا ، له‌ شیر شیرترو له‌ پلنگ پلنگتر بوو .. که‌سیکی پۆلایینی ناو به‌ندیخانه‌که‌ بوو ، به‌ قسه‌ خو‌شه‌کانی و به‌ وه‌ به‌رزیه‌که‌ی ،

ھەممۇ بەندىيەكانى گەشاندېۋۇ ۋە ۋەرى بەرز كوردېۋۇنەمۇ . ھاۋپىنى
بەندىيەكان بوو ، ۋاىكىرد بوو بوۋبوۋىيە ھاۋپىنى پاسەۋانەكانى بەندىخانە
زۇرئان خۇش دەۋىست . بۇ ھەممۇ كارىك سەيىرى قەسەى ئەۋيان دەكىرد ،
ھەرچىيەكى بۇتايە ئەۋيان ۋە مامۇستا ۋە ئەلئىت ئىتەر تەۋاۋ . بە قەسە
خۇش ۋە نۇكتە بەلمەزەتەكانى سىماى ناۋ بەندىخانەكەى گۆرېبوۋ . ئىمە كە
سەردانغان دەكىرد ، چەند سەيىرى بەندىيەكانغان دەكىرد ، كەسىكى تر ۋەكو
مامۇستا غەزىز ۋە بەرزو گەشىن ۋە بىن خەم نەبوۋ ، زۆرىيەكان كە كەس ۋە
كارىان دەھاتىن بۇ لايان نەياندەتۋانى كەشيك بىخۇلقىنن تا كەس ۋە كارەكەيان
دۇخۇش بىكەن ۋە لە خەمىيان كەم بىكەنەمۇ ، مامۇستا غەزىز بە پىچەۋانەمۇ بە
قاقاي پىكەنن ۋە قەسەى خۇش ۋە گالته بارى ناۋ بەندىخانەكەى گۆرېبوۋ . . لە
مۈاجەھەپەكدا ، كە لە گەرمەى قەسە كەردندا بوۋ ، مۈاجەھەكە تەۋاۋ بوۋ ،
مامۇستا غەزىز تەۋرە بوۋ ، ۋەتى قەسەكانغان تەۋاۋ نەكردو مۈاجەھەكەيان
تەۋاۋ كەرد ، بەرپۇۋەبەرى بەندىخانە ۋەتى لەبەر خاتىرى مامۇستا نىۋ سەعات
مۈاجەھە درىژ دەكەينەمۇ ، چۈنكە دايىكى درەنگ كراۋەتە ژوۋرەمۇ . ئەۋەى
لە مامۇستا غەزىزەم دىۋە لە رۇژانى يەكتەر ناسىنەمۇ تا نوا بىننىنى لە
بەندىخانە . . پىۋاۋىكى خاۋەن بىرۋاۋەر ، كەسىكى خۇشەۋىست ، نازا ،
بەھىمەت ، بىن پىچۈ پەنا ، قەسە لەۋرۋ ، گەشىن ، لەناۋ خەلك ۋە ھاۋپىيانىدا
خۇشەۋىست ، ھەردەم دەم بە قاقاي پىكەنن ۋە قەسە خۇش ۋە نۇكتە باز ،
باۋەرپى تەۋاۋى بە خەباتى چىنە ھەژارەكانى كوردستان ھەبوۋ ، بە ھەممۇ
توانايەۋە لە رىزىاندا تىدەكۇشاۋ خەباتەكەى بۇ ئەۋان بوۋ . قەسەى لە كەس
نەدەخۇلردەمۇ ، لە ئاستى راستىدا رادەۋەستا ، ناھەقىي لە كەس قىۋل
نەدەكردو دەچۈۋ بەگژ ھەر كەسىكىدا بە ناھەق قەسەى بەرامبەر بىكرادىيە .

دەسۆزى جووتیاران و كرتكاران و هەژاران و خوێنگاران و مامۆستایان و
هەموو هاوڕێكانى بوو ، پیاویكى بە دەفەر جەسوروو بە تواناو
خۆشەویست بوو .
هەزار سەلاو لە گیانى پاکی شەھید مەرزىز هەموو شەھیدانى كوردستان .

مولازم عومەر :

**سەرۋەرىسى بۈيۈم بە كۆمەلە بە پىلەي يەكەم دەگىز مەۋە بۇ
شەھىد غەزىز ۋە شەھىد جەمالە رەش**

كاك عومەر غەبىدۇللا كە ھەممۇمان بە كاك مولازم عومەر بانگى دەكەين،
يەكەنكە لەم ھاپۇنىيەنى شەھىد غەزىز.. كە لە تەمەنى مېردمندا ئىيىمە
بۈۈنەتە ھاپۇنى يەكتىرى، ھەردووكيان لەگەل چەند ھاپۇنىيەكى تىران دەيان
يادەۋەرى جۇراۋجۇرىيان لەگەلدا بۈۈ.. مەن لەبەرئەۋەى ھاپۇنىيەكى نىزىكى
شەھىد غەزىز بۈۈم. دەمزانى كاك عومەر-يىش ھاپۇنىيەكى زۇر دۇسۇزى
شەھىد بۈۈ. كاتى پىرۇۋەى نوۋسىنەۋەى ژياننامەى شەھىد كىردە بەرنامە.
يەكەمجار پىرۇۋەكەم بۇ ئەم باسكردو ئەۋىش زۇر دۇسۇزانە، دەستخۇشى
لەكەردم ۋە ئانەدام بە كارىكى زۇر بەجى ۋە دۇخۇشكەرى لەقەلمدا. وتى
ئەمبۇرە پىرۇۋەى بەمىشۈۋەى كارىكى نۇيە لە نوۋسىنەۋەى بىرەۋەرىيدا ۋە
ئەمكارە ۋەقايەكى ھاپۇنىيەنىيە ئومىد دەكەم تىايدا سەركەۋتۈۋىيت،
مامۇستا غەزىز زۇر لەۋە زىاتەر ھەلدەگىرنت ئەك كىتەپنىك بەلكو چەندىن
كىتەپنى لەسەر بىنۋوسىرنت.. نامەم بۇ كاك عومەر ئارد... دۋاى نامەكە جەزى
دەكرد، رۇژى بەيەكەۋە دانىشتىن ۋە ئەۋەى لەبىرى ماۋە بۇمىگىزىتەۋە...
سەرقالىي ھەردووكمان دانىشتى ۋە يەكتىرىنەنەكەى دۋاخستىن، تا رۇژى
۲۰۰۴/۴/۱۵ رەخساندو لەمالى خۇيان ماۋەيەكى زۇر دانىشتىن، لە رىنگاى
چەند پىرسىيارىكەۋە.. رامانكىشا بۇ ئەۋەى يەكەۋىتە گىزىلەۋەى
بىرەۋەرىيەكانى خۇى لەگەل مامۇستا غەزىزدا. دۇنيام بەم بابەتەى كاك

عومەر كىتەپكە زۆر باش دەۋلەتمەند دەپىتت و ناۋمىرۇكىكى بەمىزىترو خوشترى دەپىتت، چونكە كاك عومەر بەئاگايانەر بى پىچ و پەنا رووداۋەكان دەگىزىتەۋە.

* كاك عومەر.. دىكرىت بېرسىن، كەى و چۆن و لەكۆى مامۇستا عەزىز-ت ناسى و بوۋنە ھاۋپى؟

- يەكتىناسىنى مەن و مامۇستا عەزىز كۆنە، ئەتەۋانم بلىم دەگىزىتەۋە بۇ سالى ۱۹۵۸-۱۹۵۹.. كە ئەى كاتە ئەۋان مالىان لە گەرەكى سىرگۈل و ئىمەش مالىان لە گەرەكى سىرشەقام بوۋ. شەقامى بەر خانەقا ۋەكو شۆيىنىك لە نىۋانى سىرگۈل و سىرشەقامدا، بوۋىۋو بە نىۋەندى بەيەگەيشتەن و يەكتى بىنىنمان. لە قۇناغى خۇيىندى ناۋەندى ھەردوۋىكان لە قۇتابخانەى ناۋەندى جەمھورى و لە قۇناغى ئامادەيىش لە قۇتابخانەى ئامادەيى ۋەتەن بوۋىن. ئەى سالىك لە پىش مەۋەبوۋ. ئىمە كۆمەلى ھاۋپى بوۋىن، كە ھەر ھەموۋمان لە تەمەنىكدا بوۋىن. ئەى كۆمەلە ھاۋپىيە (شەھىد عەزىز مەن و شەھىد جەمالەپەش و شەھىد شىخ عەبدولى بەرخانەقاۋ خوالىخۇشبوۋ رەئوف بالابەرزو چەند ھاۋپىيەكىتر) كە تا ئىستا لە ژياندا ماۋن و نامەيىت ئەۋانە ناۋ بېنىم. زورىەى كاتقان بەيەكەۋە بەسىر دەبىر، زۆر يەكتىرەيمان خۇشەۋىست. شەھىد عەزىز لە ھاۋپىيەبوۋ، كە دانىشتەن بەيەكەۋە گەپانمانى بە نوكتەۋ قەسى خۇش گەرمەكرد.

* نازام ئىۋە كەتەمەنتان بەيەكەۋە بەسىرىدوۋە و ھاۋپىيە يەكبوۋن، كارى سىياسىيشتان يان با بلىن كوردايەتىشتان بەيەكەۋە دىكرىت؟

- لەسىرەمى سالانى شەستەكاندا، لەناۋ رىزەكانى پارتى دىموكراتى كوردستان و يەكىتى قۇتاييەنى كوردستاندا، بەنھىنى كارماندەكرد. بەلام

بەيەكەمە نا، لەمەمان كاتدا يەك ئاگامان لەكارى يەكترى بوو... لە شەستەكاندا... شەھىدى مەن و كاك مەسعود مەھمەد سەئىد بەيەكەمە داوامانكرد بەمانكەنە پىشەمەرگەى ناو شارى سەلىمانى... مەرسىنكەمان پىكەمە لە شانەيەكى پىشەمەرگەى ناوشاردا دانراين و (كاك قادىرى حاجى فەرەج ئاغا) پەيۋەندىي پىۋەكردىن و پىنى راگەياندىن كە ئەر لىپىسراومانە... لەو شانەيەمە لە بولرى پىشەمەرگەى ناوشاردا لە سالى ۱۹۶۲مە تا سالى ۱۹۶۴ مەينەرە تا ئىنشىقاق واتە تاشە كاتەى دوۋىرەكى كەوتە ناو پارتىيەمە ، ئىتر ئىمەش وازمان هىناۋەمەيەكە بە لايەكدا رۆيشتىن و لە سىياسەتدا لەيەكتر دوۋرەكەوتىنەمە ، بەلام ھاۋپىيەتىمان مەر خۇش و گەرم و پتەبوو.

ئەر كاتەى بەيەكەمە پىشەمەرگەى ناوشاربوۋىن، رۇژنىك كاك قادىرى حاجى فەرەج ھات و پىنى وتىن دەيىت ئەمەشە يەكە يەكە بچن بۇ گەردى سەيوان ، كە ئەرەمەرى چەمەكە پىيان دەوت (كاسە كەچك) ، بە فېكە لىدان بۇ ناو خەزەنەكان سەرىكەمەن... ئىمە يەكە يەكە لەسەر فەرمانى ئەر بە فېكە لىدان سەرىكەمەن. كاك قادىر لەسەرەمە چاۋمەروانى دەكردىن... لەدوآجاردا پەرسىمان ئەمە چىبوو بۇ وامانكرد؟ كاك قادىر وتى ئەرە بۇ ئەرەى بزانىن ئەتوانن و زاتەكەن بەناو گۆرەستاندا، بگەپىنن و نەترەسن... واتە بۇ تاقىكردنەمەمانبوو. تا بزانن بەغىرەتىن و ناترەسن... ئەم رەوداۋە كاك مەسعود يىرى هىنامەمە.

دوای سالى ۱۹۶۴ بە بەردەوامى لای كاك شەركەتى مەلاۋ لە مەلەكەى شەھىد جەمالەرەش بەردەوام يەكەمان دەيىتى و موناقتەشەمان لەگەل يەكدا دەكردو زۆرجارىش لەيەك ھەلەبەزىنەمە ، بەلام موناقتەشەمە ھەلەبەزىنەمەمان نەدەبوۋە ھۆى دوۋرەكەوتنەمە لەيەكجىياۋەنەمەمان. بەلكو

بە پىنچەۋانغۇ دىۋاي ھەممۇ مۇناقەشەيەك ھاۋپىيەتى و برايەتيمان گەرمىتو
يەقەوتر دەپتو.

* دىكرىت بىزىنرىت شەھىد غەزىز لە سالى ۱۹۷۴دا كە ھاتە دەرەۋە بۇ ناو
شۇپش .. لەو سالىدا يەكتەرتان دەپىنى؟

- بىنگومان سالى ۱۹۷۴ كە ھاتە دەرەۋە مەن لە ناۋچەي چۇمان بىوم.
غەزىز-يىش ھاتە ئەو ناۋچەيە لەۋى يەكتەرتان بىنى : غەزىز دەپىست
لەناو شۇپشدا كارىكى بىدەنى... بە داخەۋە بەرپىسان ، زۇر گۇنيان بۇ
داۋاكەي نەدەگرتو نەياندەپىست كارى بىدەنى. ئەو ماۋەيەي لەو
ناۋچەيەدا مايەۋە بە بەردەۋامىي يەكتەرتان دەپىنى... زۇر قەسەماندەكرد.
رۇژى پىم وت (غەزىز مەن ھەست دىكەم ئىۋە خەرىكى رىكخستىنكىن و لە
رىكخستىنكىدا ئىش دىكەن... مەنىش جەز دىكەم كارتان لەگەلدا بىكەم)...
ھىچ ۋەلامىكى پىرسىارەكەي نەدامەۋە خۇي نەدا بە دەستەۋە.. رۇژىكىتر
لەم دىۋبارە كىردەۋە. ئەمجارەيان وتى ئىمە ھىچ رىكخستىنكىمان نىيەۋ
سەربەھىچ رىكخراۋىك نىن. تەنھا ئەۋەيە ئىمە كۆمەلنى گەنجىن و لەبۋارى
رۇشنىبىرىي و ھوشيارىدا كۆدەپىنەۋە ۋەكو ئىلقەيەكى رۇشنىبىرىي... تىنى
گەيشىم كە نايەۋىت لەو بارەيەۋە ھىچ لاي مەن بىركىننى . دىۋاي ماۋەيەك كە
لەۋە بىنومىندەۋە ھىچ كارىكى نادەنى گەپايەۋە بۇ ناۋچەي سىلىمانى، لە
پىنجۋىن كىردىانە مامۇستا . ھەرچارىك بچومايەتەۋە بۇ ئەو ناۋچەيە ،
يەكتەرتان دەپىنى بە تايىبەتى كاتى بە مۇلەت دەچۈۋە ناۋچەكەۋ چەندىرۇژ
نەدامەۋە ئەو رۇژانە بە بەردەۋامىي يەيەكەۋە دەپىۋىن.

* ئىۋە كە ئەۋەندە.. ھاپپىنى يەكتىرى بوون.. دەپىت دۋاى نىسكۆى سالى
۱۹۷۵.. يەكتىرتان يىنىيىتەۋە...؟ لەكۆى يەكتان دەپىنى؟ لەو يەكتى
بىنىنە تاندا باسى چىتاندەكرد؟

- دۋاى گەرەنەۋەمان بۇ شارى سلىمانى ، لەبەر خانەقاۋ گەرەجەكەى
شەھىد جەمالەپەش بە زۆرى يەكتىرمان دەپىنى... لەو يەكتىر بىنىنەدا،
قەسمان دەكرد، مۇناقەشەمان لەسەر شۆپش و بارودۇخى كوردستان و
خەلكى كورد دەكرد، ھەلسۈكەۋتەكانى بەعسمان تاۋوتۇندەكرد و
مەترسىيەكانى سىياسەتى بەعسمان شىدەكردەۋە... رۆژى راشكاۋانە قەسم
لەگەل شەھىد جەمال و شەھىد عزىز-دا كورد ۋەكو دوو ھاپپىنى زۆر نىزىك و
دلىسۆز خۆشەۋىست. پىم وتن ئەۋە ئىستە ھىچ لەئارادا نەۋە شۆپش
نەۋە. حكومت و خەرىكى جىنەجى كوردنى سىياسەتى خۆپەتى دۆى
گەلەكەمان، پىم خۆشە ئەگەر شتىك، تەنزىمىك ، رىكخراۋىك ھەيمو ئاگاتان
لىنى ھەيە و ئىۋە ئىشى تىادا دەكەن، ھەزەكەم مەنىش لە گەلتانابم و ئىشى
تىادابكەم و بەر رىكخستەم بىناسىنن. مەن ئەو كاتە رەۋانەى خواروۋى عىراق
كرابووم و لەشارى عەمارە بووم. ھەر جارىك بەاتىمەتەۋە يەكتىرمان دەپىنى و
بەدۋاى ئەو قەسەيەمدا دەچوومەۋە. جارىك لە جارەكان كە ھاتەۋە..
مامۇستا عزىز پىنى راگەيانەم كە قەسەى لەگەل برادەراندا كرىۋەو
دەيانەۋىت بىمىنن.

لە ۋەۋەى دوو سىن سەقەرى رۆيشتەۋەۋە ھاتنەۋەمدا، بەسەرىا خالە
شىھاب و ھاپپىكانى گىران.. ھەستەمكرد شىپزەيىيەكىان پىۋەدىارە ، لە
راستىدا مەن ئەو كاتە شارەزەى كۆمەلەۋ رىكخستى نەبووم. نەمەزەنى
رىكخستىيان چۆنەۋ چۆن نىيە...

رۆژى مامۇستا عزيز.. منى لەگەل خۇيدا برد بۆلای (شەھىد ئارام) كە
ئەو كاتە (شەھىد ئارام) لە مالى مامۇستا عزيز بوو... لەو سەردان و
بەيەگە يەشتەنى من و شەھىد ئارامدا ئىتر من دەستم بە ئىشکردن کرد لە
كۆمەلەدا .. (كاك ئارام) پىنى راگەياندم كە بە نيازى دەستەى چەكدار
دروستبەكن، وتى بۆ ئەم كارە پىويستىمان بە كەسانى وەكو تۆبە كە
شارمەزايىت ھەيە، جا نازانم دەتوانىت و تاقەت و توانات ھەيە. منىش و تەم
نامانەم و ھەرچىم پىنسىپىرن و پىم بىكرىت دەيكەم. وتى زۆرباشە من پىم
باشە كار بۆ ئەو بەكەين.. ئەو كەسانەى كە ئەفسەر بوون و دەيانفاسىت و
مەتەنەت پىيان ھەيە قەسەيان لەگەلدا بەكەيت، ئەوانەى دەيانەوى ئىش
لەگەل كۆمەلەدا بەكەن، ئىشى پىدەكەين و ئەوشى دەيمەيت لەناو
(ى.ن.ك)دا وەكو پىشمەرگە كاربكات ، دەيانئىزىنە دەرەو و دەيانكەينە
پىشمەرگە. دواى ئەو بىننىنە (شەھىد ئارام) ناوبەناو لەگەل كاك سالار
عزيزو دواتر كاك مەلا بەختيار لە مالى شەھىد عزيزو شەھىد
جەمالەرش و كاك يونس غەفور دادەنىشتىن و كۆيونەو مان دەکرد، تا ئەو
رۆژەى چوومە دەرەو من تەنھا شەھىد عزيزو شەھىد ئارام و كاك مەلا
بەختيارو كاك سالار عزيزم دەناسى .

(بەشانا زىيەو دەيلنم سەرورەى بوونم بە كۆمەلە بەپەلەى يەكەم
دەگىرەمە بۆ شەھىد مامۇستا عزيز و شەھىد جەمالە رش) .. ھەر
چوومە دەرەو من ئىتر پەيوەندىم لەگەلئاندا پچرا ..

* عزيز دواى چوونەدەرەو جەنابت ئەویش چوومە دەرەو . كەى ھاتە
دەرەو ، كەھاتە دەرەو يەكتەرتان لەكوئى بىنى ؟

- سالى (۱۹۷۷) شەھىد ھاتە دەررەھ ، ئەو و كۆمەلنى كادىرى تىرى كۆمەلە كەھاتىبۇنە دەررەھ ، لەشارباژئېرەھ بەررەھ ناوچەى بادىئان بەرئىكەوتىبۇون ، ھاتنە سى كۈچكەى نىوان (عىراق - ئىران - تۈركىيا) مىن لەرئى بۇوم لەدامىنى چىاي (دالانپەى) لە (ئۆلى گۆستى) يەكمان بىئىيەھ .. بارەگاي بەرئىز (مام جەلال و كاك نەوشىروان) و ئەو تىكۆشەرانەى تر، كە لەسورىاھە گېراپوونەرە ھەموو بەيەكەھە لەو ناوچەىە دانراپوو . ماوہىەكى زۆر لەو ناوچەىە ماينەرە ، لەو ماوہىەدا تەشكىلاتى ەسكەرىى كرلو ھەم سەرگردايەتى (ى.ن.ك) دامەزرا ، لەيەكەم دامەزناندىنى سەرگردايەتى يەككىتىى ەزىز كرايە ئەندامى سەرگردايەتى يەككىتىى نىشتەمانىى كوردستان و بەلغېرسراوى لقى دىوى كەركوك دانرا بۇ ناوچەى قەرەداغ .. لە (۱۹۷۷/۱۲/۱) بەقافلەيەكى گەرە لەگەل كاك نەوشىروان و كۆمەلنى كادىرى كۆمەلەى يەككىتىى نىشتەمانىى كوردستان ەكو لەيىم بىت (۳۹) كەس بۇوین و (۱۰) بار چەكمان لەگەل خۇمان بەرئىخست و بەررەھ ناوچەى سلىمانى و قەرەداغ بەرئىكەوتىن ، لەو قافلەيەدا وا دانرا ، ھەر (۳) كەس و بەرپرەسى بارئىك بن ، (۲۵) رۆژ بەرئوہىبۇوین ، بەسەر سىئورى عىراق ئىراندا دەرئىشتىن ، ئەو شۇئانەى دەكەوتنە سىئورى ئىرانەرە بەشەو دەمانېرىن و بەرئۆز دەھسايەنەرە .. ەرزەكە ەرزى زىستانپوو ، زۆر شەو و رۆژ تووشى بەفرۆ زىان دەبووین ، زۆر ماندووى دەرگردىن و شىپىزە دەبووین ، رووداوى قورس و ناخۇشمان دەھاتەرئى . رۆژئىك لەسەر (چەمى گادەر) شەومان بەسەرداھات .. ئەو شەرە تا بارەكانمان لەچەمەكە پەرانەرە ئومەندەمان لەئاومەكەدا .. ھەموو جەلەكانمان تەپىوو . بەيانى كەھەستايىن و كەوتىنەرئى . مىن و مامۇستقا سەلام ەبىدوللا شانبەشانى يەك لەگەل

قافلەكەدا دەرۋىشتىن ، مامۇستا عزيز و شەھىدە على ئامەخان بەيەكەوہ
لەپىشمانەوہ بوون ، گەرانبەوہ بەيىكەنەنەوہ وتيان مژدەيەكى خوشتان
دەنەينى ، وتيمان ئادەي ، وتيان دوو سەعاتى تر دەگەينە شوينىك دارى
لەيىمە دەتوانىن ئاگر بەگەينەوہ و خۇمان وشك بەگەينەوہ ، مامۇستا
سەلامىش كىتوپر وا وەلامسى دانەوہ ، وتى خەلەكى خواپىنداو ئىستا
لەتەيارەدايە .. ئاگاداريان دەكەنەوہ كە پاش دوو سەعاتى تر لەپارىس يان
نيويۇرك دانەبەزن . ئىووش دەلەينى دوو سەعات دەگەينە شوينىك
تەنيا دارى لەيىمە ئاگر دەكەينەوہو خۇمان وشك دەكەينەوہ ، شوينەكە
نەدىيە نەئاوہدانىيە .. توخوا ئوہ مژدەيە .

رووداوينكى ترى مامۇستا عزيز .. قافلەكەمان لەمەلشۇوہ گەيشتە شىننى ،
لەبەر ئوہى بەفرىكى يەكجار زۇر بارىبوو .. رۇژى بوو لەرۇژە سەختەكانى
زىستان ، بۇيە ناچارىبووين (۲) سى رۇژ لەشىننى بىيىنەنەوہ ، دوو سى
رۇژەكە لەخەلەكى شىننى (۱۵ تا ۲۰) كەسمان لەگەل خۇمان بىرد ، بۇ ئوہى
رۇگەكەمان بۇ بىشكىنن لەشاخى لەلشۇ .. ھەريە شاخەكەدا سەركەوتىن ،
كردى بەكپۇوہ زىيانكى زۇر سەخت و ھەوا بەتەواوى گۇپا و ئوہ
كەسانەي لەگوندى شىننى لەگەلماندا بوون ، سەيرمانكرد كەوتۇنەتە گريان
و ھەرھەموو ھەزەيان زۇر خراپە ، كەلیمان پىرسىن بۇ وادەكەن ، وتيان
رۇژەكەي زۇر سەختە و دەرئىسەن ھەموومان رەق بىيىنەوہ .. بۇيە ئىمەش
بەناچارىي لەشاخەكەوہ گەرەينەوہ بۇ ناو لەلشۇ .. لەناو لەلشۇ من و كاك
نەوشىروان چووينە ئاشىكەوہ ، بەدىار بارەكانەوہ مايەنەوہ ، بەلام مامۇستا
ەزيز و ئەوان بەسەر مالەكاندا تەوزىع بوون ، بەياني كەپۇژ بۇوہ ،
چاوەرۋانى مامۇستا عزيز و ئەوان بووين ، كە بىن بۇلامان و بىكەينەپى ،

بەلەم دىيار ئەبىوون ، لەگەل كاك نەوشىرواندا چووين بۇلايان ، كەچووين لەمالىك خەرىكى نەخواردنى بەيانی بوون ، ھەندى دەنگەدەنگەمان بوو لەبەر ئەوئى لەكاتى خۇيدا نەھاتبوون . ئەو دەنگەدەنگە كاك نەشىروان لەبىرەوئىيەكانى خۇيدا نووسىويەتى و من نامەوئىت دووبارەى بگەمەو ، چووينەو سەر شاخ ، بەكۆل بارەكانمان ھىنايەو خوارەو لەولەخەكانمان باركرد و كەوتىنەو پئى ، وەكو وئە قافلەكە وادابەشكرابوو ھەرسى كەس و مەسئولى بارىك بوو ، مامۇستا ئەزىز و شەھىد عەل نامەخان و فوناد ياسىن كە ناسرابوو بە (ھەژر) مەسئولى بارىك بوون ، لەرنگا بارەكەيان زووزوو شل دەبوو و دەكرائەو دەكەوت .. ناچار دەبوون بارەكە بارەكەبوو ، بىبەستەو ، لەو قافلەيەدا حاجى مەھمۇدى گەرەدەئەن لەگەلەبوو ، رووىكرە مامۇستا ئەزىز و پئى وئە مامۇستا ئەزىز عەببە بۇ ئىو سئ كەسى مەسئولن ناتوانن بارەكەتان وا بار بەگەن تا قۇناغەكە تەواو دەكەين ئەومندە نەكرەتەو نەكەوئەت وەكو ئىمە لەباركردەو تا قۇناغەكە تەواو دەكەين ناكەوئەت ، مامۇستا ئەزىزىش ئەيەنەو ئەيىرد ، وئە كاكە حاجى بلىم چى ، چووزانم رۆژم بەم رۆژە دەگات دەبە قەتارچى ، خۇ ئەگەر بەزانىايە دەبە قەتارچى ، نەدەچوومە قوتابخانە و نەدەخوئەند ، دەچوومە يەكەك لەخانەكان و دەبووم بەخانچى بۇ ئەوئى فەزى باركردن و قەتارچىتى بىم .

كە قافلەكەمان گەمىشتە گەرەدەئە و ناوچەى سەلىمانى ، دىتەو يادەم كاك نەوشىروان مامۇستا ئەزىزى بانگكرد ، بۇ ھەندى ئىشوكارى رىكخسەن ناردىيەو بۇ سەلىمانى بۇلاى (شەھىد شازاد سائىب) .. كاك نەوشىروان واى ناردەو دواى ئەنجامدانى كارەكە بەدووسئ رۆژ بەگەرتەو ، بەلەم شەھىد

غەزىز لەكاتى بۇدانراۋدا نەگەپرايەۋە ماۋەيەك لەتاۋشاردا مايەۋە ۋ ئىمە ھەر
 چاۋمەروانمان نەكرد بۇ گەپرايەۋە .. ناچار مەن نامەيەكم بۇ نوۋسى .. نامەكە
 ھەندى بەتۈندى ۋ بەعاجزىيەۋە بۇم نوۋسىيەۋە ، بۇم نوۋسىيەۋە ئىمە
 ھىزىكىن لەم ناۋچەيە ماۋىنەتەۋە چاۋمەروانى گەپرايەۋە تۇ دەكەين ۋ عەيب
 نىيە بۇ تۇ ماۋىتەتەۋە ئىمەشت لىرە مەقتەلكرىۋە ، نامەكەمان بەشەھىد
 عەلى نامەخان دا بۇ نارد .. شەھىد عەلى گەپرايەۋە .. وتى كەچۈرۈمە سەلىمانى
 مامۇستە غەزىز لەمالى نەسرىن خانى خوشكى لەسەرچىنار دۇزىيەۋە ،
 كەچۈرۈمەلەي ۋ نامەكەم دايە ، كرىيەۋە كەنامەكەي خۇندەۋە توۋرە بوۋ ،
 نامەكەي دايەنەست سەبىرەخانى ژنى ۋ وتى سەيركە مەن كاك غومەرم
 كرىۋە بەكۆمەلە ، كەچى ۋائىستە ئەر موخاسەبەي مەن نەكات ، بەدۋاي
 نامەكەدا گەپرايەۋە ، ھەر گەپرايەۋە دۋاي ماۋەيەك شەھىد شەمالى باخ
 نامەيەكى شەھىد ئارامى ھىتابوۋ ، بۇ كاك نەۋشېروان ، كەچەكەكانى بەرى
 قەرەداخ تەسلىمى ئەر بگرىت .. مامۇستە غەزىز لەگەل شەھىد شەمالدا
 گەپرايەۋە بۇ قەرەداخ ، كەچۈرۈمە قەرەداخ ئىتەر يەكمان نەبىنىيەۋە قاسالى
 داھاتوۋ ، قا بۇ كۆيۈنەۋە سەركردايەتى ھات بۇ نۇگان ، ماۋەي مانگىك
 مايەۋە ، ئەر ماۋەيە شەۋانە ھەر بەيەكەۋە بوۋىن ، شەۋانە بەنۈكتەر قەسە
 خوشەكانى مەجلىسى بۇ گەرم نەكردىن ، شەۋىك كەبەيەكەۋە لەيەك
 خەيمەدا بوۋىن .. ژىيانى ئەر سەردەم ۋ كاتە لەژيانى رۇژانەماندا ..
 ھەمورمان لەخواردن ۋ لەھراسەتدا ۋەكو يەكبوۋىن ، جىاۋازى لەخواردن ۋ
 ھەراسەتدا لەنئۋان مەسئۇل ۋ پىشەمەرگەدا نەبوۋ ، ۋەكو ئىستە خواردن
 يەك خواردن بوۋ ، ھەرەمەۋوش بەپىنى كاتەكان ھەراسەت بۇ ھەمور
 دانەنرا، ھەمور پىشەمەرگەيەك ۋ مەسئۇلىك ھەراسەتى دىگەرت ، شەۋىك

مامۇستا عزيز دائىرائىبو بۇ حىراسەت وتى من ئەمىشەر حىراسەت ناگىرم ،
 بىخەنە سىبەى شەر ، شەھىد شىركۇ جىدى ھەلىدايەر وتى ئەمە قبول نىيە
 ھەركەس دەپىت لەسەرەى خۇيدا حىراسەت بگىرى ، مامۇستا عزيز-ىش
 ۋەلامى دايمەمۇ خۇى لىتۋوپە کرد (بۇ گالتە و سوعبەت) وتى بزانە لەگەل
 كىدا قسە دەكەيت ، من لەسلىمانى و لەبەر خانەقا بەمامۇستا عزيز
 نەناسراوم بەعەزەى خورشە ناسراوم .. شەھىد شىركۇ وتى من ئەم ناۋەم
 نەبىستۋە لەسلىمانى ، وتى نەتبىستۋە لەئىستۋە بىبىستە ، منىش
 ھەلمدايە بۇ ئەۋەى گۆلمەزكە خوشكەم .. ۋەم راستە مامۇستا عزيز
 پىاۋىكى تىكۋشەرى بەناۋيانگە ، بەلام لەبەر خانەقاى سلىمانى خەلك بەر
 ناۋەمە دەيناسى ، كاتى شەھىد شىركۇ تىگەيشت قسەكان بۇ گالتەۋ
 پىكەننە .. ئىتر بوۋ بەپىكەننە .. لەگەر ئەۋەماندا لەبادىنانەۋە بۇ ناۋچەى
 سلىمانى ، رۇژى توۋشى تەق و تۇق و شەرىكى بچۈك بوۋىن لەگەل
 مەفرەزەيەكى ئەۋكاتەى قىادە مەفەتە . مامۇستا عزيز لەگەل كاك فوناد
 ياسىن بەشانى يەكەۋە ئەبن ، كە شەركە تەۋادەپىت ، بەكاك فوناد دەلەيت
 فوناد ئەمە دوۋەم جارە توۋشى شەرو تەقەبىم و لەمەردوۋ جارەكەدا فرىاى
 ئەۋە نەكەۋتوۋم سەنگەر بگىرم و خۇم بىدەم بەئەرزدا .. ھەر بەپىۋە
 تەقەمكردوۋ ، كاك فونادىش بەپىكەننەۋە ۋەلامى دەداتەۋمۇ پىنى دەلەيت
 بۇ جارى سىنەم دەلەين مامۇستا عزيز بەپىۋە تەقەى دەكرد و شەھىد بوۋ .
 ئەم سەردەمە لەم ناۋچانە نەكارەبا ھەبوۋ نە تەلفىزىۋن ، شەۋانە كىانمان
 بە مامۇستا عزيز بوۋ بەقسە خوشەكانى مەجلىسى شەۋانەى بۇ گەرم
 دەكردىن ..

دەڭىز ئىنسانى كەلگەن بىر قەدەر داخ بولۇپ چىقىپ كەتسە ، بەشەھىد ئارامى وتۇپ : كاك ئارام بۇ قازى ئەڭىرىن شەخس بىكەن بەھەرەس .. ھەر كەسنى بىت بەلاید ئۇ دەيگاتە قېرەقېر ۋ ھەرا .. ھەرەستەكەشى پىندەڭرىن ۋ ھەر كاتىڭىش بىرسىمان بوو سەرى دەپرىن ۋ گۆشتەكەى دەخۇن ۋ قازىنى تر دەڭىز ئىنسانى .

* چى زانىيارىيەكت لەڭرتەكەى شەھىد غەزەل ھەي ؟

من ئاگام لەڭرىشتەنەۋى مامۇستا غەزەل نەبوو بۇ ناوشار ، بەلام رۇڭى من ۋ كاك سەلام غەبۇللا بەنەئىنى چوۋىنەۋ بۇ سەلىمانى ، خەبەرمان بۇ رىڭخەستى ناوشار نارد ، ھەر زو رىڭخەستى كۆمەلە لەناوشاردا ، جوابيان بۇ ناردىن كە كارىڭى باشيان نەكردوۋ ھاتوۋنەتە ناوشار ، ۋەزەى ناوشار زۇر خراپە ، دۆڭىنى مامۇستا غەزەل گىراۋو داۋايان لىڭىردىن كەنەمىنەنەۋو ھەر زو بىڭرىنەۋ بۇ نەروۋ .. ئىمەش ئوۋى چەند رۇڭ گەپرىنەۋ ، بەلام لەماۋى ئۇ چەند رۇڭ كەلەسەلىمانى مەينەۋ ، سەبارەت بەمامۇستا غەزەل ۋ شەھىد كاك مولازم سەتارى سەئىد خەلەف دەمەرىت شەتەك بۇ مەزۇر بىڭرىنەۋ ، ئۇ كاتەى من ۋ كاك سەلام چوۋىنە ناو شارەۋ كە لەناوشاردا مەينەۋ . شەھىد (مولازم سەتارى سەئىد خەلەف) كە پىشەمەرگەيەكى ئازاۋ قارەمانى مەفرەزە سەرتەپپەكەنى (ى . ن . ك) بوو .. تەسلىم بەرژىم بوۋىۋو .. لەبەر ئەرەى من دۇنيا بووم كە خىانەت لە ئىمە ناكات .. خەبەر بۇنارد .. كە دەمەرىت بىيىنمۇ كارىڭم پەيەتى .. يەكسەر ھات بۇلامان . بە ئوتۇمبەلەكەى شەخس بىر دىنى بۇ مالى خۇيان .. پىم وت .. كاكە ئەڭىر شەتەكت لەدەست دىت بۇ مامۇستا غەزەل بەناۋى خۇمەۋ دوات لىدەكەم ھەلى بۇ بەدەت ، چۈنكە تۇ تازە گەپراۋىتەۋ ناو پىژىم ئىحتىمالە

گوئ له قسهٔ بگرن .. شهید ستار وه لاسی داینهوه و تی دلنیا بن شهوی
 به من بگریخت دهیکم و ههولنی جیدی دهم ، جگه لهوهی ئیوه داوام
 لیندهکن ماموستا عزیز هاو پنیهکی نزیک و خوشهویستمه و لهیهک گهرهکدا
 بهیهکهوه گهرههویوین .. شو شهوه که له مألایان بووین ههستمان کرد که
 زور شلهژاوهو بیتا قهته .. پیم وت تو پیاوینکی بهمیهت بوویت بو ئیستا
 واشلهژاویت پیوه دیاره .. وتی راستت دهویت من خهمی شهوه که ئیوه له
 مالی ئیمه و تووشی شتیکن بو من زور زور ناخوشهوه دهیته کاره سات .
 وتی من ههستدهکم کارینکی زور خراپم کردوه که تهسلیم بوومه تهوه ..
 وتی من داواتان لیندهکم که دهییت هه شههرو بگریختهوه و لهناوشار
 نهمین . لهبر لهوهی منتان بینووه . رۆژی دواپی بو نیوههوکهی گهرایهوه
 ، پیی وتین شهوی بهمن کراوه کردوومه بو پزگارکردنی ، کارینکی
 وامکردوه لایهنی که لهپهتی سیداره رزگاری بیټ ، ههچهند قهناعهته
 نییه ههولهکه سهریگریټ لهبر شهوی دهزگاکانی رۆژم ماموستا عزیز به
 باشی دهناسن و دهزانن که یهکیکه لهسههرکردهکانی شوپش و یهکیته
 نیشتمانی کوردستان . لهگهرانهوهیدا مولازم مهنسووری شیخ کهریمی
 لهگهل خوی هینابوو ... مولازم مهنسوور وتی مالهکهمان له قهراخی شاره .
 مالهکهتان بو چول دهکم مانگی چهند دهتانهوټ بهمیننهوه له مالی ئیمه
 بهمیننهوه . مولازم ستار وتی نا شهویان لهگهله مکه . بوخاتری خوا
 بابگرینهوه .. ههروئواره به سهیارهکی خوی لهگهل مولازم مهنسووردا
 که یاندینیانه نزیک قهویان و ئیتر گهراینهوه ، دواپی گهرانهوه مان په یوهندی
 پیوه کردینهوه نامهیهکی بۆناردین . لهنامهکهدا داواپی چهکی کاتمی
 کردبوو .. تا مدیر شهمن یان مولازم موحسن بکوژیت .. پاش ماوهیهک

لەلەيەن رۇنمەۋە بە شىۋەيەك ئىقتىالىيان كىرد كەكەس نەزائىت چۈن شەھىد كىراۋە . ئەمەي گىزپامەۋە راستىيەكى مېژۋىيە ، داۋا ئەۋەي ئىمە گەپىنەۋە لەسلىمەنى ئىتەر ئاگام لەۋەزەي مامۇستا غەزىز نەما .

* كاك غومەر ۋەكو باس دەرگىت مامۇستا غەزىز ھۆكىمى لە سىندارەدانى دراۋەۋ نىزىرلاۋەتە موسل .. رۇنم داۋاى لىكردوۋە . نامە بۇ سەرگىرايەتى بىنوسى ، كە ئەفسەرىكى خىزمى سەرەك كۆمار لاي پىشەمەرگە گىراۋە ، بەرىبەن ۋەكەئەۋ بەردرا مامۇستا غەزىز بەردەن .. جەنابت لەم بارەيەۋە چى دىزائىت ؟

- ۋەكو ۋەم ئىمە ھىچ ئاگايەكمان لە شەھىد غەزىز نەما ، تا رۇنۇ كاتىك زانى سەبىيە خانى خىزانى پەيدا بوو بۇ ئاۋزەنگ .. خەبەريان دايەن لە مەقەرەكى خۇم . ۋەتيان رۇنك ھاتوۋە دىلنىت مەن خىزانى مامۇستا غەزىز ۋە كارىكى تايبەت ھاتوۋم .. مەنىش يەكسەر چوۋمە خوارەۋە بۇ پىشۋازى كىردى لەسەر چەمەكە توۋشى بوۋم پەپانمەۋە بە خىرەاتنم كىرد . پىنى راگەياندىم كە بۇ شىتىكى ۋا ھاتوۋە . ۋەتى نامەيەكى مامۇستا غەزىز پىنى بۇ بەرپىز (مام جەلال) نامەكە بۇ ئەۋەيە .. ئەفسەرىكى خىزمى سەرۋك كۆمار لاتان گىراۋە . ئەگەر ئەۋ بەرىدىرت ئەۋانىش بە موقايىل غەزىز بەرنەن .. لە نىۋوزەنگ كەسەردەكەۋتى يەكەم بارەگا بارەگاكى بەرپىز (مام جەلال) بوو : لەگەل خۇمدا بىردىم بۇلای بەرپىز (مام جەلال) ... بەرپىزىشى زۇر بەگەرمى پىشۋازى باشى لىكردو ئەۋىش نامەكى دايە بەرپىز (مام جەلال) ، نامەكى خۇندەۋە ، نامەكى ۋانوسىيۋو (ئەگەر مەن بەشايستەي ئەۋە دىزانن بەر ئەفسەرە بەگۈنەرە : ئەۋا داۋا لەمەن كىراۋە كەمەن ئەم نامەيە بىنوسىم ۋە داۋا لەبەرپىزىت ۋە ھەلۋانى سەرگىرايەتى بەكەم ، ئەۋ ئەفسەرە

بەربەردىت ۋە ئەۋلادىنىش بەھۇقايىل مەن ئازاد ئەمگەن ، دىۋا بېرىش بۇ بەرپىزتان
 دەگىچە (مەمەت) جەنابى (مام جەلال) ىش بەھۇقايىل شەھىدى ۋە خوشكۆلە مەن
 دىنىام كە مامۇستا غەزىز بەھۇ ناگۇرئەۋە ۋە بەرىندەن ۋە ئازادى ئاگەن ، ئەم
 نامەيشيان بۇ ئەۋە بەھۇ نوۋسىۋە تا بزانن مامۇستا غەزىز ئەھمىيەتى چىيە
 لەناۋ (ى.ن.ك.دا) ، مەن پىمە ۋە ۋايە زىياتر زەختى لىئەمگەن ۋە سىزى قورسىتى
 دەدەن ، بەلام بۇ دىنىيى تۇش ۋە ئەۋىش مەن ئەم نامەيەى بۇ دەنۋىسم ئىمە
 ئامادەن ھەرچى ئەسرىگەن لايە لەبەر خاتىرى مامۇستا بەرى دەدەن
 بەمەرجى ئەۋ بەرىدەن .. بۇيە باسى ناۋەپۇكى نامەكەى بەرپىز (مام جەلال)
 ئاگەم ، چۈنكە لە كىتەپكەدا بۇ بىلۈگۈرئەۋە دانراۋە . بەرپىز (مام جەلال)
 بەسەبىرەخانى ۋە خوشكۆلە جەگەلەۋەى مامۇستا غەزىز پىساۋىكى
 تىكۇشەر ، ھەر خوشەۋىستى خوشەۋە غەزەكەى خۇمە ، مەن ھەركاتى
 بانگم كىرەن بۇ ئىشىك ھەر بەناۋى غەزەكەى خۇم بانگم كىرەۋە ، ئىتر
 سەبىرىيە خان كەنامەكەى بەرپىز (مام جەلال) ى ۋە مەگرت ، گەپرايەۋە بۇ
 ناۋشار .

كاك سالار ەزىز :

مامۇستا ەزىز ەردانە ژيا و نەبەردانە شەھىدبوو

كاك (سالار ەزىز) يەككە بوو لە ھاوپى ئۆزىگە كانى مامۇستا ەزىز ، سالاننىكى تەمەنيان وەكو ھاوپى خەبات و رۇزانەى ژيان يەكەمە بەسەر بردو ، وەكو خۇى دەلىت دوو ھاوپى گيانى بەگيانىيوون .. بۇيە كىتەنك لەسەر رۇزانەى ژيان و خەباتى مامۇستا ەزىز بنووسرىتەمە و چاپىكرىت ، ناكىرت ھاوپىيەكى وا فەرامۇش بكرىت و بوارى نەدرىتى بۇ ئەمەى مافى ھاوپىيەتى ەزىز بەگىرانەمەى بىرەمەرىيەكانى بدات .. بەجىنى خۇيمان زانى پەيوەندىيى پىنە بەكەين .. رۇزى (۲۰۰۴/۴/۱۵) بەپىنى ئەمەى بەرەز (كاك مولازم عومەى) لەمانى خۇيان بۇى رەخساندىن ، توانىمان لەگەل كاك سالاردا شىنە چاوپىنكەوتنىك بەكەين .. بەچەند پىرسىيارىك رايكىشىن بۇ ئەمەى بىرەمەرى رۇزانەيان بەگىرانەمە .. بەمەبەستى ئەمەى لەپىنگاى گىرانەمە نووسىنەمەى بىرەمەرىيەكانىمە بىتوانىن زىاتر و باشتر مامۇستا ەزىز بەنەمەى ئەمەى دوپۇزى گەلەكەمان بىناسىن . لەدانىشتەكەماندا ئەمە پىرسىيارانەمان ئاراستەى كاك سالار كرد و ئەمەى بەپەپى پەروشى و شانازىيەمە .. كەوتە بىركردنەمە وەلامدانەمەيان ..

* كاك سالار .. حمز دەكەين بزانىن كەى و چۆن لەگەل مامۇستا ەزىزدا يەكتەتان ناسى و چۆن بوونە ھاوپى ؟

- وەكو بىرەمەنىت لەسالى (۱۹۶۹) بەمەى كارى سىياسى لەناو رىزەكانى يەكەتتى قوتابىيانى كوردستان و پارتى دىموكراتى كوردستان ، يەكتەمان

ئاسى .. ھەردووکمان لەرىزى قوتايىيان و پارتىيدا کارماندەکرد .. ھەرلەر
رنگايمە لەيەك نەزىكبووينەو و تىنكەلەۋى يەكتەر بووين و بووينە ھاپۇنى
يەكتى و ھاپۇنىيەتى و خوشەويستىمان بۇ يەكتەر رۆژ بەرۆژ و سال بەسال
زىيادى دەکرد .. لەراپەراندنى كار و چالاكىيەكانماندا مەمانەمان بەيەك
ھەبوو ، ھىچمان لەيەك نەدەشاردەو رۆژانەش بەبىن كارى سىياسىش وەكو
ھاپۇنى شەخسى يەكتەر بووين .

لەسانى (۱۹۷۰)دا ھۆكۈمەتى عراق لەسەر بىنەماي رىكەوتننامەي يانزەي
ئازار ، بارودۇخىكى لەبارو زۆر خوش بۇ كورد رەخسابوو .. ترسى پەلامار
و گوشارى دام و دەرگاكانى رۆژم نەبوو ، ئازادى دەرپرېنى بىرپا ھەبوو .
كوردستان بائى ئاشتى و ئارامى بەسەردا كسابوو . بارى ژيانى خەلكى
كوردستان باشبوو ، لەبولى سىياسى و ئەدەبىي و گەشەي كۆمەلەيەتى ،
چالاكى رىكخراۋەيى پىشكەوتنىكى زۆر باشى ھەبوو ، خەلكى كوردستان
ھەستى بەجۆرىك لەسەرفرازى دەکرد .. ئالەوكات و سەردەمەدا كەلەبەغدا
بووين (كۆمەلەي ماركسى لىنىنى) دامەزرا .. ھەردووکمان كەسمانى يەكەم
دەستەكانى دامەزرىنەرى ئەو كۆمەلەيە بووين ، ھەردووکمان ھاپۇنى فېكر
و بىرو باۋەرۇ چالاكى رىكخستەن و رۆژانەي ژيانى ئاسايى بووين .. ئەو
سەردەمەمان سەردەمى ھەپەتى لاۋىتىمانبوو .. رۆژانەو شەوانەمان
بەيەكەو بەسەردەبەرد ، پەيوەندىي ھاپۇنىيەتىمان رۆژ بەرۆژ پتەوتر و
بەتتەتر دەبوو ، ھەردووکمان ھەزەمان بەسەفرەو سەيران و دانىشتەن دەکرد .
زۈو زۈو سەفرەو سەيرانمان رىكەدخست و شەوانەش لەگەل چەند
ھاپۇنىيەكى تر دانەنىشتەن .. غەزىز كەسى يەكەمى رىكخەرى سەفرەو
سەيرانەكانبوو . ھەر ئەۋىشبوو سەفرەو سەيران و دانىشتەكانى بەگۇرانى

ۋە ئۈۋەكتە قىسە خۇش ۋە يېڭىنىن مەزاق خۇش دەمگەرد .. بەدەخەمە ھەمۇو سەيران ۋە سەفرەكانەم لەمىر نەماۋە ئەگىنا لەھەر يەككىياندا چەندىن يادگارو بىرەمۇرىسى شىرىنمان ھەبۇو .. كەھەرەمۇوى پەيۋەندىي بە مامۇستقا غەزىزەمۇو بوو .

* ئەو سەردەمانەي لەبەغدا كارى سىياسىتان دەمگەرد ، چۈن كارتان دەمگەرد ۋە پلەي حىزىيى مامۇستقا غەزىز چى بوو ۋە رۆلى لەكارگىرىندا چۈن بوو ؟

- ۋەمۇو ۋەم : ۋەمۇو لوى خۇيىنگەرم ۋە كامى ۋە ھاۋلىكە ۋە بۇچوون لەكۆمەلەدا كارمان دەمگەرد ، لەپاستىدا نەك ئەۋەي ھەر كارماندەمگەرد ، بەلكو خۇمان ھەلگىرى ئەۋ بىرۈبۇچوون ۋە فىكەرە بوۋىن ، كەسانى خاۋەن فىكەرى دامەزىراندنى كۆمەلەبوۋىن .. غەزىز يەكەم شانەي رىكخىستنى كۆمەلە بوو ، ئەگەر لەشانەيەككىشدا يېڭىمۇ نەبوۋىن ۋە ھەرىكە لەھىلىككىشدا كارمان بىكرەدەيە ، بەلام ھەر ئاگامان لەيەك دەبوو ، رۇژانە بەيەكەمۇ دەبوۋىن ۋە ھەردوۋلا ئەمانزانى كەلەمۇ رىكخىستتەدا كاردەكەين ۋە مەمانەي تەۋاۋمان بەيەك ھەبوو .. مامۇستقا غەزىز يەككىكېۋو لەۋ كارانەي خۇي بەدامەزىرەنەي فىكەرى كۆمەلە دەزانى ، لەپاستىشدا ۋابوۋ ، مامۇستقا غەزىز ۋەمۇو كادىرىكى لىھەتۋوى مەرد ۋە چاۋنەترەس بەۋپەرى دىلسۆزى ۋە پەروشىيەمۇ ، كارى بۇگەشەكەردن ۋە پتەۋكەردنى كۆمەلە دەمگەرد ، رۇژانە لەھەمۇو كۆپۈۋ داتىشتن ۋە كۆپۈۋنەمەكاندا مۇناقەشەي دەمگەرد ۋە ئەفكارى نۆيى ھەردەبەرى .

ئىمە نايىت ئەۋەمان بىرچىت كەبەيانى يانزەي ئازار ھەلىكى باشى بۇ گەلەكەمان رەخساند لەھەمۇو رەۋىكەمۇ ، ئەۋ پىشكەۋتن ۋە گەشەكەردن ۋە

بىرەر يېتىشچۈنەي كۆمەلە پەيۋەندى بەر بارودۇخە لەبارمەۋە بوو ، من و مامۇستا غەزىز و كۆمەلنى ھاپۇزى تىرمان ، كەلەبەغدا دوو سەرە كارى سىياسى و رىئەتخاۋە يىمان دەكرد ، لەلەيك لەكۆمەلدا و بۇ كۆمەلە زۆر بەجىدىدى كارماندەكرد ، لەلەيكى تىرەۋە بەھۇي يەككەۋتەنەۋى پارتى لەرىزەكانى پارتى و يەككىتى قوتايياندا كارماندەكرد .. لەناو يەككىتى قوتاييىانى كوردستاندا ھەردوۋىكمان لەگەل چەند بىراندەرى تىرمان رۇلى بەرچاۋمان دەيىنى ..

لەسالى (۱۹۷۲) كە بىر يارى كىرەنەۋى ئۆردۈگاي قوتاييىان لەناۋچەكانى كىركوك و خانەقەن درا ، بەمەبەستى ھۇشيار كىرەنەۋە تىگەياندنى خەلكانى ئىر ناۋچانە لەمەسەلەي گەلەكەمان ، داپىرەۋەرى فەيكرەكە لەراستىدا ئىمە بوۋىن ، ديارە ئىۋەشمان بۇيە ھەلبىزارد بەر نيازەۋى لەم رىگايەۋە زىاتىر بچىنە ناۋ جوتيارانى كوردستانەۋە ھەم لەگەل ژمارەيەكى زۆر قوتايياندا شەۋانە رۇۋانە تىگلاۋ بىيىن و بەر تىگلاۋ بوۋەنەمان بىرۋاۋەرى كۆمەلە لەناۋياندا بىلۋىكەينەۋە .. ھەرچەندە لەكردنەۋە ئۆردۈگاكاندا ، لەگەل مامۇستا غەزىزدا بەيەكەۋە نەبوۋىن ، بەلام مامۇستا غەزىز رۇلى زۆر كارىگەرى گىرە .. جارجار دەمبىنى باسى دەكرد ، كە چۈن لەگەل جوتيارەكاندا ، كارى درۋىنەۋە گىرەۋە بۇر و ئاۋدان دەكەن و شەۋانەش چۈن بۇ قوتاييەكان كۆپ دەبەستى و قەسيان بۇ دەكەن .. باسى شەۋەشى دەكرد كەچۈن رۇۋانە بۇ جوتيارەكان قەسە دەكات ..

مامۇستا غەزىز لەكۇتايى سالى (۱۹۷۲) دا ، بوو بەسەرياز ، بەسەريازى ھاتەرە بەغدا .. ئىمە سەلەش كەسەريازىۋو ، ھەر لەيەكەۋە نىزىكبوۋىن ، كەخزەمتى سەريازىشى لەسالى (۱۹۷۲) دا تەۋاۋەكرد ، بەمامۇستا لەقەزى

عەزیزییە دامەزرا ، ئەوکاتەش شەوانە لەبەغدا دەمایەموو بەپۆژ دەچوو بۆ
عەزیزییەو دەرەکیاییەو ، زۆریەکی کات یەکمان ئەبیینی ، قا سەرەتای سالی
(١٩٧٤) بەهۆی پەشیمانبوونەوی حکومەت لەرێکەوتننامەی ئازار ، من
چۆمە دەرەو ، ماموستا عزیز لەعەزیزییە مایەو .

* ماموستا عزیز سالی (١٩٧٤) پەیوەندی بەشۆڕشەو کرد و هاتە
دەرەو لەوسالەدا و لەکوردستان یەکتەرتان بینی ؟

- لەراسقیدا بیرم نەماوە کەچۆن و لەکوێ یەکتەرتان بینیوە بەلام
کەبێستم هاتۆتە دەرەو ، چەند جار یەکمان بینی بەلام هەر بینی بوو ، نە
بەیهکەرە ژیاپین و کارمانکردبێت .

* نوای کارەساتی نەسکۆی سالی ١٩٧٥ کە گەڕانەو سەلیمانی ..
یەکتەرتان دەبیینی ؟ بەرنامەتان لەو ساتەدا چی بوو ؟ ..

- بەئێ هەریەگەڕانەومان رایەلە پەیوەندیکردنمان بە گەرم و گوپی
دەستی پێکرد .. من و ماموستا عزیزو ئەو برادرانە هەلگری فیکری
کۆمەلە بووین . هەریەزووی خۆمان رێکخستەو و بریارماندا کە بە
هەمووشێوەیەکی کار بۆئەو بکەین کە شۆرش هەلگیرسێنێنەو
سەرکردایەتییهکی نوێ دابەزرێنین .. ماموستا عزیز یەکیک بوو لەو کادرە
هەلکەوتوو و مردانە ، کەلەو بارونۆخە ناھەموارو سەختەدا بەو پەڕی
دەسۆزییەو کاری دەکردو بەھەر چوارلادا هەلپە دەکرد ... دەتوانم بڵێم
ماموستا عزیز یەکیکبوو لەو کەسانە کە دەموری هەبوو لە
هەلگیرساندەو شۆرش و دامەزاندنی یەکییتی نیشتییمان
کوردستاندا . ئەو سالە هەرچەند ماموستا عزیز گەڕایۆو بۆ (عەزیزییە)
دەوامی لەوێبوو بەلام بەزۆری لە بەغدا دەژیا . بێ باکانە لە نیوان شاری

بەغداد سىلىمانىدا ھاتۇچۇنى دىگىرىدە ھەلى دىسۆزانى بۇ ھەلگىرىسانىنەۋى شۇرش دەدا .

* باسى ئەۋە دىگىرىت كە مامۇستە غەزىز لە سالى ۱۹۷۶ دا سەردانى

دەرمەۋى كەرمەۋە .. ۋەكە بىزلىت سەردانەكەى بۇ كۆىۋ بۇ چى بوۋە ؟

- بەلى ئەۋە راستە مامۇستە غەزىز چوۋە دەرمەۋە . لە سالى ۱۹۷۶ دا

كە كۆمىتەى ھەرىمەكان دىرۇستىۋو . لە پەلامارى رىژىمدا بۇ سەر

رىكخستەكانى كۆمەلە .. چەند ھەۋرىيەكەمان گىران و ھەندىكەمان چوۋە

دەرمەۋە ، ھەندىكەشمان بە نەنىنى لەناۋ شاردا ماينەۋە و كارى رىكخستەمان

دەكرد . لە راستىدا سەردەمەكە سەردەمەكى زۆر سەخت و ئىزار بوو .

كۆمەلە لە ژۇرگوشارىكى زۆر توندا بوو ... بەھۋى گرتنى ئەۋ ھەۋرىيەنەۋە

رىكخستەكان توۋشى لىكترازان و پەرتۇبلىۋى بوو بوۋون ، زۆرى ئەۋ

كەسانەى لەناۋ رىزەكانى رىكخستەنى كۆمەلەدا بوۋون وازىان دەھىناۋ

دەكشەنەۋە .. ژمارەى ئەۋ كەسانەى لەكۆمەلەدا كارىاشدەكرد

كەمبۇۋىۋىۋە ، خەلىكى كوردستانىش بەگشتى توۋشى ناۋمىندى

بوۋىۋون ، بالى رەشى بېھىۋاىي بەسەر خەلەكەدە كەشاپوۋ ، تەك و

تەرانەبى كەس ئامادەنەۋو كار بۇ شۇرش و ھەلگىرىسانەۋەى بىكات ..

لەۋبارۋىدخە ئاھەۋارەدا مامۇستە غەزىز بەۋىپەرى جەسۋورىيەۋە ئامادەى

كاركردن بوو ، بەھەۋو شىۋەيەك كارى بۇ كۆمەلە دەكرد ، كاتى داۋاى

لىكرا بۇ بىنىنى برانەرەن و بەرىز(مام جەلال) بچىت بۇ سورىا .. بىن ئەۋەى

رابۋەستىت يەكسەر قىۋىلىكرد و بىرارى سەفەرى سورىايدا ، كە ئەۋكاتە

سەفەر و چوۋەدەرمەۋە ، زۆر مەترسىي ھەۋو ، بەتايىبەتى بۇ ۋەلىكى ۋەكە

سورىا ، كەپرىم ياش دەيزانى (مام جەلال) لەسورىايەۋ بىنەيازى شۇرشە ..

عەزىزىيە دامەزرا ، ئەركەكەش شەوانە لەبەغدا دەمايەمو بەرپۆژ دەچو بو
عەزىزىيە دەگەپرايەو ، زۆرەيە كات يەكمان ئەمىنى ، تا سەرەتاي سائى
(۱۹۷۴) بەھۆي پەشيمانچو نەھۆي ھۆكۈمەت لەرئەكەوتەنغامەي ئازار ، مەن
چۆمە دەرمو ، مامۇستا عەزىز لەعەزىزىيە مايەو .

* مامۇستا عەزىز سائى (۱۹۷۴) پەيوەندىي بەشۆرەشەو کرد و ھاتە
دەرمو لەوسالەدا و لەگوردستان يەكترتان بىنى ؟

- لەراستیدا بىر نەھارە كەچۆن و لەكۆي يەكترمان بىنىو بەلام
كەبىستە ھاتۆتە دەرمو ، چەند جار يەكمان بىنى بەلام ھەر بىنىن بو ، نەك
بەيەكەو ژبايىن و كارمانگەردىت .

* دواي كارەساتى ئەسكۆي سائى ۱۹۷۵ كە گەپرايەو سەلىمانى ..
يەكترتان دەمىنى ؟ بەرنامەتان لەو ساتەدا چى بوو ؟ ..

- بەئى ھەر يەكەپرايەو مان رايەلەي پەيوەندىگەردەمان بە گەرم و گۆپى
دەستى پىگەرد .. مەن و مامۇستا عەزىز ئەو برادەرانەي ھەنگرى فىگرى
كۆمەلە بووين . ھەر يەزوىي خۇمان رىكخستەو و برىارماندا كە بە
ھەمووشىو يەك كار بۆئەو بەكەين كە شۆرش ھەلگىر سىنىنەو
سەرگەردايەتتەكى نوئى دابەزىنەن .. مامۇستا عەزىز يەكەك بوو لەو كارە
ھەلگەرتوو و مەردانەي ، كەلەو بارودۇخە ناھەموارو سەختەدا بەو پەپى
دەسۆزىيەو كارى ئەكەردو بەھەر چوارلادا ھەلپەي ئەكەرد ... نەتوانم بلىم
مامۇستا عەزىز يەكەك بوو لەو كەسانەي كە دەمورى ھەبوو لە
ھەلگىر سەندەھۆي شۆرش و دامەزەندى يەكەتتىي نىشتىمانىي
گوردستاندا . ئەو سەلە ھەرچەند مامۇستا عەزىز گەپرايەو بو (عەزىزىيە)
دەوامى لەو پەيوە بەلام بەزۆرى لە بەغدا دەژيا . بى باكانە لە نىوان شارى

بەغداد سىلىمانىدا ھاتۇچۇزى دەكرىد ھەلى دىسۆزانى بۇ ھەلگىر ساندىنەۋى شۇرش دەدا .

* باسى ئەۋە دەكرىت كە مامۇستا غەزىز لە سالى ۱۹۷۶ دا سەردانى

دەرمەۋى كرىۋە .. ۋەكو بزانىت سەردانەكەى بۇ كۆى و بۇ چى بوۋە ؟

- بەلى ئەۋە راستە مامۇستا غەزىز چوۋە دەرمەۋە . لە سالى ۱۹۷۶ دا

كە كۆمىتەى ھەرىمەكان بروسىتبوو . لە پەلامارى رۇئىمدا بۇ سەس

رىكخستەكانى كۆمەلە .. چەند ھاورپىيەكان گىران و ھەندىكمان چوۋنە

دەرمەۋە ، ھەندىكىشمان بە نەينى لەناۋ شاردا ماينەۋە و كارى رىكخستمان

دەكرىد . لە راستىدا سەردەمەكە سەردەمىكى زۆر سەخت و ئىزۋار بوو .

كۆمەلە لە ژۇرگوشارىكى زۆر توندا بوو ... بەھۋى گرتنى ئەۋ ھاورپىيەنەۋە

رىكخستەكان توۋشى لىكترازان و پەرتۈيلۋىسى بوو بوۋن ، زۆرى ئەۋ

كەسانەى لەناۋ رىزەكانى رىكخستنى كۆمەلەدا بوۋن وازىان دەھىناۋ

دەكشانەۋە .. ژمارەى ئەۋ كەسانەى لەكۆمەلەدا كارىانەدەكرىد

كەمبۈبوۋنەۋە ، خەلكى كوردستانىش بەگشتى توۋشى ئانومىدى

بوۋبوۋن ، بالى رەشى بىھىۋايسى بەسەر خەلكەكەدا كىشابوو ، تاك و

تەرانەبىن كەس ئامادەنەبوو كار بۇ شۇرش و ھەلگىر سانەۋەى بىكات ..

لەبارودۇخە ئاھەمۋارەدا مامۇستا غەزىز بەۋپەرى جەسۋورىيەۋە ئامادەى

كاركرىد بوو ، بەھەموو شىۋەيەك كارى بۇ كۆمەلە دەكرىد ، كاتى داۋاى

لىكرا بۇ بىننىنى برانەرەن و بەرپىز(مام جەلال) بچىت بۇ سورىا .. بىن ئەۋەى

رابۋەستىت يەكسەر قىۋالىكرىد و بېرىارى سەفەرى سورىايدا ، كە ئەۋكاتە

سەفەر و چوۋنەدەرمەۋە ، زۆر مەترسىيى ھەبوو ، بەتايىبەتى بۇ ۋلايتىكى ۋەكو

سورىا ، كەپزىم باش دەيزانى (مام جەلال) لەسورىايەۋە بەنپازى شۇرشە ..

غەزىز بەھراسەت زۆر قارسىۋو ، ھەر شەۋىيى ھىراسەتى بۇ دانرايە ..
بەزۇرىش رازى نەدەبۇو ھىراسەتەكە بگىرى ..بۇ شو ھىراسەتە چەندىن
نووكتە لەسەر غەزىز دەگىپنەۋە ، مەن چەند شەتتەك لەسەر شو ھىراسەتە
لايە بەلام ھەز ناكەم بىيانگىپمەۋە .

* ۋەكو باس دەكرىت ، مامۇستا غەزىز كە لەدەرۋە بوۋە ، چەند جار
ھاتۇتەرە ناۋشار ، ۋەكو بزانىت بۇ دەھاتەرە بۇ سەلىمانى و لەگەل كىدا
دەھاتەرە دەچۈۋە مالى كى ؟

— مەن ئاگادارى شو ھاتۇچۇيەي نەبووم ..

* مامۇستا غەزىز كەي گىراۋ ھۆي گرتەكەي چى بوو ؟ لەمالى كىدا
گىرا ؟

— ۋەكو بزانم لەسالى (۱۹۷۸) لەمالىكدا لەناۋشارى سەلىمانىدا گىرا ..
شە مالىيە تىيىدا گىرا پىاۋەكەيان .. بەئاگادارى كۆمەلە پەيوەندى
بەھكۈمەتەرە ھەبوو . ئىشى زۆر باشى بۇ ئىمە دەكرە ، برايەكى و ھەندى
لەخزەم و كەسەكانى پىشەمەرگە بوون .. كاتى پىاۋ بىر لەگرتەكەي
دەھاتەرە ، ناتوانىت بىرارى شو بەدات كەھۆي گرتەكەي شو پىاۋە بوۋە ،
چەند شتى تر تىكەلەۋى مەسەلەكەبوۋە كە ھىشتا ساغ نەبوۋەتەرە ،
بەپراستى گرىيەكە تا ئىشتا نەكراۋەتەرە ، بەلام دۇنيام ھەموو كارىكى
خىيانەتكارى و تاۋانبارى ، ئەمەۋ بىت يان سەبە ئاشكرا دەبىت .

* كاتى مامۇستا غەزىز ھوكمەدراۋ ئىزدرايە بەندىخانەي مۇسلى .. رۇئىم
داۋاي لىكردۋە . ئەفسەرىكى خەزمى سەرەك كۆمار لاي پىشەمەرگە گىراۋە ،
ئەگەر شو بەرىدەن ئەۋانىش مامۇستا غەزىز بەرئەدەن . چى لە مەسەلەيە
ئاگادارى ؟

- راستقە ئەفسەرلىك بەدىلىگىراپتۇ. داۋا لە مامۇستقا عزىز كرابوو بۇ بەردانى، مامۇستقا عزىز-يش نامەيەكى بۇ بەرىز(مام جەلال) و برادران نووسىدوو، بە سەبىيە خانى خىزانىدا ناردىبوى. كە بە گۆرىنەو ئەو ئەفسەرە بگۆرىنەو، من بەشەبەخالى خۆم ئەو ھەولەم بە ھەولنىكى بىنەو دەزانی. دۇنياپووم لەوہى كە رۇئىم ھەرگىز مامۇستقا عزىز بە ئەفسەرىكى عەسكەرىي ناگۆرىنەو، من وای بۇ دەچووم ئەو ھەولەى رۇئىم زياتر بۇ ئەوہوو كە زياتر بزان مامۇستقا عزىز لای شۇرش چ بايەخىكى ھەيە، نامەكە ديارە لای بەرىز (مام جەلال) و (مام جەلال) يش نامەيەكى لە وەلامى ئەو نامەيەدا بۇ مامۇستقا عزىز نووسى بەسەبىيە خاندا بۆى نارد... ئەنجامەكەش ھەروابوو مامۇستقا عزىزىان لەسىندارەدا .

* وام پى باشە لە نوای پرسىيارەكان بە كورتى باسنىكى شەھىد بکەيت .
-بۇ ئەم داۋايەت راۋەستانىكى دەۋىت.. مامۇستقا عزىز بە ھەرزەكارىي تىكەلەۋى بزوۋتەوہى سياسىي و كوردايەتى گەلەكەى بوو. بەو ھەرزەكارىيە ئازايانە، دۇسۆزانە، مەردانە ئامادەبوو ھەر كارىكى شۇرشى پى بسىپىردىرئىت جىبەجىي بکات.. مامۇستقا عزىز.. بەراستى پىاۋىكى تا بلتى نازاو نەبەردى رووخۇش و قسەخۇش و بەوہاۋا دۇسۆز بوو، بۇ مىللەتەكەى و بۇ يەكەيەكەى ھاۋرىكانى، كەسىك بوو بە ئاسانى لەگەل ھەموو كەسىكدا دىگونجا، ئىمە سالانىكى تەمەنمان لەگەل مامۇستقا عزىزو كۆمەلنى ھاۋرىتى تر وەكو كوپى يەك خىزان بەسەردەبرد. يەكترمان خۇشدمەيست و ھەرھەموومان لەپىناۋى يەك مەسەلدا خەباتمان دىكرىد، نەرىش مەسەلەى گەلەكەمانبوو. ئەو پەيوەندىيەى ئىۋانى مامۇستقا عزىزو ئىمە، پەيوەندىيەكى ئەۋەندە پتەو ئەستورىبوو، ھىچ كىشەو مىللانى و

گوشارىڭ كارى تېنەمگىردىن. مەنەنى تەۋامان لە ھەموو روۋىيەكەرە
بەيەك ھەبوو... بەلای مەنە ئەر پەيۋەندىيە ئەۋەندە ئەرەۋشاۋەبوو، ئەرە
ھەلدەگىرىت كە ھەمىشە باسبىگىرىت و بىگىرىتە نەۋرە بۇ ئەرەكانى داھاتو،
پايەر نەرخى ئەر شىۋە تېگۈشان و ئەر جۈرە پەيۋەندىيە ھاپىيانەيە ئەر
راستگۈزى و مەنەنى يەكپۈرە بىگىرىتە نەرس و پەندى لىۋەرىگىرىت .
كە مامۇستا غەزىز يەككىگۈر لەر كەسە ھەلگەۋتۈۋانەنى ئەر پەيۋەندى و
كارانە كە ھەرگىز رۇزى لە رۇزان لە بىر ئاچىتەۋە.

مامۇستا غەزىز كە لە خەباتى نەيىنىدا ئەتەينى و كارى لەگەلدە دىگەردى،
ئەۋەندە ئازايانە بىن باكانە كارى دىگەرد... تىن و تەۋرىمىكى بە ئىنساندەدا كە
بىن سىگىرىنەر، كارو چالاككەيەكان ئەنجام بەدات و ۋاى لىدەگىرىت كە گۈي
بە ھىچ نەدەيت... لەسەرۋە ئەمانەشەرە مامۇستا غەزىز ھەتا ھەزكەيت
پىۋىكى روۋخۇش و قەسەخۇش و دۇپاك و گەشەين بوو، بەئاسانى ھەموو
كەسنىك دەيتۋانى بېيتە ھاپىي... بىرۋانكەم كەسنىك ھەبوۋىن
خۇشىنەۋىستەين يان رقى لىنى بوۋىن، پىۋىكى ئەۋەندە مېھرەبان و ساغىبو
لە ھەلسۈكەۋت و كارگىرىندا، يەكسەر سەرىنجى ھەموو كەسنىكى بە ئاسانى
بەلای خۇيدا رانەكەشەۋ ۋاى دىگەرد كە يەكسەر خۇشى بوۋىت و بېيتە
ھاپىي... مەن سەدان بىرەۋەرى و مۇناسەبەتى خۇش و ئاخۇشم لەگەلىدا
ھەبوۋە لەۋارى ژىياتى شەخسىي رۇزانەۋ سىياسىدا... بە جۈرگە ئىستاش
سەرپەي ئەرەۋى مامۇستا غەزىز لە ئاۋاماندا نەۋەرە. كاتى دادەنىشەين
قەسەخۇش و نۆكتەكانى ئەگىرىنەرە لە بۇنە جىياچىكاندا، ۋا ھەستەكەين
ھەرەكو ئەرەۋا يە لەگەلمەندايەۋ ۋەرە قەسەۋ خۇشمان بۇ دىكات... ئەگەر
بە ھەق قەسەبەكەين راستىي مەسەلەكان ۋەكو خۇي بىسەلمەينىن دەيىت بلىين

بەپراستى مامۇستا غەزىز پىياۋنىكى شۇپۇشكىچى، كورد پەرھەزى، دىئەسۇزۇ
مەردى رۇژە سەخت و دىئارەكانى خەياتى نەپساۋەي گەلەكەيىبوو. مەردانە
ژىيا و نەبەردانەش شەھىد بوو.

ماموستا عزیز ژانیکی پاک و شهیددی دهستیگی ناپاک

مهلا بهختیار

هه موومان.. قهرزاری (ماموستا عزیزین)

جاری.. زۆرین شه و شههید قاره مانانهی شۆڕشی نوێ، که مافی خۆیان نه درلوه تۆ نه وهی نوێ نایانناسن. ماموستا (عزیز مهحمود) یه کێکه لهوانه، بهمهق ههقی به سه ره یه کێتیی نیشتمانیی کوردستان و هاوڕێکانیه وه هیه. نه شههید، ههتا له ژاندا بوو، نه له خهباتی نهێنی و، نه له پێشمرگه یاتی و، نه له زینداندا نه یهشت قهرزاری گه له کهی، کوردستانه کهی، کۆمهلهی ره نهجده رانه کهی، یه کێتی نیشتمانیه کوردستانیه کهی و هاوڕێکانی بن. بهلام ئیستا که له دنیای نه مریدایه، قهرزی وه قاداری به سه ره هه موومان وه هیه.

من.. وهکو هاوڕێ هه ره نزیکهکانی له نزیکه وه هاوڕێ ته مه ن و پێکه ره خهبات کردن له لاوێتی یه وه له گه لیا نیم، بهلام له ماوه یه که مه دا بووین به دوو هاوڕێی نزیک یه کتر. شه ره فی هاوڕێیه تیم.. سه ره تاکه ی ده گه رێته وه بۆ سه ره تای خهباتی (کۆمهله ی مارکسی - لینینی کوردستان). نه واکاته، کۆمهله خهباتی له نهێنی دا بوو، بهلام له مله لانیه که ی بهرچاوی فکری و فله سه فی گه شتی دا بوو به ناشکرا. به زۆریش.. له ناو قوتاییانی نه رساو لاواندا چالاکی مه ن ده نواند.

بەرزو، ھەم ۋەكو بەزم ۋە رەزمى (سەلىمانىيە!) سەرنجى راكىشام. دوۋەم
رۇزى ئۇردوگا، ھەم مەشتومپىرىدا پالەشتم كىرد، ئىتەر تىزىك كەۋتەنەۋەم
ھەمۇر رۇزىك.. قەسمان دەكردو بوۋىن بەدۇست.

كۆپى مەشتومپەكان.. گەرم بوۋىن. چۈنكە كادىرى دىيارى كۆمەلە ھە
سەرتارىيەتى خۇيىندىكاران بوۋىن ھاتىبوۋىن، ۋەكو (كەك سالار غەزىن)
مامۇستا غەزىز خۇي. ھەروا، كادىرو ئەندام ۋە لايەتگىرى تىرىش. كادىرەكانى
كۆمەلە ۋە ئەندامەكانى ھەچاۋ قوتايىيانى تىر، ۋەشيار تىر بوۋىن. ئەۋ سالە، كۆرە
سىياسىيەكان بۇيە خۇشتىر ۋە جۇشتىر بوۋىن، چۈنكە قوتايىيانى ھەلەستىنى ۋە
يەمەنى دىمۇكراتى جاران ۋە ئىرىتىرىش، مىۋان بوۋىن. زۆرەشيان چەپ ۋە
چەپى ئەندىشە ۋە ماۋتسىتۇنكىش بوۋىن، ئەمەش پىشتىۋانىيەكى باش بوۋىن
ھاۋپىيانى كۆمەلە. بەتايىيەتى (بەرە ۋە مىللى ھەلەستىن - جۇرچ ھەبەش).

مامۇستا غەزىز.. چەند ھە مەشتومپەكاندا گەرم ۋەكو ۋە لىسروۋىگوتىدا
دەنگ دىلىرىۋى، ھىندەش ھەبەزم ۋە رەزم ۋە گەرەلاۋىزىدا جىگە ۋە سەرنج بوۋىن.
يەكەن بوۋىن ھەمەرە خۇشەۋىستەكان. ھەمۇر شەۋىكىش بەدەنگىكى بەرز
گۇزانى قۇشە ۋە باۋى ئەۋكاتە (ھەتەپۇ.. ھەتەج اللە رۇي) چەندجارىك
دەچپى ۋە ئۇردوگا بەچەپلەرزان لىنى كۆرەبوۋىنەۋە. كە قەشەشى دەكردو
يىرۋاپەكىشى دەردەپىرى، قوتايىيان قىبۇلىيان دەكرد. ھەتا ھەئۇردوگا، ھە
بوۋىن، ۋەكو يىرۋاپە لىك ئاشكەراۋىبوۋىن. بەلام ئەيىنى رىكخستىنمان
ئەندەكانىد. لىدەۋى ئۇردوگا، ئەۋان گەپەنەۋە بۇ سەلىمانى ۋە مەنىش..
ھەبەرنەۋە ئەمەرى گەرتەم دەرچوۋبوۋى، رىم گەرتەبەر بەرمە دىيى (گۆرە شەلە)
خانەقەن، يىرە رۇزىكى دىلەنگ بوۋىن. ھەتە سالىك بوۋىن.. دىنارىك
پىن بوۋىن، ناچار، چوۋمە مائە ناسىۋاۋىكەم ۋە چارمانگ دالەدىياندەم.

مامۇستا.. ئۆزىڭىزنى سەركردايەتى كۆمەلە

مامۇستا غەزەل نەدىمە ھەتتا شۇنچىسى ئىللىل (۱۹۷۴)
 دەستى پىكرىدە. ھاپىيانى كۆمەلەى خانەقەن، كەوتىنە دىيى (مەھمۇد
 قەجەر) ناخۇشەكەى ئىمەبوو (ھەشت - ئۆ) مانگىك دابىراين
 لەسەركردايەتى كۆمەلە. ھەمۇشمان لەلاۋاندا كۆيۈنمە. مەن ئىكەتە
 مەسئۇلى رىكخستىنى كۆمەلەبووم لەخانەقەن. ھاپىيان: (مامۇستا جەغەر،
 عىماد ئەھمەد، غەلى شامار، شەھىد سەلام غەبۇلرەزاق) و چەند ئىستېكى
 كۆمەلە لەلاۋاندا بووين. ھەر لەناۋ خۇماندا، خەرىكى خۇننىمە
 مەشتۇمۇ چالاكى بووين، بەئى ئەمەى بزانىن سىياسەتى سەركردايەتى
 كۆمەلەش چىيە! ھاپىيەكەى.. زۆرچالاك بووين و كارىگەرى باشىشمان
 لەناۋ لاۋاندا ھەبوو، رۆژىكىيان لەپەر مامۇستا غەزەل خۇيى كەرد
 بەبارەگە كەمانداۋ لەدەرگاۋە بەدەنگى بەرز گوتى: كاك حىكمەت لىرەيە؟
 تومەزە ناچىتەمە سەرم و بىر دەنگ بەرز كەندەيە وىستەيەتى ۋەلامى
 بەدەمەمۇ بىناسىتەمە. مەن ناسىمەمۇ بەرەپىرى چووم، ياۋەشم پىياكەرد.
 ئىرىش ۋاي باۋەش پىياكەردم كە گوايە باشم دەناسى. لەكاتى تەرەدە
 نامەيەكى بەتەننى خستەدەسم. دەست بەجى زانىم ھى كۆمەلەيە، نامەكە
 زۆر دلخۇشكەرمەبوو. بەئى ئەمەى بىخۇننىمە، ھەستېكى جوان لام
 پەيدابوو. كە خۇننىمە، زانىم كە:

سەركردايەتى كۆمەلە ئاردىبوويىسان بماندۆزىتسەۋە پەيۋەندىمان بۇ
 دىروسىت بىكەتسەۋە. شەۋىك لامان بوو، بوو بەئاشىقاي ھەموو ھاۋپىيان.
 بەتەنھاش دانىشتىن ۋە دىنگوياسى سەركردايەتى كۆمەلەر شەھىد شىھابى
 بۇگىرپامەۋە. كاتىكى دىيارىكراۋىشى بۇ دانام كە بچە پىنجۋىن ۋە رەھمەتى
 (ھەمەى مىرزا سەھىد) بېيىنم. كاتىك گەيشتە ئەۋى، رىكەوتننامەى
 جەزائىر مۇركرا ۋە ۋوۋىك سىنۋور داخرا. قىسەرياسمان لەگەل (ھاۋپى
 ھەمەى مىرزا سەھىد) كە ئەندامى سەركردايەتى كۆمەلە بوو، ۋابوۋ كە ئەگەر
 سەركردايەتى پارتى سازشى لەگەل رۇئىم كىردو ئۇتۇنۇمى راستەقىنەى
 ۋەرنەگرت، كۆمەلە مقاۋەمەت دەكسا. پىش ئەرەش... كۆمەلە
 (لەبەياننامەىكى ناۋخۇدا پىشېيىنى سازشىكى سىياسى بەدەستەكىتىكى
 كەم لەگەل رۇئىمدا كىردىبوو) لەبەيانەكەدا گىيانى مقاۋەمەت ۋە دىرۋەپىدانى
 خەباتى شۇپشگىرپانەى چەكداربى جۇشدرابوۋ. كاتىك رىكەوتننامەى
 جەزائىر مۇركرا. ئىتر بەبەرنامەى مقاۋەمەتسەۋە گەپامەۋە خانەقىن. داخەكەم،
 نەك سازش، بەلكو ھەرەسىش بەشۋىشەكە ھىنرا، كەچى، مقاۋەمەت نەكرا!
 بەبىرىرى سەركردايەتى كۆمەلە، ھاۋپىيانى كۆمەلە گەپاينەۋە كوردستان.

پەلاماردانى كۆمەلەۋ بىيىنەۋى مامۇستا غەزىز

لە (۱۹۷۵/۹/۲) شەھىد ئەنۋەر زۆرەپ كە لىپىرسراۋى ئىمە بو، لەبەغدا گىرا، بەرەبەرە (جەمەى مىزا سەئىد) ىش گىرا، كە پىشتەر لىپىرسراۋمان بو، ھىروا دەيان ھاپىنى تر. ئىتەر شىرازەى رىڭخىستىن پىچرا. سىر كىرداىەتى كۆمەلە خۇى شارەمە. مەنىش ھەلھاتە بۇ سەلىمانى. تەنھا مالى كاك سالار-م دەزانى. ئەۋىش جوامىزانە ھاپكارى كىردەم سىر كىرداىەتى كۆمەلەى پىناساندىم. كاك غومەرى سەئىد ەلى و پاشان كاك فەرەيدون ەبەدولقادىر-م بىنى. تەگىپ، دىسان خۇپاگرى و خۇئامادەكرىن بو بۇ شۇپش. مەن ئىتەر لەسلىمانىدا مامەۋە. چەند مانگىك لەمالى شەھىد جەمالەرش-ىش خۇمشارەمە. تومەزە شەھىد جەمال باسى مەن لاي شەھىد مامۇستا غەزىز دەكا، ناۋى راستەقىفەشم لاي دەھىنى. شەھىد ىش بىستىبى كە لەسلىمانىدا خۇم شارەۋتەۋە، ھەرچەندى ھەلىدە بو، نەيزانىبو لەكۆنم (ئەۋكاتە لەمالى شەھىد بەكرى دارتاش بووم) ئىلۋارە يەكەن.. مامۇستا غەزىز ھات بۇلام لەدورەۋە خۇى ناسا بەدەنگى بەرز گوتى:

ھا كاكە جىكەت.. چۆنى، ئەۋكاتە مەنىش ناۋى نەئىم بەختىار بو (نەك مەلەبەختىار) ھەرچەند چاۋوم لى داگرت سۈۋدى نەبو. تازە ناۋى دىكاندىم. ئىتەر لەۋرۇزەۋە كە سەرمەتاي زىستانى (۱۹۷۶) بو، شەۋرۇز يەكەن دەھىنى. ئىشەكانىش و ايان لى ھات، مامۇستا غەزىز كرايە لىپىرسراۋى ھىلىكى رىڭخىستىنى يەككىتى. مەنىش سەپەر شىم دەكرىن.

شەھىد جەمالەپرەش ۋە شەھىد شىخىمۇل ۋە شەھىد ئاشىقى (ئەبۇبەكر) ۋە كاك
يونس ۋە كاك مەسعود ۋە شەھىد ئاشىقى جەمەسەئىد ۋە شۇكرىخان ۋە
روناكى شىخ جەناب ۋە كۆمەلىك ھاۋرى ۋە ھەئالى تر، شەھىد مامۇستا
عەزىز سەپەرشتى دەكردن.

ئەم ھىئە.. لەپرۇ رىكخستىنەۋە چالاك بوون، لەپرەش گىرنگىز، كاروبارى
سەيارە ۋە مال ۋە شۇقنى جەناب ۋە كۆيۈنەۋە ھەلگىرتى بىلەن كارەۋە
بەزۇرى ئەم ھىئە رايىدەپەراندن. يەكەمىن بەيئاننامەى چاپكراۋىش، ھەر
لەرنى كاك مەسعود ۋە يونس - مەۋە كە لەم ھىئەدا بوون لەدائىرەى زراعدا
جىبەجىكرا. بەشىكى پارەى قەرزىش بۇ كېرنى چەك ۋە تەقەمەنى، لاي
ئەمان ۋە جەمالەپرەش، دابىن دەكرا. لەمەۋوش گىرنگىز، پەيۋەندى
پىۋەكەرنى سورىۋ دەستەى دامەزىنەرە (مام جەلال) ۋەش ھەر لەرنى ئەم
ھىئە بوو (شەھىد جەمال، پاشان حاجى عوسمان) يەكەمىن جارا،
جىبەجىيان كەرد. مامۇستا عەزىز.. بەراستى لەم كارانەۋ ئەرگانە، بىرلەش
كارى دەكرد. ھاۋرىكانىشى زۆر مەمانەيان پىۋە ھەبوو. خۇشى رىزىكى
تايىبەتى ھەبوو. كە شۇرەشەش بەرپابوو، ھەندىك لەئەفسەرە كادىرە
عەسكەرىيەكان لەمەلى مامۇستا عەزىزدا، شەھىد ئارام ۋە كاك سالار
دەيانىنىن ۋە سازيان دەدان بۇ چۈنەدەرەۋە.

دەۋرەبەرى (A) مانگ.. لەدۋارتىن رۆزگارى سەختدا، لەگەل مامۇستا
عەزىز ھەردەم پىكەۋە بووین. پىكەۋە كارمان دەكرد. ئەرکەمان
پىنەسپاردن. بەملاۋەۋەلادا دەمان ناردن. بۇدەرەۋەى ۋەلات، بۇ بەغدا،
كەركوك، ھەولەر، شارەكانى تر، رۆزى لەرۇزان لەمەۋستا عەزىزەم نەبىست
بلى:

- ئاتقانم مالتان بۇ چۆل بىكەم بۇ كۆيۈنەم.
  - يان ئاپۇم بۇ شارەكان.
  - ياخود ئەم كارە بەمەن ئاكرى.
  - يارەكو ئايەم بۇ كۆيۈنەم.
  - يا... پارەم پىن پەيداناكرى... قاد.
- رۇژىك... ۋەرسىيى، يان كەمتەرخەمىي، يارەكو بۇلەبۇلىكىشىم
ئىنەبىستە ۋەدى.

مالىكى بچوك ۋە خانەخونىيەكى گەورە

بەراسىتى... مامۇستا غەزىز... كوپى رۇژگارنى تەنگەنەبۇو. ھەمىشە
ئامادەباش ۋەم بەپىكەننى ۋەرەبەزىبوو. بەقسەيخۇش ۋە گىيانى بەرزى بە
دلىسۇزى ھەموو كارىكى رادەپەرانە ھەموو كىشەيەكىشى چارەسەردەكرد.
زۇرجار... لەمالىيان ئامانەدەخوارد. بەتايىبەتى ماۋەي مانگىك شەھىد
ئارام لەمالىياندا بوو. ھەرىزۇر دەيىردەم بۇمالەۋە. مالەكەشىيان لە (گاۋران)
بوو، مالىكى بچوك... بەلام خانەخونىيەكى گەورە ئاۋەدان.

مامۇستا غەزىز، لەكوپدا، تاقانەبوو. دايكى زۇر لىنى دەترسا. ھەركەسىك
بچوايە بۇ مالىيان، ۋاى دەزانى بۇ سىياسەت دەپرا. خواخۋاى بوو مامۇستا
غەزىز توخنى سىياسەت نەكەۋى. كە شەھىد ئارام لەۋى دەپى... مامۇستا
غەزىز پىنى دەلى:

ئەمە ئەندازىارە شۈيىنى نىيە، يەك نوو ھەقتە ميوانمان دەپى. كە
ميوانەكە زۇر دەمىنىتەۋە. دايكى شەھىد غەزىز (پورە خورشە) گومانى

لىق پەيدا بولما... رۇژنىكىيان لەھەشە بېچىۋەككە ياندا، خۇي و شەھىد ئارام
پىكەۋە دادەنىش. چەند پىرسىياريك لەھەشە ئارام دەكا بۆلەۋى راستى
مەسەلەكە بزانى. تومەزە بەگومان ئەزانى كىيە يادگارى كۆنى لەيىرماۋە.
ئاخىرى ئەيدا لەبىنى ھەمانەكە دەلى:

- ئەرئ.. تۆكۈرەكەي ئاتەخان نىت ؟..

پىكەبۇي، بەلام شەھىد ئارام خۇي نەيان كىيىۋ، گوتىۋى:

- نە.. مەن دايىم ناۋى غورىيەتە..

شەھىد ئارام.. زۆرھازىيە دەم بىو. يەكسىر قىسەي بۆدەھات. بۆيە،
ئاۋىكى كۆنى بۆ دايىكى ھەلبىر ئىدېۋ كە ناۋى ژنە قەيمەكانە. ھەتا
خورشەخان باۋەرىكا. كە گوتىۋى دايىم ناۋى (غورىيەت) ئىتەر پورە
(خورشە) لەسەرى نەۋىشتىۋى. دۋاي چەند رۇژنىك شەھىد ئارام مائەكەي
جىنىشتىۋى، چۈنكە زانىبۇي ھەموو جارى لە لىكۆلىنەۋى خورشە خان..
بىرناچى!

ھەلھاتى مامۇستا غەزىز

كاتىك كۆمەلە.. شالۋىكى بىر فراۋانى دۋاي لىدانى پارىزگارى
سلىمانى، كرايسەر، مەن ئىتەر (۱۹۷۶/۱۲/۱۴) بىرەم قىراغۇ گەرميان و
پاشان بىرەم شارياژىرو دۆلى جاڭايەتتى رۇيشتەم. ئىتەر مامۇستا غەزىز
بەھەرۋال و بەتامە بەسەر كۆندەۋە، دەمزانى چى دەكاۋ چى ئاكا. دۋاي مەن
بەچەند مانگىك، ئەۋىش و جەمالە رەش-يىش و دلىرى سەيد مەجىد و
چەندىن ھاۋىيى تر، شارىيان جىنىشتە. نەمبىنىيەۋە ھەتا لە (تۆكان) پىش

ھەممەتى ھەكەرى، يەكەمىن كۆپۈنەھەي فراۋانى كادىرلى كۆمەلەمان، دۋاى شەھىدبۈۋى كاكە ئارام لە (۱۹۷۸/۱/۳۱) دا ئەنجامدا .

مامۇستا غەزىز.. بۇ شەھىد ئارام، جەرگى يېراۋو، ئەتگوت ئىم مامۇستا غەزىزە نىيە. شەۋان لەدەرەھەي كۆپۈنەھەي، قىسەياسى زۆرى لەگەل كىردم. يېرۋاى خۆى لەسەر كۆمەلە سەرگىرداىەتى كۆمەلە مەترسىيەكانى لەروداۋەكان و ئايندەي كۆمەلە، بۇدەرپرېم. شەھىد، كەمتر قاقەتى خويندند و نووسىن و مەشت و مېرى تىۋرى و فەلسەفىي ھەبۈو لەھەموو ژيانىشيا، دوو سىن و تارى كورتى نوسىيۈو. يەككە لەو كورتە گوتارانە لە (ھاۋكەرى) لەسەر (روانگە) شانازى پتۈمەدەكرد. بەلام پىاۋىكى ئەزمۇندىدەو قانۋوى كۆپى خەبات و سىياسەت يۈو. زوو ھەستى بەكىشەكان دەكرد و باشىش دەيزانى لەسەر روداۋەكان قسەبكا. بۇيە، بەشىكى بەرچاۋ لەقسەو بۇچۈن و پىشېنىيەكانى لەسەر روداۋەكان و ئايندەي كۆمەلە، راست دەرچۈن.

ھەلېژاردنى مامۇستا غەزىز بۇ سەرگىرداىەتى يەككىتىي

ئەۋكەتە.. ئالوگۇرېك لەسەرگىرداىەتى يەككىتى دا كرا. كۆمەلە، مامۇستا غەزىزو كاك ئازاد ھەۋرامى بۇ سەرگىرداىەتى ھەلېژارد. ئەرمەندە دلى بەر ئەركە خۇشېو، ھەردەتگوت تازەلەدايك بۈو. دۋاى دەرچۈنى بېرارەكە، يەكەيەكە سەردانى سەرگىرداىەتى كىردى گەفتى دا ھەموو تۈاناي بختەكار بۇ خزمەتكردى يەككىتىي و شۇپش، وا بەجۈانى، ھىمەن ھىمەن دەدوا.. مامۇستا غەزىز بۈبۈو ھاۋرېيەكى ترو جدىيەتېكى زۆرى تىبابەدىكرا، ئىت لەم شوۋىن بۇ ئەم شوۋىن، لەبن دارىك بۇ پال بەردىك، لەگەل ھەللاندا قسەي دەكرد و

دەريويست ھەرقىچى كىردۈۋە ھەرقىچەك دەكا، بۇ ھەتتالار ھەرقىچىنى
بىسەلمىنى كە بەدال و بەگيان، زىاترو باشتر لەجاران، سىز ھەتتە بەتتە
خىزمەت دەدا .

ھەر لەكاتتەدا، نەۋرۈزى (۱۹۷۸) پىش بەتتە كىردىنى كاروانى ھەكارى،
يەكەمىن كۆپۈنەۋى قىراۋانى كۆمەلە بەسترا. مامۇستە غىزىزۇ كاكا ئازاد
ھەرقىچى و زىاترلە (۳۰) ھەرقىچى كۆمەلە بەتتە كىردىنى تىيىكرد. نەۋ
كۆپۈنەۋى، دىۋى شەھىدىۋىنى كاكا ئازاد بوو، لەنامەيەكدا مەن پىشنىياز
بۇ (مام جەلال) كىرد، ھەتتا سەركىردا يەتتەك تازە بۇ كۆمەلە ھەتتە تىزىن (مام
جەلال دەلى نامەكەم ھەتتا ئىستە ھەتتە تىزىن) ئەكاتتە، كاكا ئازاد شەھىد
بوو، كاكا سىلار لەدەرەۋى ۋلات بوو، مەن شەھىد ئازاد ھەرقىچى
لەكۆمىتە ھەرقىچەك كۆمەلەدا مابوۋىتەۋە. لەپاستىيا، سەركىردا يەتتە
كۆمەلە بەكەسمان نەدەكراۋ كەسىشمان نەماندەتۋانى جىگەي شەھىد ئازاد
بەگىرەۋە. بۇيە، لەكاتى چوۋن بۇ قەراغ بۇ لىكۆلىنەۋە لەچۈنەتتە
شەھىد كىردىنى كاكا ئازاد نەفەۋتۋانى بەلگە نامەكەنى، نەۋ نامەيەم بۇ (مام
جەلال) نارد و پىشنىيازى كۆپۈنەۋەكەم بۆكرد. كۆپۈنەۋەكە بۇ
رىكخىستەۋى كۆمەلە داپشتەۋى سىياسەت و راپەراندىنى ئەركەكەنى
گىرەك بوو. چەندىن ھەرقىچى خۇيان بۇ سەركىردا يەتتە كۆمەلە ھەتتە تىزىن كە
ھەندىكىيان نەيانتۋانى كارىگەرىيەكى ئەۋتۋان لەسەر كۆمەلە ھەيىن،
مامۇستە غىزىزۇ.. تەكلىپىشىلىنى كىرا خۇيەلەنەتتە تىزىن. گوتى: ئەركى
سەركىردا يەتتە كۆمەلە قورسە.

سەرۆیکی ماموستا عزیز!

رۇڭكيان دوو جەيوان سەرىپابو بۇ كۆيۈنەككە. مامۇستا غەزىزۇ چەند ھاپىيەكى سەلىمانى ھەردو سەروپىكەيان پاك كەردەمو ھەناو كۆيۈنەككەدا گوتيان، بەياني لەنانو چا رزگارتان دەكەينو ھەموومان سەروپى دەخۆين. بەلام بەيانيەكەي زوو، مامۇستا غەزىزۇ شەھىد غەلى نامەخان و چەند ھاپىيەكى سەلىمانى ھەلسابوون و ھەمويان خواردبوو. ئوھى مابومو، كەس پىنى رازى نەبوو. بۆلەبۆل و (گارەگار) نىك دەستى پىكىرد. مامۇستا غەزىزىش.. بەيەكەتەن و تەغلىق وەلامى ھەموي دابەو.

ماموستا عزیزو دوو عیشق

دواي ئىمەدى كۆپۈنەمدى فراوانى كۆمەلە كراو كۆپۈنەمدى
سەرگىدايتى يەككىتى تەوايو، كاروانى ھەكارى، بەھەرماندەم چەك و
بىچەكمە، لەبەھارىكى ساردوسپىدا، كەوتەنپى بەرمە ناوچەكانى (دۆلى
گۈستى) و (ھەكارى) و (برادۆست).. رۆيشتىنكى پىر لەھىوا، بەلام نەھزانرا
رىنگاى ھات و نەھات بو. سالەكەش -- سەبارەت بە شۆپش، سانكى شوم
بو. كاروان لە (۱۴-۱۸/۴/۱۹۷۸) يە بەرىكەوت.. مەنىش، لەگەن
مەھرەزەيكى بچووكى ھەشت كەسى، كاك شىروان شىروەندى-يش
لەگەلمان بو دەچو بۆ ناوچە شىلېر، بەرىكەوتىن بۆ شارەزور و
ھەرامان. مامۇستا غەزىز-يش ئىتر خۇي ئامادەدەكرد بەرىكەوتى بۆ

قەراغ. ھەر بىر پىرس و ھىزىك.. ئىركىيان بەسەردا دابەشكراو ھىوايەكى گەۋرە ھەببو چەك بگەيەنن و بتوانن پەرە بەشۋېش و جوتيارانىش بۇ بەرگىرى جۇش بدەين.

ئەو نەۋرۈزە.. دىلەۋاۋكىنى راگواسىتنى گوندەكان ھەموۋانى داگرتبىو. نەمانى گوندو جوتيار، بەنىسبەت پىشەمەرگەو شۋېشەۋە، لەمىژوۋدا تاقى نەكرابۋە. لەراستيا، ھىچ شۋېشكىكى دىرېژخايەن لەمىژوۋى كورددا بەرپانەكرابۋو. شۋېشى ئەيلول (۱۴) سانى خاياندو لەوسالانەدا، گوند كاۋل دەكرا، بەلام ناۋچەيەكى فراۋان رانەدەگوۋىزان. بۇيە، سەرەتا پىشەمەرگە گەرم وگوپ بەرىكەۋتن بۇ ھەكارى، بەلكو چەك و تفاقى بەرگىرى فرىاي جوتياران بىخەن. باقى مەسئۇلەكانىش ھەريەكە بۇ شۋىنىك و مەسئۇليەتيەك، ھەم بۇ راپەرلەندى ئىركەكان و، ھەم بۇ دەست لەدورژمن ۋەشانەن و، ھەم بۇ ئامادەكردنى خەلك، دابەش بوۋىن.

دەبوو.. مامۇستا غەزىز، بەپىنى ئەو گەقتە پىنى دابوۋىن، بچى بۇلقى كەركوك و ئىتر لەۋى بى، ھاتوچۇى شار نەكا. خۇى و ھەقالانىش بپارىزى ھەتا سەرمەنجامى كارۋانى ھەكارى دەردەكەۋى.

لەۋماۋەيەدا.. مامۇستا غەزىز داخەكەم ئەو بەلىنەى نەھىنايەدى و چەندجارىك خۇى كەردبوۋە بەسلىمانىدا. عىشقىكى سەير لەنىۋان مامۇستا غەزىزو شارى سلىمانىدا ھەبوو. نەيدەتۋانى بۇساتەكاتىكىش ناۋى شار فرامۇش بكا. خۇشەۋىستىيەكى لەپاندەدەرىش لەنىۋان مامۇستا غەزىزو سەبرىخانى ھاۋسەرىدا ھەبوو. دۈۋرەكەتەنەرە، لەدوۋ عىشقى، عىشقى شارو عىشقى ھاۋسەر، بۇ شەھىد سەخت بوو، نەيدەتۋانى بەرگەى بگرى. چاكە لەبىرە.. كە خواخاقىزىم لىكرد، دەستەۋ دامىنى بووم و پىم گوت:

- مامۇستىغا غەزىز.. خۇت يىگەرە ياكى توۋش نەبى. ئوۋمەن گىل نىيە. گەتتى دا، ئىتر سەرى شار ئەدا.

ھەركە لە (ئۆكان) ىش بوۋىن، كاتىك لەگەل (مام جەلال) باسى ئەۋەمان كۆر مامۇستىغا غەزىز بېيىتە ئەندامى سەركەدايەتتى گوتى: رازىم، بىۋەقەجە نەچىتە شار. كە (مام) ىش بېيىنى، خۇششى پىنى گوتەۋە. دىسان گەتتى دا. ھەمۇ جارىكەش كە (مام) مامۇستىغا دەيىنى، پىنى دەگوت تۆ:
- ماركسى لىنىنىيەت، يان مەرىشك لىدەرى؟

(مام) .. مەبەستى ئەۋەبۇۋ كە مامۇستىغا جەزى لەخۋاردىن لەشارۋ لەدەۋەت بوۋ. بۇيە (مەرىشك لىدەرى) ىشى پىنى دەگوت. چۈنكە مەرىشك بە (م) م لىدەرىش بە (ل) م دەستى پىدەكەرد. ماركسىزم - لىنىنىزىمىش ھەركە بە (م) ل كۆرتەكەرايەۋە. يەرىشە، (مام) مامۇستىغا ئەۋەندەخۇشەۋىست، ھەپشە لىكەرد پىنى گوت: بېيىتەۋە شارۋ بېگىيىش شەھىد بىكەرى، ھېچت لەسەرنەۋەسەم. چۈنكە مەگەر بلىم لەسەر (مەرىشك لىدان) گىراۋە.

مەخابىن.. ھېچى ئەۋەقشارۋ ھەپشەۋە ترساندەنە، دەستى بەمامۇستى ھەلنەگەرت كە ماۋەيەك نەچىتەۋە شار. ئىتر لەدەۋەسەردەندە، بۇنەۋەى ئوۋمەن گومەنى لىنەكە، نەچىتە مائى ھەۋەيەكى دىسۇزى كۆمەلە، كە بەبەرىرى شەھىد ئارام كاروبارى تايىتەتى ئاۋ دەزگايەكى رىزىمى پىنى سېپىرەۋە. بەرەستىش ئەۋە ھەۋەيە، دىسۇزانە كارى دەكەرد زانىارى سودبەخشى دەنارد، جىگەى مەمانەش بوۋ. پىش دەستىكەردنى شۇپش، شەھىد ئارامو كاك سالارۋ مەن چەندىن ھەلسەۋەۋى تەرى كۆمەلەى دەناسى دەيىنى.

ئاپاكىكى سزانەدراۋ؟

مامۇستا.. بۇ دۇنيا بويىن ئىمى شويۇنە بىگومانەى ھەلبىز ئىردىيىو، تومەزە، ئاپاكىكى خىزمى ئىمى ھاپىيە، پىيى دەزانى. زمانى لىندەداۋ ئىمى ھاپىيە مامۇستا غەزىز پىنگەۋە دەگىرىن. ھاپىيەكە چەند سالىك زىندانى دەكرى و مامۇستا غەزىز-يش لەسىدارە دەكرى و.. كابراى (ئاپاك) يش.. ئىستاش بەجامانەى سەرى و پشتوئىنى پشتى و جل و بەرگى كوردىيەۋە پىيى وايە كەس لەئىمى كوردتر نىيە. بەداخەۋە، شۆرش و شۆرشگىرىتى ئىمى چىرۇكە دلتەنگانەشى تىايە. تىكۆشەرى پاك شەھىد دەكرى و ئاپاكىش سزانادى!! مامۇستا.. كە دەشگىرى.. ئەشكەنجەۋ تۇقاندن، بچوكتىن نەينى پىن ئادىكىن. (قايىل) مەكان گىراۋن و گەۋھى دەدەن كە مامۇستا غەزىز چەند قارەمان و چەندىش بەرامبەر دوزىمىن بىياك بىۋە.

راۋەدوونانى جەلادىگان

لەكاتى لەسىدارە دانىشما.. دەستى بەزىجىر بەستراۋە بەپەنجەرى زىندانەكە يەۋە، كاتىك دايىك ھاسەرۋ خوشك و كەسوكارى دەچن بۇ دواچاۋپىكەۋتتى، نەۋونەى قارەمانى زىندان دەين و لەپشتى پەنجەرەكەۋە، ھەمۇ ئىمى سىرۋانەى كۆمەلە (رئى خەبات و پىشمەرگەۋ.. تاد) كە لە ئۆردۈگاكانى قوتاياندا، شەۋانە بۇ قوتايىانى دەخوئىندەۋە تىپەكانى كاركردى بىمى سىرۋانە دەپ دەسەر ھەرۋەزى جوتياران، لەۋاساتەكانى

ژىيانىشدا (لە چاوپېڭكەوتنى دايىك ۋاوسىرو كەسوكارو ھاوپېڭانىيا، سىرودىكانى بەدىنگى زولالتىر، بۇ عىشقى كوردستان و بۇ عىشقى شۇپش و بۇ عىشقى رىزگارىي، دىگوتەو، پىشتى پەنجەرى مەرگى، كىرەبوو بەندىگۇي جوامىرى و ئاسنامەي شۇپشىگىرى راستەقىنە).

ئەوانەي.. شايەتى دواسەردان و دواساتى ژيانى مامۇستا عزيز بوون و ئەو دىمەنە دىگىرنەو، دىگىرنەو كە: مامۇستا عزيز.. بەنەرى مەردانە و بە يىروباوهرى پۇلايىنى، جەلانەكانى تۇقاندېو، تەنات كە چووبوون دەستى لەنجىر بكنەو، كەوتبوو گىيانى جەلانەكان و راوى ئابوون.

گريانى سۆزى دايىك و گريانى عىشقى ھاوسىرو گريانى خوشكە جەرگى بىراوكانى و گريانى ھاوپى و كەسوكارى مامۇستا عزيز.. بەچەشنى ئاۋىتەي نەرى شىرانەي شەھىد بوو، كەجار مىژۋى زىندانەكانى رىژم.. دىمەنى وايان بەخۇيانەو دىو. مەگەر.. دىمەنى لەسىدارەدانى مۇلازم جوامىرو شەھىد سەلمان و، دىمەنى شەھىد كىرنى جەمالەپەش و شەھىد مەلا ەلى و ھاوپى شەھىدەكانى دواي ئەوان.. دىمەنى وايان بەخۇيانەو دىيى. ئەمەش بۇ كۆمەلەو يەككىتىي بوو بوو نەرىتىكى بەردەوام چونكە شەھىد شىھاب و شەھىد جەغفىر بىناغەي نەرىتەكەيان لەشەرەنگى فاشىيەكاندا، داپشتىبو.

ھەر نەرى.. ئەو شەھىدانەو.. قىرەژنى چەكى پىشمەرگە قارەمانەكانى رىژگارى سەختى پارتىزانى سەرەتاي شۇپش و دواي ئەنقال و ھاوپى و ھەئالە بىياكەكانى رىكخستىن و زىندانەكان بوو، بەرگەي كارەساتەكان و

- ئەنفال و كىمىيائارائىيان گەرت، ھەتتا رۆژگاربان گەيانىدە.. ئەم سەركەوتتەنەي
ئىستە.. و دۆڭمىنىش.. بەسزاي تاوانەكانى گەيشت.
- بىنوو.. مامۇستە غەزىز.. نووستىنى نەمروى بىنوو.
  - بىنوو شەھىدان.. نەمردوۋە ناوو ناونىشانقان.

مامۇستى ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو

ھەمىد بىلباس

لەپايىزى سانى ۱۹۶۸ دا شەھىد ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن تازە
لەكۆلىجى قانۇن و سىياسە ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
(ئاداب) بوو.

ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
سىياسى بوو.

لەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
زۆرەي ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
سەيران و دانىشتىنى شەھەر ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.

مەن لەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
خەباتى سىياسى و كوردايەتلى بوو، بەلام ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
مەن لەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
بۇ زانكۇ، شەھىد ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.
كوردستاندا، كە لەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو. ئەمەسەن ھەزىز كۆمەلى ھەسەتلى چاكي بوو.

ئەمىزىز بە ئىندامى (يەنە دەگى) لىژنەسى بەرپۈمبەرايەتى (سەرکردايەتى) يەككىتى قوتابيان ھەلبۇزۇردا.

لەبارەى پىشەمەرگايەتى شەھىد ئەمىزىز-يەشەۋە ئەۋەى مەن بىزانمە ئاگادارىم دووجار چۈۋەتە رىزى پىشەمەرگەۋە جارى يەكەم لەسالى ۱۹۷۴ تا تىكچۈۋى شۇپش لە ۱۹۷۵ دەر ، لە شۇپشى ئوئىشدا ھەر لەزۋەۋە بوۋ بەپىشەمەرگە رۇژو سالەكەم لەبىر نەماۋە. نازانم پىشەى ۱۹۷۴ ھىچ جارى دىكە چۈتە رىزى پىشەمەرگەۋە يان نا؟ بەلام لەزۇر كەسم بىستۈۋە كە سەردەمىك لە شەستەكاندا پىشەمەرگەى ئاۋشار بوۋە.

لەسالى ۱۹۷۸ لەسلىمانى گىرا و ، نازانم پەلەى چى بوۋ لەكاتى گرتنىدا ، دۋاى گرتنى بەماۋەيكە لەمۇسلە سىدارە درا ، پىم وايە لەسالى ۱۹۷۹ دا بوۋ ، پەرسەكەى لەماتى زاۋايەكى بوۋ ، ئايەتە خەيالمە نوۋسىنى شەھىد ئەمىزىز لەھىچ بلاۋكراۋەيكەدا خۇندىتەۋەو ، خۇشەم ھىچ نوۋسىنىكى ئەۋم لەلا نىيە ئەگەر نوۋسىنىكى ھەبوۋى دىيارە ھەر لەبارەى ئەدەبى كوردىيەۋە بوۋە، بەلام جارىك لەكۇلجەكەى خۇيان لەكۇپىكدا كەزۇرەى قوتابيانى بەشى كوردىيە بەكۇپۇكچەۋە ئامادەبىۋەن ، باسنىكى لەسەر شىعەرە ھەجۈمەكانى (شىخ رەزاي قالەبانى) پىشەكەش كوردىۋو ، دەقەكانى ۋەك خۇى و بەبى پەردە خۇندىۋەو و ، باسى لەسەر كوردىۋون بەبى ئەۋەى كۇى بداتە ھەبوۋى كچ لە ھۆلەكەدا ۋەك چەند جار كۇم ئى بوۋە باسىان دەكرد ، يەكەمجار بوۋە لەكۇپىكى گشتىدا كەنئىرو مى بەشدارىن ئەۋ دەقەكانە بخۇنئىرئەۋە باسىان لە سەر بىرى .

شهید عزیز که سیکی قسه خوش و دم به پیکه نین بو، که مجار به پوی
گرزه و بینومه ، لهر بینین و لهر کۆی مه جلیسیکدا که من به شداریم
تذاکر دی حندان قسه ی خوش و نوکته ی تذا با سکر دوه .

ههروهك لهپيشمهوه گوتم نامهوي درنرژه به باسكردن لهبارهي شههيد
عزيرمهوه بدم ، چونكه كهساني لهمن شارمزا ترو ناگادارتو لهزياني شو
هن ، ناشمهوي وهك لهناو كومهلگهي روژه لاتدا باوه وابكم كه دواي كوچ
كردن همرچي خهسله تي چاك ههيه دهيدمه پال شو كهسمو كه لهزيانيشدا
بووه بهپينچه وانموه باسيان كردوه. بهلام من بهدنيايي مهوه دهنيم شههيد
عزيرز كومهليك خهسله تي چاكي ههيوو مروونكي چاك و نازاو راستگوزو بي
پينچ و پهنا يوو. لهگهل دؤست و هاويو و برابرهاني بهوپهري وه فار
راستيهوه ههلسوكهوتي دهكرد ، نايه ته يادم روژنك به خراپه باسي يهكيك
لهبرابرهكاني كردي ، زور دلساف يوو كينه ي لهكس ههلهندهگرت .

لیره دا جینی خۆیتەتی کەمێک باسی ئەوە بکەم کە لەدوای ئەوەی شەهید عزیز چوو بوو دەرەو بۆناو پێشمەرگە، لەو کاتەو تاکو رۆژی دەستگیرکردنی من دوو جار بینیم جارێکیان لە مالی خوشکی لەسەر چنار، جارێک لە مالی کاک شازاد سائیب. هەردوو جارێش دواي خوشحالی دەر بێرین بە بینینی و بە ئارەزووی خۆم دەنگە دەنگم لەگەڵ کرد، کەوا هاتنەوێ بۆناوشار کاریکی چاک نییەو لەوانەیە تووش ببێ و خۆیی و خانە خوێنی و کەسوکاریشی سەریان تێدا بچێ، ئەویش هەردوو جار بە پێکەنینەو بە قەسەي خوش پەیمانی دوا کە بە قەسمان دەکات و جارێکی دی ناهەتەو ناوشار.

جاريكى دىكە كە كاك شازاد ئىۋارە ھات بۇ مەكتەپكە مان گوتى (غەزە)
 ھاتۇتەرە لەمالى ئىمەيە دەيگوت شەۋىي بۆلەم ، منىش گوتە پىنى بلى
 نايەت و نايەرى بىيىنى ئەي ئەر پەيمانى نە دابو كەھىچىكە نەيەتەرە
 سلىمانى ، نەچووم بۆلەي بەلەم شو پەشيمان بوومەرە ، پىرماردا سبەي
 ئىۋارە سەردانى بگەم . بۇ بەيانی كاتى لەگەل كاك شازاد سەرقالى كارى
 خۇمان بوۋىن لەدادگا ، لەمالەرە تەلەفۇنىان بۇ كرديو ، كەوا عزيز چۆتە
 سەربان لەگەل كچە بچكۆلەكەي كاك شازاد يەككە كەسەر بە رىكخستنى
 (بەس) بو ، دراۋسى مالى كاك شازاد بوۋ بىنيۋانە ، كاك شازاد بەپەلە
 چوۋبوو شۈنەكەي پى گواستىبوۋەرە ، بەلەم ترسى ئەرەي ھەبوو كە ئەر
 كەسە خەبەريان لىيدا ، لەدايدا خزمىكى ئەر پىاۋەرە مان نارەبۆلەي ئەرەش
 زۆر بەپىاۋانە گوتىۋوي ، نەك ھەر مەترسىيان نەبى من ئامادەم لەمالەكەي
 خۇشەدا مىۋاندرىي بگەم و بىشارمەرە ، ئەرچارەشيان خۆي و كاك شازاد
 مال و مندالى سەلامەت بوۋن ئەرە بوۋ دواچار لەمالى يەككە گوايە دۈستى
 بوۋ و سەر بەرىكخستنى يەككىتى بوۋەرە دەستگىرگا و سەرى تىداچو ،
 داخىكى گەرەشى لەدلى كەس و كار و برادرانيدا جى ھىشت بەتايىبەتى
 لەدلى دايكە پەرەكەيدا كەتەنيا يەك تاقە كۆپى ھەبوو ئەرەش عزيز بوۋ ...
 عزيزى مىللەت و ولات و برادرەكانى .

ھەممۇ كەلگەننى زىيانى تەرخان كۆرۈپتۇ بۇ كۆمەلە

كەمال غەلى

بىر مەزگىل شەھىد غەزىز كۆرتە ۋە دىگەر قەتئىيەت بۇ سائى ۱۹۷۴ ،
 كاتتىك كەشەرى نىۋان ھۆكۈمەت ۋە پارتىيە دەستى پى كىرگەن . كۆمەلە
 ماركسى لىنىنى كوردىستان ئىسكات گەشە كوردىنىكى بىرچاۋى بەخۇرە
 بىيىپتۇ ، لىپوۋى چەندايەتتى ۋە چۆنايەتتە . لىناۋ شارەكانى كوردىستاندا
 رەگ ۋە رىشەي بەچاكى داکوتابوۋ ، بۇيە كۆمەلە دىيۈست بەمەمان شىنە
 لىناۋ دىھاتەكانى كوردىستاندا گەشە بىكات . سەركىرە دىيەتتى ئىسكات
 كۆمەلە بەپىنى بىرنامەيەكى داپىر ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە
 بەھۋى شۆپشى ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە
 كۆمەلە دىھاتەكانى ، ھەم بۇ ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە
 پىر كىرگەن ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە ئىسكاتىر ۋە
 كادىرەكانى بەسەر ئاۋچە جىياچىكانى كوردىستاندا داپىر كىرگەن . لىپوۋى
 پەيۋەندىشەن ، بە شىۋەيەكى رىك ۋە پىك بەيەكەۋە بەستەنەۋە . مەن يەككى
 بوۋم لەۋ كادىرەكانى بەر ئاۋچە پىنجوۋن كەۋم ئاۋى نەننى ۋە شىۋىنى ئىسكاتىر
 ھاپىيەنەكى كە كەۋتوۋنە بەشەكەكى مەنە پىم سىپىرە ، تا پەيۋەندىيان
 پىۋە بىكەۋە لىشەندە كۆيەنكە مەۋە .

يەككى لەۋ ھاپىيەنە (شەھىد غەزىز) بوۋ ، كە پەيۋەندىيە بەر كىخستىنى
 مەنە ھەپوۋ ، شەھىد غەزىز تا بلىتى كۆپىكى روۋخۇش ۋە قەسەخۇش بوۋ ،

لەپسۇ كۆمەلەيە تەمەنە ناۋو ئاۋىلانگىنى باشى ھەبۇ، زۆر كۆمەلەيە تەمەنە،
 ھەبۇ ئەر خەسلەتە باشانەيە، كۆمەلەيە ھەبۇ زۆرىشى ھەبۇ، تەمەنە
 زۆرىشەن بېنىتە رىزەكانى رىكخستەمە، رۆلىكى باشى ئەبىنى
 لەگەشەردى رىكخستەن بەشەكەدا (تەمەلەيە دىلەسۇزىو، بەرەستى
 ھەمەكەتەكانى ژىانى تەرخانكردىو بۇ كۆمەلەيە، كۆمەلەيە بەشتىكى
 بىرەتەيە دانابو لەژىانى خۇيدا، ھەمە خۇشى و لەزەتەيە ژىانى
 بەخشىبو بە كۆمەلەيە). ئەمەي لىرەدا دەمەيە باسى بەمە ھەگىز بىرە
 ناچىتەمە ئەمەبو، شەھىدەمەز لەژىانى گەنجى خۇيدا پىش ئەمەي بىتە
 رىزەكانى كۆمەلەيە، ۋەكە ھەمە گەنجەكانى سەردەمە خۇيە دىلى
 بەكچىكەمە بو زۆرى خۇش ئەمەست، مەلى باۋكى كچەكەش سالى ۱۹۷۴
 كە شەپ دەستى پى كىرەمە بەخىزانەمە روۋىان لەئاۋچەي ھەمەمانكرد و
 لەئەنجامدا چۈنە شارى پاۋەي ئىران، چەمە جارىك پىش ھاتنە دەمەو
 دۋاي ھاتنە دەمەو شەپسەت و خەمەنى ۋە ھەبۇنى شەھىدەمەز
 داخۋازى كچەكەيەن لەباۋكى كىرەبو، ھەمە رازى ئەمەبو، تەمەنە
 ھەمەس، ئەمەس باۋكى رازى بو، شەھىدەمەز بۇ چى بەجى كىردى
 مەسروقاتى ئەمە مەراسىمە، جۋابى ناردىو بۇ شار بۇ كەس و كارى تە
 پارەي بۇ بىنەن لەمە دى (۱۷۰) دىنارى ئەمەكەيەن بۇ ناردىو، چەمە
 زۆرى پىش ھەمەسەنەنى شۇپشى ئەمەل، پارەكەيە بەدەست گەشتەبو.
 ئەمەبو ھەمەس بو كۆمەلەش ئەمەكە خۇيە ئامە ئەمە بۇ بەمەنگارىيە،
 دەمەنەست بەرگىرەكەيەن لەگەل ھەمەس ئەمەش نەمەنەمە بۇ ئەمە
 مەستەش سەمەكەدەيە تەمەلە تەمەمەيەكى دەمەكە بۇ ئەمەمەكانى، كە
 ھەمە ئەمەنە لەكۆكردەمەيە چەك و تەمەمەنى و ئازۋەكە كەمەسەيە چاپ

كۆيىكەينىمۇ ۋە رەۋانەنى شۇنىڭكى بىلەن كە ئەركاتە دەستىنىشانىراپۇر
 ۋەكۈ بىلەنكى بىلەن تى ، ھەروھە داۋامانلىكرا كەھەرچى پارەيەكمان پىيە
 يان ئەگەر كەس ۋە كارى دەۋلەمەندمان ھەيە ، جۈبىيان بۇ بىلەن پارەمان بۇ
 بىلەن ، بۇ كېلىنى پىداۋىستىيەكانى بەرەنگارى . كەچۈرۈم ئاگادارى شەھىد
 ەزىزىم كىر بۇ ئەۋ مەسەلەيە ، خىرا (۱۷۰) دىنبارەكەي دايە دەستىم وتى
 ئەۋ پارەي مەسروقاتى ژنەيئانەكەمە خۇشەم پارەكەش دەبەخشمە كۆمەلە
 ، زۆرىشى پىي خۇش بوو كەئە ھەۋلەم پىراگەياندوۋە ، بەتايىبەتى كە
 كۆمەلەش ئەۋ مقاۋمەتە ئەكات ، ئەۋ ھەۋلەستە گەرۋە دىسۆزانەيە ھەمىشە
 لام زىندەم ھەرگىز لەبىرەم ناچىتەۋە ، ئەۋەي ھەيىبوۋ لەژيانىيا بەخشى
 بەكۆمەلە ۋە بۇ دۈجارىش ژيانى بەخشى بەكوردو كوردايەتى .

بىرەۋەرىيەكى كورت

مام رۇستەم كەركۈكى

مامۇستا غەزىز تابلۇقى پىياۋىكى چاك وئازابوو، لە رىگەى كاك ئارام (شەھىد ئارام) موە تىكەل بەخەباتى سىياسى و كوردايەتى بوو بوو ، من لەقەرەداغ ئاسىم، پىيمان ئەوت (موحى) چونكە ناۋى نەينى پىشەمەرگايەتى (مەيدىن) بوو مامۇستا غەزىز كە گەيشتېوۋە پلەى سەركردايەتى سال و نيوئك پىشەمەرگە بوو، لە نيوشارى سلىمانىدا لەلايەن رۇنىمى عىراقوۋە گىرا ، ئەگەرچى شارەزاي نووسىن و بەرھەمى مامۇستا غەزىز نىم و نازانم چى ھەبوۋە و چى نوسىوۋە ، بەلام پىياۋىكى زۇر زىرەك و زانا بوو.

جارتىكىان من بىرىندار بووم ، شەھىد ئارام بىراپىدا كەلەشۇرىنكەم بۇ بىكېرى، مامۇستا غەزىز-ىش وتى با پىنكەۋە بىخۇين، بۇ بەيانى رەخنەيەكى زۇريان لىگرت ، وتيان خۇتۇ بىرىندار نەبوۋىت، نە ئەبوو تۇ لەو گۆشتەت بخواردايە ، زۇر لەسەرى رۇيشتن، وتى بابە زەھرم خوارد، لازم ئۇبەيتن، ھەز ئەكەن تاماوم ئىتەر گۆشت ناخۇم .

ماۋەيەكى بەسەردا تىنەپرى ، رۇزىكىان غەزىز وتى: مام رۇستەم باقازىك بىكېرىن، وىم قازت بۇچىيە ؟ ئەى تۇنەتووت ئىتەر گۆشت ناخۇم؟ وتى بۇ خواردنم نىيە، بۇ ھەراسەت قاز زۇر وريايە .

جارتىكىان كاك ئارام بىراپىرى تەركردبوو كەلەرىگە رۇيشتندا ماۋەى نىوان پىشەمەرگە تىك نەدرىت، ئەۋەى تىكى بىدات سەعاتىك زىاتەر ھەراسەتى

پێنده‌گیری، جا هه‌ر که‌سی‌کێ ریزی تێک بدایه‌ مامۆستا عه‌زیز پشستی ملی ئه‌گرت و نه‌یوت : سه‌عاته‌که‌ی من ته‌ حه‌لāl کرد ، چونکه‌ زۆر رقی له‌ حه‌راسه‌ت بوو پیاویکی تا بلێیت قسه‌ خۆشبه‌و ئینسان قه‌ت بێتاقه‌ت نه‌نه‌بوو له‌گه‌لیا . سالی ۱۹۷۷ که‌ به‌ریاردرا به‌جێت بۆ سه‌رکردایه‌تی من له‌مانگی (۷)ی ئه‌وسا له‌دا بۆم بۆ سه‌رکردایه‌تی ئه‌و به‌ردنم دوا بێنیم بوو ، له‌سالی ۱۹۷۸ دا له‌لایه‌ن رژیمی به‌عسه‌وه‌ له‌ناوشاری سلێمانیدا گیرا وه‌کو به‌زانم له‌سالی ۱۹۷۹ به‌داخه‌وه‌ له‌موسڵ له‌سێداره‌درا ، له‌وکاته‌وه‌ زۆر به‌داخم بۆ ئه‌و مامۆستا قسه‌خۆش و دهم به‌قاقای پێکه‌نینه‌ ، به‌لای منه‌وه‌ هه‌رچی له‌سه‌ر بو‌ترئ و بنه‌وسری هه‌ر که‌مه‌ ، به‌داخه‌وه‌ هه‌رچه‌نده‌ ته‌مه‌نی هه‌موو بۆ خه‌بات و تێکۆشان ته‌رخانه‌کردبوو له‌ پێناوی گه‌له‌که‌یدا ته‌مه‌نی پێشمه‌رگایه‌تی له‌شۆپشی نوێدا زۆر کورتبوو ، هه‌روه‌ها له‌ته‌مه‌نیکی کورتدا ژیا‌نی به‌که‌ورد و کوردستان به‌خششی (به‌راستی به‌جوانه‌مه‌رگی خه‌باتی نه‌ته‌وه‌یی ده‌ژمێردرێت) هه‌زار سا‌و له‌گیانی ئه‌و شه‌هیده‌ جوانه‌مه‌رگ و شه‌هیدانی کوردستان .

مامۇستا عزیز مەحمۇد ۋە بىرەۋەرىيەكى كۆرت

عومەر غەرىب

من له سالى ۱۹۶۱ چۈمە قۇناغى ئاۋمىندىيى ۋە لە ئاۋمىندىيى سلىمانى ۋەزگىرام ، لە پۇلەدا كە منى ئى بووم مامۇستا عزیز-يش خۇندىكار بوو ، مامۇستا عزیز كۆپىنكى ئازاد گورج ۋ گۆل ۋ قسە خۇش ۋ نوكتە بازو بە جموجول بوو ھەر لەر سالەدا شۇرشى ئەيلول لە دايك بوو ، بۆيە كەوتىنە خولىيى كاركردن ، لە ئاۋ رىزەكانى قوتاييان ۋ پارتىدا ، من لە بىر كەمى تەمەن لە حزب ۋەرنەگىرام ، بەلام لە قوتاييان ۋ ۋەزگىرام ، كاك عزیز مەحمۇد-يش يەكئ بوو لەو قوتاييانەى كە خولىيى ئىشكردن بوو ، بۇ يەكەمجار لە مالى نەجات عبدولستاردا كۆيۈنەۋەمان كرد ، نرىكەى (۱۶- ۱۷) قوتابى بووین كە ئىستا ھەندىكىانم لەبىرماۋە لەۋانە (مامۇستا عزیزو ھەمە سەئىد ئەھمەد شىۋەكەلى ۋ ەبىدوللا مەحمۇد شىۋەكەلى ۋ ئەھمەد مەھمەد سلىمان ۋ ەبىدوللا ھاجى سەئىد ۋ ئازاد جەلال ۋ رەفەعت بابەجان ۋ ئازاد ئاۋىنكى ترو تەۋزاد ھەم ئاغا لە سابوونكەران) پاش كۆيۈنەۋەكە ، دابەشكراین بەسەر شانەى كەم كەم ۋ بووین بە بىناغەيەكى باش لە خۇندىنگەى ئاۋمىندىيى كەسەرىيە ئامادەيى سلىمانى بوو ، پاش ماۋەيەك گۆيزاينەۋە بۇ سەركارىزو لەو قوتابخانەيەدا قۇناغى ئاۋمىندىمان تەۋاۋ كرد ، لە سى سالەدا چەندىن جار كۆيۈنەۋەۋە كارى ھزىي ۋ قوتاييانمان كرد ، مالى باۋكى مامۇستا عزیز لە گەپكەى سەركۆل بوو ، ئىمە لەبەر

بوو ، كە كەشف بوويوون و پايانكردبوو پەيوەندىيان بە شۆپشەوە كردبو
 ھەندىكىيان بىن چەك بوون -- ئىتىر ئەوە دوا جار بوو كە ئەو ھاو
 خوشەرىستەم يىنى و بە دىدارى شادبووم ، پاش ماوہىەك گەپرايەوہ
 سلیمانى و ، لەوئى لە مالى (عوەەر مارف) دەستگىر كراو پاشان لە سىند
 درا ، ھەزار سلاو لە گىيانى پاكى ئەو شەھىدە سەرىەرژە .

بىرەۋەرىيەكەنەم لىكەل شەھىد (عەزىز مەھمۇد) ى سەركردە

ئەھمەد سالىھ

ئەگەرچى دەمىك بوو كاكە (عەزىز مەھمۇد) ۋەك لاۋىكى رووخۇش و كراۋە، خۇش مەشەرو رەفلىق نۇست، ۋەك لاۋىكى خۇنىگەرمى ھەلسوۋپاۋى شارى سلىمانى ئەناسى، كە ھاۋپى ۋ ھاۋخەباتى كۆمەلىك لاۋى تىكۇشەرى رىزەكانى (لاۋان و خۇنىدكاران) بوو، بەلام ۋەك نىزىكى و يەكتەناسىن و پىكەۋە كاركرىن لىرىكخستەن و كارۋانى تىكۇشاندا، ئەۋە ئەگەرئەۋە بۇ سالانى كۇتايى شەستەكان (۱۹۶۸ - ۱۹۶۹) كاتى كەبەندە ۋەك خۇنىدكارىك لەبەشى (جوگرافىيا) ى كۆلىرى ئادابى زانكۆى بەغدا ۋەركىرابووم، ئەۋەبوو لەسەرەتاي سالى (۱۹۶۹) ۋە لىرىگەى (يەكىتى قوتابىيانى كوردستان) ۋەۋە يەكتەمانناسى و پىكەۋە كارمان كرى، ئىتر سالى (۱۹۷۰) كە بەشى جوگرافىياۋ بەشى زمانى كوردى و چەندىن بەشى تر لەچۋار چىۋەى كۆلىرى ئادابى زانكۆى بەغدا كۆكرانەۋە، نىزىكى و پىكەۋە كاركرىنمان لە (ى.ق.ك) و رىكخستىنى (پارتى) بالى مەكتەبى سىياسىدا، ۋاىكرىد كەلەيەكتە نىزىك بىيىنەۋە كارى ھاۋبەش بگەين و ، خۇشەۋىستى و ھاۋپىيەتىمان زىاترو پتەۋتر بىيىت .. لەمىانەى ھاۋپىيەتىيەۋە بۇم دەرەكەت كاكە (عەزىز) ھاۋپىيەكى بەۋەفاۋ خاۋەن كەسايەتى و چالاكە . دىارە بۇتەى خەباتىش ھىندەى تر ئامادەۋ قالى كرىبوو ، بۇ ژيانى سىياسى و رىكخراۋەى و بوۋبوۋە مۇۋلىكى ھۇشيارو جىگەى مەمانەۋ جەربەزەۋ

لەخۇبۇرىدۇ، بۇيە جىڭگەي خۇي لەدل و دەروونى ھەمواندا كىرىدۇمۇ
ھەمۇر ھاپۇي و دۆستەكانى رىزىيان لىئەگىرت و لەناخەمە خۇشيان
ئەرىست و حسابى تايىبەتيان بۇ ئەكەرد، بۇ سەلماندى راسىتى ئەو
بۇچۇنەشمان ئەتوانىن ئەم نەمۇنەنە بېيىنەنەمە:

۱- بەدرىزىيى ئەم ماۋەيەي پىكەمە خۇيىندىكار بووين لەزەنگۇي بەغدا،
لەھەمۇر بۇنەمۇ يادە (نەتەمەيى و نىشتەمانى و خۇيىندىكارى) يەكاندا،
ھەئالەكانمان (بەگۇپۇ كچەمە، بەخەلگى شارى سەلىمانى و ھەمۇلپۇر
كەركوك و دھۇكەمە) لەسەر ئەمە كۆك بووين كە (كاكە غەزىن) سەپەرشتىار
يان ئەندامى لىزئەي ئاھەنگو سەيرانەكان بىت، چۈنكە كەسنىكى
ھەنسۇراۋو شارەزاۋ بەتەگىپۇر بەھىمەت بوو، رۇخسوك و زمان شىرىن بوو،
كارەكانى بەئاسانى رايىئەكەرد، ھەمۇر كارە گران و گرنەكانى بۇ خۇي
دائەناۋ بەگوتەي (كاكە .. ئاسانە جىيەجى ئەبىت) بەرپى ئەكەرد، كارە
ئاسان و نىزىكەكانى بۇ ھاپۇيىكانى دائەنا، بەلام لەگەل ئەمەشدا (دور بوو
لەخۇھەلگىشان و خۇ بەزلەنەن و نازكەردن و مەتكەردن بەسەر ھاپۇيىكانىدا،
تەنھا دەسكەرتى بىرىتى بوو لەو شادى و خۇشپىيەي لەكاتى بۇنەمۇ يادەكاندا
بەدل و دەروون و سەرو سىمايەمە دىارپۇو) بەمۇ قاقاي پىكەنەنە بىگەردانەي
كە دەيكەرنە مەدالايى سەركەرتى نىشوكارەكانى، ھەلبەتە ئاھەنگەكانى
(كۆلىرى ئاداب و سەيرانەكانى ھەبەنپىيە سەدەي ھىندىمۇ باقۇبە)
شاھەتەنكى راستگۇي ئەم بۇچۇنەمانە..

۲- كاتى (كاكە غەزىزو ياسىن ئەنۋەر^(۱) چەند مەقۇلىكى تر...) خانوۋىيەكەن بەككى گرتىپو لەگەرەكى (راغبە خاتون)ى بەغدا، مەلەكەيان بوۋە مەلەبەندى بەيەككەيشتىن كۆيۈنەرەو خوانى مەقۇلان، چۈنكە لاي كاكە غەزىزو ھاپرىكانى (روى خۇش و قسەى نەستەق و خوانى رازاۋەو، رىنمايى و پەخشنامەكانى رىكخستىن و كىتەب و سەرچاۋەى ھەمەچەشەن و ھەۋالى شارە ھەياتەكە (سلىمانى) دەست ئەكەت)...

۳- سانى (۱۹۷۲) كاتى بېرىدرا ھەردو بالەكەى (يەككىتى قوتابيانى كوردستان) لەيەك رىكخراۋدا كۆيكرىنەرەو كۆنگرەى يەكگرتنەرەو بېستىن لەھۋالى زانكۆى سلىمانى، ھەر كاكە غەزىز نوپىنەرەو رىكخەرى ئىشوكارەكان بوۋ : لە نىۋانماندا چۈنكە يەككى بوۋ لەكادىرە ھەرە چالاكەكان و بەھەق رىكخەرو رىخۇشكەرو ئاسانكارى ئىشوكارەكانمان بوۋ، زۆربەى پىۋىستىيەكانى ئەو سەفەرە بەشدارىكردەى بۇ دايىنكردىن ھەر لەرەنگەى ئەۋىشەرە رىنمايى و بەرنامەى كاركردنمان پىدەكەيشت تا كۆتايى كۆنگرەكە، كاتىكەش گەپاينەرەو بۇ بەغدا ھەر ئەو رىكخەرى سەفەرە گەپرانەرەو مان بوۋ، بەلام ئەمجارە جگە لەمەزگىنى يەكگرتنەرەو يەكخستنەرەو رىزەكانى خويندكارانى كوردستان بى گويدانە مەترسى و سەريەشەى رىگاۋ بازگەكانى ھكۈمەتى مەركەزى و ئەمەنەكانى، بەچاۋقايىمى خۇى دەمانچەيەكى لەگەل خۇى ھىنا بۇ (بەغدا)، وتمان (غەزىز) ئەو دەمانچەيەت بۇ چيە؟ بۇ ھىناۋتە؟ چۆنى دەرباز ئەكەيت بۇ بەغدا؟ نازانى چەك قەدغەيەو مۆلەتى ياسايى دەۋىت؟ خۇ (بەغدا) سلىمانى نىە، وتى

(۱) كاكە (ياسىن ئەنۋەر) ئىپتىدائىي خويندكارانى باشۋور بوۋ لەمەزگىنىدا بۇ باشۋورى بەغدا بەكارمەناتى لوتوموبىل شەھىد بوۋ.

(كاكە .. ھەققان نەبىت من خۇم ئەربازى ئەكەم و لای ئەرگای پاسەكەرە دائەنىشم و دەمانچەكە لای خۇم دائەنىم، لەھەموو بازگەكاندا من دائەبەزم و ئەمنى بازگەكە منى لەبەر ئەچى و داواى (ناسنامە) لەئىوھ دەكات، ھەرەھا وتى كاكە پىوئىستمان پىيەتى ئىمە سەرئەكەين بە ھەموو شۆنىتكداو ئورژمن و ئاھەزما نۆرە ، با ئەم دەمانچە ھاوپریمان بىت ... لەراستىدا چۆنى وت وادەرچوو بەوشىوھىيە كەخۆى وەك كەسىكى كرىھو لىھاتوو (پەرە دەمانچە!) گەيانە بەغدا..

٤- ھەمان سال كاتى (مەكتەبى سىياسى) خولىكى رۆشنىرى رىكخست بۆ ژمارەيەك كادىرى خاوەن ئەزموون و خۆئىندىكارى زانگۆى بەغداو فەرماندەكانى پىنشمەرگە، كە ژمارەيان (٣٠) ھەقال بوو ، لەبارەگاگەى (شارع فلسطين) لەبەغدا، خولەكە تايبەت بوو بەكتىبى (الجبهة الوطنية...) ى ھەقال مام جەلال ھەر بەرئىزىشى وانەكانى ئوتەموو كىتەكەى شىنەكرىھو، كاكە عەزىزو بەندە لەو خۆئىندىكارانە بووین كە بەشداريمان تياكرد، لەرئىش لەكاتى (پشوو) ەكاندا كاك (عەزىزى) ئوكتەبازو قسەخۆش و مەجلىسى گەرم و ئاوەدان بوو ، جارجارە قاقای پىكەنىنىكى تىكەل ئەكردو تام و چىزىكى ئەدا بەدانىشتەكانمان و خۆيشى ھىندەى تر جىگەى خۆى ئەكرىھو لەئاو دلمانداو ھاوپرەتیمان پتەوتر ئەبوو.

٥- سالنى خۆئىندى (١٩٧٢-١٩٧٣) كاتى زانگۆمان تەواوكرد ، كاكە عەزىز وەك مامۆستای زمانى كوردى لەشارۆچكەى (عەزىزىيە) ى سەر بە (پارێزگای كوت) دامەزرا، لەھاتنەویدا بۆ سلىمانى لەكاتى پشووئى نىوہى سالدایەكترمان بىنى و ، ئەو مەوزوعى (كۆمەلە) و پەيوەندىكردنى لاكردەموو داواى پەيوەندىيى لىكردم، بەندەش وەلامم دایەو كە

بىنراۋم^(۱) ۋە پىئىش گەپراڭە ۋەت بىرلەشتىكى تىر ئىمە مەۋزۇ ۋە ى لا كىر دۈمە تەۋە ،
تۆلە ى خۆتەۋە دىلىيا ۋە مەۋزۇ ۋە كە دابخە ، ئىتەر ۋازى ھىئا ۋە ئىمە دەرگايە ى
نە كىر دۈمە .

۶- ئىتەر تا دەست پىكىر دىنەۋى شەر لە سالى ۱۹۷۴ دا لە ئىۋان (كوردو رۇئىم)
پاش شىكىست ھىئاننى گىفتوگۇكانى بە ياننامە ى (۱۱ ى ئازار) كە (ەزىن)
ەزىزىيە ى بە جىئەشت ۋە ھاتەۋە بۇ سىلىمانى ۋە داۋا ى لە ئىمە ش كىر كە
بىچىنە دەرەۋە ۋە پەيۋەندى بە شاخەۋە بىكەين ۋە چارەنۋوسى خۇمان
بە شۇپ شەۋە بىبەستىن...

۷- سالى (۱۹۷۵) داۋا ھەرەس ۋە بىلۋە پىكىردىن ، (مامۇستا ەزىن) گەپرايەۋە
باشۋورى غىراق (ەزىزىيە) ۋە زىكى دەرۋونى ۋە ئاسايشى ئاھەۋارى
گوزەراندېۋو ، بىزاربېۋو لە قىسە ىلارى پىاۋانى رۇئىم ، بۇزە جارىكى تىر
رنگە ى كوردىستانى كىر تەۋەبەرۋ ، رىبازى (كەم رىزان ۋە كەل رىزان) ى
ھەلبىزاردو چۈۋە شاخ ۋە پەيۋەندى كىر بە (شۇپشى نۆي) ۋە ، ئىمەش
خۇشحال ۋە ئاسۋودە بۈۋىن چۈنكە بىزاربېۋو لە رىزانى رىزىرەستى ۋە زەبۋونى
رۇئىر دەسەلاتى داگىركىر ، بەلام مەخابىن سالى (۱۹۷۸) لەكاتى گەپراڭە ىدا
بۇ ئاۋشارى سىلىمانى بۇ ئەنجامدانى كارىكى رىكخىستىن ، كەۋتە (بۇسە) ى
دورمەنەۋە لەلايەن دەزگا داپلۇسىنەرەكانەۋە دەسگىركىر ، داۋا داستانىكى
خۇپراگىرى ۋە جۈامىرى ۋە نەئىنى نەركاندىن ، كە دورمەن ھىچ سۈۋدىكى ئى
نەبىنى ۋە نەئىنى ھەۋوانى پاراست ، سەربەرزانە گىيانى پىرۋىزى بە خىشىيە

(۱) مەبەستەم لە بىرلەشەر ھەلۋو رىۋىناكىبىرى بىسەرۋىتىنكراۋ كاكە (قەھمى لەرەداش) بۈر كە ھەر زور
پەيۋەندى پىۋە كىرەپ ھەۋو جارىكە لەرەمانگەكە ى خۇي يان لەمالەۋە نۈۋسەرەمگانە ئىۋەردەگىرت ۋە
كۆلەبۈۋىنەرەۋە زانبارىمان ئىگۈرۋەۋە .

سەرورمىي گەل و نىشتىمان بۇيە دوژمن لەشەوى (٢٤/٢٥ / ١٩٧٩)
 لەقە ساپخانە مەرگىسىنەكەي (موسىل) لەسىدارەيدا ، تەرمى پىرۋى كرا
 بەمىوانى گۆرستانى (وادى الحجر)ى موسىل، بەلام گىيانى بەرزى مەزنى
 گەيشتمە بەر قاقلىق كاروانى شەھىدانى شۆرشى نوئى (خالە شىھاب و
 جەغفرى ئەنۋەر ...)و ئەمىش بوو يەككە لەشەھىدە سەرگەردەكان و سەرى
 شۆرشى نوئى و يەككىتى و كۆمەلە كەسوكارو ئىمەى ھاوپرى بەرزى
 كەردەموو بوو مەيەى شانازىمان و قەرزارى كەردىن و ، ئۇيالى دىرژەدان
 بەرنگى رىبازەكەى خستە ئەستۇمان....

ئىمە لەكاتىكدا يادى ئەو شەھىدە قارەمانە، ئەو سەرگەردە جوامىزە
 ئەكەينەمە و ئىراى دانەواندىنى سەرى رىزى نەوازش بۇ خەبات و
 گىانەخشىنى، ئىلەين:-

كوردو كوردستان و كوردايەتى، كەسوكارو ھاوپرىيانى مامۇستا عەزىز
 مەحمود .. بەشەھىدبوونى (ھەقال و تىكۆشەرىكى خۆشەويست و
 بەنەمەك و، رۇلەيەكى دلىرو جوامىزو، كادرو سەرگەردەيەكى جەربەزە و
 لىھاتوو، كوردپەروەرو نىشتىمانپەروەرىكى پاك و بىگەردو
 لەخۇبوردوويان لەدەستدا مەگەر رىزگار كەردنى كوردستان و نازادى و
 پىشكەوتنى كوردو سەرگەوتنى كوردايەتى بىيەتە نازار شكىنى ئەو
 زامە قوولەى كەمەرگى (عەزىز) لەدل و دەروونماندا دروستى كرد،
 مەگەر ھىغانەدى ئاواتەكانمان بىرئەكەى ساپىژ بكات.)
 لەكۇتايدا ئىلەين:

- نههری و سرورهری بو شهیدی سرکرده ماموستا (عزیز مهحمود) و
 سرجهم شهیدانی رنگی رزگاری و سرفرازی کورد و کوردستان .
 - سر بهرزی و روسووری بو که سوکاریان ، هزاران درود و سلو لهگیانی
 بهر و پرۆت ئه ئه ئهستیره پرشنگدارهکهی بهشی کوردی زانکۆی بهغدا،
 ئه هاوپی ههلسوړاوو دم به پیکه نینه کهی خوښکاران، ئه کابری گیان
 له سر دسستی (کۆمهلهو یهکیتی) ئه تیگۆشهری رۆژگاری سهختی و
 مهینهتی، ئه قارهمانی زیندان و مرگبه زینی زیندان و سیداره، ئه میوانه
 نازمه کهی گورستانه بیخانه کهی (وادی الحسری) موسل، بنوو
 بهناسودهیی هاکا هاوپی بازانت بگه نه لات و سهری رۆو ته عزیز له سر
 مزاره کهت نهوی بکه و مرگینی کۆتایهاتنی دیکتاتۆریه و مژدهی
 سرکهوتنی کوردایهتیت بو بهیخن و چهپکه گولی بههاری نازادی و رزگاری
 بخه نه سر جی نزرگه کهت و ، دواتر له مراسیمینی پرشکۆو شایسته دا
 تهرمی پرۆت له یه خسریمی قوتار بکه و بیگیر نه وه کوردستانی رزگارکراو
 تۆی هاوپی خهبات و شهیدی دووره نیشتمان له گردی (شهیدان -
 سهیوان) به مهجلیسه کهی خاله شیهاب و ماموستا جهمال تاهیر و جهماله
 رهش و یاسینه رهش و شهیده سرورمهکانی تر شاد بییت، تا نهکات و
 ساته رووخسهتت ئی ئه خوازین، جاری مالهوا و رۆحت شاد ... رۆحت
 شاد ...

له کاتی که سهرقالی پاکتووو سکردنی ئه م بابه ته یووم بهرینز کاک (جهمال
 حهکیم ناغا) نوینهری هه قال مام جهلال له مهلبهندی رۆکخستنی سلیمانی،
 به سهرهاتیکی سهردهمی خهباتی شاخی (شهید عزیز) بو گێرامه وه
 به پیویستم زانی که ئه مهشیان وهک بهلگه یهک له سهر گیانی نوکته بازیی و

قسه خوشی شهمید عزیز تو مار بکم، که تمنانت لهکاتی هل و ممرجی
سهخت و ناله باریشدا لهقسهی خوش و نهستمق نهکوتوه، بهسرها ته که
بهی شیوه یهیه:

ماموستا عزیز ئیهوئی بهکارنکی شوپش لهسرگردایه تیهوه دابهزنت و
بچیته نمر شویننهی بوئی دیاری کرابوو، بو نه و مهبسته و لاخیک بهکری
ئهگرن و شتهکانی ئی بار نهکاو لهگه ل و لاخداره که نهکونهی، لهپنگه
گوریس و قه یاسه که شل نه بنهوه و باره که نهکویت، کابرای و لاخدار توپره
ئهبی له ماموستا عزیزو ئه ئی کاکه بهکهنکی هاوپییه تی ئهمجوره سهفرانه
نایهیت، (عزیز) یش هیچ خوی سهغلهت ناکات و بههیمنی وه لامی
نه داتمهوه نه لیت، وه لا بابیه تو راست نهکیت، به لام بهخوا خه تای من
نمبو، خه تای که سوکارم بوو بهزور منیان خسته بهر خویندن و زانکویان
پی تهواو کردم، بهروات بیت بهزانیایه رۆژم بهم رۆژه نهگات، نهچوم له
(خانی حه مه) له سلیمانی ئه بووم بهشاگردو خۆم فیری و لاخدار و بار
بارکردن دهکرد به لام بلیم چی ناوچهوانم نهیهینا، ناوا دهستو پی سپی
دهرچوم، کابرای و لاخدار که گوئی لهو قسانه دهینت، بهسر سوپمانیکهوه
سهیری دهکاو بیندنگ باره که باردهکات و ینکهوه دهکونهی...

هاوپییهکی شهید عزیز ... گنپرایهوه وتی لهوا سهرداندا بو لای
شهید لهزیندانی موسل له ژووری ئیعدام، لهکاتی قسهکردندا کوپنکی
نیشاندام وتی ئه و برادره ئهبینی ئه شه ئی... وتم به ئی، وتی نهوه لهچالاکیی
حزینکی کوردستانیدا به میرنداری دهسگیرکراوه حوکمی ئیعدامی هیه،
که سوکاری نه یانزانیهوه (مواجهه ی) نییه کردومه به برای خۆم، نهوه نه
یهکترمان خوش دهوئی و لهیهکتر نزیك بووینه تهوه که پیش شهید بوون

بۆتە (كۆمەلە)، راستە لەسەر ئەمۇ خەزىنە گىراۋەمۇ لەچالاكىيى ئەۋاد
 دەسگىر كراۋە بەيرىندارى، بەلەم بېرىرى داپە لەكاتى ئىعدام كىردىنا ھوتە
 بەگيانى (يەككىتى ۋە كۆمەلە) دا بلى .. لەراستىدا زۆر دىلەم خۇشە بەۋەي
 لىرەش بەردەۋام لەسەر كارى رىئەستى ۋە ھىئانە رىزى خەلك، ئەۋەتا
 گىرام تەنھا خۇم بىۋەم، ئىستە بوۋىنەتە دوو، گىرەنگ ئەۋەيە گىر بە
 مەركىش بىرۋىن كارۋانى تىكۋىشانمان ئاۋەدان بەردەۋامە .. ئەمە !
 ھەلۋىستى شەھىد (غەزىن) لەپىش ئىعدام كىردىدا بوۋىە ما يەي شاننا،
 ھەمۋان ...

بەلگەنامەكان باشتر راستىيەكان دەسلەپتىن

عومەر فەتاح

لە نووسىنىڭمۇدا ۋەكىل بىرەرھەرىسى لەگەل شەھىد غەزىزدا ، كە بۇ ئەم
 كىتەبەم نووسىيۇم .. باسى ھەلۋىستى مەردانە كورد پەرۋەرمانە ۋە قارەمانىتى
 غەزىزەم كوردۇم .. دىۋاي رەزگار كوردىنى عىراق لە دىكتاتورىيەت ۋە روۋخانى
 رەزىمى بەغس ، بە ھەزاران ھەزار بەلگەنامەى گىرگى ، كەۋتە دەستى ھەزىزە
 لايەنە سىياسىيەكانى كوردستان ۋە عىراق .. لەم بەلگەنامەنى كە دەست ئىمە
 كەۋتن سى بەلگەنامەى شەھىد مامۇستە غەزىزە ، كە ھەرىكە لە
 بەلگەنامەكان بە جىاجىيا قارەمانىتى غەزىزە دەسلەپتىن ۋە دەپنە پالېستى
 نووسىنەكەم ، بە پىۋىستەم زانى كە لەسەر ئەم سى بەلگەنامەى چەند
 دىپىرەك بنووسم لەم كىتەبەدا بىلۋىيەكەمەۋە ، بۇ ئەۋەى ھارپىيەنى ۋە خەلۋى
 كوردستان بىزانن كە ئىمە لە خۇپا باسى نەبەردى ۋە دىۋىرى ئەم پىاۋە
 ناكەمىن ۋە بەرھەمى خەبات ۋە جوامىزىنى ئەۋانە ئەم رۇزۋانازادىيەى بۇ
 ھەراھەم كوردۇم .. لىۋەرۋە دەچمە ناۋ ھەرسى بەلگەنامەكەۋە .

بەلگىنامەنى يەككەم : بەلگىنامەنى يەككەم بىرىتتەيە لە ئىفادە ۋە مەركىزىي لە
 رۇژى ۱۹۷۸/۱۰/۱۴ لەم لاپەرەي ئىفادەيەي شەھىددا بۇ جەلادەكانى بەس
 (۷) پىرسىيىرى ئاراستە كىراۋە .. مەن لەم پىرسىيىرىلەر دەست پىندەكەم كە
 بەلامە ۋە گىرگەن لە پەرى پىرسىيىرىلەر ۋە لادەكانى شەھىدە ..

لە پىرسىيىرى (۳) ى جەلادەكاندا : لىسى دەپىرسەن ، پەيۋەندىت بە چ
 حىزىكە ھەيە ؟ كەي ۋە چۆن پەيۋەندىت كىرۋە ۋە پەيۋەندىت چى بوۋە ؟
 لە ۋە لادە .. پىيان دەلىت : تا رۇژى پەيۋەندى كىرگەن بە پىشەمەركە ھەي
 پەيۋەندىيەكى رىكخستەم لە گەل ھەي حىزب ۋە رىكخراۋىكى سىياسىدا
 نەبوۋە ، كە پەيۋەندىم بە بىرۋەتە ۋە يەككىتى نىشتەمانى كوردستانە
 كىرۋە لە ۱۹۷۷/۸/۱ بە سىفەتى ئەندامىكى (ھىلى پان) بوۋە كادىر لە
 قەرداخ ۋە لە مانگى حوزەرىنى سالى ۱۹۷۸ ، ھەلەرتىردام بۇ لىزەنى
 مەركەزى ، لە يەككەم كۆيۈنە ۋە لىزەنى مەركەزى لە ۱۹۷۸/۷/۲۷
 ھەلەرتىردام بۇ مەسئۇلىيەتى لىق دوى كەركوك لە قەرداخ .

شەھىد بەم ۋە لادە ھەمۋە رىيەكى لە دۆرەن گىرتۋە ، تا داۋاي كەسانى
 رىكخستەكانى ناۋ شارو چۆنىتى رىكخستى لى نەكەن ، پىيان دەلىت لە
 رۇژى چۆنە دەرمەم كە بوۋەتە پىشەمەركە بوۋە بە ئەندامى (ھىلى پان) ۋە
 پىشەمەركە بىر پىرسىم ۋە مەركىزى ، لە كاتىكدا ھەم ھەمۋە دەزانىن كە
 غىزىز لە مەزىدەندەلەيە ۋە ، بە خەباتى كوردايەتى ۋە شۆپىگىرى گۆشكراۋە ،
 پىشە ۋە بىيەتە پىشەمەركە ، لە ناۋ شار بىر پىرسىتى ھەبوۋە
 تىكۋەشەرنكى چالاك ۋە تەرس ۋە بە ھەلەي رىكخستەكانى (كۆمەلەي
 ماركسى لىنىيىنى كوردستان) بوۋە ، پەيۋەندى بە دەيان كەسەم كىرۋە ،
 چەندىن كەسى رىكخستۋە ، كۆيۈنە ۋە بە دەيان ئەندامى كۆمەلە

كردۇمۇ ناسىئونى ۋە ناسىيونە .. لىرەدا ئۆمۈش دەرەخكە ئۆت كە دوژمن
چەند گىل ۋە نەھام بوو .. چۈن كەسك لە ۱/۸/۱۹۷۷ دا بچىتە ناو
بزووتنەمەكەمە ، بە پلەي پىشەمەرگە .. مانگى حوزەيرانى سالى دوايى
يەكسەر دىكەنە ئەندامى لىرەنى مەركەزى ئۆزۈم ۋە ۲۷/۷ ھەمان
سالدا دىكەنە لىرەسراوى لىقكى حوزەمەكە دىننەن بۇ ناوچەمەكى گىرنگى
ۋەكە قەرەداخ ؟ ..

لە پرسىياري (۴) ئىفادەكەدا ، لىي دەرەس ئايا پىشەر پەيوەندىت بە
لايەنى جەمەتەنى مەلا مستەفاو بوو ، ياخىبوونى پىشەو دا كردۇم ؟
لە ۋەلامى ئۆم پرسىياري .. زىرەكانە دوورەيىنە ، بە يەك ۋە ۋەلامىيان
دەداتەمە دىلەت (نا) نەخىر .. ديارە ۋەلامى ئۆم پرسىياري بۇيە بەو
شېۋە دەداتەمە ، چۈنكە زانپۇتتى ئەگەر بىر كىنەنى كە پىشەر پەيوەندىي
بە شۇرشى مەلا مستەفاو بوو ، دىكەنە سىم ۋە جىم لەگەلدا ۋە بە زووى
قوتارى نايىت ، لە كاتىكدا ھەموو ھارپىيانى دەرەن كە شەھىد لە سالانى
شەستەكانەمە ، ئەندامى پارتى بوو لە سالانى شۇرشدا رۇلى بىنىومە لە
سالى ۱۹۷۴ دا چۆتە دەرەمە ۋەكە پىشەمەرگەمەكى مامۇستە لە ناو
شۇرشدا بوو ، تا كارەساتى ھەرس .

لە پرسىياري (۵) ئىفادەكەدا لىي دەرەس .. ئايا پىشەر لە گەل
جەمەتەنى بە كىرگىزلاۋان راتكردۇم بۇ ئىران ۋە كەي گەراۋىتەم ؟ لە ۋەلامى
ئۆم پرسىياري دەرەكانە ۋە زۆر زىرەكانە دىتە دەست ۋە بە يەك ۋە ۋەلامىيان
دەداتەمە دىلەت (نا) نەخىر .. ديارە بۇيە ئۆم ۋەلامەشى بەم
شېۋە داۋنەتەمە .. زانپۇتتى كە ئەگەر ناۋى ئىران ۋە چۈنە ناو ئىرانەمە

بەئىننىت .. ۋا بە زوۋىسى لە لىكۆلىنەھەيان پىزگارى ئابىت ، لە كاتىكدا
 ھەمومان ھەزەننەن كە ھەزىز ، لە كاتى شۆپش دا چۆتە ئاۋ ئىزانەھە ..
 لە پىرسىياري (۶) ى ئىفادەكەيدا جارىكى تىرلىسى دەپىرسنەھە كەى
 پەيۋەندىت بە لايەنى ئەو زومەرىيەھە كىرد كە ئاۋى خۆى ئاۋە (يەككىتىيى
 نىشتەمانىيى كوردستان) لە روۋى سىياسى ۋە ھەسكەرىيەھە ؟ بە بىئى ئەۋەى
 بگەرتەھە بۆ پىرسىياري سىنىم دەئىت لە مەزھەبىي ۱/۸/۱۹۷۷ لە ئاۋچەى
 قەرداخ پەيۋەندىم پىۋە كىردەھە ..

لە پىرسىياري (۷) ى ئىفادەكەيدا لىيى دەپىرسن . ئەو كاتە ئەرك ۋە كارو پەلەت
 لاي يەككىتى نىشتەمانى چى بوۋە ؟ لە ۋەلامىندا دەئىت يەكەمجار ۋەكو
 پىنشىمەرگەيەك پەيۋەندىم پىۋەكەردن ، لە ھەۋەيەكى كەمدا كىرام بە
 لىپىرسراۋى سىياسى لىقى دوۋ ۋە كىرامە ئەندامى لىپىرئەى مەركەزى .
 لە ۋەلامى ئەم پىرسىياريئەدا شەھىد زۆر زىرەكانە دوژمەنى چەۋاشە كىردەھە
 .. خۆى لە قوۋە شىئەلى پىرسىياري زۆر دەرپاز كىردەھە . لە كاتىكدا دوژمەن
 زانىۋىتى كە ھەزىز كادىركى لىھاتوۋى ئاۋ رىزەكانى يەككىتىيى نىشتەمانىيى
 كوردستانە ، بەلام ۋەلامەكانى ھەزىز ۋەلىكەردوۋن بىتاقەتەيان بىكات ۋە كوۋلى
 لىبىدەن .

بەلگەنامەى دەھەم : ئەم بەلگەنامەيە ئوسىراۋىكى (لىپىرئەى بالاي
 كاروبارى شىمال) زۆر بىنھەننى كەبەژمارە (۶۸۴۶/۲۷) لەپوژى
 (۱۹۷۸/۱۲/۷) ئىزىراۋە بۆ مەنزۇمەى ئىستىخباراتى مەنتىقەى شىمالى بۆ
 مەزھەبىي رايان .. سەھارەت بەئوسىراۋەكە ژمارە (۴۲۴۰) لە
 (۱۹۷۸/۱/۲۹) كەئوسىۋىيەنە :

(تەكايە راتان دەرىپىن سەبارەت تىكدەر عزیز مەحمود كەلىپوردن بېگىرتەمە
يان نەگىرتەمە و بەزوىي ئاگادارمان بگەنەمە كە عەمىد روكن سەعدون
علوان مصلح سكرتېرى لىژنەى بالآى كاروبارى شمال ئىمزاى كىردىمە)
ئەم نووسراوہ ئەمە دەگەيەنەت كەدەزگاكانى رۇئىم چۆن سەلىان لەمە
كردۇتەمە لەمەى كاتى لىپوردن دەرچىت كەسىكى وەك (عەزىن) بگىرتەمە ،
بۇيە ئەرانىش ھەرزو بەنووسراوئك كەلەبەلگەنامەى سىيەمدا دەرەمەكەوئت
چۆن وەلاميان دەدەنەمە .

بەلگەنامەى سىيەم : لە بەلگەنامەى سىيەمدا كە نووسراوئكى زۆر نەئىنى
مەدەرىيەتى ئىستىخباراتى عەسكەرىي مەنزومەى ئىستىخباراتى مەنتىقەى
شىمالىيە بە ژمارە /س/ ۲ / ق / ۸ / ۵۰۰۶ لە مېژووى ۲۱/۱۷/۱۹۷۸ نىردراوہ
بۇ سكرتارىەتى لوجنەى عولىيائى شىفونى شىمال و بە مەزوعى / بيان
رەئى .

ئەم نووسراوہ وەلامى نووسراوئكى زۆر نەئىنىيە كە بە ژمارە ۲۷/۶۸۴۶ لە
۱۹۷۸/۱۲/۷ بۇ مەنزومەى ئىستىخباراتى مەنتىقەى شىمالى نىردراوہ ،
وەلامەكە لە (۴) خالدا كۆكرادەتەمە بەم شىوہىە ..

۱- ئاوبراو واتە (شەھىد عزیز) (مراوغ و سەلبە) پىدەچىت كە بەر عەفو
بگەوئت ، لەوانەيە بەم بەلئىنانەى پىسى دەدەن پەيوەندىي بە
پىشمەرگەمە بگاتەمە ، لەبەر ئەمەى عونسرىكى رۇشنىرى كارىگەرەو
لە نموونەى كەمە لە ئاوبراو پىزمەكانىاندا .

۲- ئاوبراو دواى بەريوونى ھىچ ئىلتىزاماتىك ناكات بى باك دەيىت .

۳- ئاوبراو خاوەنى لايەنى عەشائىرى نىيە لە ئاوپەكەدا .

۴ -- پېشنىياز دەكەين كە ھىچ جۆرە لىيوردنىك نەيگىرتەمە .

ئەم نووسراۋەى دەزگای ئىستىخباراتى رۇئىم ، دەرىدەخات كە نۇر بە وردى ھەمەو كەسايەتى شەھىدىان خۇندۇتەمەو بە تەواۋى لىنى شارەزا بوون . دانغانى دوزمەن بە (نۇرزانى يان زىرەكى و خۇپاگرى) شەھىدا ئەمە خۇى لە خۇيدا گەواھى كەسايەتى بەھىزى شەھىدە . كەسنىك دوزمەن پىنى بلىت نۇرزان و خۇپاگرە . ئەگەر بەر بىرئىت يەكسەر دەپىتەمە بە پىشەمەرگە ، لەبەر ئەۋەى كەسنىكى رۇشنىپرو كارىگەرە لەناو رىزەكانى ئەمە حزىدەا كەسنىكى ناۋازمە ھەلەكەتۋە . دوزمەن بە شەھىد بلىت كەسنىكى رۇشنىپرى ئەۋتۇيە كارىگەرى لەسەر خەلەك و جەماۋەر ھەيە و كەسنىكى (بى وىنەو بى باكە) نىتر چى دەمىنىتەمە ؟ تا ھارپىيانى و خەلەكى كوردستان پىنىلەن ، يان دوزمەن پىنى دەلەت كەسنىكە گوى بە ھىچ نادات لە كاتى لىيوردن و بەربوونىدا بەو واتايەى يەكسەر دۇى رۇئىم دەۋەستىتەمە ، دەست بەكار دەكاتەمە ، يان دەلەت شەھىد كەسنىكى خاۋەن عەشىرەت نىيە لە ناۋچەكەدا . ديارە مەبەستىيان ئەۋەيە شەھىد سەر بە ھىچ خىل و عەشىرەتىكى ناۋدارى كوردستان نىيە ، تا گرتەن و يەشتەۋەى لە زىنداندا ، عەشىرەتەكى لە رۇئىم و دام و دەزگاكانى دىگەر بكات يان دورىيان بخاتەمە .. ئەمەش راستە عزىز لە بىنەمالەيەكى ھەژارى ناۋ شارى سلىمانى بوو ، خۇى بە ھىچ خىل و عەشىرەتىكەۋە نەبەستىۋە . كۆمەلەيەكى راستى كۆمەلەى رەنجەرمانى كوردستان بوو .

كاتى لە خالى چۈارى نووسراۋەكەياندا ، داۋاۋ پېشنىياز دەكەن كە بە ھىچ جۇرىك لىيوردن نەيگىرتەمە . ئەمە ئەۋە دەسەلمىنىت كە دوزمەن لە جەربەزەيى و لىھاتۋويى شەھىد ئەۋەندە ترساۋە و سەلمىۋەتەمە بۇيە داۋا

دەكەن بىر نەزىرىتى ۋە نەيەن بېچىتەۋە ناۋ جەماۋەرى خەلىكى كوردستان ۋە رىزى شۆپش ۋە پىشەمەرگە .

خەلىكىنە چى لەۋ سەربەرزىترە ، دۆڭمەن دان بەئازايەتى ۋە خۇپاگرى ۋە پالەۋانىتى كەسىگدا بىنىت ، دۆڭمەنكى سەرسەخت ۋە دېندە ۋە كەۋ بەس راشكاۋانە بە شەھىدىكى ناۋ بزوۋتەۋە شۆپشگىرى كوردايەتى ۋە ئەندامىكى سەركردايەتى (يەككىلى نىشتەمانى كوردستان) بىنىت (غونسورىكى خۇپاگرى ۋە زۆڭزان ۋە رۆشەنپىر ناۋازەۋ كارايە ۋە كارىگەرى لەسەر ئاشكرا كوردنى رۆڭمەكەيان ھەيە . ھەموو ئەۋ ئوۋسىن ۋە بىرەۋەرىيە لەسەر شەھىد ئوۋسراۋن لەم كىتەپدا ، كەمىيان بەقەدەر ئەم دور بەلگەيە بە ھىزىن ۋە لە ھەمان كاتىشدا دەپتە شايەتخالى ھەموو ئوۋسىن ۋە بىرەۋەرىيەكان ۋە دەقى ھەردوۋ بەلگەنامەكە بەغەربى سەرنج بىدەن ئەۋسا قارەمانىتى ئەۋ سەركردە خۇنەۋىستەتان بۆ دەردەكەۋىت ، بۆيە لىرەدا بەلگەنامەكان بەغەربى بۆۋدەكەينەۋە .

به التكملي به كعم

١٩٧٨/١٠/١٤

افادة للمتهم المخرب عزيز محمود على واسمه السري شيخ محي الدين من اهالي محافظة السليمانية محلة كويژه قرب جامع بابه على رقم ٦٣/٢ مهنته السابقة مدرس في متوسطة ناحية عربت التابعة لمركز قضاء السليمانية ومن مواليد ١٩٤٣ .

س١. هل انك متزوج وما عدد اولادك ؟

ج١. نعم متزوج من صبرية عارف امين من سكنة السليمانية وهي معلمة في مدرسة بكره جو الابتدائية للبنات ولا تزال موجودة في بكره جو وليس له اولاد .

س٢. انكر نبذة عن تاريخ حياتك ؟

ج٢. في عام ١٩٤٣ ولدت في مدينة السليمانية واكملت الدراسة الابتدائية والمتوسطة والثانوية في السليمانية وفي عام ١٩٧٢-١٩٧٣ تخرج من كلية الادب ببغداد ثم التحق الى الخدمة الالزامية في مدرسة الموسيقى العسكرية لمدة سنة واحدة . وفي عام ١٩٧٤ جرى تعيينه مدرسا على ملك تربية محافظة الكوت-العزيرية . ويتأريخ ١٩٧٦/١٠/١ جرى نقله الى تربية محافظة السليمانية ونسب الى متوسطة عربت .

والدى متوفي ووالدتي (خوا رشيدة امين) تقيم مع شقيقتي نازنين زوجة علي توفيق وكيل شركة منتوجات الالبان في السليمانية ودارنا تقيم مع شقيقتي الثانية تسرين زوجة رؤوف محمد عامل في معمل السمنت في سرجنار .

س٣. الى اي حزب تنتمي ؟ متى وكيف انتميت وما درجتك الحزبية ؟

ج. الى حد يوم التحاقني الى جانب المخربين لم يكن لي اي ارتباط او تنظيم مع أي حزب أو منظمة سياسية . وانتميت الى حركة الاتحاد الوطني الكردستاني في يوم التحاقني الى جانب المخربين بتاريخ ١٩٧٧/٨/١ بصفة عضو في الخط العريض ثم كادر في منطقة قره داغ

وفي شهر حزيران ١٩٧٨ . رشحت الى عضوية اللجنة المركزية وفي الاجتماع الاول للجنة المركزية في ١٩٧٨/٧/٢٧ رشحت الى مسؤولية الفرع الثاني لمنطة قره داغ وكركوك .

س٤. هل سبق وان التحقت الى جانب زمرة الملا مصطفى في التمرد للمبايق ؟

ج. كلا .

س٥. هل سبق وان هربت مع الزمرة العميلة الى ايران ومتى عدت ؟

ج. كلا .

س٦. متى انتميت الى جانب زمرة مائسمى نفسه بالاتحاد الوطني الكردستاني سياسيا وعسكريا ؟

ج. بتاريخ ١٩٧٧/٨/١ التحقت الى جانب المخربين المذكورين في منطقة قره داغ .

س٧. ماذا كان واجبك لو درجتك لدى زمرة الاتحاد الوطني ؟

ج. التحقت في باديء الامر كمخرب ثم انتميت الى حزبهم وتدرجت خلال فترة قصيرة الى مسؤولية الفرع الثاني سياسيا وعضوا في اللجنة المركزية .

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

الجمهورية العراقية
مجلس قيادة الثورة
اللجنة العليا لشؤون الشمال ((مري للغاية))

العدد / ٦٨٤٦/٢٧
التاريخ / ٩٧٨/١٢/٧

منظومة استخبارات المنطقة الشمالية

م/ بيان رأي

كتابكم المرقم (٤٣٤٠) في (٢٩/١/٩٧٨) نرجو بيان رأيكم بصدد
شمول المغرب عزيز محمود علي بالعفو من عدمه اعلامنا بالسرعة
الممكنة

العقيد الركن

سعدون علوان مصلح

مكرتير اللجنة العليا لشؤون الشمال

بالحكم من سيدهم

سري للغاية

مديرية الاستخبارات العسكرية

منظومة استخبارات المنطقة الشمالية

العند / من ٢ / ق ٨ / ٥٠٠٦

التاريخ / ٢١ / ك ١ / ١٩٧٨

الى / سكرتارية اللجنة العليا لشؤون الشمال

الموضوع / بيان رأى

كتابكم السري للغاية ٦٨٤٦/٢٧ في ١٩٧٨/١٢/٧

١- الموما اليه مرلوع وصلب ويحتمل للتحاقه بجانب العصاة بعد شموله بالعفو من خلال الاغرائات التي سيقدمها له المخربين كونه عنصر منقذ ومؤثر ولندرة مثل هذه العناصر في صفوفهم

٢- سيصبح شخص غير مقيد بعد اعفائه .

٣- ليس لديه نقل عشائري في المنطقة .

٤- نقترح عدم شموله بالعفو .

يرجى التفضل بالاطلاع مع التقدير

المقدم

طارق زياده

مدير منظومة استخبارات المنطقة الشمالية

سري للغاية

قارەماننىڭ شەھىد ئەمىر ئەلەمىنىڭ

ھەممە جاۋشەن

لەڭگەل كاك ئەمىر ئەلەمىنىڭ، مۇشۇ يەردە، دۆرۈر دۆرۈرمان بەيەكەرە
بەسەربرد ، كەپەر بوو لەيەرەۋەرى خۇش و بېرەۋەرى زۆرمان كارى خەبات
بوو بۇ گەيشتەن بەئىۋاتى رىزگارى كوردستان و كامىرانى بۇ گەلەكەمان ،
ھاپىرتى تەۋامان و ايكردبوو بېۋاي بەھىزۇ پتەۋمان بەيەك يىت ، لەھەموو
قۇناغەكاندا لەيەكەمان نەپرسى و بۇچوۋنەكانمان لەيەك شارۋە نەبوو ،
ھەلگىرى بېرۋاۋەرى كوردايەتى پىشكەتۋانە بوۋىن، قىسە خۇشى لەكاتى
چالاككەكان و گىرۋانەۋەى ھەۋالەكانداۋ نوكتە جوانەكانى ھەمىشە كۆپۈ
دانىشتەنەكانماتى نەگەشانەۋە ، ھەر لەسەرەتاي ژيانىدا ئىركى ژيانى
كەۋتەۋە سەر باجى خورشىدى دايكى، كە ژىنكى كەم وئىنە بوو ،
بەنەبوۋنى و دەست كورتى بەھىزى بازوۋى قۇناغەكانى خۇشەندى
پىتەۋاۋەرد ، ئەۋدايكە ئىۋ شەھىدە دىلەرى پىگەيانەد ، شەھىد ئەمىر
سالى ۱۹۷۴ لەپايزىكى درىنگدا ھاتەلامان لەڭگەل ھەقال (عومەر ھەتاج)دا
لەپاۋە كەشارۋچكەيەكى ئىرانە لەبەردەم نەرگاۋە دەستى كەد بەپىكەنەن و
ۋتى نىرەمكەن دىلەرم توۋشبوۋم ئىمژۇم شكاۋە ، ۋتە جارى لەكۋىتە .
رۇژىكى پەر لەيەرەۋەرى خۇشبوو كەبەپىكەنەن بىرمانەسەر ، كەۋتەنە كار
لەڭگەل كاك عومەردا خۇلەيىتەيەكى سەرگەۋتۋانەمان بۇ كەد ، چەندىن جار
توۋشى دىلە خۇرپەۋ گالتەۋ گەپمان نەكەد ، تا دىۋاجار ھەموۋشەتەكى

بېرايمو باوكى سەبرى خان رازى بوو ، لەخۆشىدا ژباني مامۇستا عزيز لە نوڤى نوسرايمو ، ئەومندەى تر دانىشتنى بۇ خۆش ئەكردين ، لەپاداشتى ھەولەكانەدا بۇ خۆشگوزەرانى ئەو ، لەو رۆژانەدا كەئىمە لەسەر ھەلۈنستى سياسىيمان ھەمىشە لە ژئەر چەوسانمەو يەككى زۆردابووين لەو دۇخە ناخۆشەدا ، لەو قۇناغەى خەباتىدا شەمەيد ھەقائىكى چالاكى رىخفراوى كۆمەلە بوو ، ھەمىشە لەكاردا بوو ، بۇ يەمىز كردن و بۆلۈكردنمەو رىبازى كۆمەلەو رىخفستى ، بەسەرھاتى كارەساتى كۆتايى خەباتى چەكدارىى دواى ۱۹۷۵ ئەركەكانى سياسىى زۆر قورس و بەر فراوانبوو، مەن و ھاوپىسى تىكۆشەرم ھەمىشە لەيەكەو نەزىك بووين و لەيەك دانەدەمراين .

رۆژگاری پاش کارمساتی گرتنی هه‌ئالانی پێشکەوتوی کۆمه‌له‌ ، زه‌نگ
 یێدانی خه‌باتی توفه‌وتیژو مه‌فرزه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانه‌ان و پێکهاتنی (ی،ن،ک)
 شه‌میدان (جه‌مال تاهیه‌و عه‌زیزو شازاد سانیپ) بو‌گه‌لیک له‌ هه‌لسوپاندنی
 کارمه‌کان پێکه‌وه‌ کارمانده‌کرد ، له‌ژایانه‌دا گه‌لیک تیگۆشه‌رم بینیه‌وه‌ که‌ نه‌و
 هه‌ئالانه‌ له‌و سات و سه‌رده‌مه‌ پڕ له‌نه‌ستمه‌ و سه‌خته‌ی گه‌له‌که‌ماندا هه‌موو
 لایه‌نیکی گرتبووه‌وه‌و وه‌کو ما‌ل کا‌ولکردن ، گرتن ، یێدان و له‌سێداره‌دان
 شه‌هید بوون له‌سه‌نگه‌ری به‌رگریدا .

ماموستا عزیز کاتئ لای دوزمن ناشکرابوو، چاری نهما بهوایه
 بزیشتایه ته دهرهوه، یهکیک بوو لههره تیکۆشهره بهتواناو نهترسو
 چالاکهکانی ناوشار، پاش گرتزو لهسیدارهانی ههقال (جهماله رهش) زۆر
 غهبار بوو ژبانی لیتیکچوو چونکه لهمنالییههره پیکهوه بوون، نهو
 سهردهمهش کاریان زۆر پیکهوه نهنجام نهذا، پاش جوونه دهرهوهی و دواي

گەرانبەھى لەكاروانە پىر كارەسات و ئەمامەتتەكەى (ھەكارى) بۇ
 چاۋىنكەرتن گەرانبەھى سىلەمانى ، جۈبى بۇ ئاردم خىرا چووم بۇلاى لەمانى
 ھەقال (حاجى عوسمانى مام ئىبراھىمى) تىكۈشەر بوو ، چەند شەھىر رۇژنىك
 پىنگەمە كاتمان بىرەسەر، زۆرم ئى كرد كەزۆر زوو بگەرانبەھى ، وتى چەند
 چەكىك شەك نەبەم ھەولئەدەم بىيانكېرن و بگەرانبەھى، بۇ شەھىر دواىى
 چووبو بۇ مانى كەسنىك كەخۇى بىرواى پى بوو ، شەھىد غەزىز شىۋەى
 خەباتكردنى وابوو كە ھەمىشە لاىمى سوعبەت و نۇكتەى تى دەھاراشت ،
 دواى دوو رۇژ حاجى بەپەلە ھات و وتى غەزىز گىراۋە ، زۆر ھەول و
 تەقەلاماندەۋە بۇ شەھىر ھەوللى بىزانىن كۈتتۈرۈلگەندى زۆر قايم بوو ،
 ئاردمبوويان بۇ كەركوك بۇ ماۋەيەكى دوور دىرژ ھىچ ھەوللىكى وامان
 دەست نەكەوت ، حاجى عوسمان كەھەمىشە ھارىكارى دۇسۇزانەى
 كارەكانمانى ئەكرد بۇ شۇپش، پىشنىيازنىكى بۇ كردم كە پىياۋىكى غەرب
 ھەيە لەموسل بەدەولەمەندى بەناۋىانگە و ئازايە و بەغسىيەكان خۇشيان
 ئەۋىت، وتى بچن بۇلاى بىيىقن، ئەماندەۋىست خۇمان بچىن و ھەرچەندەمان
 كرد كەسى وامان دەست نەكەوت كە لەجىياتى خۇمان بىيىقن ، لەبەرئەۋە
 خۇمان چووين و ئەۋ كەسەمان دۇزىيەۋە ، وتەمان ئىمە كەسوكارى نىزىكى
 ئەۋىن مال و مەنالى لەۋپەرى ناخۇشيان ، چونكە بى سەرو شۈيئە زۆر
 شۈيىن بەداۋىدا گەرلوۋىن تەنبا ئەم سجنەى موسل ئەۋىت ، ئەۋكاتە جىنگاى
 لەسىدارەدانى كورد بوو . ئەمانزانى پاش گرتتى ھەر ھەقلىكەمان دواى
 چەند مانگىك ئەنئىدەرت بۇ موسل ، ئەمانزانى ماۋەكەى نىزىكە بۇ
 سەرھەلدانى ئەگەر لەسىدارەبەرت ئەۋ كەسە بەدەنگەمانەۋە ھات و بەلىنى
 داينى تا يەك دوو رۇژ چاۋەپى بىن . كە بىنىمانەۋە بەپەزەرەيەكى زۆرمەۋە

پىنى وتىن ناۋى گەيشىقۇۋە بەلەم خۇي نەھاتۇۋە و مەرزۇعەكەشى تىگەياندېن كەلە لىستى سىندارەدان دايە ، بەدلىكى گوشراۋ و نارەحت و ناخۇشەۋە گەپرايەۋە بۇ سلىمانى ، لە ماۋىيەكى كورتدا بروسكىى مۈاجەھەى ھات بۇ كەسوكارى ، ئىمەش لەگەل چەند ھەتلىكدا چوۋىن بۇلاى پاش غەزىتىكى زۆر بردىانېن بۇ ھەۋشەى زىندانەكە ، لەگەل كاك عومەر فەتاح راۋەستابوۋىن كاتىكمان زانى شەھىد بىروۋىيەكى خۇش و پىكەننەۋە دەستى كىرە مەمان و لەكاتى ماچكىردىنى يەكتىدا بەگۈيىدا چىپاندم كە كى توۋشى كىرۋە .

چەند كەسىكى زۆر ھاتتەدەرۋە كەمەموۋىان ئامانەكرابوۋن بۇ لەسىندارەدان ، ئەۋەپى ئازايەتى و مەردايەتپان ئى بەدىدەكرا ، ھەموۋىان بەھۋى بىيىنى كەمى رۆۋەۋە سىپى ھەنگەپراپوۋن ، زۆرىان مۇتراۋەى جوان جوانيان ۋەكو بەرھەمىكى رۆژانى تەغزىب و خۇشەرىستپان بۇ نىشتەمان و شۆپش و مىللەت بۇ ئەۋتىن ، شەھىد غەزىزمان توۋەكرد بەھۋى كەقافىيەى شىعەرەكەى ئەۋ لەنگە ، ماۋىيەك جىمان ھىشت بۇ ئەۋەى خىزان و كەسوكارى لەگەلىدەن ، چوۋىنەلاى تىكۆشەرانى تر لەسەريان و پەنجەرى ھەۋشەكە لەژىر چاۋدىرىيەكى توندا بوۋ ، شەھىد ھاتەۋە لامان وتى دەستىكەن بەگىرھانئانا پارە دەرەكەن ، وتەمان ديارە پىشە كۆنەكەتە كەپارەت ئى ئەسەندىن بۇ سەيرانەكانى ئەھمەدئاۋ و بىارەۋ پىرەمەگرون ، وتى كوپىنە ۋەرن سەيرى ئەۋ دوو برا جوامىرەيكەن كە بادىفانېن و ژنو مەنلەكانيان داۋا لەر دوو ھەژارە ئەكەن كەماۋىيەكى زۆرە لە زىندانن و ھىچيان پى نىيە ، لىيان نزيك بوينەۋە مەنلە بچكۆلەكان خۇيان ھەلۋاسى بوۋ بەسەرۋ مىلاندا دوو ژنەكەۋ مەنلە گەۋرەكانىش دەرۋان بەجلى شېرۋ

شىنۋاۋە بى ئىمەۋى دىيارىيەكىشىيان پى بى بۇيان ، زۇر دوانمانن چۈنكە ئىنجگار بىزار بوون دەريانىخسىت كە پارەى گەرانىمەۋىيان پىئىيە لەبەرئەۋى چىيان پى بوۋە لەبەرئەم دەرگاي زىندان لىيان سەندىبوون ، بۇيە بەپەلە مەۋلىكى زۇرماندا پارەيەكى باشمان بۇ كۆكردىنەۋە و زۇر گەشانەۋە ، تەننەت دەيانوت چاكەتانمان لەياد ناچىت ، بەتايىبەتى دىو شەھىدەكە دەيانوت خودا چاكەتان بداتەۋە ، غەزىز وتى كە رۇشتەنە دەرەۋە بەدىقەت سەيرى لاي دەستە چەپ بگەن چەند ژوورنىكى تىدايە براتان سەيىنى لەۋى ھەلدەۋاسرىت ، كەچۈرىنە دەرەۋە چوار ژوورمان يىنى بەكەتتەي ئەستۈور دەرگاگانى داخرايوون ، چاومان بەقەنارەكان كەوت كەمەر قەنارەيەى (۷) قولاپ و (۷) پەت و (۷) كورسى لەلاۋە بوو ، جۇگايەكى ئاۋىش لەژىرياندا ئەرۋى ، دەرۋەبەرى زەۋىيەكە ھەمۋى دىياربوو ، پاشماۋەى لەسىدارەدانى پىۋەبوو بەدلىشكاۋى گەرانىمەۋە پىرەدل ئاۋاتمان نەمانى ئەم رزىمە بىرندەيەبوو كەۋا ئەم ھاۋپى ئازىز و تىكۆشەرمانى لەم زىندانە زىندانىكردىۋە دەيەۋىت لەناۋىيەرىت .

بیره وهریه کانم له گهل ماموستا ((عزیز مه محمود)) ی نه مردا

سه لاح باهر
((لننمن))

ژینگه ی له دایکیوون و گه شه کردن :

گهرمکی دهرگه زین یه کیکه له گهرمه کۆنه کانی شاری سلیمانی ، به شینک
له م گهرمه به (سهرگۆل) ناوه بری ، له ناوه پرستی سهرگۆلدا . گۆره پانیکی
شیوه باز نه یی هه بوو ، ماموستا عزیز له یه کۆ لهو مالانه دا له دایکیوو ، پاش
هه ندی دهستکاری یه کیکه لهو خانووانه ی هه تا شه پرۆش ماوه ، شه
خانوه یه که ماموستا عزیز ی نه مری تیادا په رومرده بووه . له سلیمانییدا
خه لکی سهرگۆل به تیکۆشهر ناسراون ، شه م گهرمه که چهن دین سیاسه ته مدله و
قاره مان ی نیشتمان په روه ی تیادا هه لکه توه ، وهکو (شیخ شیهابی شیخ
نوری و ماموستا عیززه ته ره شهید ، ماموستا موحه رهم موحه مه د شه مین ،
حه مه عه لی ، عوسمانی مه لا ، ماموستا عزیز مه محمود .. تاد) . نه مونه ی
چه ند شه هیدیک ی شه م گهرمه که ن .. خانووانه ی ماموستا عزیز ی شه هید
له پینچ له نداه (باوکی کاکه مه محمود ، دایکی دایه خورشید ، دوو خوشکی
به ناوی نازنه نین خان و نه سرین خان) پیکه اتبوو ، ماموستای نه مر برای
نه بوو به لکو تاقانه ی خیزانه که ی بوو ، له سالی ۱۹۶۴-۱۹۶۵ دا ماله که یان

گواستوره گهرمكى قاوه خانې سرچېمېن ، بۆ بهرامبهر مالى شمومرى
مهجيد سولتان .

دانيشتوانى گهرمكى سرگؤل لىناو يه كدا تىبابوون ، په يو همدىيه
كۆمه لايه تيبه كان و ريزگرتن لىنيوانياندا تابليتي به هيز بوو ، گهرمكه كه
خيزانكيى گهره بوو ، شو خلكى به ميره باني لىناميزگرتبوو ،
چاره لمېنان و گهره بوون لىزنگه يه كى وا يه كگرتوودا يارمده ي شهيد و
زور كسى تريدا بۆ شوو لىناو خلك دابن و هريو خلكيش بزين .

ماموستاؤ من :

ماموستا (عزيزه محمودى) نهمر (۱۰) سال بهر لىمن واتى لىسالى
۱۹۴۲دا لىدايك بووه به لام هه ميشه وهك هاوپړى و هاوتى مېنى خوځى ماملى
لگه لدا دىكردم .

هر لىمندا لىيه وه به ماموستاى نه مره وه په يوه ست بووم . هاووچوځى
خيزانيى گهرم لىنيوان مالى ئىمى ئواندا هېوو . كورد گوته نى يه خيزان
بووځين ، به لام لىوو جى بووځين . نهك هر خودى ماموستا به لىكو
خوشه ويستى دايكو خوشكه كانيشى بۆ من مانا يه كى گهره ي دهگ ياند .
زور باش لىيادمه لىه لوه كى به ربه لىدييه كه كىشاگردى شو بووم ، شو
ماويه هاوكارى بووم ، چىندىن كارو كاسييمان به يه كى وه كردوه ،
لنىشدا خوځى به خواوه نيش دانده ناو شو ماويه ي به يه كى وه بوځين
رهفتار كى بزوم لىنه دى ، هېچ شيوه يه كى چىساند نهم به ده ستوره
نه چىشت . شم وه سفى بۆ شو سهرده مه گهره يى ماموستا نيشان دىدات .

مامۇستا كوپىنكى قىسەخۇش و نوكتەزان بوو، دەنگى گەورەو دايىر بوو. ھەمىشە رووخۇش بوو، تووپەبوون و گرژو مۇنى نەدەزانى. خۇشەويستى چواردەورەكەى بوو. تەواو راستى دەپىنكىم ئەگەر بلىم خۇشەويستى يەك بەيەكى گەرەك و ئەو كەسانەى تىرىش بوو كەژيان و گوزەران بەيەكى دەناساندن: -

پاش تەواو كردنى قۇناغى دواناۋەندى ، مامۇستا لەگەل ھەندى خويندكارى گەرەكەكە بوونە خويندكار لەزانكۆى بەغداد . پاش دەرچوون بوو مامۇستاي قۇناغى ناۋەندى ، سانى ۱۹۷۵ گەرايەو بۇشارى ((عەزىزىيە))ى سەر بەپارىزگاي كوت . لەو ماۋەيەدا، دووجار لەبەغداد مامۇستام بىنى ، ھەر لەو ماۋەيەدا بوو كە مامۇستا ژيانى ھاۋسەرى پىكەرەنا ، بەداخەوە مندالىشى نەبوو ، دواى ھەلگىرساندەنەوى شۇرپىنى نوپۇخۋازى گەلەكەمان مامۇستا عەزىزى رووناكىيو بەھەلۈنىست. بىى دواكەوتن پەيوەندى پىۋەكردو بوو ھاۋپىنى پارتىزانە سەرەتايەكان، لەم سەنگەردا مايەوە تاكۇتايى ژيانى .

ئەگەرچى دور بەدور ھەۋالى مامۇستام دەزانى، بەلام ۋەك جەستە لەيەك داپراين و يەكمان نەدىەو، تا لەبەندىخانەى موسىل لەژۋورى ئىعدام دا بوو بەپرو دىمەو .

سەرەتاي گارساى گىرائى مامۇستا :

ئەو رۇژە رۇژىكى زۆر رەش و شووم بوو ، كە تىايىدا ھەۋالى دەستگىر كردنى مامۇستامان بەدەستى رۇژمى بەغس، پىن گەيشت :

ماموستا لہ مائیگدا دستگیرکرا کہ خاومہکھی سر بہدہزگای شہمنی رژیہ
 بوو ، من بہشہ خسی لہوہ سرہدہزناکام کہچی ٹوی گہیانڈہ ٹو مالہ و بو
 چارہ نووسی بہم جوڑہی لیکہوتہوہ ؟ گیران و بی سروشونفکردنی یہکن
 بوو دلہراوکی ٹیمہو درنژہی کیشا تا روژی لہناکاو، نامہیہک کہ
 لہ بہندیخانہی موسلہوہ نیڈررابوو، بہدہست کہسوکاری درا ، لہو نامہیہدا
 ہاتبوو کہ ماموستا لہ بہندیخانہی موسلہوہ بوتان ہہیہ لہفلانہ روژو بہرلردا
 چاوتان پنی بکہوئی ، نامہکہ کہسوکار، خوشہوستان و گہرہکی شینواند
 چونکہ نامہکانی موسل بو خہلکی کورد تاکہ ہوالیکی دہگہیانڈ کہ
 خنکاندن بوو چ دہستہجئی یان دواتر !

یہکہمین دیدار:

من شاہیدیکی راستگزی ٹو روژہم کہ بو یہکہمینجار ماموستامان
 لہموسل بیٹی، نہک ہر لہخویہوہ بہلکو لہدہمی ہاوہیکانی ژووری
 ٹیعدامیہوہ، ہاوہیکانی کہوتنہ باسی ورہ بہرزی، کوٹنہدہری،
 خوڑاگری و نازایہتی ماموستای نہمر، ٹوان ہینڈہ شہہیدیان خوش
 دہویست تا ٹو راندہیہی دہیانگوت، ژسانی ٹیمہ کاتئی ہینور رو لہ
 ناسایی بووہ کہ ماموستایان ہیناوتہ لامان ، بہہاتنی ٹہم ، ژووری
 ٹیعدامان بیر چوتہومو بہدہگہمن ہست دہکہین زیندانی و دہستہسہرین
 چونکہ ماموستای زیندان بہدہنگہ بلندو قسہ خوش و نوکتہکانی کاتمان
 لہگہلدا دہباتہ سر .

دىيارىمىز ھەلۋىسىنىڭ دۆلەت گەۋدەسى مەھسەت مەرزىيەنىڭ جىڭگە سامدىرى
نەگىرىسىدە بەھانىنى دەرىۋى ۋە جەستە زامىندىرى ھەلۋىسىنىڭ
ھەلۋىسىنىڭ سەككىزىنىڭ چۈشۈرۈپ .

لەۋ سەردانىدا باسنى دادىگە ۋە نەدىخانەمان ئى پىرسى ، ۋە لاسى ۋەلۋى :
"پىيان گۈمۈ ھۆكەمەكى تۈۋ خىگاندە تا مىردىن ، بەلۋى خىگاندەنىشدا
لاشەكت ، لەشۋىنىكى نادىداردا ، بۆلۈمۈ (۲۰) سال دەستەسىر دەلۋى ،
مىنىش بەلگەلە پىكىرىنىڭ گۈمۈ : (ئەلۋى نەلۋى) (۲۰) سال بەندىم ۋەلۋى
(۲۰) سالەكە ئىدىم بەكەن ؟ مەن ئەلۋى بەلۋى دەلۋى ، كەلۋى دەلۋى
دادىگە نەلۋەكە بەلۋى رەلۋى تەلۋى . پەلۋەكە مەن زۆر تەلۋەكە
بەلۋى رەلۋى رەلۋى ھۆلەكەلۋى كەلۋى پىيان گۈمۈ : (تۈۋ چۈن غەلۋە
دەلۋى لەلۋى دادىگە ۋە لەلۋى ؟) مىنىش گۈمۈ : (ئەلۋى ۋەلۋى كەلۋى
ئەلۋەش ئەلۋى نەلۋىنىڭ چەلۋى دەلۋى كەلۋى نەلۋى مەكەن !)"
ئەلۋەش بەلۋەكە خەلۋەكە ۋە بەلۋەكەلۋى ئەلۋەكە دەلۋەكە
لەلۋەكەلۋى شەلۋەكە !!

دەلۋەكە :

لەلۋەكە ۱۹۷۹ دەلۋەكە لەلۋەكە بەلۋەكە كەلۋەكە مەھسەت مەرزىيەنىڭ
كەلۋەكە . لەلۋەكە دەلۋەكە بەلۋەكە زەلۋەكە بەلۋەكە مەھسەت مەرزىيەنىڭ
تەلۋەكە ۋەلۋەكە تەلۋەكە .

مەن زەلۋەكە پەلۋەكە ۋەلۋەكە خەلۋەكە مەھسەت مەرزىيەنىڭ
نەلۋەكە لەلۋەكە خەلۋەكە مەھسەت مەرزىيەنىڭ مەھسەت مەرزىيەنىڭ

ئىعدام چۆنىيەتى سۇراغ كىردى ئۇ شۇنە بوو، كە ئىعدامكراۋەكانى ئى
دەشارنەمە.

ئۇ خۇندىكارانە زانىارى ئەۋەيان دامى كە گۇپستانىك بەناۋى گۇپستانى
"الشواف" ھەيە تەرمى ئىعدامكراۋەكانى تىا دەشارنەمە. ناۋى ئەم
گۇپستانە لەناۋى ئەفسەرىكى غىراقىيەۋە ھاتوۋە، كە لەسەردەمى
عەبدولكەرىم قاسىدا ويستويەتى كودەتايەكى سەربازى دژ بەقاسم بىكات!
بەلام نىشووۋستى دىنۇ لەئاكامدا دىكۇژىنۇ بىرەۋ ئەم گۇپستانە
رادەكىشەرنىن. گۇپستانى "الشواف" لەسەرىگى "تەلەغىم" ھو پىم وايە
نەزىكەى نىو سەعاتى دۈۋرە. رەببەيەكى سەربازى، كە لەسەردىكى
نەزىكە، بەسەردى گۇپستانەكەدا دېۋاننى. ئەم رەببەيە بۇ ئەۋە قوتكراۋەتەۋە
تا چاۋدىرى گۇپستانەكە بىكات، ۋەك ئەۋەى تەرمەكانىش بۇ ئەۋە رىژىمە
ھەر جىنى نىگەرانىن ۋە دەپى چاۋى ھەر لەسەريانىيەت!

بۇ بەيانى بەرەۋ بەندىخانەى موسىل رۇيشتىن، ژمارەمان زۆر بوو، ئەمە دوا
دىدار بوو. ئەۋە رۇژە باران بەلىزىمە دەبارى، لىپىرسراۋانى ئەم بەندىخانەى
قەسەبىخانەى، دۈۋ سەعات لەبەردەم ئەۋە يارانەدا رايانگرتىن ۋە ھەمەۋ
جەستەمان تەپىۋو، ژمارەى زۆرى ئىمە ناچارىكىردن ھەر ھەمەۋ پۇلىسەكان
بەچەكەۋە بىكەنە پاسەۋان، بەلكو داۋايان لەسەروو خۇيان كىرد تا ھىزى
زۆرتىران بۇ بىننىن. چەند دۈكان ۋە چايخانەىك نەزىك بەۋى ھەبۈن
خاۋەنەكانىان سەرد بە رىژىم بۈۋن، ئەۋاننىش بە ھىچ شىۋەيەك رىنگەيان
نەمەداين بىچىتە بەردۈكانەكانىان بۇ ئەۋەى بارانەكە كەمەتر بەمانشۋاتەۋە،
ھىزى پۇلىس ئەۋە ناۋەى تەنى. باران ۋە ياساۋلۇ ئەۋە دۈكاندارە بى
بەزەبىيانە، ھەرىكەيان بەشىۋازى خۇى ئىھانەۋ، جەشەريان پى دىكرىدىن ۋە

بارى سەرشانمانيان گىراتىر دەكرد. بەمەشەۋە نەۋەستان، بەلكو ئاگادارىانكردىن كەنەبى ئىو ناۋە چۆل بىكەين چونكە چاۋپىنكەرتىن ھەر بۇ خىزان، دايك، خوشك، براۋ ئامۇزايە. ئىوانەي رىنگەيان پىي درا بچنە دوا دىدەنى بىرىتى يۈون لەدايك و خىزان و دوو خوشك . (۲-۳) ئامۇزاي شەھىد ، ھەرچەند ئىو ھىزە ھەلىياندا دورمان بىخەنەۋە ، نەيانتۋانى ، لەكاتى ئىم بەربەرەكانىيەدەبوۋىن كە دەنگىكى گەرەۋ بەرز ، يىدەنگ و خامۇشى كرىدىن ، ئىو دەنگە دىئىرە دەنگى مامۇستە غىزىز بوو ، ھاۋارىكرد فاشىستىنە، ترستۇكىنە دەمەۋى جەماۋەرى بەربارانەكە بىكەنە ژورەۋە ، ئىنجا كەۋتە چىرىنى سىروۋدى شۇپشگىرى ، دىمەنىكى ۋابوۋ مۇۋف موچىركى پىادا دەھات ، ھەموۋ لەۋرەي پۇلەين و جەسۋورى ئىو واقمان ۋە مابوۋ .

ھەۋلىكى سەركەۋتوۋ :

چاۋپىنكەرتى كەسۋىكار كۇتايى پىي ھىنراۋ، بەشىۋازىكى زۆر ناشىرىن، ھەموۋمانيان لەۋ ناۋە دەر كىرد. ئىو خەلكە دۇزامدارو پىر ھەسەرەتە بە ناچارى روۋو سىلىمانى گەرەنەۋە، مەن لەمۇسل مامەۋە، بۇ ئىۋەي سۇراغى لاشەكەي مامۇستەي نەمە بىكەم. شىۋ تا بەيانى ھەر لەيىرى ئىۋەدا بووم چۇن سەبەينى ئىم كارە جىن بەجىن بىكەم. ئىم گۆپستانە چۇن بىي ۋ ناخۇ ئىم زانىريانەي خۇنىدكارەكان دۈينى شىۋ پىيان دام تا چەند راست بىز و تا چەند بەكەنكەم بىيىن زۆر لىكەنەۋەي تىرى لەۋ جۈرە ! لەھۋانى كۆكردنەۋەي زانىريادا لەۋە ھالى بووم كە زۆرجار پىاۋەكەنى رۇم لە ژىر پەردەي

تارىكى شەودا تەرمەكان لەقەسەباخانەكەمە بەنەننى دەبەنە ناو
 گۆپستانەكەمە پىش ھەلەتەننى رۆژ كارەكەيان تەواو دەكەن ، ھەرومەھا
 لەوەش گەيشتم كە كارگەيەكى گەچ نەزىك بەگۆپستانەكە ھەيە . ژمارەيەك
 كەركار كارى تەيدا دەكەن ، ئەوان كەم تا زۆر ئاگادارى رووداوەكانى
 دەرووبەرن! سەعات (۹)ى بەيانى ئۆتۆمبىلىك بەكەرنى گەرت و بەرمە جىنى
 مەبەست كەوتەنەن . بەشۆفەرمەكەم گوت: دەمەن سەردانى ھالەنە گۆپستان
 بەكەم ، ئەو بوو تا بەردەمى كارگەي گەچەكەي بەردەم ، ھەر خۆشى پەرسىارى
 گۆپستانەكەي لەكەركارەكان كەرد ، گوتەيان لەپشتەوہەيە . شۆفەرمەكەمنى
 گەيانەنە گۆپستانەكەمە گەپەيەوہ بەلەي كاسپى خۆيەوہ ، بەم لاو ئەولەي
 خۆمدا پەوانىم پەرمەردىكەم مەننى و كەوتەمە پەرسىار كەردن لىنى . پەرمەردەكە
 پەسەوانى بىناو شارەزەي ئەو ناوہ بوو ، ناوہراو وىژدان زىندو و پەياو چاك
 بوو ، مەندروبوونى خۆي بۆ گەپەرامەوہ و لەدرىژەي قەسەكانىدا پەننى گوتەم كە:
 "ئەم بەيانىيە بەئۆتۆمبىلىكى رەشى پەيكابى دوو جەنازەي لەوئى نەشتووەو
 راستەوخۆش گوتى: ئەوہى تۆ بەدوایدە وىلى ئەوانەيە"و پەنجەي بۆ
 ئارامگاكان راکەشە ، پەرمەردەكە يان راستەر بلىم دەلەلەكە راستى فەرمەو،
 دۇنيا بووم كەئەو دوو گۆرە يەكەنكىيان گۆپى مامۇستايەو ئەوى تەريان گۆپى
 "شەھىد كەمال"ە كە دانىشتووى شارى ھەلەنە بوو ، لەگەن مامۇستادا
 لەسەندارە درابوو، ئەم "شەھىد كەمال"ە ھەنەنە ئەشكەنجە درابوو،
 ناویشانى كەسوكارى لە بىر چووبۆوہ ، بەداخەوہ تا لەسەندارە دانىشتى
 كەسەنكى نەھات بەلەيدا ! پەياوہ بەسالاچوومەكە خواحافىزى لىكەردم و
 مەنیش راستەوخۆ گەپەرامەوہ بەرمە سەلمانى و ھەوالەكەم بەكەسوكار گەيانەنە .
 ھاوكات كاك (جەمەي وەستە عەباس) كە پەرزەي مامۇستا بوو ھەرومەھا

(مەھمەد فەرەجى) ئامۇزاي ۋەك مەن مەشۇرىيەن خۇلۇد بۇ ئىشلىرىنى بەھەمەن ئاكام گەيشتىبۇن تەننەت گۆرەكانىشيان نىشانە كۆرۈپتۇ. لەبەر شىپىزەيى كەس نەدەپەرزا يە سەر كەس، تە مەن ئىوانم يىنىيۇن تە ئىشلىرىنى مەن يىنىيۇن ! كىيەر كىمان دەكرد لەسەر دۆزىنەيى ئارامگاي شەھىدانى رىنگاي سەفرەزى ، تۇقاندەن وىستى كەس و كار و تىكۆشەرانى نەدەگلەند بۇ گەيشتەن بەراستى سۇراغ و دۆزىنەيى جەستى ھەمىشە زىندۇيان .

دۆزىنەيى ساغىرىنە:

رۇم نەيەشت پەرسەي بۇ دابىتىن . بەنەننى لەمالى نازەنن خانى خوشكى لەتووى مەلىك بۇيى دانىشتىن . بىر ياردەرا ھەرچى زووترە بە كۆمەل سەردانى گۆرەكەي بىكەن . بەرەم مۇسەل بەرەكەتتىن و نىزىك نىمەپۇر گەيشتىنە ئىش . كات بەھار بوو ، زۆر بووین و بازەنەكەمان بەدەرى ھەردو گۆرەكەدا بىرۇستكرد ، بۇ ئىشە تەوا دۇنيانىن و بەجىا دەستىشانىان بىكەن . زۆرى رۇمارەمان سەرنجى دوو پاسەوانەكەي سەردەي راکىشاو ، ھاتنە خوارەمەو گوتيان : "بۇتان ھەيە فاتحە دابدەن و بەس ، بۇتان نىيە دەستكارى گۆرەكان بىكەن ، دەنە تووشى كىشەي گەورە دەين و ئىمە لەم گۆرەستانە بەرەرسىيارىن " . ئەمەيان پىپراگەياندىن و ھەردو كىيان گەرانەو شونەكەي خۇيان . پوزا يەككى مامۇستا كەناوى كاك ئازاد شەپۇلەو بىرادرىكى نىزىكە گوتى "نەبى ساغىبكەينەو كامىان مامۇستايە " .

بۇ ئەنجامدانى كارەكە رىكەتتىن ، لەسەر ئىشەي بەجۆرى ئىشەكان لەيەكتەر نىزىك بخەينەو دەستەي ئاۋەو بەھىچ جۆرى لەدەرەو "واتە لاي

رەببىيەكە "نە يېتىرى. ئىنجا داۋامانكرد ھەركەسە لەجىنى خۇيسەۋە بەستىن يان بەجام بگەۋىتە گۈل لادان. كات كاتى نانخورنى نيوەپۇ بو، رەببىيەكە سەرقالى نانخوردن بوون و ئىمەش بە گورجىي خەرىكى كارەكەي خۇمانبوون ، ئازاد لەلەي سەرمەۋە و مەنىش لەلەي خوارمەۋە دەبوو سەرى شەھىد لەلەيەۋە بى كەمن كارم تىادا دەكرد . كەچى قاچى شەھىدى تىادەركەۋە ، ۋاقە نىژمەنى تەرمى ئەۋ شەھىدانە بى گۆندەنە ھىچ رىۋرە سەمىكى ئاينىش قوربانىيەكانيان دەشاردەۋە ، لەكاتىكدا مەن سەرقالى داپۇشىنەۋەي لای خۇم بووم كاك ئازاد گەيشتە سەركەنە كاتى دەرمانەم و چاى مەۋسەتە دەركەۋە ، خۇشنىكى زۆر چاۋەكانى داپۇشىبوو ، بەخىرايى ۋەكو خۇيمان لىكردەۋە ، مەن يەكەمجار بوو كارەساتى لەۋجۆرە بىيىنم ، گرىبانى كاك ئازاد نەۋەۋەستە بەدايىكى بوۋايە ھەرىئە ساتە تەرمەكەي لەگەل خۇيدا بېردايەۋە بۇ سەلىمانى ، ھەموو قوۋلايى گۆرەكە لە (۴۰) سەم تىپەرى نەدەكرد . ئەم دىمەنە تا بلىنى گورچەك بوو، كەسوكارو خۇشەۋىستەنى ئەۋ شەھىدە نەۋەرى لەناخەۋە ۋاھەژاند پەرمەي گرىبان سەدای دايەۋە گەيشتە رەببىيەكە . چەند سەربازى، جارىكى تر، ھاتنەۋە خوارى و گوتيان: ھاۋەي سەردان تەۋاۋ بوۋە دەبى بېرۇن .

ھەردىو گۆرەكەمان بەۋەردە بەرد دىارى و نىشانە كەرد. دۋاى نەۋەرى لەچارمەۋەسى كەم ژىۋاۋ كەل ژىۋەكانەمان دۇنياۋىۋىن ، بەدلىكى پەپ لەغەم و پەزىرەۋە بۇ لە دەستدانى ئەم قارەمانانە بەناچارى مالىۋاۋايىمان لەگيانى بەرزو لەگۆپى دۋورە كەس و خۇشەۋىستانيانكرد و پى سەلىمانيان گەرتەۋەبەر.

كۈتايى:

خوتەننىڭ بەرپىز ئەم چەند لاپەرەيەي خوتەندە تەۋە دەريارەي مامۇستا غەزىز مەحمۇدى نەمروشە بەۋشەۋ دېڭىز بەدېرى زادەي چەند ھەلۈنست و رووداۋىكە كەنۈسەرەكەي راستەۋخۇ لەگەلەندە ژىاۋە، مەبەستى مەن لەم بەشدارى و نۈرسىنە ئەۋەيە ھەندى بابەت بەخوتەنرە بە بەشدارىۋانى تر بگەيەنم، كە بە ھەر ھۆيەك بى مەن بەتەنەيا يان لەگەل چەند كەسنىكدا كە بەپەنجەي دەست دەرۋىزىن ئاگادارىيەم. ئەمەش بچوۋىكەتەن ۋەقايە بۇ گىيانى ھارپىشەي لاۋىم و مامۇستاي ئايتىدەۋ شەھىدى سەربەرزى ھەمىشە زىندەۋ دەرۋىزىم سەبۈرىيەك چەندە بچوۋىكەش بى بە دۇئا گۈزەرمەكەت بۇ يادى خۇي و بۇ گۈزە دورە جى و دەستبەسەرەكەي !

شەھىد ھەزىز قوتابخانەيەك بوو بۇ وانەي كوردايەتى

ئازاد جەلال

پاش تىنچىر بوونى (۲۲) سال بەسەر لەسىندارەدانى، شەھىد مامۇستا ھەزىز مەھمۇددا، كە لەقەسابخانەي فاشىيەكان لەموسل لەسىدارە درا ، وا ئەمىرۇ لەسەر داواي بەرئىز شىخ مەھمەد عبدولكەرىم سۆلەيى، ئەم چەند دىپرە بۇ مىژۋى نەتەۋىيەك دەنۋوسم كە رۆلەيەكى جەريەزەي ۋەكو ھەزىزى پەروەردە كىردۈرە .

مامۇستا ھەزىز ئەۋەندە يەرەھەرىس لەلامە نازانم لەكەي ۋە لەكۆفۇە دەست پىنىكەم . ھەزىزى قارەمان ۋە دىسۆزو خۇيەختكەرى گەلەكەي، مامۇستاي رابەر رىئىشانەرە فېركەرى رىيازى كوردايەتى ۋە نىشتەمانچەرەرىمان بوو ، ئىمە قوتايىيەكى كۆپرايەل ۋە خۇشەۋىستى بوو، بۇيە كە لەلايەن جەلەكەنى بەھسەۋە لەناۋ شارى سلىمانىدا، دەستگىر كرا .. بەرپادەيەك شىپىزەۋ سەر لىشىئولو بوو، لەھەلپەكردن ۋە ھەلس ۋە كەۋتەكانماندا بۇ سۆراخى ۋەكو شىتەمان لىھەتتەبوو .

ئىمە ھەمۇ خەزەمان ۋە ھورپىيازەنى مامۇستا، كەۋتەنە ھەلپەۋ ھەۋلەدان، بۇ دۆزىنەۋى بەپارەۋ بەرتىل ، بەقام ھەمۇ ھەۋلەكانمان بى سود بوو، داۋا شەش مانگ بى سەرۋشۋىنكەردن ، داۋا شەش مانگ ئازارو ئەشكەنجەدان، داۋا شەش مانگ خۇپاگىرى، داۋا ئەۋەي جەلەكەنى ئەمەن ۋە ئىستىخباراتى سلىمانى ۋە كەركوك ۋە موسل ئەمەنتۋانى ۋە شەيەكى پىندىركىنن

، ھەۋالى بېرىرى لەسئدار ھەدائىمان لەقەسايخانەكەى موسئەۋە پىنگەيشت ،
بەبىستنى ھەۋالەكە چوۋىن بۇ سەردان و بىنىنى .

يەكەم سەردانمان :

بەبىستنى ھەۋالى ئەۋەى كەۋا لەقەسايخانەكەى موسئە ، لەگەن كۆمەلى
لەخزمان و ھاورپىيانى مامۇستادا، كۆۋۈيىنەۋە چوۋىن بۇسەردانى ، ئاى
لەۋ رۇژە چەند خۆشبوۋ كە دۋاى شەش مانگ ونبوۋنى، لەبەندىخانەى
موسئ بەرپەرى خۆشى و بەپىكەنىيەۋە ھات بەپىرمانەۋە پىشۋازىيەكى
زۆر گەرمى خۇ ئاسايى لىكردىن ، ئىمە بەبىنىنى ھەر ھەموۋ دىل پىر
لەگىرىان و چاۋ بەفرمىسك بوۋىن. بەلام ئەۋ بەپىچەۋانەى ئىمەۋە دەم
بەپىكەنن و دىلى ئىمەى ئەدايەۋە ئەيوت : (ئەۋ رۇژە رىنگاى كوردايەتى و
ئەم رىبازەم ھەلىۋۇرد سوۋر دەمزانى ئەم رىنگايەشم دىقەپى و دەمزانى كە
رىنگاى خەبات و تىكۇشان بەگۈل نەچىراۋە دۈژمانمان نازانن ھىندەى
شاخەكانمان سەرسەختىن و ، دەيان بەلگۈ سەدانى ۋەگۈ مەن سىدارەكانيان
شەرمەزەر دەكەن. ئىمە ۋا دەۋزىن و داۋام لەئىۋە ئەۋەيە رىنگاكەم بەرنەدەن و
دەۋزە بەخەباتتان بەدەن بۇ تەۋاۋ كەردنى رىبازەكەمان) ، دۋاى ھەۋانەۋە
كەۋىتەنە پەرسىار كەردن لەچۈنىتى گەرتنى و ئەشكەنچەدانى .

ۋەتى : (ھكۈمەت و دام و دەۋزگاكەنى ھەموۋ زانىارىيەكىان، لەپىنگاى
خۇفرۇشە كوردەكانەۋە، بەناۋى نەپنى پىشەمەرگايەتىشەمەۋە لەۋبەۋ
دەيانزانى ، ھەرچى جۇۋو شىۋەى ئەشكەنچە ھەيە لەگەلما بەكارىاننەناۋە.
خۇم ھەلئاننەم بەلام سوپاس بۇ ئەۋ پىروباۋەپەى كە پىۋى پەروەردە كرابوۋم ،

نە يانتوانى يەك وشەي يەك زانيارى لىمەن ۋەرىگىرن و سوۋدى لىئومەرىگىرن ،
 ھەناسە يەكى ھەلگىشاۋ وتى: (ئەو كەسەي مەنى بەگرتەدا، ئەو شتانەي
 لەسەر مەنى زانئىيو ھەر ھەموۋى داپوۋە دەزگاكانى ھۆكۈمەت ، پىاۋ ھەق
 بلىت ئەومەندە بەدلىسۆزى بۆ ھۆكۈمەت كارىانكردىبو، ھەزىاننەكردىبو
 وشەيەك لەمىر بىكەن و نەيدەنە دەزگا سىخۇرپىيەكەيان ...)
 لەم سەردان و مۈجەھەدە لەسەر قەسەي مامۇستا خۇي بۆمان دەركەوت كە
 كى بەگرتىداۋە چۆن گىراۋە چىيى پىنكاراۋە .

سەردانى دوۋم:

لەم مۈجەھەدەدا، مامۇستا ۋەكو پىشەي ھەمىشەيى جارىكتىر بەرۋە
 خۇش و دەمبەپىكەننە خۇشەكەيەۋە، پىشۋانى لىكردىن و لەم زىندانە
 ناخۇشەي مۇسلدا، بە ۋەيەكى بەرزو گەشپىئانەۋە باسى بەندىخانە و
 شىۋازەكانى ئەشكەنجەي بۆ دەكردىن، دەيوست پىمان بىسەلمىننەت كە
 تىكۇشەران، لەمەموو جۆرە رىگايەكى دېندانەي فاشىەكان بەتوانا ترو
 بەمىزترىن ، لەم سەردانەدا، نامەيەكى نوۋسىبو، خىستىۋىيە بىنى پاكەتىكى
 جگەرەۋە، بەنپازى ئەۋەي لەئاۋ ئەو پاكەتەدا، ئەو نامەيە بگاتە دەرەۋە
 بگاتە دەستى برادەران. پاكەتە جگەرەكەي لەگەل يەككە لەپاكەتەكانى
 بەردەمى ميوانەكاندا گۆرپەۋە نازەننىنى خوشكى و كاك يۈنسى مامى و
 (كاك عومەر فەتاج) كە لەم سەردانەدا لەۋىبوون. ئاگادارى كەندەۋە كە لەم
 پاكەتەدا نامەيەكى قىيادىلەر بۆ دەرەۋە نوۋسىۋە ، لەراستىدا مەن ھەر
 ئەومەندە لەبارەي ئەو نامەيەي ناۋ پاكەتەكەۋە دەزانم ، ئاگادارى ناۋەرۋكى

نامەكمو بۇ كۆي ئووسراپوو نيم و زاتياريم لەسەرى نىيەو شو كەسانەى
نامو ميناون لەناومەپۆكى نامەكە ئاگادارن .

سەردانى سىيەم و ھەولنىكى ھەكۆمەت :

جارنىكىتر ، كەوتىنەھەپنى بۇ شو شارى موسلەى، كە بوو بوو قەستى
سەرى مامۇستاقو ئەمجارەش ھەرچووینە ئۆرەھە ، بەھەمان شىئوہى
جارانو بەپىنكەنن و قەسەى خۆشەھە ھات بەپىرمانەھەو پىشوازی كەرمى
لىكردين ... موسل شارنىكە لەشارە خۆشەكانى عىراق، بەلام لەوكاتەھەى كە
بوو بە شارى جەلادان و مامۇستايان تيايدا لەسیدارەدا ، لام ناخۆشترين و
قىزەوتترين شارە، ھەزناكەم بەرپەرەپىش پيايدا گوزەر بكەم .

چوونى ئەمجارەمان جياواز بوو لەجارەكانى تر ، ھەرگەيشتىنە ناو
بەندىخانەكمو نەختى ھەواينەھە، مامۇستا پىنى وتين دام و دەزگاكانى رۇنم
بە بەرپۆھەبەرى بەندىخانەكەيان وتووہ قەسەم لەگەلدا بكات . پىيان وتبوو،
خوشكەزايەكى (ئەحمەد ھەسەن بەك) سەركۆمارى ئەوكاتە، لاى
پىشەمەرگە گىراوہ ئەگەر پىشەمەرگە ئەو بەرىدەن ئەمانىش من بەرئەدەن، بۇ
بەداداچوونى ئەم قەسەى ، پەيوەندىمان بەبەرپۆھەبەرى بەندىخانەھە كردو
ئەرىش دواى پەيوەندىكردن بە دەزگاكانى سەرو خۆيەھە، رەزامەندىان
نیشاندا، كە بەگۆپنەھە لەگەل خوشكەزاي (ئەحمەد ھەسەن بەك)دا
مامۇستا بگۆپنەھە ، خزمان سەبىرەخانى خىزانى و منيان لەبەر مندالى
ھەلبەرلرد، بۇ بەپىرەھەچوونى ئەو كارە، ھەرچەند لەخزمان و براۋەرەرانى
مامۇستا خەلكى ترى خۆبەخش و چاۋنەترس ھەبوون كە ئامادەيى خويان

نېشاندا ئىكەن ئىكەن بىگىرنە ئەستىقۇ، بەلەم لەبىر بارىدۇخى ئىمەنى و بۇ
سەلامەتى بىرادەرەن ، مەنيان بە پەسەند زانى لەگەل سەبىرەخاندان ئىكەن
ئەنجام بەدىن .

ھەر ئەر رۇژە دەزگاكانى ناو بەندىخانە دەروەى ھىكومت پەيۋەندىيان
بەدەزگاى ئىستىخباراتى قەلەزىۋە كىردى ناۋى ئىمەيان دانى و ئىمەيان
خستە رى بۇ قەلەزى، ئىمە بەرپەۋەبۈر ئىستىخباراتى قەلەزى پەيۋەندى
بەناخر رەبايەى سەر سىۋورى قەلەزىۋە كىردى . لە ئىستىخباراتى قەلەزى
بەئىمەيان وت نابى بەيەك كەس بلىن بۇچى ئەچىن بۇ ئەۋدىو
لەئىستىخباراتى عەسكەرىى قەلەزىۋە، بە ئوتومبىلى خۇيان ئىمەيان بۇ دوا
رەبايەى سەر سىۋور رەۋانە كىرد .

ھەر گەشتىنە لاي رەببىيەكە ئەفسەرىك ھات بەپىرمانەۋە بىردىنە ناو
رەببىيەكەۋە، چەند نامۇزگارەكى كىردىن لەۋانە وتى ئىمە ھەۋو
رەببەكانەن ئاگادار كىردىۋە كەتا ماۋەى (۵) رۇژ ھەركەسى ھاتۋوچۇ كىرد
لەۋ ناۋچانەى كەپپان ئوت (مۇھەررە) ۋ لەۋر دەستى پىشەمەرگەدا بوو،
تەقەى لىنەكەن، تا ئىمە دەچىن دەگەپپىنەۋە.

لەقسەكانى ئەفسەمەرگەدا ئەۋەم بۇ دەركەۋە، كە ئەۋ نەيدەزانى ئىمە چىن
بۇچى ئەچىن بۇناۋ پىشەمەرگەۋ دەگەپپىنەۋە، تەنھا ئەۋ ئەۋەندەى
پىشەپىردابو، كە ئەۋ رىگايە بۇ ئىمە دابىن بىكات بۇ رۇيشتن ھاتتەۋەمان
، دواى قەسەكانى ئىمە لەگەل چەند سەرىيازىكى مفاۋىردا ئىمەى نارە
خوارەۋە لەگەلماندا ھاتن ، تا سەر رىگا خۇلەكەۋ ئىمە بە رىگا خۇلەكەدا
كەۋتەنەپى و ئەۋانىش گەپپەۋە بۇ شۇنەكەى خۇيان ، ماۋەيەكى باش
بەپى بەۋ رىگايەدا رۇيشتن ھەرچەندە رىگا كە سەخت و ناخۇشبوو، بەلەم

ھەستمان بەمانىۋىيۈن نەدەكرد . لەبەرئەۋەى دلمان خۇشەبۇر ، كەمامۇستا بەگۈپىنەۋە بەردەدرىتۈ دالنىابوۋىن لەۋەى بەرئىز (مام جەلال) بەداۋاكە قايىل دەيىتۈ بېرىار لەسەر گۈپىنەۋەكە دەدات .

باش لەيادە لەۋ رىگا چۆلە كەسمان تۈۈش نەبۇو، تەنھا بەرىكەۋەى لووتمان بۇو بەلوۋىتى شۈۋاننىكى مەندالەۋە، بەناچارىلى لەبەرئەۋەى شارۋانەبۇۋىن ۋە كەسى تىرىشى لى نەبۇو، لىمان پىرسى كاگە سەرگىرايەتى يەكەنتى لەكۈنئە؟ پىش ئەۋەى شۈۋنەكەمان پى بلىتۈ ۋەتى ئىۋە لەكۈنئە ھاتوۋن ۋە سەرگىرايەتقان بۇچىيە؟ ۋەتەن لەقەلەزىۋە ھاتوۋىن ۋە چىن بۇ سەرگىرايەتى ۋە ئىشمان ھەيە . پاش ئەۋەى تۈزى راماو بەجلۈ بەرگەكەمانىدا ۋەتى، دىيارىۋو كە گەيشتە قەنەتەتى گومانى لىمان نەما، بۇيە ۋەتى ۋەرن ۋە پىشمان كەۋەى تا بىردىنئە لى كۈمەلى پىشەمەرگە، پىشەمەرگەكانىش ئىمەيان گەياندە بارمگاي بەرئىز (مام جەلال) لەۋى مەن ۋە سەبىرەخان چاۋەرۋانى (مام جەلال) مان دەكرد . كاتىكمان زانى بەرئىزى پەيداۋو، چاۋمان پىيىكەۋەى ۋە راسپاردەكەمان بۇ مەسەلى گۈپىنەۋە بۇ باسكرد، بەرئىزى ۋەتى: (مەن بۇ گۈپىنەۋەى غەزىز گومانە لەقسەكانى ھەكۈمەت ھەيە . دىنا نەك ئەۋ خوشكەزايەى (ئەھمەد ھەسەن بەكر) كىنى تىرىش لامانگىراۋە لەبەرخاترى غەزىز بەريانئەدەين ۋە ئىياندەينەۋە ئىۋان ئەگەر راست دەكەن غەزىزەمان بۇ ئازاد بىكەن ، بۇ دالنىابوۋىن ۋە مەتەنەى ھەكۈمەت، كە تىيىگەن ۋە بزانن ئىمە بەراستمانە، كە گەپانەۋە لەگەل خۇتاندان ئەۋ (ئەندازىار) مىسرىيەى لەگەل ئەۋ خوشكەزايەى ئەھمەد ھەسەن بەكردا گىراۋە بىيەنەۋە . كە ئەۋرىش ئىمەستا لامان بەندە .. بۇ ئەۋەى بزانن كەنئە نىازمان پاكە بۇ گۈپىنەۋەى لەگەل مامۇستا غەزىز !) .

ئىمەش زۆر بەخۇشسىمۇ سۇپاسى بەرپىز (مام جەلال) مان كىردى، بۇ ئىس
 ھەلۋىستى ، سەبىرەخانى ئارد بۇلاي (ھىرۇخان) كە تازە لىدىيى ئىران
 گەراپۇزە. مەنىشى ئارد بۇلاي (كاك نەشىروان) كە يارمىگەكى لىدىيەمۇ
 بوو. شى لىدىيە مەمۇرە، بۇ بەيلى كاك نەشىروان ئاردى خوشكەزەكى
 ئەحمەد خەسەن بەگىرىان ھىتا كابرايەك بوو بەجلى سەربازىيەمۇ، كە
 ھىتايانە ژورەمۇ ، وتى ئەمە ئىك كابرايەمۇ ، كابرا ھە ھاتە ژورەمۇ، بەبى
 ھۇ دەستى كىرد بەگىرىان ۋاپارەمۇ. كاك نەشىروان پىيوت : (ئەمە بۇ
 نەگىرىت لىماندايى، ئازارماندايى ئەمە لوشكە لوشكە گىرەنەت لىچىيە؟
 قارەمانەكانى ئىمە پاش ئىك ھەمۇ ئىشكەنجەم لىدانە ئىسۇ
 لەبەندىخانەكانى موسىل ۋە شارەكانى تىر دىلیرانە راندەمەستى ۋە خۇرادەگىرنى
 گالتە بە ئازارو ئىشكەنجەكانى دەكەن. كەچى تۇ بەبى ئىسۇ كەس
 دەستى يان زەلەيەكى لىدەبى، يان قەسەيەكى پىيوتىيەت، بەبى ھۇ دەگىرىت ؟
 عەبە عەبە، مەگىرى ئىنجا وتى بىيەنەمۇ بۇ شۇنەكە ئىسۇ).

ھەر ئىك رۇزە، دەستەيەك پىشەمەگە لىكەندە ئاردىن ۋە بەرپىيان كىردىن تا
 ئىك شۇنە ئىكەلەر ئىك دەستەلەتى پىشەمەگە بوو ، كابراي ئىندەزىيارىشمان
 لىكەندە بوو. بىر رىگەيدە بەرەمۇ ئىك شۇنە ئىسۇ ھەتەبەي كەتەنەپىر،
 گەشەتەنە ئىكە رەبەيەكە سەرباز چولار دەورەيان دەين، بىردەين بۇلاي
 كابراي ئەفسەر، ئىشە بەلاسلى ئىستەخباراتى قەلەزى ئاگادار كىردى
 ئەوانىش ئوتومبىلىيان بۇ ئاردىن، بە ئوتومبىلەكە بىردەينە ئاۋ قەلەزى، تا
 شار لانكروزمىركىيان بۇ ھىتايان ۋە ئىمەيان سوار كىردى ، يەكسەر بۇ (ئەمەنى
 كەركوك). ئەوانىش ھەر بەگەشەتەنە سوارى ئوتومبىلىيان كىردىن ۋە
 ئاردەين بۇ كۆشكى كۆمەرى، ئىك ئوتومبىلە ئىمەيان پىدادا ئارد بۇ

بەغدا حمز دەكەم بزانرىت كە لەھىچ بازگەيەك رانەوہ ستا تا ناو كۆشكى كۆمارى . پاش ئوہى بەسەر دوو سى سكرتېردا رۆيشتىن ، برديانىن تا گەيشتىنە يەككەك لەئوورەكانى كۆشك و بەرپوہبەرى ئو شونە ھات و ئىمەى بىنى و پىنى وتىن، ئەوان رازىن بەگۆرپنەوہكە ، بەلام دەبى سەيد نايىب كە ئوگاتە (سەدام حسين) بوو، رازى بىت، ئىوہ بېرۋنەوہ ئىمە ئاگادارتان دەكەينەوہو ئىتر ئىمە گەراينەوہو چاومەوانى وەلاممان دەكرىو دلمان خوشبوو كە مامۇستا بەگۆرپنەوہ رزگارى دەبىت .

ئىمە رازى بووين بەرەى، ئەگەر بەرىش نەدرىت، ھوكمى ئىعدامەكەى بۇ بىرىتە ئەبەدى بىئىت و نەكوژرىت، بەلام پاش چەند رۆژى كاتىكمانزانى دوانامەى ئوہمان پىگەيشت، كەتيا ئاگادار كرابووين بچىن بۇ دوابىنىنى مامۇستا، چۈنكە بۇ بەيىنى لەسىدارە دەبرا، وەكو ھەوالمان زانى و پىيان راگەياندىن كەسەيد النائب (سەدام حسين) بەو گۆرپنەوہى رازى نەبوو .

ژمارەيەكى زۆر لەخزم و كەس و كارو ھارپىيانى مامۇستا بەرەو مۇسل كوتىنەرى . گەيشتىنە بەرەرگاى بەندىخانەكە ، نەزگاى بەرپوہبەردى بەندىخانەكە ژمارە زۆرەكەى خەلكەكەى بىنى و سەيرىانكرد، ناتوان كۆتۈرۈلى بەرەرگاكە بىكەن، داواى پۇلىس و ھىزى تىرانكرد ، بۇ يارمەتيدان و دوورخستەنەوہى خەلكەكە . بىريارىكىشىيان دەركرىو پىيان راگەياندىن جگە لەدايك و خوشك و براو ژن و خرمى نەرجە يەكى نەبىت نايىت كەس بچى و بىيىنىت .. كاتى داكى و نازەنن و نەسرىن و سەبرىە چۈنە ژوورەوہ بۇلاى، بەكەلەچەكرەوى بىنيويان، دەستيان بەگريان كرىبوو، (پىنى و تىبوون مەگرين و نايىت بگرين كەلەچەو پەت نەكرىتە

دەست و پىنى پىياو ، منىش كوپو براو ھاسەرى ئىۋوم و بەپىكەننەمە
 و تېۋى پىياو پىياو ەمىزىم ەمىزىم قېۋل ئاكام كەستان بگىرن) .
 سەعاتەكەي دەستى كىرد بەدىيارى بۇ جىھانى نازەننى خوشكى و
 سەردان و ۋاجەھەي تەۋاۋ بوو. لەئىزىز لىزمەي باراندا ئەر شارەمان
 بەجىنەشت. بۇ ئەرەي بزانىن لەكۆي دەئىزىت ، بەنەننى (جەمەي ۋەستا
 ەباس) و (جەمە فەرەج) لەلەيەكەرە و (سەلاح باين) مان لاي (جەمال
 ئەحمەد بچكۆل) يەشتەرە، لەلەيەكەي تەرەۋ ئەمانە بۇ ئەرەي چاۋدىرى بكن
 بزانىن كەبەيانى لەسەدارە دەلرەن، دەيىنەن بۇ كۆي و لەكۆي دەئىزىت، ھەر
 بەھۇي ئەمانەشەرە تۋانرا بزانرەت لەكۆي ئىزراۋە .

مامۇستا ۋە ئۆست

ۋە ئۆستى يەكەم پىش گرتى :

مامۇستا بەۋپەرى چاۋنە ترسىيەرە، بە بەردەۋامى بەبى گۆندەنە دامو
 ەزگا سەركۆتكەرە دېردانەكانى رۆزىم رۆزەنە لەجىبە جىكردىنى چالاكى و
 كارى سىياسىدا بوو ، رۆزەنە لەناۋ شارى سلىمانى و ، ئىۋاران دەگەرەيمەرە بۇ
 مالى (نەسرەن خان)ى خوشكى لەسەرچنار .

ئىۋارەيەك پىنى وىم (ئۆتۈمبىلىك بۇ پەيداكە دەمەۋىت بگەرەمەرە بۇ
 سەرچنار) .. منىش ئۆتۈمبىلى بىراندەركىم بۇ پەيدا كىردو ئىۋاكەي خۇي
 دەۋىست، بەۋ ئۆتۈمبىلى بەردەمەرە بۇ سەرچنار .. مەن و بىراندەركەم
 لەپىشەرە ۋەرىش لەدۋاۋە سۋارىۋو، گەيشقىنە دۇرپانەكەي سەرچنارو
 كاتىكمانزانى (مولازم موحسەن) بە مەفرەزەيەكەرە پەيداۋو، دابەزىن بۇ

ئەمەلى سەيپەرە دابىئىن ، مەن ھەستەم بەمەترسىمى كىردى ئاۋرىكم بۇ دىۋاۋە
بۇلای مامۇستا دابىمە ، بەۋرىيەكەكى خۇي لە ئاۋرىكمەم گەيشتە ۋە چاۋمى
خۇيئەمومو بەبى ئەمەلى بىيەلى مەن ھىچ قەسەمەك بەكمە ۋەتى خەمەت نەبى ۋە
خۇت تىكمەمە ھەمەم پىيەم مەترسە ، رىكەمە ۋەبىۋ كەئىمە گەيشتەن
ھىشتە سەيپەرەيان دانەنابىۋ ، دەيانوئىست سەيپەرە دابىئىن ۋە تەۋلە
دانەمەزىرەبىۋ ، لەۋ نىۋانەدا ئىمە بەبى پىرسىيار ۋەراۋەستەن
ئوتومبىلەكەمان رىزگارمان بىۋ .

ھەلۋىستى دىۋەمى مامۇستالە ئاۋبەندىخانەدا :

دو پىشەمەركەكى (ى.ن.ك) لەمەۋرەبەرى ھەلۋىر گىرەبىۋ ، ھەردو
پىشەمەركەكە بىرەبىۋ . ھەكەمى لەسەندارەدانىيان ئەرا بىۋە بەسەردا .
ھەمەۋجار كە ئەچۋىن بۇ مەۋجەھەمى مامۇستا ئەمان بىيىن ئەۋ دىۋەبىرە ،
ھەر جەرە دابىكەكەيان يان باۋكەكەيان دەھات بۇلایان ۋەكەسى تەنەدەھات
بۇ مەۋجەھەيان . جەرى ۋەبەۋ باۋكەكەكى پىش ئەمەلى مەۋجەھە تەۋلە
بىيىت بەچاۋى پىر لەفرمىسكەۋە دەستى ئەكەردە مىلى كۆپەكەنى ، بەبى
دەنگى ۋە فرمىسك بەرپىشە سەمبىيەكەيدا دەھاتە خەۋەرە دەپۇيشتە دەمەۋ .
دەۋى يەكەن لەمەۋجەھەكان مامۇستا كۆپەكەنى بانگكەردىۋ . پىنى ۋەتەۋ
پىم نالەن ئىۋە بۇچى ھەمەۋ جەرى دابىك ۋەباۋكەتەن بەمەكەۋە نەيەن بۇلاتان ۋە
ھەر جەرەمى يەكەنكەيان دىت ، كۆپەكان لەۋەلامەدا بەمامۇستەيان ۋەتەۋ
راستە دەۋىت ئىمە خىزانىكى ھەزەرىن . . دەرامەتەن نىيە بۇيە دابىكەمان ۋە

باۋكەن تۈرلۈك ئىشەنچلىك ۋە ھەقىقەت پەرھىز دەۋرىت بۇيە
كەڭرۈك بىلەن مەنۋىر ھەرقاھ يەككەيان دىن .

كەتتى بۇ ھەقىقەت چۈشەنچە بۇلاي مەۋزۇ، ھەرقەشەنچە لاى و
ھەلەنچە كەك يۈنسى مەمى بانگكەرد - رەسپارد كەپارە بۇ ئەم خەيزان و
ئەم كۆپە لەۋەنچە كەھەتتە بۇ ھەقىقەت كۆيەكەمە ، كەك يۈنسىش
ئەستەجەن رەسپاردەكەي مەۋزۇستەي جەنچەن كەردە پارەيەكەي بۇ
كۆكەنچە مەۋزۇستە بۇيە بىرەن ، دۋاي ئەمە ھەمەۋجەر دايەك و باۋكەكە
بەيەكەمە دەھەتەن بۇ ھەقىقەت كۆپەكەنچەن ، ئاۋى يەككەيانم لەم دۋە بىرەيە
لەيەدەمە ئاۋى (ئازاد) بۈر - ئازاد تەمەنچەكەي ئەمەنچە بچۈكەيۈر ، ئەمەكە
ئەدەمە بىرەنچە بەيەنچە ياسا . بەلەم ئەمە دىرەنچە مەلەمەكەيان كۆپەيۈر
تەمەنچەن كەمەكەردەيۈر بۇ ئەمەي ئەدەمە بىرەنچە .

ھاۋسەرى شەھىد ەزىز ۋ ھەند ھەسرەتلىك

سەبىھى عارف ئاغا

سەھىپى يەككەسىنما:

سالى ۱۹۶۸ لەبەشى كوردى كۆلىرى زىمان لە زانكۆى بەغدا ۋەركىرام،
ژمارەى خۆىندكارەكانى ئەر سالى ۋەئە بەشە نىكەى (۹۰) خۆىندكار
بىو. كە خۆىندكارى شارەكانى سالىمانى، ھەلىز، دىۋك ۋ خانەقەن
ئاكىرى ۋ رواندزو بەغداى تىادا بىو. كاتى دەرەمكەردن خۆىندكارەكانى
پۆلەكەمان لەبەشەۋە بەسەر دەرەمكەردىدا دابەشكران ... گرەپكەى مىنى
بەركەۋە (۴۴) خۆىندكارى بەركەۋە ... نىكەى (۱۴) خۆىندكارى كۆپ
كچى خەلىكى سالىمانى بىو... لەبەر ئەرەى يەكەم سالى زانكۆى
بەغدامانىبو، پەيۋەندىيەكى تۈندۈ تۆل لەنىۋانى خۆىندكارەكانى
سالىمانىدا ھەبىو .. يەككە لەو خۆىندكارەكانى كە لەگەلماندا بىو شەھىد
(ەزىز) بىو...

ەزىز لەناۋ خۆىندكارەكاندا ، لەزۆر شىتدا خۆى جىا كەردىۋە، ئەرەش
بەرەى كەسىكى رەۋخۇش ۋ قەسەخۇش ۋ كرەۋە ھەردەم دەم بەپىنكەن
بىو، زو دەرەۋە دەرەۋە، بۆيە ھەر زو لەبەككە نىكەبۋىنەۋە لەكاتى
ھەۋەنەۋە ۋانە شاغىرەكاندا بەزۆرى لەكافترىاى كۆلىزەكەمان لەگەلىدا
دادەنىشتىن ، ئەرەى كە ھەزەمان دەرە، ۋەكە ەزىز لەگەلماندا، كاك
شىخ ھەمەدو كاك ئەرەۋە مەھمۇد ۋ كاك بۇرھان شەرەى ۋ كاك ھىۋا ۋ

نورى جەيران بوون --- ھەر لەسەرەتاي يەكتەر ئاسىنمانەرە لەنىوانماندا،
 شتىك نروسىتېو. سالى ۱۹۶۹ بەمەبەستى يېنىنى شوئەنەرەكانى سامەرا،
 سەيرانىكمان بۇ سامەرا كەرد. ھەردو پۆلەكەو چەند خوئىندكارىكى تر
 لەپۆلەكانى تىرىش لەگەلمان ھاتن. لەو سەيرانەدا.. ھەردوكمەن
 پەيۋەندىيەكى خوشەويستى لەنىوانماندا نروسىتېو .. بەلام نە ئەو قەسى
 لەگەلدا كەردم و نەمنىش خۆم وانىشانەدا كە خوشم دەوى ... بەلام لە
 دانىشتن و سەيرانەكاندا، ھاوپزىكانمان ھەستىيان پى كەردىبووين. بە تاييەتى
 دەستە خوشكەكانم و كاك شىخ مەھمەد چونكە ئەو ھىچى لەو
 نەدەشاردەمو منىش لاي چەند دەستە خوشكىكى خۆم قەسەمكەردىبوو.
 سالى ۱۹۷۰ رۆژى لەكۆلىژ داۋاي لىكەردم كە پىياسەيەكى لەگەلدا بكم ..
 لەپىياسەكەدا مەبەستى دلى خۆى بۇ ھەلەشتەم ، ئەۋەى نركاند كە
 خوشىدەۋىم و دەيەۋىت داۋاي تەۋاۋكەردنى خوئىندن بەمكاتە ھاۋسەرى خۆى
 ... منىش قەسەكانىم بەشتىكى سەير نەزەنى و دەمىك بوو چاۋەپروانىم
 نەكەرد، كەخۆى يان يەكەك لەھاۋپزىكانى مەن يان ئەو ... ئەو قەسەيەم لەگەلدا
 بكم .. ھەر ئەو رۆژە بەلئىنمان بەيەكتى داۋ بەبى ئەۋەى ھىچمان ھىچ
 مەرجى بۇ يەكتەر دابىقن . ئىتەر لەھەموو سەفرەو سەيرانەكاندا ئەو و شىخ
 مەھمەد و كاك ئەنۋەر و كاك بورھان لەگەل ئىمەدا خواردىيان نەكەرد . ئىنەمش
 مەن و گىلاس و نەرمىن مىرزا قادىر بووين .

ھاۋرىكانى ئەگۈلۈشۈ دەرۋەى كۈلۈشۈ :

عەزىز . بەزۋىرى ھەلسۈ كەۋتى لەگەل ئەم كەسانەدا بوو، لەناۋ كۈلۈشۈ دەرۋەى كۈلۈشۈ :

(شەھىد ياسىن ئەنۋەر، ئەنۋەر مەحمۇد، شەيخ مەھمەد، بورھان شەرى، سوعاد سالىح، نەرمىن، گىلاس، رووناك مەحمۇد، خەرامان، سەرگۈل غەرىب، پەخشان جەلال، ئەرسەلان بايز، ئەھمەد سالىح، عوسمان خەزەنى، نورى ھەيران، شەرىن نورى، پەرشىنگ خان، شازاد سايىب، شاسوار جەلال، فازلى مەلا مەحمۇد، فازل تەيب، ئەمىرى بەكرى قەساب، سالار عەزىز، بەھادىن، نەرىمان .. ۋەكو بىزانم بەداخىرە ھەندى لەوانە شەھىد بوون. (ياسىن، نەرىمان، شاسوار، فازلى مەلا مەحمۇد، شازاد) كە ھەر يەكەيان لەبۇنەيكە ۋە لەرۋىگارىكدا شەھىدبوون... عەزىز كەسكىكى زۆر خۆشەۋىستىبوو لەناۋ ھاۋرىكانىدا . لەو كەسانە بوو .. نەتقەتۋانى لىنى دوۋرىكەۋىتەۋە ۋەزى ئى بەئىنىت ، زۆر پەروشى كوردو كوردستان بوو.. ھەموو شتىكى لەرۋىگارىسى كوردو كوردستاندا دەبىنىيەۋە ... زۆر ھەۋلىدەدا كە مەنىش ۋەكو ئەس لەسىاسەتدا كار بىكەم بەلام مەنەدەداۋ قايل نەدەبووم، ھەمووچار پىم نەوت تۇ چى دىكەيت بىكە بەلام لەو بارەيەۋە ۋەز لەمن بەئىنە.

تەۋاۋەردىنى كۈلۈشۈ دەرۋەزىنى ۋە دابرا ئەمان ئەيەكتەر :

سالى ۱۹۷۲ كۈلۈشۈمان تەۋاۋە كرد. عەزىز چوۋ بۇ سەربازىسى .. لەكەركوۋك ۋە بەغدا. مەنىش لەمانەۋە دانىشتىم ۋە سالى دەرۋەزىم. لە ۱۹۷۳/۱۰/۳ بە

(مەلەم جامەئى) دامەزىرام. نىزىدرا مە قوتابخانەئى شاھۇئى سەرەتايى لەقەزائى
هەلەبجە .

ئەس سالە كەئەس سەرياز بوو مەن لەمالەوہ بووم . كەم كەم يەكتەمان دەيىنى ،
جار جارى بەھۇئى (ھەمەئى) بىرامەوہ ، كەبوو بەھاوېئى و ئىمە مالىمان
لەگەرەكى گۆيژەو شەوان مالىمان لەگەرەكى سەرگۆل بوو. دەھاتە دوكانى
باوكمو بەھۇئى ھەمەوہ جار جارى يەكتەمان دەيىنى .

كە غەزىز خەمەتى سەريازى تەواو كەرد ، بەھامۇستاي زەمانى كوردىيى
دامەزراو نىزىدرا بۇ پارىزگاي كوت و بۇ ئامادەيى غەزىزە لەقەزائى غەزىزە ،
ئەس ماوہىەئى كە لە غەزىزە بوو ، لە وئەو زوو زوو دەھات بۇ لام بۇ
هەلەبجەو يەكتەمان دەيىنى ، ھەروەھا لەناوشارى سەليمانىش زۆرجار
چارمان بەيەك دەكەوت .

ئەركاتە كەمەن لەھەلەبجە بووم يەككىتى مامۇستايانى كوردستان گۆنگرەيان
بەدەستەوہ بوو. مەن بەنۆيىنەرى كۆنگرە ھەلبىژىرام و لەمانگى ۱۹۷۲/۱ بۇ
بەستنى كۆنگرە لەگەل نۆيىنەرانى لقى سەليمانى چووم بۇ بەغدا .

لەبەغدا چوويىنە ئوتتەل سەرچىزار ، غەزىز لەو ئوتتەلە بوو ، ژوور نەھابوو ،
ئىمەش بى جىنگا بوويىن. ژوورەكەئى خۇئى داپىيمان و خۇئى گەرايەوہ بۇ
سەليمانى. ئىمە نۆيىكەئى دەكەس دەبوويىن مەن و چەند كچىك لەژوورەكەئى
ئەودا مايىنەوہ .

سەرھەتايى دائىرا بىر ۋە ھەممىسى ئىستىقامەت بۇ قەرزى ھەممىسى ئىستىقامەت ... ھەر
لەھەمان سالىدا ئاردايىيە خۇزايىتىم لەمانگى (۹) ى سالىھەدا مىنى گواستەمە،
چووين بۇ بەغداۋ تەكرىت و ھەممىسى ئىستىقامەت شەقلاۋە . لەھەملىز چووينە
مالى مامى واتە مالى مامۇستاقازل عىرفان ... كەمنى گواستەمە بىردەمىيە
مالى نەسرىن خانى خوشكى . مىنان گىرايەمە بۇ ھەلەبجە .. ھەمۇجەر
لەھەممىسى ئىستىقامەت دەھات بۇ ھەلەبجە ۋە لەھەلەبجەمە مىنى دەھىنايەمە بۇ
سلىمانى بۇ مالىمە .

سالى ۱۹۷۶ ۋە ئىلىپوئەمەن ۋە چەند سەھەرىك:

سالى ۱۹۷۶ بەلقەيدى زەجى ھەممىسى ئىستىقامەت كرايەمە، ئاردايە
ئارەندىيە ھەممىسى ئىستىقامەت و مىشيان ئىلىپوئەمەن كرايەمە ئاردايە
بەكەرەجۇ...

لەھەملىز سالىھەدا سەھەرىكى كرايەمە بۇ قەرزى ھەممىسى ئىستىقامەت دىكتۇر كەمال
خۇشناۋى بىنەبىو، دواي بىنەبىو ئىلىپوئەمەن ھەممىسى ئىستىقامەت كرايەمە
جەرزى بۇ دەھىنامە ۋە بەكەرەجۇ چووين بۇ تۇركىيا ۋە تۇركىيا ۋە چووين بۇ
سورىا، مامە مىنگى مامەمە، بەرەز مام جەلال لە سورىا بۇ، سەردانى
كرايەمە دواي سەردانىمە بەرەز (مام جەلال) كرايەمە بۇ سلىمانى .

نهو هاوړی و برادرانه ی بهزوری هاتوچویان دهکردین:

نهمهدهی مالمان لهسلیمانی بوو، به بهردهوامی برادرانه ی عزیز بهزوری سردانی مالمانیان دهکردی زوریشیان شهو و زوریش دهمانهوه شهوی لهیرم ماون .. (کاک شاسولر) که بهکاک (شارام) خوی ناساند، کاک عومهر فهتاح، کاک مهلا بهختیار، کاک شازاد سانیب، کاک سالار عزیز، جهماله رهش، کاک همه چاوشین، جهمالی علی بایر، نههمهدهی موهمندیس و زوری تر) که بهداخهوه ناوهکانیانم لهیاد نهماوه. کاک (شاسولر) ثامیرکی چاپی میناو لهمالهوه دایانناو به بهردهوامی نیشیان پیندهکردو شهو بلاوکراوانه ی پینان چاپ دهکرد، لهریگای برادرانه ی ناو شارهوه، لهمالی نیمهوه دابهش دهکران. عزیز حمزی دهکرد یکه یکه ی هاوړیکانی بناسم، بو هر یه کیکیان که دههات و بیرانیایه من نایناسم، خیرا پیی دهناساندم . زوری پوستمو نامو بلاوکراوهکانی بهمن و خوشکهکانیدا دهنارد بو مالی (ماموستا جهمال تاهیر جهماله رهش و جهمالی علی بایر). نیستاش بیرمه رزیک پوستم برد بو مالی جهمالی علی بایر که لهدهرگامدا نهیزانی منم. که چوومه ژوررهوه، خوی لهکنتوریکا دهشار دابوو، تا نهیزانی منم نههاته دهرهوه . جگه لهوانه ی باسم کردن شه کهسانهش بهزوری هاتوچویان دهکردین، مهسعود، هممیدی مهلا کریم، یونس و نازاد نهوزاد جهلال. شم کهسانه زوریان خزم و کهسی نزکی عزیز بوون و زوریان خوش دهویست و شهویش زور ریزی لیدهگرتن و جیگای متمانو باومری بوون پشتی پینان نهستوو بوو.

ئەسسالە ئەزیزو ھاپونگانى بەشىنۆھەك كاروچالاكى رىكخستىيان دەكرد
 كە شەريان دەخستە سەر رۆژو رۆژيان دەخستە سەر شەو، رانەدەوستان.
 زۆر بە پەرۆشەو جەوچووليان دەكرد . مەن ھەرچەندە وەكو ئەندامىكى ئەو
 رىكخستە نەبووم، ھىچ پلەوپايەيەكەم نەبوو، بەلام لەبەر ئەزیز پىيەكەم لە
 ئابلاخ بووبۇ مالى ئەحمەدى موھەندىس و پىيەكەم لەمالى نەسرین خانى
 خوشكى بوو لە سەرچنارو يەككىتر بۇ مالى ئەو كەسانەى لەسەرەو ناوم
 ھىناون، زۆر بىخەم بووم و ئەم زۆر خوشبوو كەدەمىيىنى ئەو ھەموو خەلكە
 باشە رۆژانە دىنە مالى ئىمەو ھاپونى دىسۆزى ئەزیزو ئەزیز قەسيان بۇ
 دەكات و كارىان پىندەسپىرتت.

سالى ۱۹۷۷ و گۆرانكارىيەكان :

ئەزیز ھەستى كەردبوو، لەلايەن ھۆكۆمەتەو خراوەتە ژۇر چاودىرى
 دەزگاكانى ئەمەتەو ، بۆيە ھەولیداو جەوازی بۇ ھەردوگەمان دەرهینايەو
 بەمەبەستى سەفەرکردن بۇ دەروەى عىراق ، كە جەوازەكان تەواو بوون.
 خۆمان پىنچايەو بەتيازی سەفەر لەرنگای دەوك - زاخۆو بەرەو توركيا
 رۆشتىن .

لەبازگەى نىوان زاخۆو توركيا . جەوازەكەى ئەزیزيان گەرت، پىيان
 راگەياندىن كە ناوەكەى مەنەى لەسەرەو ناتوانىت سەفەر يكات ، بۆيە
 بەناچارى گەپراينەو بۇ سەلىمانى و سەفەرەكەمان بۇ نەكرا .. دواى چەند
 رۆژى ئەزیز بىرارىدا بچىتە دەروەو لەناوشاردا نەمىنىت. بەرەو ناوچەى
 پىنجوین بەرنگەوت و چووە گوندەكانى ھەرزىارەو گولئى .. مەنى نەبرد ..

ئەمەلىي لەمەلىي ئىتمە رۇيىشتىن بۇرۇن چۈشۈرۈنە مالىيە (ئومۇمىي) دىۋانى ئەمەلىيەتتىكى
 كارمەنلەرگە بېرىلغان بۇ دەرمەن ئىشقا ئاشۇرۇلغان چۈشۈرۈنە ئىشقا ئاشۇرۇلغان .
 ھەممۇ جارىيە كەلگەن ھەتتە بەزى رۇيىشتىن بۇرۇن دەرمەن مالىيە ئىشقا ئاشۇرۇلغان چۈشۈرۈنە
 ئومۇمىي مەزمۇنى مالىيە كاك شازادى نەسرىنى خوشكى ، ھەممۇ جارىيە
 رۇيىشتىن بۇرۇن دەرمەن . جارىيە ۋە ھەبىي (۱۵) شەيخ زىيائى دەرمەن بەزى رۇيىشتىن لەمەلىي
 (نەسرىن خان) كە مۇرەككەپ ناۋى كاك (رەئىف) بۇ دەرمەن ، زۇر
 زۇر ئىشقا ئاشۇرۇلغان ، جارىيە كاك ئىشقا ئاشۇرۇلغان بايىز ھەتتە مالىيە نەسرىن
 خان ۋە ھەتتە مالىيە ئىتمە ، ھەبىي (كاك ئومۇمىي ھەتتە ۋە كاك ھەبىي بىلەن)
 بەزى سەردانىيە ئىشقا ئاشۇرۇلغان .

دواھاتنە ۋە چۈشۈرۈنە دەستىگە كىرىش:

رۇيىشتىن بەزى كاك مۇلازىم ئومۇمىي سامىي شۇبھىي ھەتتە ناۋىي
 ئومۇمىي لەگەندە بۇ . چۈشۈرۈنە مالىيە (ئومۇمىي) بىلەن ئومۇمىي . مەن
 نازەنن خانى خوشكى رۇيىشتىن سەردانىيە لىيە . چۈشۈرۈنە نامى بۇستەيەكى دا
 پىيمان ، گەياندە مالىيە مامۇستە (جەمال تەھرى) ، ئومۇمىي نازەنن بۇ
 دەرمەن ، مۇلازىم ئومۇمىي ئىشقا ئاشۇرۇلغان ۋە ناۋىي . تەنھا خۇي لەناۋىي
 مەيەن نەپۇشتە ، بىرەر ئىشقا ئاشۇرۇلغان ۋە ناۋىي ھەتتە چۈشۈرۈنە . مەن
 كەمىيەن دەنەسى يەككە لەناۋىي زۇر ھەتتە چۈشۈرۈنە ئىشقا ئاشۇرۇلغان (ئومۇمىي)
 ھەمە (ئى) . بۇ . پىيائىك ناۋىي (ۋەلى) بۇ ساپەقى ئەمەن بۇ باۋىكى
 دەنەسى ، رۇيىشتىن بۇ بۇ دىۋان بۇ باۋىكى ، بەباۋىكى ۋە بۇ : زىيائى
 لىيە . ئەمەن ئىيەن ۋە ئومۇمىي لەسەر مۇزىي مەيەن ئەمەن بىيەن ، پىيەن بىيەن

با لەناوشار نەمىنىت و بچىتە نەرمەو ، باوکم ھەر ئەر رۆژە بەپەلە منى نارد بۆلای عەزىز ، كەبچم ئەر ھەوالەى پى بلىم ، چووم بۆلای لەمالى عومەر بوو . راسپاردەكەى باوکم پىوت وتى شتى وانىيە ، ئىو نەترسن ، شەر لەمالى عومەر بووین لەنەمنەرە عومەريان بانگکرد زياتر لەدو سەعاتى پىچوو . كەماتەرە لىمان پرسى بۆ بانگيانکردى ، وتى ھىچ نەبوو ، بۆ ھەندى ئىشى خۆم بوو ، من شەر چوومەرە بۆ مالى باوکم . بەيانى زوو بەئۆتۆمبىلەكەى خۆم چوومەرە بۆلای بەزۆر خۆيم پى لەبەر کردو لەگەل خۆما بردم بۆ مالى نەسرین خانى خوشكى لەسەرچنار ، پىم وت دەخىلت بى نەچىتەرە بۆ ئەر ماله (نەسرین خان) و پوریشىم توندکردەرە كە نەمىلن بچىتەرە بۆ ئەر ماله ، من چووم بۆ ھەوام ھەر دواى من پىش نىومەرۆ گەراپۆو بۆ ئەر ماله ، ھەر ئەر رۆژە جوابى بۆ (عومەرى ھەمەعەلى) ناردبوو بچىت بۆلای . ئەویش راسپاردەى کردبوو كەلەسەعات (۱)ى نىومەرۆو تا (۵)ى ئىوارە بەھىچ لاىەكدا نەچىت سەرى لىدەدات . رىك لەسەعات يەكى نىومەرۆدا ئەمەن چوونە سەرى و لەو مالهەدا گرتيان ، دواى گرتنەكەى كاتىكم زانى لەدەرگای مالى باوکم درا ، كەچوون بەدەمىەرە ئازادى پورى عەزىز بوو بانگى منى كرد كەچووم بەدەنگىەرە رەنگى ھەلپزەكابوو ، زۆر شپىزە بوو وتى عەزىزىان گرت وتم لەمالى نەسرین خان يان لەكوئى؟ وتى نەوەرە لەمالى عومەر .

ھەولەدان بۇ دۆزىنە ھەوى :

ھەر ئىمە رۆژە لەگەل كاك يونس ۋە ئازادو خوشكەكانى كەرتىنە ھەلپە، بەملەو بەملەدا. بەھەوى پىياۋىكەمە كەناۋى (جەواد) بوو، مەدىرى ئىدارەى كارگەى شەكەرەكە بوو، خەلگى بەغدا بوو. ئىستە نازانم بەھەوى كىنە بوو. چوۋىنە لاي، بۇ ئىمەى ھەلپەكان بۇ بىدا، بەھەوى (ھاجى ەبەد)مە كە رەفىقى بوو، بەلئىنى دالنى بەپىرەى تەلانىمە ھەلپەكان بۇ بىدا. دواى چەند رۆژى، بەھەوى ئىمە ەمە ەللى خالى تەلانىمە (ھاجى ەبەد) بىلەن. لە بىلەنەكەدا وتى مە ەزىم گەرت، كە چوۋەسەرى يارى ئاپلىۋى ئەكەردە ئاگەى لەخەى نەمەو، پىمە وت ەمەو ەمە لەگەلمانا. دواى ئىمە بىلەنەى ھاجى ەبەد رۆژى جەلەى ئارەبەو يەكەكان بىلەن، خالە جەلال كە ئەكەتە مەدىرى پۇلىسى پىنجەوین بوو، چوۋ بۇلەى ھاجى ەبەد پىمە وتەو ئەكە ەزىم ئەم شتەنەمان بۇ بىكات بەرى ئەدەين.

۱- دوانزە پىشمەرگە بەچەكەمە تەسلىم بىكاتەمە.

۲- دۈۋە لە بەرپەسە گەورەكانى پىشمەرگەى بۇ دەست نىشان ئەكەين بىلانكۆژىت.

۳- بەلئە بىدا كە ھاۋاكارىمان بىكات ۋە كارمان لەگەلدا بىكات خالە جەلالە ھاتەمە ئەم مەرجانەى باسكەرد. ەكە لەيادەم بىت نازانم بە چ پىگەكەدا ئەوداۋاينەى ھاجى ەبەدى گەيانەدەوۋە ەزىزە ەزىزىش ۋە تەوۋى ەپچ يەك لەم داۋاينە جىتەجى ئاكەم با بەكۆژن. دواى ئىمە ەزىزە ەوانەى ئەمەنى ەام كەراۋ لەنەمەنى ەامەمە گىپرايانەمە بۇ كەركەك، كە زانىمان ئەكەركەكە بەھەوى كەسكەمە كە ناۋى (بەرھان ەمەرامى)بوو كەرتىنە

ھەلۋەت ھەلۋەتلىك بۇرھان گەيشتە ئۇھى بەرىيەن - رۇئى مەدىرى ئەمەن
 بانگى ئەكەت و پىنى دەلىت : وا بەرتەمەن كە بەر بوويت ھەكو جازان
 چاكەت و پانتۇل لەبەر ئەكەيت و بۇرتىباخ دەبەستىت ؟ غەزىزىش دەلى:
 بىگومان.. رۇئى لەزۇرى زىندان دەيەننە ھەروھ بۇ بەردان ، گەيشتىوھ
 ناو ھەوشەى زىندانكە . لەپەر دەيگىرئەھە بۇ ژورۇھ ھەكو زانىمان ئەھ
 كەسەى بەسەرىھە بوو ، بەھەى زانىبوو كە بەنىازن غەزىز بەرىدەن ،
 لەترسى خۇى ئەمەنى سەلىمانى ئاگادار كەربو، كە غەزىز بەرپەرسى
 ئىفتىلاتى ناو شارەو ئەندامى سەركردايەتتە چۇنى بەر ئەدەن ؟ لەئەمەنى
 سەلىمانىشەھە، ئاگادارى ئەمەنى كەركوك كرابوو. بۇرە غەزىزىان
 لەھەوشەھە گىزەپوھە بۇناو ژورەكەى و بەرىان نەدەبوو ، دواى ئەھ
 رەوانەى ھەلۋەر كراو كە لەكەركوك ئەما (بۇرھان) پىنى راگەيانەدىن، ئىتر
 ھىچ لەدەستى ئەھدا نەماو ھىچى پىناكرىت ، دواى ئەھ لەگەل كاك
 يونسدا چووين بۇ بەغدا بۇ ئەھى ھەلۋەدىن پارىزەرىكى بۇ بگىرن لەبەغدا
 . پارىزەرىكى تەكرىتى خەزى (سەدام) مان دۇزىھەھە كەردمانە پارىزەرى تا
 ئىمە ئەمەمانكەد غەزىزىان رەوانەى مۇسەل كەرد. پارىزەرىكە چو بۇلاى بۇ
 مۇسەل . مۇجەھەھە مۇقابەلەى لەگەلدا كەربو، دواى چاوپىكەوتەكەى ئىمە
 چووينەھە بۇلاى . پىنى راگەيانەدىن كە ھەكەى ئىعدام دراو تازە ھىچ
 ناكەرت . نەزىكەى چوار مانگ لە بەندىخانەى مۇسەل مایەھە، ھەموو سەرى
 مانگان و پانزەى مانگىك سەرمەن لىدەداو دەمانىنى، نەزىكەى شەش
 مۇجەھەمانكەد ، لەيەكەك لەمۇجەھەكاندا كە كەوتە پىش دۇمۇجەھە ،
 مەدىرى بەندىخانەكە بانگى كەردم لەگەل غەزىزدا دایناين و پىنى و تم .
 ئەتوانى بچى بۇلاى مام جەلال ، پىنى بلىنى زەبىنىكى خەزى سەيد

ئەلرەئىسىيان گىرتوۋە لايانە، ئەگەر ئەو زاپتە بىرىدەن ئىمەش غىزىزان بۇ بىرىدەن ؟ ۋەم بىلى ئەتۋانم بچم دواۋاكەتان بگىيەنم وتيان كە گىرپىتەم بۇ سىلىمانى پامەۋەستە خىرا بچۇ بۇ قەلادىزى ۋ بچۇ بۇ ئىستىخباراتى عەسكەرى ۋ لىرىنگاي ئەۋانەۋە رەۋانەتدەكەن ، ھەر كەگىرپامەۋە بۇ سىلىمانى بىرار درا كەبچم بىلەي كارەكەۋە. زۆركەس لىھاۋپى ۋ خىزىمەكانى ئامانەۋوون لىگەلم بىن ، بەلام بىرەۋامەندىي ھەموۋلايەك (كاك ئازاد)يان دەستىشانكرد كەلگەلما بىن ، لىبىرئەۋەي تەمەنى زۆر نەۋوۋ بەيەكەۋە كەۋتەنەپى بۇ قەلادىزى ، چۈنە قەلادىزى خۇمانكرد بە ئىستىخباراتەكەدا كە چۈۋىنە ئىستىخبارات . دىار بوۋ ئاگادار كرابوون خىرا ئۇتۇمبىلىيان بۇ پەيداكرىدەن بىرپىيان خىستىن ، بۇ سەركردايەتى، كەچۈۋىنە شىنى خەبىريان دايە برادەران كاك نەۋشېروان ۋ كاك مولازم عومەر ھات بۇلامان . بىردىنى بۇلەي (مام جەلال) راسپاردەۋ دواۋاكەي حىكۈمەتەم پىۋوتن ئەۋ نامەيەي كەغىزىز بۇ مام جەلالى نوۋسىيۋۋ دامە دەست مام جەلال ، وتيان راستە ئىمە ئامۇزايەكى ئەحمەد خەسەن بەكرمان لەلايە. بىرپىز(مام جەلال) وتى: (ئىمە دىلىيان ئەگەر ئىمە ئەۋىش بىرىدەن ئەۋان غىزىز بىرئانەۋەن ۋ دىۋ دەكەن ، بەلام ئىمە ئەۋ بىرئەدەن ، با ئەۋانىش غىزىز بىرىدەن . بۇ دىلىيانىش زاپتەكە مەۋەندىسىنكى لىگەلدا گىراۋە ، ئىمە ئەۋ مەۋەندەستان لىگەلدا دەنپىرئەۋە) ، رۇژى نۋايى كە لىگەل مەۋەندىسەكەدا گىرپىتەۋە بۇ قەلادىزى، ئاردىيانىن بۇ بەغداۋ گەياندىيانىنە ۋەزارەتى دىفاع . لىگەل ۋەزىرى دىفاع دانىشتىن، پىرسىيىرى زۆرۋ ھەمەلايانەيان لىكىردىم . مورافىقەكەيان بىرۋە كەۋتەنە تىحقىق لىگەلداۋ زانىارىيان لىۋەرگرت، دىخۇشىي ئىمەيان دەدايەۋە بىۋەي كە غىزىز بىرىدەن، بەنىاز بوۋن ئىمە (سەدام) بمانىيىن

ھەر ھەمما ۋەتى ۋا ئەر كەسانەى زەھمەتپان بىنىۋەر ھاتوون بۇ بىنىنم، مەنپان
 نەبىنى و مەنىش ئىتەر نايان بىنمەر ۋەتەۋى مەرە خەا ھافىزى
 لەمكەبەيەكەيان بىكەن و داۋاى لىۋور دىنان لىكەن، كە مەۋجەھە تەرەۋ بىو
 خەا ھافىزىمان لىكەن ھاتىنە ھەر ھە ، خەزان بىر يارىندا كەسەك بىننەتەرە
 لە مەسەل و لەنزىكى بەندىخانەكە بۇ ئەرەى بزانرەت لەكەى دەرئىزەت،
 نىسماعىلى پوزىيان ناردە مەلەك بەرامبەر بە زىندانەكە ، ئەر شەرە كە $\frac{24}{25}$ /
 3 / 1978 بىو . ھەزىزان لەسەدارەدا بەيانىكەى سەھات (۵) تەرەكەيان
 ناردىو بۇ تەۋى ھەدى ، لەۋىو ھەۋەى تەلەھەرەيان كەردىو ، بۇ ئەرەى
 لەگۇرستانەكەى ئەرەى بىزەزەت نىسماعىل ئاگادارى ئەرەۋىو . خەرا لەگەل
 ھەۋەكەردى تەرەكەدا سەلرى ئۆتۈمبىل دەرەت و بەۋايدا ھەرەت . داۋى
 نەشتەنى دەرەتە سەر گۇرەكەۋ قوتۇۋىەك بۇرە ھەكەت بەسەر گۇرەكەداۋ
 دەرەتەرە ، بۇ ئەرەى بزانرەت و بىناسرەتەرە . ۋەتە بەۋەشى گۇرەكەى
 دىارەكەردىو ، كە گەرەپنەرە نەيانەشتە پەرسەى پەۋان دەرەت . بەلام
 (جەۋاد) مەۋەقەتەى بۇ پەرسەى ئەنان بۇ ۋەرگەرتەن و پەرسەيەكى چەند
 رۇزىمان بۇ دانە . داۋى سەانزە رۇز لەگەل خەلەكەكى رۇز لەخەزان و كەس و
 كارو دۇستانى چەۋىن بۇ تەلەھەرە بۇسەر گۇرەكەى، گۇرەكەمان ھەلەدەرە .
 دۇنەۋىو كە ئەرە گۇرەكەيەتى، دامانپۇشەۋىو گەرەپنەرە بۇ سەلەمانى
 داۋى مەۋەكە بۇماندەرەكەۋ ئەر ئەرەسەرەى ئامۇزەى ئەرەمە ھەسەن بەكەر
 كە نەيانەشتە بەگۇرەتەرە لەگەل ھەزىزەدا سەر بىزەت لەبەندىخانەى
 پەشەمەرگە رەفاندەۋىانەرە گەياندەۋىانەتەرە دەرەستى ھەكەمەت ، لەگەل
 ھەرەكەردى بىرەرى ھەكەمى لەسەدارەدانەكەيدا ئەرەش دىارەكەردىو

كەندەيىت بۇ ماۋەي (۱۰) سەل لىق كۆپەدەيىت نەگۈنۈزىتەۋە ، غەزىز
 پىياۋىكى بەھىمەتەۋە تىكۈشەرىكى زۆر ئازابوۋ ، خەمخۇرىكى دىلئۆزى
 گەل نىشەتەنەكەيىۋە ، ھەمىشە گەشىن ، دەم بەپىكەنەن بىۋە .
 توۋرە بىۋەنەكەشى ھەر خۇشبوۋ . ھېچى لەندە نەبوۋ شەرىشمان بىۋايە زوۋ
 ئاشتى دەكردەۋە ، ھەرچەندە بىلىت ئەۋەندە قەسە لەپوۋ راستگۇۋ راشكاۋ
 بوۋ ، شەرمى لەكەس نەدەكرد ، زۆر سەخى بوۋ ، خەزى بەپىياۋەتى زۆر
 دەكرد . خەزى لەسەيران ۋە گەپان بوۋ ، لەھەر كۆپىكىدا دانىشتايە دەنگى ۋە
 قەسە پىكەنەنى دىيارىۋە . لەناۋ ھەمۋە ھارپىكانىدا جىيا دەكرامەۋە ، لەيەكەم
 رۇژى مۇاجەھەيەۋە پىنى راگەياندىن كە ئابىت كەس بۇم بىگىرى ۋە نامەۋىت
 فرمىسك بەچارى كەستەنەۋە بىيىنم ، دەيۋت ئەگەر ئىۋە گىران ئەم
 سەگبابانە دىلخۇش دەين ، بەراستى غەزىز بەمەردى ژىياۋ بەمەردى سەرى
 ئايەۋە ، لەھەمۋە مۇاجەھەيەكدا ، كارىكى وايدەكرد بەنۋەكتە گىپرانەۋە
 قەسەي خۇش ۋە پىكەنەن ، ئەم ماۋەيەي كە لەگەنلە دانىشتەن لەيىرى
 دەبردىنەۋە ، كە ئەم گىراۋە ئىمە ھاتوۋىن بۇلاي ، خەكمى ئىعدامە .
 مۇاجەھە لەگەن مۇاجەھە روۋگەشتە قەسەخۇشتە دەم بەپىكەنەن تەدەبوۋ
 ، خۇزگە مەن بىرەدمايە بەم شىۋەيە مەركى غەزىز نەبىنئايە ، خۇزگە ھەر
 لەسەرەتاۋە غەزىز نەناسىيە ، خۇزگە ئەم پىياۋە ئازاۋ روۋخۇش ۋە
 قارەمانە ، كەلەپىياۋى مەن كۆپى كەس ۋە كارى دەرچوۋ بوۋ . بوۋبوۋ بەپىياۋە
 كۆپى گەلەكەي تۆلەي دەسەنرايەۋە ، ۋەكۈ پىۋىست بايەخ بەرەنچ ۋە مەندوۋ
 بوۋ ۋە خەيات ۋە تىكۈشەنى دەندرا ، مەن زۆر سۇپاسى كاك شىخ مەمەد
 دەكەم كەلەناۋ ھەمۋە ھارپىكانىدا ، ۋەكۈ ۋەفايەك بۇ ھارپىيەتى ئەركى
 نوۋسىنەۋەي مېژوۋى ژىيانى غەزىزى گەرتە ئەستۇۋ بەدەلئۆزىيەۋە كارى بۇ

دەككات ، خۇزگە ئەم ھاپۇنىيەنى كە يادھورىيان لەگەل شەھىد غەزىزدا
 ھەيە ، بەدەنگ كاك شەيخ مەمەدھور دەھاتن و ىرەھورىيەكانيان
 دىنۇوسىيەمە ، خۇزگە سالانە يادى غەزىز دىكرائەمە . رىز لەكەس و كارى
 دىكرائ وەكو ئەندامىكى سەركردايەتى ھىسابى بۇ دىكرائ . خۇزگە شۇنىفك
 لەشۇنە گشتىيەكان لەشارى سەلىمانى بەناوى شەھىد غەزىزەمە ناو دىنرا ،
 خۇزگە مەن مەنالىكەم لەغەزىز دىكرائ ، ناوى ھەرچى بوايە ھەرنام دىنرايەمە
 (غەزىن) .

شەھىد عزىز ئامۇزكارى ئەكرەم بەگ بە ئاستى رۇشنىرىمان بەدىن

جەمال شىخ نورى

شەھىد عزىز مەھمۇد ئاسراۋ بە مامۇستە عزىز ، لەسالى ۱۹۷۲ بۇ
ماۋەيەكى كەم بوۋ بەلىپرسراۋم لەئەلقە رووناكىرىيەكانى (كۆمەلەى
ماركسىۋ لىنىنى كوردستانى) ئەۋسا .

شەھىد عزىز مەھمۇد كۆپىكى رووناكىرىۋ ھوشيارۋ نىشتەمانپەرۋەر بوۋ ،
زۆر پەرۋشى ئازادىۋ بەدەست ھىننى ماقى ئەتەۋايەتى بوۋ ،
لەدىارىكرەننى ماقى چارەى خۇنۋوسىندا . شەھىد عزىز زۆرەى كات
لەكۆبونەۋەكاندا ئەۋ دەستەۋازەيەى دوۋپات ئەكرەۋە كە ئەلى ھەرگەلىك
زۆردەستەۋ دىل بىۋ بىنگومان خاۋەنى ھىچ شىكىكى خۇى نىيە .

ھەمىشە جەختى لەخۇ رووناكىرى كىردن ئەكرەۋە ، ھەرۋەھا ئەيۋت
پىۋىستە كىورد لەپىش ھەۋو شىكىكەۋە خۇى رووناكىرى بىكات ،
لەھەمانكاتدا سوۋد لە ئەزەۋونى سەركەۋتنى شۆپشەكانى گەلانى تر
ۋەرىگىرى ، چونكە بەبىۋ ھەۋونى رووناكىرىيەكى ئەتەۋايەتى گىيانى
شۆپشگىرىۋ نىشتەمانپەرۋەرىتىۋ راستەقىنە بەھىز نايۋ لەناۋ كورد .

شەھىد مامۇستە عزىز ھەمىشە شىۋازى رۇبازە كۆنەكانى شۆپشەكانى
كوردى كە عەقلىۋ بىرۋېۋچۋونى خىلايەتى بوۋن رەتىنەكرەۋە ، ئەيۋت

پىئويستە لەمەردىۋا كورد بەھەقلى تازەمۇ رىئازى تازەمۇ يىرۇيۇچىۋونى تازەمۇ
بەنەزمۇنىكى تازەمۇ دىۋىزە بە شۆپش بىدات و بچىتە كۆپى خەباتەمۇ .

ئەگىنا ئەگەر وانەكەين ئەمجارەيش ۋەكو ھەمۇ جارەكانى تر ، چەند
سالىكى تر لەگەل دۆژمن بەسەر ئەبەين و كۆمەلىك نەھامەتى تر بەسەر
گەلەكەماندا ئەھىنن ، دىۋاجارىش بەبىيانوى ئەمۇ سەرگەۋتن بە دەست
نايەت و دۆژمنەكانمان زۆر بەھىزىن و سىنورەكانمان خراپىن و دەورمان بە
دۆژمن گىراۋە ، ياخۇد ھەلەكانى كورد خۇى توۋشى شىكسىتىكى گەورەى
ئەكات و شۆپش تىك ئەشكى و ھەندىك خۇى دەرياز ئەكات و كارەساتىكى
خراپ بەسەر گەلەكەماندا دىنن و گەلەكەمان ئەكەۋىتە بەردەم بەزەى
دۆژمنەكانى روۋبەروۋى خراپترىن سىياسەتى دۆژمنكارانە ئەبىتەمۇ ، ھەر
بۇيە پىئويستە ئەمەز كورد ئەم باروئۇخەى ئىستاش بە شىۋەيەكى
زانىستانە ھەلبەسەنگىنن ، دۆست و دۆژمنەكانى خۇى دىيارى بىكات .
شەھىد غەزىز ھەمىشە ئامۇزگارى دىكردىن و پىنى لەسەر ئەمۇ دانەگرت ،
زىاد لەپىئويست بايەخ بەھىن بە ئاستى ھۇشيارى لەھەمان كاتىشىدا لەناو
خەلكدا ھىمىن و لەسەرخۇيىن و توندېرەۋ نەمىن ، بەلام بەپىچەۋانەمۇ ئىمە
ھەندىجار توۋشى سەرچىلى و توندېرەۋى ئەبىۋىن لەكارو قسەكردندا ،
ماۋىستا غەزىز بەپىكەنىنەمۇ ئەى وت ئەگەر ۋابكەن رۆژنىك دى
بەسەرۋچاۋى شىكاۋەمۇ ئەتەننەمۇ .

ئەمە شىتىكى كەم بوو لەو يادىكارو ئامۇزگارىنەى شەھىد كە تاكو ئىستا
لەيادىم ماۋن ، لەپاش ماۋەيەك شەھىد غەزىز لاي ئىمە نەما ، بەلام ئەمۇ تا
پاش ئەمۇ ھەمۇ سالا يادىكارى و قسەخۇش و ئامۇزگارى بەنرخەكانىم ھەر
لەياد ماۋە .

سەردە مانىك لىگەل مامۇستا غەزىزدا

نەزمۇر مەھمۇد غەبىروللا

كەسنىك ھاۋپىي ۋە دۇستى ھاۋپىي شەھىدان (كاكە ئارام، كاكە شا، مامۇستا جەمال تاھىر، جەبارى حاجى رەشىد، جەمالە رەش، ياسىن نەزمۇر...) دەيان ۋە سەدانى تىرلە سەروەرانى رىڭكاي رىڭكايى ۋە سەرقازى گەل ۋە نىشتەمانەكەي بىت. بىڭگومان ھەمىشە رىئى ئىمان دەگىرتەبەر بەيادى ئىمانەۋە ئىش، يەككى لىمۇ كەلەپپاۋانەي ئاسىيىۋوم مامۇستا (غەزىز مەھمۇد) شەھىد ۋە نەمرە، كە رۆلەيەككى قارەمان ۋە كۆلنەدەر مۇۋىنىكى كارامى بلىمەت ۋە خەباتكارىكى بىي ۋىتە بوو. ھەر لەسەرەتاي لاۋىيەۋە تارۋۇتى لەسىدارەدانى ھەمىشە گىيانى خۇي بەختكردبوو بۇ مىللەت ۋە خاكەكەي، بىيۇچان لەپىزەكانى قوتابيان ۋە لاۋان مامۇستايان ۋە لەشارو شاخ لەخەباتدا بوو بەرەيەككى پۇلاين ۋە بەرەۋە.

مامۇستا غەزىز ھاۋپىيەككى دىلسۆزۈ بەۋەۋاۋ چالاك ۋە گەشىپىن بوو. سەرەتاي ئاشناۋوم لىگەل ئىمۇ زاتەدا دەگىرتەۋە بۇ سانى ۱۹۶۶ كە ھەردوكمەن قوتابىي بوۋىن لەدواناۋەندى ۋەتەنى كوپان، لەپىزەكانى يەككىتى قوتابيانى كوردستاندا كارمان دەكرد، لە شانەكاندا، ھاۋپىيەككى زۆر نىزىك ۋە دىلسۆزى يەكتەر بوۋىن، رۆژ لەۋىۋاى رۆژ ھاۋپىيەتى ۋە دۇستايەتيمان زىاتەر پەرەي دەسەند. چۈنكە ھەردوكمەن ھاۋپىيەۋىن لەبۇچۈنەكاشماندا .

لەپاش تەۋاۋىرىنى قۇتۇلغۇ ئامادەيى لەناۋەرپاستى مانگى ۱۰ى ۱۹۶۸دا ، بىندىم شەھىد لەزانكۇي بەغداد لەكۆلىڭى زىمان بەشى كوردى ۋەرگىراين ، كە ئەۋكاتە لەتەنىشت يارىگى دىندەۋانىيەۋەبوو . لەرىڭخىراۋى يەكىتى قۇتايىيان چالاكانە كارەكانمان ئەنجام دەدا . لە كۆپۈ كۆپۈنەۋە ئەلقە رۇشنىيىيەكاندا بەشدارىمان دەكرد ، زىاتەر خۇمان رۇشنىيەر دەكرد و سەردانى كىتەبخانىي بىرى ئۆنەمان دەكردى كىتەبمان ئالوگۇر دەكرد . لەر سەردەماندا ھەندىجار سەيران و گەشت رىڭكەخرا بۇ قۇتايىيە كوردەكانى كۆلىڭەكان ، بۇ زىاتەر ئاشناۋون و گۆپىنەۋەي يىرۇپاۋ ئەنجامدانى چالاكى و رىڭخىستىن و پتەۋىكردى رىزەكانمان و فراۋانىيى ئاسۋى يىرگەندەۋەمان بەنايدۇلۇڭىيى ماركسى لىنىن و بەشدارىكردەمان لەئۆردۈگاكانى قۇتايىياندا بۇ ھەرمەۋەزكردن لەگەل جۇتايىيانى كوردستاندا .

لەمانگى ئازارى ۱۹۷۰دا ئەۋكاتە ئىمە چەند برادەرىك بسووين ، خانوۋىيەكان گرتىبوو لەبەرامبەر كۆلىڭى پەرۋەردەۋ نەزىك گۆپستانى بەرىتانى . رۇڭىك مامۇستە غەزىز لە زانكۇۋتى : ئەگەر رىڭامان پى بىدەن ھەندى شت بەيئەنە لاتان مەنىش بەبى ئەۋەي پەرسىيار بىكەم شتەكان چىن و تە پىۋىست بەپەرسىيار ئاكات و مالى خۇتە . بۇ رۇڭى دوايى بەپىكاپىك لەگەل نوو برادەرى تەردا شتەكانىيان ھىننا ، لەچەند كارتۇنىڭى قەۋارە جىاۋازدا بوون و داخراۋون . پاش ماۋەيەك شتەكانىيان گۈاستەۋەۋ دوايى زانىم كەلۈپەل و شتەكانى بارمگى يەكىتى قۇتايىيان بوو لەگەل چەند پارچە چەكىڭدا .

لەر سەردەمانەدا توۋشى گەلى گىرگەفت و كىشە بوۋىن لەگەل يەككىتى
قوتايىيانى پارتىدا. چونكە ئىمە لەسالى ۱۹۷۰ ۋە كارمان لەرىزەكانى
رېكخستنى كۆمەلەدا دەكرد .

پاش ئەۋەى خويندنى كۆلېجمان تەۋاۋكرد ، لەسەرەتاي مانگى ۱۰ ەى سالى
۱۹۷۲ ەى جارىكى تر لەگەل مامۇستا عەزىزدا لە (مەكز تەدرېب
كەركوك) يەكمان گەرتەۋە زىاتر لە مانگىكمان بەسەر بىرد ، پاشان ەەموو رۇژنىك
كۆيان ئەكرەدىنەۋە ئىمەش دەمانگوت بۇ (نەقەل) ەەياتەكە يە .

رۇژنىكان ناۋى مەن مامۇستا عەزىزىان خويندەۋە نووسراۋىكانىان دايىنى و
وتيان نەقەل بوۋىن بۇ ەەزارەتى بەرگىرى لەبەغداد . لەراستىدا ەەردوۋكمان
زۇرمان پى خوش بوو ، مەن لەبەرئەۋەى كارم دەكرد لەرۇژنامەى ەاۋكارىداۋ
نەرىش بۇ ئەۋەى زىاتر بەشدارى بىكات لە كارو چالاكى رېكخستەكانى
كۆمەلەدا. بۇ رۇژى دوۋەم كەچۈۋىنە ەەزارەتى بەرگىرى لەپەرسەكە
نووسراۋەكەيان لىۋەرگەرتىن ، پاش ماۋەيەك ئەفسەرىك ەاتە لامان و چەند
پەرسىارىكى لىكرەدىن و پىنى راگەياندىن: ئىۋە بەھەلە نەقەل بوۋىن بۇ ئىرمو
نووسراۋىان بۇ كەردىن و گەپەينەۋە بۇ مەركەز تەدرېبى كەركوك. پاش
ماۋەيەكى تر ەەردوۋكمان نەقەلكرەين بۇ (مەرسە المۇسىقى العسكىرى) لە
باب المعظم بەرامبەر كۆلېژى ئەندازىارى. لەۋى كاتى لىپەرسراۋى
خويندنگەكە زانى دەرچۈۋى زانكۆۋىن و برادەرى ترى عەربىش ەەر
دەرچۈۋى زانكۆ بوۋىن لەۋى بوۋىن ، زۇر يارمەتى دايىن ، وتى رۇژانە بۇ
خۇتان سەپەرشتى باخچەكەى دەرۋە بىكەن.

لەسەر شەقامى رەشىد بەرامبەر ئوكانەكەى ەەستا بەشەر لەئوتىلېكىدا
ژورنىكمان گەرت مانگى بە دوانزە دىنار. بەيانىان بەجلى مەدەنىيەۋە

دەچپوۋىن بۇ دەۋام بەرامبەر خويۇندىڭىزنى مۇسسىقاي سەربازىنى لىئوتىلىنىڭىز كۈنىدا يەككى بەقسەد شىۋىنى بىز مازىكىمان ۋە مەزگىلىمۇ ، كە جەلە سەربازىيەكانىمان پىيادەمەردى خۇمان ئى دەگۈپى. بەيانيان تا كاتىزىمىزى نۇ لىئوتى لىئوتىمۇ ۋە پاشان ئەچپوۋىن لىئوتىلەكەي بەرامبەرمان خۇمان دەگۈپى ۋە مەن ئەچپوۋىن بۇ رۇزنامەي ھاۋكارى كەنەزىك شىۋىنى سەربازىيەكەم بو ، لىئوتى (دار المەجەھىز) ئىمەش ئەچپوۋىن بەلەي كاروبارو چالاكى كۈمەلەمۇ نىيەمەردان پىش دەۋام تەۋا بوۋىن ، خۇمان دەگۈپىمۇ دەچپوۋىنەمۇ بۇ شىۋىنى سەربازىيەكەمان. لىئوتى سەربازىگەكەشدا ھەمىشە باسى رۇشنىمىزى ۋە بىز تەنەمۇ كوردايەتەيمان بۇ ئەكەردىن .

جارتىكىيان رۇزى عارقە بوۋىن بەتەمەي ئەمە بوۋىن ، ئىجازەمان بىدەننى بۇ جەشەن ۋە بىگەپىنەمۇ بۇ سەلىمانى. مەۋسەتەمەزىز چاۋمەپىنى ئەمەي ئەكەردى تا ئىجازەكە دەردەچى. ۋەتە: كارتىكى پىيەستەمەيە ھەيە دەچمە دەردەي سەربازىگەكە زوۋ دەگەپىنەمۇ ، پاش ماۋەيەك لىيەرسراۋى سەربازىگەكە كۆيەردىنەمۇ بۇ پىيەزىيە جەشەن ۋە ئىجازەكانىمان بىدەننى ئاۋى مەۋسەتەمەزىزى خويۇندەمۇ لىئوتى ئەمە بوۋىن . بىر يارىدا ئىجازەكەي رەتەكەتەمۇ بۇ ماۋەي چوار رۇز زىندانى كرا ئەيتەۋى بىگەپىنەمۇ بۇ سەلىمانى ۋە جەشەنكەي لىئوتى ئەكەردى ھەر ئەمە رۇدەۋە بوۋەمەۋى ئەمەي ماۋەيەك ئاۋى مەن لىئوتى سەربازى رىزگارى بىت .

پاش تەۋا ئەكەردى سەربازى بۇ جارتىكى تەمەردەۋىكەمان ئاۋمان ئەچپوۋى بۇ دامەزەندەن ۋەك مەۋسەتەمەزىز قەزەي (غەزىيە) ئەمە پەيۋەندەكەرد بەكەكەيەمۇ مەن پەيۋەندەمە ئەكەردى ، لىئوتى ئەمەي مەن رۇزنامە لىئوتىنامەي ھاۋكارى ۋە بىر يەتە ۋە رۇشنىمىزى نۇئى كارم ئەكەردى ، ماۋەيەك لىئوتى داپراين ،

پاشان لەشۋېشى ئەيلەۋولدا لەمانگى جەمەتى سائى ۱۹۷۴ جارىئىكى تر لەناۋېردان ۋە چۆمان يەكمان گرتەۋە ، چەند رۇژنىك بەيەكەۋە بوۋىن ، دواتر گەپرايەۋە بۇ ناۋچەي پىنجۋىن ، لە پۇژانى كۇتايى نىسكۇدا لەمەربەندى رايات جارىئىكى تر چاۋمان بەيەكتەر كەۋتەۋە ، چاۋمېنى ئەۋە بوۋىن كە شۋېش بەردەۋام يىت ، دوايى روۋمانكردە ناۋچەي پىنجۋىن پاش چەند رۇژنىك گەپرايەۋە بۇ سەلىمانى بۇ جارىئىكى تر لەيەكتەر دابرايىن ، بەلام ھەمىشە دىنگوباس ۋە ھەۋالى يەكتەمان دەرزانى .

لەمانگى شەشى سائى ۱۹۷۸ دا زانىم كە مامۇستتا غەزىز لەلايەن رۇژمەۋە دەستگىر كراۋە لەمالىكىدا لەسەلىمانى . پاش ئەۋەي بەندىخانەكەي گواسترايەۋە بۇ قەسەبىخانەكەي موسىل ، چەند جارىئىك سەردانم كردو لەسەردانەكاندا ھەمىشە روۋخۇش ۋە دەم بەيەكتەن ۋە ۋە بەرزو خۇپراگر ۋە گەشەين بو ، دەيگوت : گىيانبەخشىن لەپىناۋى گەل ۋە نىشتەمان ۋە بىرو باۋمەردا ، ھىماي سەربەرزى ۋە سەرۋەريە بۇ خۇمان ۋە ھارپىكانمان ۋە حىزب ۋە بىروباۋمېرى پۇلايىنمان ۋە نەۋەكانى داھاتوۋمان . بۇيە پىۋىستە خۇراگرو قارەمان ۋە پىشۋو دىرتىر بىن بەرامبەر جەلانەكانى دوزمىن ، لەكۇتايىدا سەرفرازى ۋە سەركەۋتن بۇ ئىمەي كورد دەيىت . جارىئىكىان پىش لەسەيدارەدانى پىش ۋە تىن كە ئەپۇيەنە دەرۋە بەلاي چەپدا سەيركەن ئەۋە ژۋورى لەسەيدارەدانەكەيە . كاتى ھاتىنە دەرۋە سەيرمان كرد ژۋورىئىكى زۇر ترسناك ۋە تارىك چەند پەتتىكى سەيدارەي پىادا ھەلۋاسراۋو .

لەمانگى سىنى ۱۹۷۹ كاك جەزا غەلى شاپۋور ئاگادارىكردم كەمبىريارى لەسەيدارەدانى مامۇستتا غەزىز دەرچۋەۋە بەياني جىن بەجى نەكرىت . ھەرنەۋ رۇژە لەگەل كاك جەزاۋ برادەرىئىكى تردا چۋوۋىن بۇ قەسەبىخانەكەي

موسىلى ، بۇ ئەۋەق دىۋاندار دىدەننى ھاۋپىۋى بىرلەشتۈرۈش دىرېكتورى بىلەن .
 بەلەم بەدەلخەمە كاتىپ گەيشتىنە ئەۋەق ژمارەيەكى زۆر لە ھاۋپىۋى دۆست
 بىرلەشكەن ۋە خىزمەت كەس و كارى مامۇستە لەبەردەم بەندىخانەكە دابوۋىن .
 پۇلىسەكان خەلەكەكەيان دورخستەۋە ، پاشان پىيان راگەياندىن كە دىدەننى
 مامۇستە غەزىز نىيە ، تەنھا بۇ خىزان ۋە خوشك دايكى نەبىت ، بەھلە
 نەچۈرۈم سەبىرەخانى خىزانى ۋە كاك يونس چۈرۈۋون بۇ بەغداد كە حۈكمى
 لەسەدارەدانەكە رابگىرى ، چۈنكە بەلغىيان دابوۋ . بەلەم ديار بوۋ بى سود
 بسو لەدەۋرۈبەرى نىۋەپۇدا بسو ، بەئۆتۈمىيلىك گەيشتەنە بەردەم
 بەندىخانەكە ئەۋەقانى كىرە ژورەۋە بۇ بىننىنى بۇ دىۋاندار ، بەزۆر
 بىلەشيان بەخەلەكەكە كىرە ئىمەش بەغەم پەرزەرە نىگەرەنەكە زۆرەۋە
 مىلى رىگامان كىرە گەپەنەۋە ، ئەۋ ئىۋارەيە بارانكىكى زۆرۈۋە ئاسمانىش
 شىنى بۇ ئەۋ كەلە پىاۋە دەكرد .

لەسەۋەت دىۋانزەۋى شەۋى ۲۵/۲۴ مى مانگى سىندا رۇخى پاكى گەيشتە
 كارۋانى شەھىدان ۋە گەيشتە ھاۋپىۋى ۋە ھاۋپىرەكانى ۋە مىژۋىيەكى پىر
 لەسەرۈۋەرى ۋە شىكۆمەندى بۇ خۇى تۇماركرد .

شەھىدى نەمىر بەراستى ھاۋپىيەكى دىسۆزۈ بەۋەقاۋ چالاك ۋە گەشپىن ۋە
 بەۋرە بوۋ ، لەبۋارى رىكخستەن ۋە كاركردندا ۋە ئازاۋ چاپوك ۋە چاۋنەترس ۋە
 بەھلەمەت بوۋ ، كوپى تەنگانە بوۋ لەزىندانىشدا پالەۋان ۋە خۇراگر بوۋ .
 مامۇستە غەزىزى نەمىر ھەمىشە رووخۇش ۋە دەم بەخەندەۋ قەسەخۇش ۋە
 رەفتار جوان ۋە خۇشەۋىستى قوتايان ۋە پىشەمەرگە ھاۋپىكانى بوۋ ،
 ھەرچى بوتىرى ۋە بىۋوسىرى لەئاستى ئەۋەشەيە نەمىرەدا ھىشتا كەمە .

چەند پەيغىت بۆ ھاۋرىسى زىندانم

ياپىر مەھمەد غەيباس

سالانىك بوو بىرىم لەنۋوسىنەۋەي ژياننامەي شەھىدى سەرگىردە (مامۇستا غەزىن) دەكرەۋە ، ئەۋەش ئەگەر ئىتەۋە بۆ ئەۋەي كەيۋ ماۋەيەك لەزىنداندا لە (ھەينەي كەركوك) بەيەكەۋە بوۋىن ، ئەي يادىگارى و كاتە پىر لەپوۋداۋ و بەسەرھاتە گىرگانە ئەگەر كەمىش بىن بەلامەۋە زۆر گەۋرەن ، بەۋە خىزمەتەك بەگيانى پاكى شەھىد مامۇستا غەزىزۋ رىبازمەكەي دەكمە .

سالى ۱۹۷۸ بوو لەھەرىمى (۱۱) - ۵ي ئەۋ كاتە پىشەمەرگە بوۋم ، لەناۋچەي پىشەر ، زىستانىكى سارد بوو، بارەگاگەمان لەنزىك ناۋچەي نىۋان سەردەشت و قەلادىزى لەسەر سىنۋورى ئىران بوو، بەفرىكى زۆر بارىبوو ناۋچەكەش تا بلىنى كۆنستان بوو، ھەرىمى (۱۱) لەنزىك گۈندى (بىئوران) لەدۆلىكدا بارەگاگان دانابوۋ پىيان ئەۋت (دۆلى قەلىدە) ، رۆژمى شاي ئەۋكاتە لەگەل رۆژمى غىراقدا پەيمانىكىيان ئىمزا كىردىبوو ، كەھىرش بىكەنە سەر سىنۋورەكان و ھاۋكارىي يەكتر بىكەن ، ئىرانىش بە پەيمانى نەينى لەگەل رۆژمى غىراقدا بىر يارىداۋو، كەپىشەمەرگە تەسلىم بەر رۆژمى غىراق بىكەتەۋە لەكاتى گىرتىياندا، ئەۋەبوو رۆژمى غىراق ھىزىكى زۆرى لەسۋاپاۋ جاش ھىنايە نىزىك بارەگاگانى سەرگىردايەتى لەناۋزەنگ و نىزىك سىنۋورەكانى ناۋچەي (بىئوران) بىكەگانى ئىمە، لەۋى و لەشەۋىكدا نامەيەكى بەرپىز (مام جەلال) ھات بۇمان كە ئەۋكاتە مەن فەرماندەي مەفرەزە

بۈيۈك لەھەزىمى (۱۱) ، تىيائىدا ھاتىبوو بۇ گىشت ھەزىمەكان ماۋىيەكە رۇزىم ھەزىزىكى زۆرى ھەناۋەتە سەنۋورەكان، بەھاوكارى لەگەل شاي ئىراندا . پىنۋىستە ھەندىكتان لەدېھاتەكانى ئىراندا خۇتان ھەشار بىدەن بەنھىنى و ئىۋانى تىرىش بىگەزىنەۋە بۇ نىزىك شارەكانى عىراق، بۇ ئىۋ دېھاتانەى كەپانەگۈزراۋون نىزىك شارەكان، ھەندى دېھاتى نىزىك شارەكان ئىۋ كاتە راگۈزىز نەكرابوون، بۇئىۋەى تىيا بىھەزىنەۋە تاكو ئىۋ بارۈدۇخە كۇتايى دى ، چۈنكە ئوژمەن ھەزىزى زۆرى بىرەۋ سەنۋور ھەناۋە .. بۈيۈك بە دورى بەشەۋە ، ھەندىكەمان بىرەۋ دېھاتەكانى نىزىك قەلەزىۋى و شارەكانى عىراق ، ھەندىكىش بىرەۋ دېھاتەكانى نىزىك سەردەشت لەناۋ ئىراندا ، ئىۋەبۈۋ كەرتەكەى ئىمە بىرەۋىراندە كەبەرەۋ گۈندەكانى (بىۋوران و نىشكۇلان) بىرۈين بىرەۋ ئىۋىۋى كەۋتەنەپى ، بەگەشستەمان لەناۋ گۈندەكە خۇمان ھەشاردا ، چەند رۇزىك بەنھىنى ماينەۋە، دۋاى ئاشكەراۋونمان لەلايەن كەسىكى پىيارى ساۋاكەۋە ئىخبارى كرابوۋىن بەھەزىكى گەۋرە لەسۈپاۋ چرىك دەۋرە دراين نەفسەرى فەرماندەى ئىۋ ھەزە (مۇلازىم ئىۋەل - ئاغاى ئىبراھىمى)بۈۋ ، پىۋى و تىن كە ئىمە خۇمان تەسلىم بەئىۋان بىكەين بەبى شەپ دۋاىى ئازادمان ئەكەن، ۋتى ئىۋە عىراقىن و ئىمە ھىچ پەيۋەندىمان پىتەنەۋە نىيە تەنھا يەك دورى رۇزلاى ئىمە دەمىننەۋە دۋاىى ئازادقان ئەكەين ، بەلام زۇر بەداخەۋە پەيمانەكەى نەبىرەسەۋە بەگرتەمان دۋاى چەند ھەفتەسەك لەسەنۋورى (خانە) و (بىرانشار)ۋە تەسلىم بەسۈپاى عىراق كراينەۋە . بەخۇمان و چەكەكانەنەۋە لەناۋچەى چۇمان بەھەلىكۈپتەر براين بىرەۋ ھەۋلىز و لەۋىشەۋە بىرەۋ كەركوك، ۋاتە مىز و ئىۋ سى پىشەمەرگەيەى لەگەلمدا گىرابوون بىردىنپان بىرەۋ شۈۋىنىك كە پىكەھاتبۈۋ لەچەند زۈۋرىك

دوای گرتنى مامۇستا لەسلىمانىيەو راپۇرتى زۆرى لەسر ھاتوۋە كەئەم
پىاوۋە ئەندامى سەرکردايەتییەو ئەوۋەش زیاترو وایگەرد پىاوانى رۇئىم
گرنگىيەكى زیاترى پېئىدەن و بىقوۋلى لىكۆلىنەوۋى لەگەلدا بکەن .

زۆرجار بۇ زاخاۋى مېشك مەن و مامۇستا عزیزو كاك عەبدولرەزاق
لەسوچىڭدا دانەنىشتىن یادگاریمان ئەگىزایەوۋە زۆرجار بەمنى ئەوت ئەگەر
بارودۇخىڭ ھاتە پېشمەو بەربوۋىن ئەيىن بەھاۋپنى ھەتە ھەتایی يەكتەر، ئەو
زۆرەى ئىمەى تىابوۋىن كۆمەلنىڭ پېشمەرگەى تېرىشى تىابوۋ ،
كەھرىەكەيان خەلكى ئاۋچەيەكى كوردستان بوۋن . ھەركاتىڭ يەكەڭ بانگ
بكرایە بۇ لىكۆلىنەوۋە مامۇستا عزیز پېش رۇيشتن رېئەمايى دەكرود وەرەى
بەرز ئەكرەدەو، كە ئەيانئەتايەوۋە ئەگەر زوۋ پەنجە مۆرى بكرایە ئەيوت
ئىعتراقى كەردوۋە ، زۆر رقى لەوانە بوۋ كەئىعتراقىيان دەكرود نەئىنىيان
ئەدركاند ، (شەھىد عەبدولرەزاق) یش يەكەڭ بوۋ لەوانەى كەزەو زوۋ
لىكۆلىنەوۋەيان لەگەلدا ئەكرە ، چۈنكە ئىعتراقى نەئەكرە بۇيە زۆر ئازارىيان
ئەدا . بەبى ھېچ ئىعتراقىيەكىش (۱۰) سال ھوكمیاندا ، ئەوكاتە كەسەرەتای
شۆپشى نوئى بوۋ ، ھەركەسىڭ پېشمەرگە يان ئەندامىكى رۇئىخست
دەستگىرېكرایە زۆرەى ھوكمى ئىعدام ئەدران ، رۇئىم شۆپشىكى لەكەركوك
دروست كەردبوۋ ، بەناۋى (ھەيشەى خاصە) كەتايەت بوۋ بەكوردستان .
بۇئەوۋەى شۆپش پەرە نەسىنى ئەرپەرى ئازارو توندوتىژى تىادا بەكار
ئەھات . ئەم دەزگا سەرگوتكەرە ئەو كاتە يېرە پىنيان ئەوت (مەكتەب صدام
لشۇن الشمال) واتە نوۋوسىنگەى سەدام بۇ سەرگوتكرەنى شۆپشى كورد،
كەئەوكاتە سەدام جىڭرى سەرۇك كۇمار بوۋ . ھەيشەى كەركوك ئەوكاتە
پىكەتابوۋ لەچەند زۆرۈنىڭ ، ئەو زۆرەى ئىمەى تىابوۋىن دوۋ زۆر بوۋ

ئىۋانەنكەي لاپراپوۋ كرابوۋ بەيەك ژورر. جارى ۋاھەبوۋ ژمارەمان ئىبوۋ
بەھەشتا كەس بەچەند دوۋشەممە جارىك كۆمەلىك ئەبران بۇ داداگايىكىردن.
ئەو داداگايەش (مەھكەمە خاسە) بوۋ كەدوۋسەد مەترىك لەھەيئەي
خاسەوۋ دوربوۋ، ئەو داداگايەش داداگايەك بوۋ تاييەت بوۋ بەكورد
داداگايەكى ياسايى نەبوۋ دادوۋرەكانىش خەلكى غەسكەرى بوۋ،
ھەريەكە لەشۋىنىكەوۋ ھاتبوۋ.

لەبەرئەۋى مامۇستە غەزىز چەند مانگىك لەپىش ئىمەۋە گىرابوۋ،
لىكۆلىنەۋى تەۋا بوۋ، ئامادەكرابوۋ بۇ داداگايىكىردن، ئەۋەبوۋ
رۇژىكى دوۋشەممە ئاۋ خويۇندرايەۋە ناۋى مامۇستە غەزىز يەكەك بوۋ
لەۋانە كاتى داداگايىيان تەۋا بوۋ، بۇ شەۋى كەگەرەنەۋە لاي ئىمە ۋ زانىمان
مامۇستە غەزىز حوكمى ئىعدام دراۋوۋ كاك غەبىۋلەرزاقيش بە (۱۰) سال
زىندانى، دۋاى ئەۋانىش بە مانگىك ئىمەش بەرو (داداگاي خاسە) براين،
دۋاى ماۋەيەك ھەۋالمان پى گەيشت كە (مامۇستە غەزىز) لەزىندانى موسل
پەلامارى يەكەك لەجەلەدەكانى داۋوۋ گويۇچكەي قرتاندوۋ، بۇشەۋى رىق ۋ
كىنەي شۇرۇشگىرەنەي خۇي لەۋىش بىسەلمىنى كە دەستەۋەستان نىيە
بەرامبەر ئەو جەلادانە كەدۋاى رەۋاىي مىللەتىك ناسەلمىنن لەبەرئەۋە
مامۇستەي نەم (مامۇستە غەزىز مەحمود) كەم ژيان ۋ كەل ژيانى ھەلبرارد.
.. سلاۋ لەگيانى پاكى شەھىدى نەمرو ھاۋپىي زىندانم (مامۇستە غەزىز
مەحمود). ھەزدەكەم بىزانن ئەو سىي پىشەمەرگەيەي لەگەل مىندا
دەستگىرەبوۋ ئەمانە بوۋ :-

- سەلىم سەلىم خىر حوكمى ۱۵ سال دراۋ خەلكى - پىشەر - ۋ ئەندامى
فەرماندىي بوۋ.

- سلیمان رسول حوکمی ئیعدام دراو خەلکی مەرگه بوو .
  - رهشید همزه وسو حوکمی ئیعدام دراو خەلکی پشیمر بوو .
- منیش به (۱۵) سال حوکمدرام ..
- هزار سلو لهگیانی شهید سلیمان و رهشید همزه‌ی هاوێمان

شەھىد غەزىز لەسالى يەكەمى خويندندا زۆربەى خويندكارەكانى رىكخست

غەبىلۇلقار ھەممەتەمىن مەھمەد

پاش ئىمەى خويندندە لەئامانەى (وھتەن)ى كوپان لەسلىمانى تەواوكر،
كە بىنەى قوتابخانەكە بىنەى رىكخراو دىموكراتىيەكانى ئىستايەو
لەپۇژانى رىژىمدا (دائىرەى ئەمەن) بوو، سالى ۱۹۶۸، كەچووينە زانكۆى
بەغداد - لەكۆلىژى زمان - بەشى كوردىى وەرگىراين، دواتر بوو بە كۆلىژى
ئاداب، لەقۇناغى يەكەمدا بەرىكەوت لەگەل شەھىد (غەزىز مەحمود) دا
لەيك گرۇپى خويندندە بووین و بووینە ھارپى يەكترى ، لەماوەى ئەو چوار
سالەى كۆلىژدا، ھەرەھا لەپرووى رىكخراویشەو شەھىد غەزىز
لەپرسراو مەبوو .

كوپىكى دىلەسۆزو دەستپاك و چالاک بوو، ھەمیشە خۆى بە خويندكارىكى
پىشەنگ دەزانى ، ھەر لە سەرەتای سالى يەكەمى خويندندەو زۆربەى
خويندكارانى رىكخست، دواى خويندندى وانەكانىش دەگەرا بەسەر
ھارپىكانىدا لەگەل خۆیدا دەيەردن بۆ مەكتەبى رووناكپىرى لە(شارع
سعدون) بۆ وەرگرتنى ئەو كۆتیب و گۇقارو نامىلكانەى، كە لەو كاتانەدا باو
بوون .

شەھىد غەزىز خويندكارىكى ھىندە زىنگ بوو، ھەمیشە بابەتە
سىياسىيەكانى دەخويندەو، لەسەفارەتى (چىن) لەبەشە رووناكپىرىكەيدا

ھاۋىيەشىي ھەببو، ئەم نامىلىكىمۇ گۇلئارانەي ۋەردەگرت، كەلەسەر (ماۋتسى تۈنگ) بوۋن دۈايش، كە دەگەپرايمە بۇ شوقەكە بەسەر ھاۋرىكانىدا دابەشى دەكرىدو پىنى دەۋتەن (با فەيكەرتان فراۋان بىت).

كاتى خۇمالى كەردى نەرت، مەن و شەھىد عەزىزە شەھىد ياسەن كەركوكى لەيەكەك لەيانەكانى گەپرەكى (اعظمية) دانىشتىبوۋىن لەكاتى خۇندەنەۋى بەيانەكەدا لەلەين (ئەحمەد خەسەن بەكر) ھە شەھىد عەزىزە ھەستايە سەرىپى ۋە دەستى كەرد بەچەپلەلەيدان ۋەتى كوپىنە (ئەمە سەركەۋتە خۋاردەنەكەتان لەسەر مەن).

ئەۋەى زىاتە كەرىگەرىي ھەببو لەسەر شەھىد عەزىزە، كەرساتە دلتەزىنەكەى ھاۋرىمان شەھىد ياسەن بو، كە بەكارى رىكخراۋەيى چۈۋوبو بۇ كوت لەرنگا بەكارەساتى ئوتومبىل شەھىد بو، بەتايىبەتى ئەۋكاتەى بۇ پەرسەكەى چۈۋىنە گەپرەكى ئىمام قاسم لەكەركوك، لەماۋەى ئەم دۈۋ رۇژەدا كە لەكەركوك بوۋىن جامانەكەى لەمەل ئالاندېۋ دەگىريا .

ھەلۋىيىتى مەھەلە شەھىد ھەزىز

ھەمەق شەيخ ھەمەز

سالى ۱۹۶۱ كە شۇپۇشى ئەيلول بەرپايوو ، مەن بەرپوھەبەرى قوتابخانەى
(ھەبەيلى) بووم . لەچەند بولۇڭدا يارمەتى ئەوكاتەى شۇپۇشمەدا ، پاش
شەكسىتى لەشكەرى كوردستان لەدەرىيەندىخان و بازىان ، ئەوھەبوو رەزىمى ئەو
سەردەمە دەستى كەرد بەگرتىنى ئەوانەى يارمەتى لەشكەرى كوردستانيان
دابوو ، مەنىش يەكەك بووم لەوانەى كەبەندىگرام و بىردىيانىن بۇ دەرىيەندىخان و
دوایی بۇ سەلىمانى ، لەپەنگەرتى ۱۱/۱۰/۱۹۶۱دا لەوكاتەدا خەزەنەكەم تازە
مەندالى بوو بوو ، كچى پەورى خوالىخۇشبوو مامۇستا ھەزىز بوو ، لە
سەلىمانىيەو ھەبەيلى خەزەنەكەم شەھىد ھەزىزى ئارەبوو بۇ گەندى ھەبەيلى
بەزەنىت چى پەورىستە بىكەت ، گەپەبۇو ھەبەيلى سەلىمانى بارودۇخى
خەزەنەكەمى باسكەردبوو ، ھەر ئەو رۇزە بۇ جارى دووم گەپەبۇو ھەبەيلى
ھەبەيلى ، خەزەنەكەم مەندالەكەى ھەبەيلى بۇ سەلىمانى ئەمە نىشانەى
ھەستى خەزەنەكەمى و كوردەيەتى و دىسۆزى شەھىدى نەمە بوو .

۱۹۷۰/۱/۱ بوو ، خەزەنەكەم تەوشى شەھەلى نەسلى بوو ، بىردەمە بۇ
بەغدا بۇلاى دىكتۇر لەگەل خورشىدەخانەى دايەى شەھىد ھەزىزدا ، كە
زانىبووى لەبەغداين ، بەپەلە ھات بۇلامان كە خەزەنەكەم بىردە ھەزىز بەكۇلى
خۇى سەرى ئەخەست بۇلاى دىكتۇرەكان ، لەھەمان كاتەدا خەزەنەكەمى زۇرى

كردىن ، ھەر لەۋكەتەدا بوو وتى كاك فايەق مژدەى دەرچوونى رۇژنامەى ھاۋكارىت ئىدەمى .

لەسالى ۱۹۶۴دا مالمان لەگەرەكى گۇيرە بوو نزيك مالى ئەوان ، جارجار ئەچووين بەمىوانىي بۇلاى خورشيدە خان، شەھيد غەزىز كەم ئەكموتە مالمە ، كەھاتەرە سەيرى كرد من زۆر بى تاقەتم وتى كاك فايەق بۇچى بى تاقەتى؟ وتم غەزىز گيان نەوزادى بىرام لىم عاجز بوومو ئەيەرنىت واز لەخوئىندىن بەئىئىت. وتى: لەكوئىيە ؟ وتم لەمالى خوشكەم ، چووم دەرەو پاش چارەكە سەعاتىك نەوزادى ھىنايە ژورەو ئاشتىكرىنەرە ، بوو ھۇى دەرچوونى نەوزاد لەو سالەدا ئەگەر دلسۆزىي و لەخۇبوردوىى نەبىت وابدانم كەم كەس ھەبىت وابدەتەنگ خەلكەرە بىت و ھەرزو بەدەنگىيەرە بچىت .

سالى ۱۹۷۹ مالمان لەگەرەكى سەرشەقام بوو (جەھان)ى خوشكەزى بەپەلە خۇى كرد بەمالا وتم جىھان گيان ئەو چىيە ؟ وتى خالم لەبەندىخانەى موسلە ، بەپەلە رۇيشتم بۇلاى نازەنن خانى خوشكى خەبەرمانداو چووم پاسىكى (۲۱) نەقەرىمان گرت و سەعات شەشى بەيانى كەرتىنەرئ بۇ موسل ، ئەو رۇژە ۋاجەھە نەبوو ، ئىمەش خزمان چووينە ئوتىل (لوپنان) ئەو شەوە ماينەرە ، بۇ رۇژى دوايى لەبەر دەرگاي سجن ئامادەبووين ، بۇ بىئىمىنى چووينە ژورەو پاش مۇرى دەست و لىپرسىنەمو جىئوى زۆرو قەسەى ناشىرىن لەخوشە بچووكەكەى بەردەم ژورەكەنى سىدارە ، كاتىك بەجلى سىدارەرە ھاتە دەرەو ھەمورمان دەستمان كرد بەگريان و ئەويش بەقاقاي پىكەنىنەرە بەرووى خۇشەرە ھاتە دەرەو ، ھاۋپىكانى ژوروى سىدارە زۆر سەريان سووپما لەقارەمانىتى

شەھىدى نەمر ، بەمجۆرە (۶-۷) جارىيىنمان كە ئەمەش نىشانەى ئازايەتى شەھىدى نەمر بوو .

جاريكيان لەكاتى مەجەھەدا لە (زىندان)دا ، لاۋىكى تەمەن (۱۶-۱۷) سالم بىنى بەرىندارى ، بە (دارشەق)ھاتوچۇى ئەكرە ، زۆر ناپەھەت بوومو خەفەتەم خوارد ، و تەم عزیز گيان ئەم لاو لەگەل ئىوۋەدايە وتى بەلى پىشەمەرگە بوو لەپەردى گىراو ، بەلام تا ئىستەكەسو كارى نەيانزانىو ، ھەر لەر كاتەدا ژمارەيەكى زۆر لەبراندەرانى شەھىدى نەمر لەوى بوون وەك بەرەز كاك (عوامەر لەتاج) و (شەھىد رەفیع توفیق)ى خزمى و ژمارەيەكى زۆر ئەندازىارو دۆستى شەھىدى نەمر لەماوۋى چەند دەقیقەيەكدا بىرى پارە كۆكرایەمو پىشەكەش بەم لاو بەرىندارە كرا ، لەمەمان كاتەدا ناو نىشانى تەوايان لى وەرگرتو لەگەلنەوۋەماندا لە ھەولیز لامان دايە مالى باوكى كە خەلىكى ھەولیز بوو ، پىمان راگەيانەند . بۇ جارى نوایى ھاتىنەو بۇ مەجەھە تەماشامەنكرە ژمارەيەكى زۆر خزم و كەسوكارى ھاتىوون بۇلاى . ئەمەش نىشانەى دىلسۆزى و وەفادارى بوو بۇ تىكۆشەرانى گەلەكەى لەناو زىنداندا .

لە ۱۹۷۹/۳/۲۳ بوو ھەر لەسەر شەقام بووین ئىوارە بوو ، بەپەلە جىھانى خوشكەزای ھاتو وتى ، كاك قايەق بروسكەى لەسیدارەدانى خانم ھاتوۋە ، ئەبىت بچىن بۇ موسل ، ھەرەك جازان و بەخىرايى پاسمان گرتو رۆشتىن بۇ موسل ، بەلام زۆر بەداخەوۋە ئەيانەشت ئىمە مەجەھەى بکەين ، تەنھا دايكى و خىزانەكەى و خوشكەكانى نەبىت ، زۆر دالگران بووین بەغەم و پەژارەيەكى زۆرەوۋە گەپنەوۋە بۇ سلىمانى .

پاشا ھەققىدەك ھەممەي خىزمەت چۈشۈرۈپ سىز قەبرىدىن لىپىزگە (تەلەغىنى)
كام سىز قەبرىدىن كام گۆپ ئىشەنچلىك زىيەتلىك تەكشۈرۈپ ھەتتا ماۋم لىپىز
ناچىتە ھە ، ئۆمىنەۋارم خۇشنىيەت بە ھەتتا نەچىت ...

شەھىد ئەزىز

(شۆپشگىنرۇ كوردپەرۋەر ... قارەمانى بەر پەتى سىدارە)

مەھمەد شىخ عبدولكەرىم سۇلەيمى

لەمىزئوى بىزۈتتەنەۋى رىزگاربخۋازى گەلاندا، كەسانى تىڭكۆشەرى ئەۋتۇ
 ھەلەكەتتۈن، كە رۇلى شۆپشگىنرۇپىيان لەۋتەكەدا دەدرەۋشىتتەۋە.
 بەشىۋەيەك نەترسانە، خەمخورانە، دۇسوزانە، گەشىپىنانەۋ نەفەس دىرئانە
 شەۋيان خىستۇتە سەر رۇزۇ بەسات بەرنامەى كارگردىيان، لەپىناۋى
 سەرگەۋتى رىبازەكەياندا قەرامۇش نەكردۈۋە. بەۋپەرى جەسۋورىيەۋە
 چەلەنگانە بەگژ ھەموۋ بەرنامەۋ سىياسەتتىكى دۇرئىفكارانەى دۇرئماندا
 چۈنەتەۋە ... زىرەكانە بەرنامەيان بۇ دەستۈەشاندىن ۋ پۈۋچەلكردنەۋى
 سىياسەتى دۇرئمان داپشتۈۋە. سىفان لەراۋەدونان ۋ گرتەۋ ئەشكەنجەۋ
 گۈللەۋ شەۋخونى ۋ زىندان ۋ پەتى سىدارە نەكردۇتەۋە، گۈللەيان بەگۈللە
 ۋەلامداۋەتەۋە. زىندان ۋ ئەشكەنجەيان بەخۇپاگرى ۋ رىسۋاكردىنى
 جەندرمەكان شكاندۇتەۋە. كۈنجى تارىكى بەندىخانەيان كىرۇتە قۇتابخانەۋ
 ۋانەى شۆپش ۋ شۆپشگىنرۇپىيان تىادا ۋتۇتەۋە، لەمىزئوى بىزۈتتەنەۋى
 رىزگاربخۋازى گەلى كوردىشدا، دەيان ۋ بگرە سەدان تىڭكۆشەر لەگۇرەپانى
 خەباتى نەپتى ۋ زىندان ۋ پىشەمرگايەتيدا ھەلەكەۋتۈن، بەپىروباۋەرى
 شۆپشگىنرۇ پىشەكەۋتخۋازۋ كوردپەرۋەرمانە، خەبات ۋ كوردايەتتىيان
 كىردۈە. لەپىناۋى بەرگرى ۋ بەدەست ھىفانى مافە رەۋاكانى گەلەكەماندا،

چاۋى دوژمناڭيان شىكاندوھو سىياسەتى رەگىزپەرستانەى رېژىمە يەك لەدواى يەكەكانى داگىر كەرانىان رىسوا كىردوھ . يەككە لەو تىكۆشەرانە ، كە بىياكانە لەبەر امبەر سىياسەتەكانى رېژىمدا راوەستاوھ ، لەئەنجامى خەباتى نەينى و پىشەمەرگايەتيدا ، لەكوئى زىفدانى فاشىيەكاندا ، پەتى سىندارەى بەعسى سەر شوپو شەرمەزار كىردوھ ، مىلى بەرزى كوردپەرورانەى لەبەر دەم مەرگدا كەلەمىردانە بەرز راگرتوھ . رۆلەى جەربەزو بەئەمەك بۇ نەتەوھەكىي و خاكى پىرۆزى كوردستان ، مامۇستاي شەھىدى بەر پەتى سىندارەى قەسابخانەكەى موسىل (عەزىز مەھمۇد)ى نەمەر بوو . نەبەردانە مىژوويەكى پىر سەرورەى بۇ خۆى و بنەمالەكەى و ھاوپىكانى و پىيازەكەى تۆمار كىرد .

كاتى دەمەرىت قەلەم بەدەستەوھە بگىرم . چەند يەرەوھرىيەك بۇ مىژووى ژيانى نەمىرىي بنووسمەوھ . قەلەمەكەم لەنىوانى پەنجەكاندا مانەگىرنت ، رازى نابىت ھەروا بەئاسايى ناوى ئەو كەلە مىژە بەئىتم و بەچەند دىپو لاپەرەيەك باسى دلىرى و شىكۆدارى يكەم . بەلام وەقاي ھاوپرىيەتى واملىدەكات يەنواز شەوھ ، زۆر لەپىنوو سەكەم بىكەم .. ئەوھى لەيادەوھرىمدا تۆمار كىراون بىاننووسمەوھ سەرى خۆم و قەلەمەكەم لەئاستى گەورەيى ئەو ھاوپى بەئەمەك و تىكۆشەرو نەبەردو گەشەين و دلسۆزە بۇ كوردو كوردستان دابىنەوئىنم و ئەوئەندەى لەيىم ماوھ دەكرىنت تۆماريان بىكەم و بىاننووسمەوھ . بەكورتى بەم كارەم بىتوانم مەلۇيەك بىخەمە سەر خەرمانى گەورەيى مىژووى ژيانى ئەو رۆلە نەبەزە .

بەو ئومىدەى مىژووى ژياننامەكەى ، بەرپادەيەك دەولەمەند بىكرىنت كە نەوھەكانى دوا رۆزى گەلەكەمان ، نامۇ نەبىن بەمىژووى بزووتەنەوھى

رەزگار يىخوۋى گەلەكەمان ، بىزانن كە لەو بىزوتنە وە يەدا پىاوانى ھەبوون
 گيان و ژيانيان لە پىنناۋى گەلەكەماندا بەختكردووە ، سەريان بۆ ئوژمانان
 دانەنە واندووە ، با ئەو شىيان لا بەرجەستە بىت كە كورد ، لەدەر زەمانەو وەكو
 نەتەرە يەكە دابەشكراو ، خاك داگىركراو بەدرىژاى مېژوۋى تىكۆشاو ،
 خەباتى كىردووە . لە پىنناۋى سەرفرازى و سەرىخویدا ، قورىانى بى
 نەندازەى داو ، لەرۆزگارنى وەكو ئەمۇدا ، كەوا دەتوانىت ئەم
 بىرە وەرىيانەى تىدا بنووسرىتەرە ، لەدوتوۋى كىتەبىدا چاپ بكرىت و ئەو
 رۆژانەشى دواى ئەم سەرىمە كە دەتوانىت بە ئاسانى و بەمقەمانەو . كىتەبى
 چاپكراوى لەم بابەتە لەكىتەبخانەى كوردیدا بىارىزىت و نەوۋى نوۋى لىنى
 بەئاگابن .. كەئەمە ئەنجامى خەباتىكى نووۋى درىژى گەلەكەمان و بەرھەمى
 رەنج و گيانبەخشىنى سەدان رۆلەى وەكو مامۇستا (عەزىز) ... دەفەرموون
 لەرنگاى ئەم يادەو مەرىمە تىكۆشەرنكى خەمخۆرى گەلەكەمان بناسن .

چۇن و كەى يەكترمان ناسى؟

سالى خویندەنى (١٩٦٢/١٩٦١) لەپۇلى دوۋى ناوەندى و لەقوتابخانەى
 ناوەندى (جەمھورى) لە گەپرەكى سەركارىزى سەلىمانى بۆ يەكەمجار لەسەر
 دوو (رحلە) بەتەنىشتى يەكەو يەكترمان ناسى . رۆژىك (ئەنۋەر ئەزەز)
 كەخەلكى گوندى زىۋى بوو ، پىش عەزىز ھات لەسەر رحلەكەى عەزىز
 دانىشت . كەعەزىز ھات بىنى لەسەر كورسىيەكەى ئەو دانىشتووە
 توۋرەبوو بوو بىشەريان ، عەزىز بەتوانا تر بوو ئەنۋەرى خەستە ژىر
 كورسىيەكانەو بەھەزار ھال من (وشىيارى قالە) وەرگە لەيەكەمان

جيا كوردنمە ، لەناكاو مامۇستا بەسەر شەپكەدا ھاتەژمە ، ھەردوکیانی
لەگەل موراقيیدا نارد بۆلای بەرئومبەر لەئەنجامدا ئەنومەر لەو قوتابخانە
گوێزرایمە .

سەلەكە گەرمەى شۆپشى ئەیلوول بوو . پێشمەرگە زۆر ناوچەى
كوردستانی لەدەفەرى سەیمانی رزگار كردبوو . بێكەو بارەگایان لەچەندین
ناوچە دانابوو . چالاكى پێشمەرگە لەگەرتنى مەخفەر بێكەى پۆلیس و
كەمین دانان لەسەر شەقامە گشتییەكان ، دەستوەشاندىن لەسوپا و سەرانى
حكومەت رۆژانە بەردەوامبوو . حكومەتیان لەھەموو لایەكەمە شپۆزە كردبوو .
حكومەتیش رۆژانە دەیان فەرۆكەى دەناردە سەر گوندو ناوچەكان ،
بەناپالم و شەستیرو ساروخ بۆردومانی دەكردن . چالاكى پێشمەرگەى
نەینى ناوشاریش ، رۆژانە لەئەنجامى چالاكى و دەستوەشاندىن شاریان
دەخروشان و پیاوانى رزق و دام و دەزگاكانیان دەشلەژاند . وایان لێھاتبوو
لەسەنەرى خۆشیان سەیان دەكرد ، مەتەنەیان بەتەزىكترین كەسیان نەماوو
كۆمەلانى خەلكى شارەكانیش بەھەموو توانایان و بەھەموو شیوەیەك
یارمەتى شۆپش و ھێزی پێشمەرگەیان دەدا .

ئەو سەردەمە لەكوردستاندا دوو حزب دەوریان لەناو كۆمەلانى خەلكدا
دەبینى : یەكەم پارتى دیموكراتى كوردستان و دووەم حزبى شیوعى عێراق .
ھەردوو حزبەكە بێمەھەكى جەماوەرى فراوان و باشیان لەناو چین و
تۆنژەكانى كۆمەلای كوردەواریدا ھەبوو .

پارتى خۆى بەخاوەنى شۆپش و پێشمەرگە ئەزانى .. رێكخستنىكى
فراوان و پتەوى لەناو شارەكاندا ھەبوو . رەگى لەناو ھەموو دام و دەزگاكانى
حكومەت ، كاسبكاران ، كەركاران ، مامۇستایان ، ژنان ، خوێندكاران ،

پۇلىس ۋە سوپادا داكوتا بولۇپ... ھېزى پېشماھەرگە رووبەرپۇرى دەسەلاتى
 ھۆكۈمەت راۋەستابولۇپ... ئىروشىمى (كوردىستان يان ئەمان) ى بەرزكردبۇۋە ،
 ھېزى شىۋىيەش بەھمان شىۋە بىنەماي لەناۋ كۆمەلانى خەللىكدا ھەبۇر.
 خۇيان بەيەكەم دۆست ۋە دۆستۇزى (عەبدولكەرىم قاسىم) ۋە كۆمارى غىراق
 ھەزنى . ھۆكۈمەتكەيان بەھكۆمەتى خۇيان دەرمارىدو بەئاشكراۋ راشكاۋانە
 ئىزى پارتى ۋە شۆپشى كورد بولۇپ... شۆپشىيان بەياخى بولۇپ ، پىلانى كۆنە
 پەرىستان ۋە ئاغاۋ دەرەبەگ دادەنا .

بۇيە بەھەمۇر شىۋەيەك ۋە زۆر بەتۈندى لەئىزى شۆپش ۋە پارتى
 پەروپاگەندەى خراپىيان دەرگە .. پارتىش سىياسەتى ھېزى شىۋىيە
 بەسىياسەتلىكى ناپاست ۋە ھەلەۋ ۋەبەستەى عەبدولكەرىم ھەزنى .

لەھەمۇر قوتابخانەكاندا ، رىكخستىنى ھەردو ھېزىكە ھەبۇر . قوتابخانەى
 (جەمھور) ىش يەككە بولۇپ لە قوتابخانەى پارتىش ۋە شىۋىيەش تىادا بولۇپ .
 . قوتابيان لەبەرئەۋى تۈپتۈنكى خۇيىن گەرم ۋە بى ئەزمۇن بولۇپ . رۇژانە
 لەناۋ قوتابىيىانى سەر بە پارتى ۋە شىۋىيە مەملەتلى ۋە ئاكۆكى دەرۋەلە ..
 (غەزىن) يەككىبۇلۇپ لە خۇيىندكارە ۋەياۋ چاۋنەترس ۋە چالاك ۋە زىرەك ۋە
 بىزۋانەى كەبى سەلگەردنەۋە كارى دەرگە .

غەزىز دۈسسەرە بۇ پارتى ئىشى دەرگە . لەرىكخستەكانى پارتى ۋە
 لەرىزەكانى يەككىتى قوتابىيىانى كوردستانىشدا ، رۇژانە ھەردەھاتە
 قوتابخانە ، يەكەيەكە پەيۋەندى بەقوتابىيەكانەۋە دەرگە ، ھەللىدەدا
 رايانېكىشەيت بۇ ئاۋ رىزەكانى پارتى ۋە قوتابىيان ... بەياننامەۋ
 بۇۋەكرلۈەكانى پارتى ، ھەۋالەكانى شۆپش ۋە پېشماھەرگەى لەناۋ

دەفتەرەکانیدا دەمىتتا بۇ قوتا بىخانىس دەيدايە قوتا بىيەكان ... چالاك بىيەكانى
بىشەمەرگەى بۇ ياسەمەكردن.

نمگر چالاکیہک لہ بادینان یان ہولیر بکرایہ ، چالاکیہک ش وکو پیروسیستیش نہ بوایہ۔ عزیز گہورہی دکرنو ہموو قوتایانی قوتابخانہ کی تہہ گہ باند ۔

من ئەو کاتە شیوعی بووم و بەرپرسی رێکخستنی حزبی شیوعی قوتابخانەکه بووم ... بەهەمان شیوەی عزیز منیش چالاک و بەهەڵپە بووم بۆ کارکردن ... ھوارپێتە تیمان یە کجار خوشبوو ، متمانەی تەواومان بەیەکیبوو ... ھەردوو کمان لەناو قوتابیاندان خوشەو یستبووین ، عزیز بە بەردەوامی ھەولی لێگەڵدان دەدام کەوا لە حزبی شیوعی بھێنم و بێم بە پارتی ... منیش بەهەمان شیوە ، بەخەیاڵی خۆم ھەوڵ ئەدا کە عزیز بکەم بەشیوعی ... عزیز لەو بڵاوکراوەو بیاننامانەی پارتی کەدەبھێنان بۆ قوتابخانە بەشی منی داوەنا . منیش بەهەمان شیوە ھەرچی بیاننامەو بڵاوکراوەیەکی حزبی شیوعیم دەست دەکوت دەدا بەعزیز... ئێمە سەرپرەای ئەوەی لەپێژدا لەتەنیشت یەکھەو دانەنیشتین لەپشوووەکانیشدا لەحەوشەو رازەوی قوتابخانە ھەر بەیەکھەو دەگەڕاین... ھەر رۆژی بیاننامەو بڵاوکراوەمان بەدایەتی بۆ بەیانی دەکوتە مۆناقەشە لێگەڵما لەسەر سیاسەت و بۆچوونەکانی حزبی شیوعی . ئەوەندە ریزی یەکمان لابوو . ھەر کێشەیک لەناو قوتابیەکاندا لە پارتی و شیوعی ڕووی بەدایە ، بەھەردوو کمان زوو یەزوو چارەمان دەکردو ئەماندەنیشت گەورە بێت ...

پۇلى دوومان تەواۋىد، مەن بۇ ھاۋىن چۆمەۋە بۇ سۆلە، پىش ئىۋەى
بۆمەۋ ... ۋى كە نەرمەيان دا نەرمەكانت بۇ نەننەرمەۋ ، ئەگەر بۆشەم كرا

به عشقی پیشمه رگه واز له شیوعیتی بهینیت . وتی کاک عوسمانی علی
بهگ له ناوهمیه .. هر ئیش و کار ئیکت هه بوو به ناوی منوره بچۆره لای بۆت
جێبه جێ دهمکات .

زۆری پینه چوو کاتیگم زانی نامهیه کم پێگه شیت ، که کردمه وه نامه ی عزیز
بوو . له گهڵ نامه کهدا نهرهکانی بۆ ناردبووم ، له نامه کهدا سهرباری نه وه ی
پیرۆزایی نهرچوونی لیکردبووم . کۆمهلی دهنگو باسو قسه ی خۆشیشی
بۆ نوسیبووم ، مژده شی دابوومی که خۆشی نهرچووه ، نامه که له سو
سهر وه بۆمن خۆشبوو . یه کم هه رانی عزیزم زانی و دووهم مژده ی
نهرچوونی هه ردوو کهمانم وهرگرت .

سالی خۆینانی ۱۹۶۲ - ۱۹۶۳ :

کاتی دهستی پێ کردنه وه ی دهوام ، چوو مه وه بۆ سلیمانی ... کهل و په له کانم
له به شی ناوخۆی (دارولته له به) داناو راسته وخۆ چووم بۆ مالی عزیز ، که
ئهوکاته مالیان له گه ریکی سهرگۆل بوو . له ماله وه بوو .. وتی شیو به یه که وه
دهمکین ، به دایکی وت دایه قبولیه کهمان بۆ بکه . وتی دایه ده زانیت ئه م
(شیخه) مان شیوعیه ، توخوا شیخ و شیوعیان وتوه ؟ .. پوره خورشه وتی :
ئیه پۆ ... بۆ خاتری خوا شیخ و شیوعی ... ؟ وتی : عزیز له شیخی کوویه ؟
وتی : شیخی سۆلۆ دیلیزه یه . پوره خورشه وتی کوپه عزیز ، شیخ رهزای
دیلیزه زاتیکی زۆر موباره ک و چاکبووه . وه لآ زۆرم پی ناخۆشه نه وه یان
شیوعی بیت .

غەزىزەتسى تۆ قوبۇلىيەكى چەورمان بۇ لىيىنى . خەمەت نەبى دەيكەمە پارتى .. ئىمە دورى سى سەعاتەتى لەمالەوھىيان بەيەكەمە بووین ، كۆمەلى بۇكرارەو بەيانتامەى لاپور ، ھەر ھەمووى دامى و زۆرىەيانم خویندەو، باسى زۆر شتى بۆكرەم، باسى ئىمەى كرد كەلەھاویندا چوۋە بۇ ناوچەى شارباژنپرو پىشەمەرگەو برادەرانتى زۆرى بىيىوۋ .

كاتى چوۋىنەو بۇ دەوام، ھەردوۋكەمان چوۋىنەو يەك شوۋەبەر لەسەر يەك رىجەلە دادەنىشتىن و وابىزانم وەكو بىتەرە يادام قوتابخانەكەمان لە سەركارىزەو گۆيزايەو بۇ بىيەك لەخوار سەرشەقامەو بەرامبەرى گەرەكى جولەكان . كەنىستاش ئىمە بىيەى .. ھەر ناوۋەندى جەمھورى كوپانى تىيادايە .

زەعيم سىدىق و ھەرەشە لەمامۇستايان :

لەمانگى(۱۱)ى ئىمە سالىدا ... زەعيم سىدىق ھەموو بەرپەۋەبەرى قوتابخانەكانى كۆكرەدەو كۆيۈنەو لەگەلدا كىردى . لەكۆيۈنەو كەدا ئاگادارىكىردن بەھەرەشەو ، دەيىت ھەر ھەموو دىشى شۆرش بروسكە لىيىدەن و ئىمەزايەن و تەئىدى عەبدولكەرىم بىكەن .. غەزىزەلەو ھەرەشەو بىرپارە زۆر پەستىبوو . رۆژانە لەگەل يەك بەيەكى مامۇستاكەندا قەسى دەكرە، داۋاي لىيەمكىردن كەئەوکارە نەكەن ... بەراشكاۋى پىيىدەوتن ھەر مامۇستايەك بروسكە لىيىدات و بۇ عەبدولكەرىم ئىمەزايەكات دىشى كوردە و بەكوردى نازانين .

زۇرجار لەكاتى وانه خوئندندا يەخەى بەمامۇستاكانى دەگرت و پرسىياری
لیدەکردن، مامۇستقا ئیمزا دەکەیت؟.... مامۇستقا ھەبوو ... مونا قەشەى
لەگەلدا دەکردو ھەشبوو دەبووت ئیمزای ناکەم ، ھەشبوو پىنى دەوت غەزیز
واز بىنە باوانەکەمان بخوئنین و من ھەقى سىياسەتم نىيە .

سالى ۱۹۶۲ او روودا وىگان :

لەسەرەتای سالەكەدا ، غەزیز وتى .. ئەمسال وەزغ دەگۆریت لەغیراقدە.
منیش پىم وت چۆن و كەى...؟ وتى ھەر ئەوئەندە دەزانم ئیتەر نازانم كەى و
چۆن دەبىت، بەلام ئەم قەسەىم باھەر لای خۆت بىت بۆكەسى باس مەكە.
زۆرى نەخايند ئەوھبوو بەغەسەيەكەن لە (۸) شوپاتى ئەو سالەدا،
عەبدولكەرىمیان لەئاویرد دەسەلاتیان گرتەدەست غەزیز وتى شىخە
قەسەكەم راست دەرچوو ، ئەوا شىوعىيەكەن عەبدولكەرىم قاسمیان ئەما.
ئىنجا چى دەلێن بەشان و بالى كىدا ھەلەدەن ، بەپارتى و شۆرش دەلێن
چى؟... ئەوھبوو ھەر بەدواى ئىنقلابەكەدا لە (۱۰)ى شوپات بەيانى
ژمارە(۱۲) بۆ لەئاویردنى شىوعىيەكەن دەرچوو .

لەبەغداو شارەكانى تىرى عىراق بىبەزەييانە كەوتنە قەتل و عامکردنى
شىوعىيەكەن... شىوعىيەكانى سلێمانى كەوتنە خۆپىشاندان دژى بەعس
... غەزیز وتى شىخە وریای خۆت بە بەقەسەى شىوعىيەكەن ھەل
نەخەلەتێت خۆت بەكۆشت بەدەیت ... چەند روژى شەقامەكانى شارى
سلێمانى بۆنى خوئنیان لیدەهات ... سەر شەقامو سەر كۆلانەكان ھەر
ھەموو بەمۆدەرەعو دەبابەو ھىزى عەسكەرى گیرابوو. رۆژانە

لەدارولتەلەبەمە تا دەگەشتىنە قوتابخانەو دەگەپراينەمە، چەندىن جار رادەگىراين و دەيانپىشكىن...

بەمۇي ئەمەي لەنيوان پارتي و بەعسىيەكاندا رۆكەوتن ھەبوو، شەپ راوەستا بوو. پيشمەرگە چالاكى نەدەکرد... شىوعىيەكانى كەركوك و شارەكانى تەرى خواروو ناوەراستى عىراق ئەمەي دەرەچوو، خۆي دەگەيانە كوردستان... كە ژمارەيان زۆر بوو كەوتنە بىنكەدانان لەمەندى شوين. لەبەرئەمەي لەسەر ھىچ بىنەمايەك نەھاتبوونە ناوچەكانى ژێردەسەلاتى شوپش و رۆكەوتن لەنيواندا نەبوو، بۆيە پيشمەرگە چووە سەريان و لىيدان و زۆريان لىنگىراو ھەندىكىشيان لى كۆژا.

ئەو سالا ھەردووگەمان داخلى تاقىکردنەمەي پۆلى سىنى ناوەندى بووين. مەن بۆ كۆشش چوومەمە بۆ سۆلە. ەرزى وتى نامەم بۆ بئىرەو نامەت بۆ دەنئىرم، بە ئاگامان لەيەكەيت. لەگەرمەي كۆششكردندا بووين، بەعس لەگەل كوردیشدا تىكى داو لەرۆكەوتنەكە پاشگەزىووە... پيشمەرگە بىنكەي لەچنارەو مێرگەپان و دارىكەلى و ئەشكەتە رەش دانا بوو... ەقەيد نورى و مولازم عومەر كەرىم و شىخ ستارو عوسمان ەملى بەگ لەو ناوھبوون... رۆژى لەگەل چەند كەسىكى ئاوايى لەچنارە سەردانمان كردن... ەقەيد نورى قەسەي بۆ پيشمەرگەكان دەکرد. پێى دەوتن شەپەرەو ھەرھەموو خۆتان بۆ پەلامارو دەست وەشاندن ئامادە بگەن، دەيتت چيمان بەعەبدولكەرىم و سوپاكەي كەردبەمان زياتر بگەين... دەبى دەرسىكى وا دابەريڤ كە كالەك بەئەزەربەيجان، وا لەبەلئىيان پەشيمان بوونەمە، كەئەو ھالەم بىنى كە وتە سەروەري ئەمەي چۆن بچمەمە بۆ سەليمانى، چۆن ئىمتىحان بەم ؟ لاى خۆمەمە پەريارمەدا بوو كەنەپۆمەمە بۆ سەليمانى و بۆ ئىمتىحان... رۆژى

نامەيىمكە لەمىزىزەۋە بۇ ھات لەنامەكەدا نوسىيىۋى... شىۋىيەكەن زۇريان گىراۋىن ۋە ناۋيان داۋىت ، ئىستىقا ئىمىرى گىرەتتە ھەيە . بەزۇرىش باسى (عومىرى دارتاش)ى گەپكى خۇيانى بۇ كىرەۋى ، كەمال بەمال گەپراۋە ، بەر نامەيە مەن لەدلەپراۋىكى بىرۋە ۋە نەپۋەۋە بۇ ئىمتىحان كەتەم بىرى چۈنەۋەم لەمىشكى خۇم سىرپىۋە .

۱۹۶۲ / ۶ / ۹ ھۆكۈمەت بەپەرسى شەپرى لەگەن كورد راگەياندا ، لەگەن راگەياندى شەپرا (مەنى تەجەۋل) لەشارى سىلمانى دەستىيەكرد . لەو مەنى تەجەۋلەدا بەسەدان خەلكى شارپان دەستىگىر كىر ، راپىچى ئەستەبلەكانى ھامىيە سىلمانى كىردن ، زۇركەس لەو شالۋەدا بەناۋ زىراب ۋە شىۋەكەن ناۋشاردا دەريازىۋىۋى خۇيان گەياندا ناۋچە رىزگار كىرەكەن ، خەلكىكى زۇر روىان كىرە ناۋچە قەرداخ ۋە كۆمەلىك ھاتن بۇ سۆلە . ھەرچى دەھات مەن پىرسىارى غەزىم لىدەكردن ، كەسىكى ۋەنەۋە ھەۋالى غەزىم بىداتى ، بەپراستى رۇزگار كىرەش ۋە ناھەۋار ۋە ، شار بەر ھالە بىرۋە . فېۋكەش رۇزانە گۈندەكانى بۇمباراندەكرد ۋە ھەۋالمانزى كەخەلكىكى زۇر لە ھامىيەكە بەپىن دادگا يەكردن كۆزراۋى كەمامۇستا ۋە كاسىكارىشپان تىابۋە .

دەۋرى دوۋم ۋە ئىمتىھاندا نەۋە :

لەپايزى سالىكەدا ، ھۆكۈمەت بىرپارى لىيۋوردنى دەكرد ، غەزىز كاغەز كى بۇ ناردەم لەكاغەزەكەدا نوسىيىۋى ، بىرپارى لىيۋوردن دەچۈۋە . بەر بىرپارەكە دەكەۋىت ، ئەگەر بىيەۋە بۇ سىلمانى مەترسى نىيە . بىرپارەۋە نەۋ

قوتايانەي لە دەۋرى يەكەمدا نەيانتقۇنئىۋە لەتاقىكرىدەنەۋەدا بەشدارىن و ئىمتىحان بىدەن دەتۈلۈن لە ھەممۇ وانەكاندا تاقىكرىدەنەۋە يەكەنەۋە ، بۇيە ھەن دەكەم بەزۋىيى بېيتەۋە بۇ سەلىمانى ، مەنىش بەشدار نەبۇوم لەتاقىكرىدەنەۋەكاندا و بەنىازم لە دەۋرى دوۋەمدا ئىمتىحانئىدەمەۋە .

مەنىش ھەر زوۋ خۇمكۆكرىدەۋە ، ھاتەۋە بۇ سەلىمانى كەل و پەلەكانم بىرە بەشى ناوخۇيى دارولتەلەبەۋ چووم بۇ مالى عەزىز . پورە خورشە بەخىرھاتنەۋەيەكى زۆرى كىردم و تى عەزىز لەباخچەي گىشتىيە خەرىكى سەمىيەۋ وپىنى و تووم ئەگەر ھات با بېت بۇلام بۇ ئەۋى ، كەچووم لەۋى بوو . زىياتر لەۋو سەعات باسى ۋەزعى شارو رووداۋمكاني بۆكرىم ، وتى شىخە ئۆرە بۇ سەعى رۆژ زۆر باشەۋ بۇ شەۋىش كىتەبخانەي گىشتىيە ھەيە . ئەم ماۋەيە زۆر بەجدى سەعى دەكەين بەشكەم دەرىجىن ..

ئىتر رۆژانە دوو بەدوۋ لەباخچەي گىشتى و كىتەبخانەي گىشتى سەعىمان دەكرىد .. دووسەعات سەعىمان دەكرىد . لەپىرى عەزىز بانگى دەكرىد شىخە شەربەتى ، چلورەيەك نەخۇين .. ئەم ماۋەيە دەيكرىدە قەسەي خۇش و فەشقىيات دەيووت دەرىچووين ئەۋا دەخۇلئىن ، دەرىش نەچووين دەيىنە پىشەمەرگە ، رۆژى پىش تاقىكرىدەنەۋە چوۋىنە ھۆلەكەم سەيىرى ناۋەكانەمان كىرد كورسىيەكانەمان بەرووداۋى يەكبوون . ھەممۇ ئىمتىحانەكانەمداۋ لەمەموۋياندا باش بوۋىن ، تەنھا لەئىنگىلىزىدا ئەبى ھەردوۋكەمان خراب بوۋىن . رۆژى ئىمتىحان عەزىز بەمامۇستاكەي بەسەرمانەۋە بوو پىنى و ت مامۇستا مەن و شىخە خراپىن دوو پىرسىيارم پىنە يارمەتىمان بەدە ، با دەرىبەئىنم و بىانتوۋسىنەۋە زۆر سوپاست دەكەين .. ھەر عەزىز ئەۋەي و ت مامۇستا توۋپە بوو قىبولى نەكرىد . زۆر ھەۋلى لەگەندادا بىنى سوود بوو .

زىياتر چاۋدىرى خىستە سەرمەن و لىمان دورۇ ئەنەكەۋتەۋە ، تا كار گەيشتە
 ئەۋەى ھەپەشەى لەغەزىز كەرد. ئەگەر ۋازى لى ئەھىتىت بەمۇدىرى قاعە
 دەلىت و دەفتەرەكەى لىۋەردەگىرئىت، ئىتر غەزىز كەزەنى بىھودەيە
 دەفتەرەكەى داخست ، بەتۈپەيەۋە دايە دەست مامۇستەۋ پىيوت : بۇ
 باۋىكى دەكەيت . يارمەتت ئەداين، ئەدەۋوۋ و ابۇۋىتايە، ئەگەر حىسابت بۇ
 ۋەزەكە بگەدەيە دەۋوۋ رۇخى يارمەتت تىاباۋىە، با بزانن كەئىمە راسب
 بوۋىن چى بەتۈ دەپرىت ، بەشكەم بىكەنە پارىزگار ، ئەمەى ۋت و چوۋە
 دەۋەۋە. مەنىش بەدەۋايدا چوۋە دەۋەۋە. ۋتى شىخە دورۇ پەرسىيەى تەۋام
 پىيۋو. ئەۋ مامۇستە ئالەبارە پىشتى شكانن ئەللى چى لەسەرى راۋەستىن
 كەماتە دەۋەۋە ژەمىكى بگوتىن، ۋتم كارىكى باش نىيە و بەھەر حال
 ھەردەۋكەمان دۋاى ئەۋ ئىمىتىحانە لەۋە تىگەيشتىن كە دەرنەچىن راسب
 دەين.

ھەر ئەۋ سائە پەرىارمەدا ۋاز لەھزىي شىۋەى بەيىنم ، بوۋم بەپارتى ، ۋتى
 ئىستە دەچىن بۇلاى دايكەم ئەۋ مژدەيەى دەدەينى ، بەجۋتە چوۋىنەلاى
 دايكى ، ۋتى دايە پىنم نەۋتى شىخەت بۇ ئەكەم بەپارتى ، دايكى ۋتى
 ئۇخەى كوپم كە ئەم مژدە خۇشەت دامن . لام سەيۋوۋ نەۋەى شىخ رەۋاى
 دىلىژە شىۋەى بىت و نۆرم لاگرانىۋو ، لەمۋوۋە ئىتر شىخ مەمەد ۋەكو
 تۋىە و ئىستە دەلىم دورۇ كوپم ھەيە . بەقۇربانقانىم ئاگادارى خۇتانن .
 دۋاى تەۋابوۋنى ئىمىتىحان مەن گەرامەۋە بۇ سۇلە. پاش ماۋەيەك نامەيەكى
 غەزىزم پىنگەيشت، لەگەل نامەكەدا نەرمەكانى نارەۋو. ھەردەۋكەمان تەنھا
 لەئىنگىلەزىدا دەرنەچوۋوۋىن، نوۋسىيۋوۋى ئەگەر ئەۋ مامۇستە قىر سچەيە
 يارمەتى بەدايقايە لەۋىشدا دەردەچوۋىن .

سالى خويىنلانى ۱۹۶۲ - ۱۹۶۴ :

وھكو راسىپ سالىكى تىرلەپۇلى سىنى دەواممان كىردەو. بەيەكەو
كارمانىدەكرد. لەسالى ۱۹۶۴ ئاكۆكى كەوتە ئاۋ مەكتەبى سىياسىيەو ،
پارتى بوو بەدو بەشەو بەلى (مەكتەبى سىياسى) و (يالى بارزانى) ..
سالىكى خۇش نەبوو .. شەپرو پىنكادان لەنىۋاندا دەستى پىكرد. مەز و غەزىز
لەگەل بەلى مەكتەبى سىياسىدا بووین ، ئەو سالا پۇلى سىمان تەۋاۋ كىردو
ھەردوۋىكمان دەرچوۋىن ، سالى (۱۹۶۴) سالىكى شوۋى شۆپشى كورد
بوو ، بەمۇى شەۋى ئاكۆكى ئاۋ شۆپشەكەو كەرتىۋونى بەئاكارىكى خراپدا
شكايەو ، ئەو سالا ئىمە لەناۋەندى جەمھورى لەجۈۋلەكان ، زۆر
بەناخۇشى بەسەرمانىرد . جەماعەتى غەبىرلى حاجى كە ئەۋكاتە سەربە
جەماعەتى كانى ماسى بوون كارى زۆر خراپىيان لەقوتابخانەكەدا دەكرد ،
شەپرىان بەبرادەران دەرۋىشت ، لەدەرەۋى شارىش ھەر رۆژە لەشۋىنىك
كارەساتى شەپرو پەلاماردان و كوشتن رويىدەدا ، ئىمە لەو سالا نەگىرىسەدا
دەرچوۋىن .

سالى خويىنلانى ۱۹۶۴ - ۱۹۶۵ :

سالى (۱۹۶۴) كە ھەردوۋىكمان دەرچوۋىن ، چۈىنە پۇلى چۈارى وىژەيى لە
قوتابخانەى ئامادەيى ۋەتەن ، كەلەكاتى رۇئىمدا كرايە دائىرەى ئەمەن و
ئىستە بۆتە شوئىنى مەكتەبى رىكخراۋە دىموكراتىيەكان . لەپۇلى چۈاردا مەن

ۋە غەزىز ۋە ئىم بىرلەشكەن كارمان دەكرى (خەلىل ئىبراھىم ، سەئىد سالىح ، سەرىپەستى شىخ جەلال ، تەھىر غەزىز (تەيەرە بېككۆل) غەلى غەبدولرەھمان بىلەن (غەلىپە سور) ، غەبدوللا رەسول) ۋە چەند بىرلەشكەن تىركە ناۋەكانىيەت لىياد نەماۋە .. ئىم سالىھ كەسالىكى تىرى ناخۇشى بارى سىياسى كوردستان بوو ، پۇلى چورمان تەۋاۋ كورد و سالى خوتىندى (۶۶) - ۶۷) چوۋىنە پۇلى (پىنچ) . ئىم سالىھ ھەمان بارى سىياسى شۇرۇشى كورد بوو ، ھەردوۋكەمان داخلى ئىمتىھانى ھەزارى كراين و بەيەكەۋە لەباخچەى گشتى و كىتەپخانەى كشتى كۆششمان دەكرى ، لەكتىپخانەى گشتى زۇر جار (مەسعود) ىشمان لەگەلدابوو . سالى يەكەم و دەۋرى يەكەم لەئىمتىھاندا دەرەچەۋىن .. دەۋرى يەكەم مەن لە (۲) دەرسدا كەۋىت . ئىم سالىھ بىرلەشكەن دەرچە ، كەقوتابى دەيتۋانى لەدەۋرى دۈۋەمدا چەند دەرس كەۋتۈرە ئىمتىھان بىلەن ، غەزىزىش ھەردوۋى ، ھەردوۋكەمان ئىمتىھانماندايەۋە ۋە بىرلەشكەن ۋە بۇ سالى دۈۋى دەتۋانرا لەچ دەرسىدا كەۋتۈرە تەنھا لە دەرسدا ، بەشدارى ئىمتىھان بەكەتەۋە مەن ۋە غەزىز سالى (۶۷-۶۸) تۈنەيمان قۇناغەكە بېرىن ، ئىم سالىھ لەگەل خەرىكەۋىنى خوتىندى و كۆششكردىن ، بەبەردەۋامى سەرقالى كارى سىياسى بوۋىن لەگەل بالى (مەكتەبى سىياسى) .. لە سالىھدا زۇر يادەۋەرىمان لەگەل غەزىزدا ھەيە ، بەلام ھەرچەند ئەكەم نايەتەۋە يادەم ، ئىم يادەۋەرىمانەى لەرۋىزىرى سالىھدا نۆۋسىيەۋەنەۋە بەداخەۋە ھەرمەۋى بەۋى روداۋە سىياسىيەكان و بارى ناھەۋامى كوردستانەۋە ھەرمەۋى لەناۋچوۋىن ، خۇئەگەر ئىم رۋىزىرىمانە يمانايە .. دۇنيام سەرجەمى يادەۋەرىيەكانم ئىستە بەجۋانى تۆمار دەكرى .. ئىم سالىھ .. لەبەر ئىمەى

دەۋامى قوتابخانەمان نەدەكرد .. بەزۆرىي دەچوومەۋە بۇ مالى خۇمان بۇ سۆلە .. لەبەر ئەۋەى مەن بەشدارى كارى سىياسەتە لەناۋچەكەدا نەدەكرد ، گومانىيان خەستەسەرم ، چەندجار لەھىزى قەرەداغەۋە بانگىيان دەكردم بەتۆمەتى ئەۋەى كەمەن سەرىيە (بالى مەكتەبى سىياسىم) بەمۇستەلەھكەى ئەۋان گوايە (جەلالىم) بەلام لەبەرئەۋەى ھىچ بەلگەيەكىيان بەدەستەۋە نەبۇو ، برانەرانى ھىزى پىشەمەرگەى ئەر ھىزەش زۆرىيان ناسىياۋ و دۇستمان بوون ، لەبانگكردنەكەدا قوتار دەبووم .

سالى (۱۹۶۸-۱۹۶۹) ۋەزگرتەمان لەزانكۆى بەغدا :

سالى ۱۹۶۸ ھەردوۋكەمان لەبەشى كوردى كۆلىزى زەمان لەزانكۆى بەغدا ۋەزگىراين، ئەۋسانە بالى مەكتەبى سىياسى لەبەغدا بارەگای ھەبوو، چالاكى سىياسىيان لەناۋ كۆلىزەكاندا ھەبوو ، غەزىز كەۋتە ئىشكردن، داۋاى لىكردم كە لەبەغداش ئىش بىكەم، مەن لەبەر چەند ھۆيك كەپەيۋەندى بەخۇمەۋە ھەبوو بېرىارى كاركردنم ئەدا. غەزىز كۆزراۋى سەفرەۋ سەيران بوو... پۇلى يەكى ئەۋ سانە دوۋ گروپ بوو، مەن و غەزىز لەيەك گروپىيان بووين. ھەموو رۆژ بەقوتابىيەكانى دەۋت بۇ سەيران و سەفرە، ئەۋەندەى پىنداگرت رۆژى ۱۹۶۹/۱/۱۰ سەفرەيەكەمان بۇ سامەرا كىرد، لەۋ سەفرەيەدا... جگە لەقوتابىيەكانى پۇلى يەكەم چەند قوتابىيەكى پۇلى دوۋ و سىۋ چوارىشمان لەگەندا ھات. بوو بەسەفرەيەكى يەكتەناسىن... چەند كەسىكى ديارىكرد بۇ سەرىرەشتى سەفرەكە ، بەيانىيەكەى ئۆتۆمبىلەكە ھاتە بەردەمى كۆلىزى قوتابىيەكان سواربوون ، ھەر سواربووين غەزىز دەستىكرد بەچەپلەيدان و

گۇرانى وتىن. بەدەنگە بەرزەكەى ھەرجارە ھاۋارى لەيەككە دەكرىد ، بۇ چەپلە لىدان و گۇرانى وتىن... ساتى نەيىشت كەس بەيىدەنگى دانىشتىت تا گەيشتىنە سامەرا. ھەردابەزىن قۇلى كىرد بەقۇلماۋ وتى ئاگات لىمە.. وتى ھەبارەى چىيەۋە ؟ وتى واشىت ئەيىم، وتى بۇچى...؟ وتى بۇ (سەبرى) وتى شىت بىۋىنى بۇ چىيە ، ۋەكە ھەستت كىرىتت ئەۋ چۈنە ؟ وتى ھەستت دەكەم ئەرەش ۋەكە مەنە ، وتى ئاسانە كە لەسەفرەكە گەپاينەۋە ، بەيانى چۈرىنەۋە كولىيە ، بانگى بىكە موسارەھەى بىكە.. لەرئانى زانكۇدا ئەم شتەنە زۇر ئاسايىيە لەنىۋان كىچ و كۇپدا، وتى جا ئەۋە غىرەتى دەۋىت.. مەن ئەر غىرەتەم نىيە... وتى غىرەتت گۇرگ بىخوات قەسەيەكە خۇ ئاتكۇزىت ، يان رازى دەيىت يان رازى نايىت... بەھەرئال ئەۋە حالە لەنىۋانىاندا مايەۋە ، لەپۇلى يەكەمدا ھەردۇرا و دۇرر يەكترىان خۇشىدەۋىست، تا سالى دۈۋەمى خۇشەن بۈۋىن بە ھاۋىۋى و خۇشەۋىستى يەكتر.

سالى (۱۹۶۹ - ۱۹۷۰) و دۈۋەم سالى زانكۇمان :

لەسەرەتەى سالىكەۋە كىشەۋ ئاكۇكى زۇر لەنىۋانى بىرادەرەنى ھەردۇر بالەكەدا لەكۇلىزى ئاداب و بەتايىبەتى لەبەشى كوردى ھەبۈۋ. چەندجار شەۋر ناخۇشى رويىدا ، غەزىز خۇى ئاسا ھەمىشە لەھەۋلەندى چارەسەر كىرىنى كىشەكاندا بۈۋ، ھەر كىشەيەك رويىدەدا بانگى دەكرىد ، يان نەھاقەتەۋە بەرنامەمان بۇ چارەسەر كىرىنى دانەمان. زۇرى پىناخۇشەۋ قوتابى زانكۇ لەناۋخۇيانداۋ لەبەرچاۋى غەربە بەغسىيەكان شەۋر بىكەن ، بەغەيب و شورەيى دەزانى... بەلام رۇزى چەند كەسىكى بادىئەنى شەۋرەن

بابەتەكانى بەسەردا دابەشكردىن ، زۆرمان ئىش تىدا كرد . ئىتر دىكتور
ئەكاتە لەبەر چەند ھۆكە وازى لە پەرۋەكە ھىناو شتەكانى
لېۋەرگرتىنەۋە .

سالى ۱۹۷۰ بەيالى ۱۱ى ئازار دەرچوۋ ، برادەرانى بالى مەكتەبى سىياسى
كەوتنە بارىكى ئائىلىيەۋە ، ھەندىكىان لەخۆيان دەرسان و عزىز يەكە
بوو لەوانە ، مەن پىمە وت يەك زەرە ترست نەيىت.... دواى يەكگرتنەۋە
ھەردوۋ بالەكە ، عزىز بۆۋە كادەكەى جاران و بەرەدەۋامى بەيەكەۋە بوۋىن
. زۆر شەۋمان بەيەكەۋە بەسەردەرد ، ھەفتانە لەگەل شەھىد و چەند
برادەرىكى تر دانىشتەمان ھەبوو ، بەيەكەۋە دەرچوۋىنە شوئىنىك دانەنىشىن
لەئەبەنەۋاس ، كەسەكانىش ئەۋەى لەيىم مەيىت (شەھىد ئەۋەمە ياسىن و
ئەمىرى بەكرى قەساب مەجىد ەباس و شەھىد عزىز) بوۋن .

سالى ۱۹۷۱ ۱۰۷ دەرگەردى قەيلىيەكان و رۇلى ەزىز :

لەسالى خويندەنى ۱۹۷۱ و ۱۹۷۲ دا كەھەردوۋكەمان چوۋىنە پۇلى چولرو
دوا سالى زانكۆمان بوو . بەسەيىيەكان شالاولىكى دېندانەيان كەردەسەر
قەيلىيەكانى بەغداۋ شارەكانى تر ، دەستيانكرد بەرەۋانە كەردىيان بۆ
سەۋرەكانى ئىران.. ئەم رەفتارەى رېژىم قوتابىيان و يەككىتى قوتابىيانى
كوردستانى بېتاقەتكد . لەو بارەيەۋە سكرتارىەتى قوتابىيان بەياننامەيەكى
زۆر توندىيان دەرگەردو لەھەموو كۆلېژەكانى زانكۆى بەغداۋ بۆلۈكرەيەۋە .
تەنھا شوئىنىك مابوۋ ئەۋىش زانكۆى مۇستەسرىە بوو ، بەيىنى نەخشەيەكى
دەپنەۋاۋ بېرىدرا كەلەۋىش ئۆلەرە بەيانەكە دابەشەكەرىت ، لەسكرتارىەتەۋە

ئەوھى لەيلىم ماۋە ئەم كەسەنەيان ھەلبۇزارد بۇ ئەنجامدانى كارى
 دابەشكردنى بەياننامەكە ... كاك نەجمەدىن عزيزو كاك جەلال خۇشناۋ
 كاك ئازاد خەفافو كاك چىيا عباس كاك مەمەد قەرەداغى و كاك ھەمىد
 بلباس ۋەكىو بەرپىرسى زانكۆكە و عزيزو مەنەشيان دانسا. ئىسۋارە
 لەسكەرتارىيەت لەموزىرىيەۋە بەرمو زانكۆى مۇستەنسىرىيە بەلانكۆزۈمەرەكەى
 سەكەرتارىيەت كەۋىنەپەئى ، بەياننامەكان لای كاك نەجمەدىن عزيز بوو. ھەر
 دەرچوۋىن دوو لانكۆزۈمەر كەۋىنە شۆيىنمان ، لەبەردەم زانكۆدا دابەزىن،
 ئەۋانىش راۋەستەن و دابەزىن.. كاتى لەدەرگای زانكۆ چوۋىنە ژوۋرەۋە ،
 گەيشتىنە ناۋ زانكۆكە سەيرمانكرد (كاك ھەمىد بلباس) چاۋەرمان
 دەكات. ھات بەرەۋىرمان وتى سەرنەجىدەن ، لەبن ھەپرايەيەك دوو سى
 كەس دانراۋە ، دەرگای ئىتخادى نادى و پىرسگە ھەرەھەمۇى داخراۋە ،
 ئەركەسەنەى راۋەستابوۋن سەروملىان بەجامانەى سوۋر پىچابوۋ... وتى
 مەن ۋاى بۇدەچەم دەيانەۋىت لىرە كارىك بىكەن تۆلەى ھەمۇو رۇژەكە
 بىكەنەۋە... بەدەم قەسەكرىنەۋە دوو دوو بەرپارەۋى زانكۆدا دەپۇيشتىن. مەن و
 عزيز ھاۋشانى يەكەدەپۇيشتىن، كاك نەجمەدىن لايەكى كىردەۋە ئەو
 بەياننامەيەى پى بوو لەگىرفانى دەرپەنناۋ دايە دەست عزيز، عزيزىش
 لىلى ۋەرگەرت ... نەمختى رۇيشتىن عزيز وتى شىخە ئەۋە بۇ نەجمەدىن
 بەيانەكانى دايە مەن ؟ بەدەم رۇيشتەۋە ھەر دەپوۋت و دەپوۋتەۋە تا چوۋىنە
 شۆيىنىك و كۆپۈنەۋەيەكەمان كىرد ، بەپراى ھەمۇۋان بىرپارماندا كە
 بەياننامەكە بىلۈنەكەيىنەۋە ، گەپراينەۋە بۇ سەكەرتارىيەت كەچوۋىنە ژوۋرەكەى
 كاك عادل مۇراد و عزيز دانىشت ، وتى كاك عادل فەيشكەكەمان چىروك بوو،
 وتى بۇ ؟ وتى ئەۋە بەيانەكانە نەجمەدىن دايە مەن و مەنەش بىلۈنەكەيىنەۋە

ۋا بۇم ھىنانىمە، عادل وتى حسين سىنجارى لەكۆلىڭى ئاداب دابەشى
 كىردۈمۈ گەرلەتمە . كەباسەكەمان بۇ كاك عادل گىرايمە وتى باشتان
 كىرد : دۇنيام بىتانكىردايە سەرنىگۈميان ئەكرىد .

سالى ۱۹۷۲ ۋە سەفرىيەك بۇ بەسرە :

لەكۆتايى سالى ۱۹۷۱ دا ، غەزىز جەختى لەسەر ئەمە ئەكرىد كە
 سەفرىيەك بۇ بەسرە بىكەين، رۇژانە بە يەك يەك قوتاييەكانى دەوت،
 لەئەنجامدا ھەلەكەت بۈيۈك بىر يارماندا . كە نىمە سالى لەجياتى
 ئەمە بۇ كۆردىستان بىرۈيىنەمە . بىچىن بۇ بەسرە، بۇ ئەمەش لىژنەيەكمان بۇ
 راپەراندنى ئىش وكارى سەفرەمكە سەپەرشتى كىردى و پىكەينا . ئەمە
 لەيام مابىت . (شەھىد غەزىزى ياسىن ئەنۋەر ۋە بورھان شەرى ۋە قادىر
 جەمە ئەمەن بۈيۈك) ھەر لەمانگى ۱۲ سالىكەدا ، ئەمە كارانەي كە لەزانكۆي
 بەغداۋ غەمەدەي كۆلە ۋە بەشى كۆردى خۇمان پىۋىست بۈيۈك بىكەين،
 جىيەبەجى كىران ۋە نووسراۋ بۇ زانكۆي بەسرە (اتحاد طلبه) ي بەسرەكرا..
 بىر يارماندا كە بەشەمەندەفەر بىرۈيىن .

ھەمۈ قوتاييەكان ناۋى خۇيان نووسى بۇ ھاتن، لە رۇژى رۇيشتىدا
 چەند قوتاييەك ئەھاتن، ئەمە رۇژى كە بۆشە ۋە دەمۈ بىرۈيىشتىنايە، چۈيۈن
 بۇ مەھتەبى شەمەندەفەرۋ قارغۇنىكمان كىرت .. شەمەندەفەر بەپىنى كاتىمىر
 دەردمىرچۈ . ئۇنە ھەر ھەمۈ سەعات (۸،۵) شەۋ لە مەھتەبى كۆيۈنەمە
 ۋادىتەرە يادىم سەعات (۹ يان ۱۰) ي شەۋ قىتارەكە كەرتەپى، لەۋسەفرەيەدا
 مامۇستا (غومىر كەرىم) لەلەيەن سەركايتەي بەشەمە لگەلماندا دائىراۋى

وھەكە نوپنەرى مامۇستايان .. لىژنەى سەرپەرشتى لەگەل مامۇستا عومەردا كۆبويىنەمە . بەرنامەى سەفەرەكە و چۆنىتقى بىرپۆمەردنمان دەرپشت .. بىرپارماندا . ئەوشەمەى كە بەرپۆمەردەين لەئاو شەمەندەفەرەكەدا . دوو دوو خەفارت بگريو و نەخەويىن ، شەمە ھەر سواری شەمەندەفەرەكە بوويىن ..

عەزىز خەفارتەكەى بەسەر برادەرانى لىژنەكەدا دابەشكرد . خەللىل وەندى كەپۇلى دوو يوو لەگەلماندا بوو ، عەزىز دەستپيىكرد بە چەپلەلیدان و گۆرانى وتو و سووردان ، بەخەللىل وەندى وت ئەمشەو ئاو بوەستى تۆ ناوہەستىت ، خەونىيە تادەگەيفە بەسەر ، بەزم گەرمبوو خەللىل بەجيا گۆرانى دەوت و جارجار كچەكانىش يارمەتى خەللىليان دەداو گۆرانىيان دەوت . ئىستاش لەيامە شەھىد دلشاد مەريوانى ھەر ھاتوو چۆى دەرکەر و لە فارغونەكەى خۆمانەمە . دەچوو بۆ فارغونىكى تر .. وھەكە ھەستمان كرد . مەشروپى خواردبۆو تۆزى خەيالبوو ، مامۇستا عومەر ھەستى پيىكرد زۆرى پىن ناخۆشبوو . عەزىز بانگى كرد وتى كاكە دلە .. حەزەكەين يان گۆرانىيان بۆلنىيت يان شىعەرىكى خۆشمان بۆ بخۆنىتەمە . وتى بەسەرچاو ھەردووكتان بۆ ئەكەم ، بەزمەكەى خۆش كرد . عەزىز وتى (دلە) نەماندەزانى دەنگىشت واخۆشە ؟ ئەى بۆ تائىستا خۆت دەرەنەخستوو ؟ .. تاسەعات (۲) ى شەمە كەس نەخەوت .. دواى ئەمە وردە وردە قوتابىەكان زۆربەيان نووستن . خەفارتى من و عەزىز كە بەيەكەمە دانرابوويىن ، تەواوبوو ، نۆرەى شەھىد ياسىن و قادىر بوو ، وتى ئىوہەش مەخەمەن و دەمى خستە بن گوئى شەھىد ياسىن وتى (دلشاد) سەرخۆشە باپەنى نەدات ..

بەيانى لەگەل شەبەقدا گەيشتىنە بەسەر .. زۆر بەمان نەشارەزاي بەسەر بوويىن .. (مەھدى مصور) مان لەگەلدا بوو ، شارەزاي بەسەر بوو ، بەچەند

سەييارە يەك چوۋىنە بەربارەگەي (اتحاد ۋەتەنى) تەنھا خەرىسى لىيۇو. لەئىستىيەلەماتەكەي مەن ۋە غەزىزە ئىنۋەرۋە قادرو مەھدى دانىشىن. زۆر سارد بوو. قوتاييەكەنى تىرىش دوو سىنى سىنى لەچەند شۇيىنىڭ سىتارىيان گىرت تا تەواو دىنيا رووناكىۋو خۆر ھەلھات پەيۋەندىيان بە(ئازاد غەبىدولقادىر بەرۋارى) يەمە كىرد، كە لىيۇرسىراي يەككىتى قوتاييەكەنى كوردىستان بوو لە زانكۆي بەسەرە. زۆرى نەخايدان گەيشتە لامان، نەئىم نەئىمە كە سىمان يەكترەمان نەدەناسى، تەارقەمان كىرد. وتى ناۋى كاك غەزىزە شىخ مەھمەد زۆر بىستۈە لەبرادەران زۆر بەگەرمى پىشۋازى لىيۇردىن .. تەلەفۇنى بۇ مەسئۇلى ئىتقادى ۋەتەنى بەسەرە كىرد . ئەمىش دوو ئۆيىنى نارد بۇلامان ئىمە لەنۋوسىراۋەكەماندا كەيۇ ئىتقاد ۋە زانكۆي بەسەرە كىرەبوو، دوو شتى سەرەكىمان داۋاكىردبوو :

۱- پاس بۇ گۋاستىنەمەمان كە ئىمە رۇژانە لەگەلماندايىت كە

پىۋىستىمان بەدوۋ پاس بوو .

۲- شۇيىنى ئۈستىن ۋە ھەۋانەمە .

شۇيىنەكە .. خانۋىيەكەي بۇ دەستىنىشانكىردىن ، ئازاد لەگەل يەككى لەدوۋ كەسەكەي ئىتقادا تىنكچوۋن، كار گەيشتە ئەمەي ئازاد بەنارەزۋى خۇي يەك زەللىسى لەمە كەسەداۋ زۆر خىراپ تۈۋرە بوو ، تەنەت جىنىۋى بەئىتقادەكەييان ۋە سەرۋىكى ئىتقادەكەيياندا . مەن ۋە غەزىزە كەتتەنە نىۋانىيان لەئەنجامدا ئاشقان كىردىمە ...

ئۆتۈمبىلىيان دوۋپاس بۇ ھىنايىن ۋە بىردىيانىن بۇ شۇيىنى ھەۋانەمە . خانۋەكە دوۋقات بوو ، قاتىكەمان بۇ كچەكان دانائۇ قاتەكەي تىر بۇ كۈرەكان. زىياتر لە (۳) رۇژ لەبەسەرە ماينەمە . لەم سەفرەيەماندا لەگەل

لیژنه‌که‌مان و مامۆستا عومەر و چەند قوتابییەکی تر سەردانی سەرۆکی زانکۆ و سەرۆکی ئێتێحاد تەلەبە و پارێزگاری بەسەرەمان کرد . هەرەموو بەگەرمی پێشوازییان لێدەکردین و هەرێکەیان بەجیا بامسی بەسەر و کارەکانمان بۆ دەکردین .

لهوسه فره يه ماندا جگه له ناو به سره وړويز و چمند شوي ننيكي تر گه راين و چمند جاريش چو وینه سر به حره که و به به لم هاتو و چو مان به ناویدا ده کرد . عزیز .. له ه موو گه را نه کا ندا روئی به را چای ده بی نی بو زه وقی قوتا بیی به کا ن . نه یده ه نشت یه ک سه عات به بی شاهنگ و گوزانی و ه لپه پرکی دابنیشین .. به روژ نه وه نه مانده وی ده کردین ؛ شه و که که کا ن هر زو و ده نو ستن .

نۆربهی شهوهكان لهگهڵ (عەزیز و یاسین و قادر و دڵشاد مەریوانی و خەلیل وەندی) دەچووین بۆ ناو بەسەرە لەکونجێکی خوشی ئەوشارەدا تا درەنگ دانهێشتین . ئەوی لەیادم بێ بەهۆی عەزیزەوه دوومانی کورد . کەخەلکی سلیمانی یووین لەبەسەرە نیشتە جێبوون . دوعوەتیان بۆ کردین لەدوعوەتەدا (سەبەرەو گێلاس و نەرمین)مان دەبرد .

ئەر بەيانىيە كە لەژووری نووسینگەى ئيتيحاد دانىشتبووين مەھدى
مصور بەدانىشتنەوه خەوى ليكەوت، عزيزۆتى بەخوا مەھدى لیبۆتەرە..
دەستىكى بەسەرۈ چاويدا مینا، راپەرى عزیزۆتى وریابە قمرزاران
نەكەیت، ئاكامیراکەم بەرنی با منیش رہسمیکى تۆ بگرم ، بەم حالەوه،
کەجوبنەوه بەغدا گهره‌ی دهم ..

بەسرە شارىكى گەورەيە ، بارانى زۆر لىدەبارى ئو رۆژانە باران ناوہ ناوہ دەبارى . رۆژىكى زۆر خوشمان لەشوينىك بەتاوى (جزيره) بەسەر برد .. شوينەكە خوشىو . ھەرھەموو باخەو دارو گولبىو ، بەقەدەر ھەموو

رۇژمەكان لەوئى ھەلپەرىن ، ەزىز سەرچۆپىيەكەى بە كەس نەدەدا ، من و ەزىز جلى كوردىمان بىر دىبوو ، بەزۆرى جلى كوردىمان لەبەر ئەكرد . ەزىز لەگەل جەلەكوردىيەكاندا جارجارە جامەدانى دەبەست زۆرى كاتىش كەلۆى لەسەر دەكرد . ئەو رۇژانە ئازاد بىر وارى بەزۆرى لەگەلماندا ھاوبەشى ئاھەنگ و گەپانەكانى دەكردىن و تائىمە نەگەپانەو بە بەغدا ئەویش نەگەپانەو .. لەكۆتايىدا كەخواخاقىزى لىكردىن وتى : زۆر شاد بوم بەناسىنقان و بەتايىبەتى بەناسىنى كاك ەزىز زۆرشاد بوم ، دەبىت نىتر ھەردەم ئاگامان لەيەك بىت و سەردانى يەكتر بکەين . ەزىز وتى كەھاتىتە بەغدا شەرىك من دەعوەتت بۆ ئەكەم و لەو دەعوەتەدا ئەم برادەرەشى تىادا دەبىت .

جەزەكەم .. لىرەدا ئەومبىنوسم ، كەلەسەلەكانى (۷۰ و ۷۱ و ۷۲) دا كۆمەلنى سەيران و ئاھەنگەمان كەرد . بۆسەلەى ھىندىيە و جلى سەدرى قەنات و بەعقوبە ، لەھەموو سەيرانەكاندا ەزىز دىنەمۆى جۆشەلنى سەيرانەكان بوو ، بەقاقاى پىكەنن ھەموومانى دەھەژاند . لەئاھەنگەكانى رۇژى كوللىيەدا كەلەباخچەى كولیەى ئاداب دەكرا .. ەزىز بەئسلوبەكەى خۆى ئاھەنگەكانى خۆش دەكرد ..

سالى ۱۹۷۲ تەواكردنى زانكۆو چوون بۇ خزمەتى سەربازى :

سالى ۱۹۷۲ كۆلىژمان تەوا كەرد . ئەو سەردەمە دەبوو ھەر قوتايىيەك دوای تەواكردنى كۆلىژ سالىك خزمەتى سەربازى بکات .. دەبوو لە ۱۰/۱ ی ئەسەلەدا پەيوەندى بە تەجنىدەو بکات ... جەماعەتەكەمان لە ۱۰/۱

پەيغەمبەردىيان كىرىپ چوون بۇ تەجنىدو رەوانە كىران. مەن و غەزىزو مەھمەد قەرەداغى تايىرو فاروقى حاجى غومەر مائىنەو. رۇزى ۱۰/۲۶ چووينە تەجنىدى سەلىمانى و ھەر لەھامىيەكەو رەوانەى مەسكەر تەدرىبى كىركوكيان كىردىن.

لەبەرئەوھى ئىمە دواكەوتبەووين تىكەلاوى جەماعەتەيان نەكەردىن، غەرىفىكىيان بۇدانانين بەجىيا مەشقى پىندەكەردىن مەن و غەزىز لەگەل چەند برادەرى تىر شەو لە ئوتىل دىخەوتىن ، نەدەچووين بۇ مەسكەر. رۇزى بەجەوتە بەسواری پايسكىلىك رۇشىتىن تا گەشىتىنە بەردەم مەسكەر دابەزىن، غەزىز دەستى بۇسەرىد، يىزىيەى لەسەردا نەبوو، وتى شىخە يىزىيەكەم لى بەجىماو، ديارە بى يىزىيەش غەسكەرىي ئاكرىت ، ئاچار گەپاينەو بۇ ئاو كىركوك و چووين يىزىيەكەمان ھىئا.

رۇزى غەرىفەكە وتى ... ئەمەق تاقىتان دەكەمەو ھەركەس دەرچو چەند رۇزى ئىجازەى بۇ وەرەگىرەم ، تىكەلاوى جەماعەتەيشى دەكەمەو ، وتمان چۇن؟ وتى يەكە يەكە دەتەنەنمە دەرەو ، ئەوھى بەتەنیا تەوانى مەشقەكەمان بۇ بىكات ئەو وەكو وەم وای بۇ ئەكەم، ئەوھى نەيتەوانى ھەرەلەى ئەم سەحەيەى پىندەكەم. ئىمە كەسەمان لەخۇمان رانەيىنى، مەھمەد قەرەداغى وتى: مەن دىمە دەرەو، غەزىز وتى: خەمە جەيامان مەبە ئەو بەتۇ ئاكرىت، بەقسەى نەكەردو سوور بوو لەسەر قەسەى خۇى، مەشقەكەى بۇ نەكرا، غەرىفەكە ھەرەلەكەى پىنكەرد، كەگەپاينەو بەدەنگە كەرەكەى بەپىكەنەنەكەيەو بەكەكە خەمەى دەوت: ئىجازەىك بۇ ئىمەش وەرگەرە ، لەگەل خۇت بىمانبە بۇئاو جەماعەت و كەلەئىجازەكەت گەپاينەو پاكەتى گەزۇمان بۇ بىنە .

گواستنه و ممان یویه غذا و نه ورزی عزیز :

دوای تەواو بوونی مەشق لە مەركەز تەدریب كەوتنە گواستەوهەمان بۆ مەعسكەرەكانی تر، مەن بەر كۆلیژی ئەرکان كەوتم و لە حیساباتی كۆلیژی ئەرکان بۆ دائیرە (مؤسسات و معامل مقر عام وزارة الدفاع) داخرام. (عەزیز و حیکمەت هندی و ئەنوەر مەحمود) ییش بۆ مەدرەسەى مۆسیقای جەیش لەبایلمووەزم گۆیزرانەوه، دائیرەكەمان پشەتیان بەیەكەوه بوو، لەجەژنی نەروژدا عەزیز سەى رۆژ ئیجازەى وەرگرتبوو، منیش هەروەها چەند رۆژێكم وەرگرتبوو. رۆیشتینیەوه بۆ سلێمانی، عەزیز لەگەڵ تەواو بوونی ئیجازەكەى نەگەرایەوه، چەند رۆژێك غایب بوو، كە گەرایەوه سەریان تاشی و بەندیان كرد، جوابی بۆ ناردم كە لاى (نەقیب تەیسەرى شەفخ رەنۆفى نەقیب) هەولێ بۆ بەدم، كاك تەیسەر لەبەندیەكە قوتارى كرد، بەلام سەرەكەى تاشرابوو، بەلاى ئەوەوه سەرتاشینەكە لەبەندیەكە ناخۆشتر بوو، چونكە لەناو بەغدا ئەوەى سەرى بەتاشرایە ئینژیاتی عەسكەرى ئەیگرت و گەڕانی زەحمەت دەبوو.

سال ۱۹۷۳ و تدوین وونی سدریازی و دامه‌زنانین :

لهکۆتایی سالی ۱۹۷۲ سەربازیمان تەواوکرد، بەیەکەو کەوتینە
معامەلە ی دامەزراندن لە (مجلس خدمه) بەیەکەو مقابله کراین و فەرمانی
دامەزراندنمان ئێسدرای مۆ وەزارەتی یەرورە، هەردو کەمانیان نارد بۆ

پارېزىگاي واسطە مەن موباشىمەتەم نەمكەرد، غەزىزلە ئامادەيى غەزىزىيە دەوامى
كرد .

سالى ۱۹۷۴ و شۇرش:

ليژنەي ناوچەي قەرەداغ لەخورمال بوو ، كارگىپرى ناوچە بووم ، لەمانگى
حەوتدا كاتىكەم زانى غەزىز پەيدا بوو، ئو شەو لام مايەو تازە ھاتبوو
بەرەو، وتى دەمەوى داواي سەبىرى بىكەم، ئەلەين مائىيان وا لەپاوه، خەز
نەكەم لەگەلم بىيىت، بېرىارمدا لەگەلى بىچم كاتىكەم زانى بروسكەيەكەم لە كاك
فازل سۆزنى ئامرەيىزى كەركوك و بروسكەيەكەم لەلقى چوارەو بۇ ھات..
ھەر دوو بروسكەكە بۇ ئەرە بوو بەزوى و بەپەلە بى ئواكەوتن لەگەل
دەستەيەك پىشەمەرگەدا بېرەمەو بۇ ناوچەي قەرەداغ، بە بروسكەكان زۆر
قارس بووم، لەبەرئەوئەي بەلەينەم بە غەزىز دابوو لەگەلى بىچم بۇ پاوه، غەزىز
ھەستى كرد وتى شىخە چىيە؟ بروسكەكانم پىشاندا، وتى ئەمە گىرنگىرە تو
بچۇ بۇ قەرەداغ مەن ئەگەرئەوئە بۇ پىنجوئىن، وەكو زانىمە چەند براھەرىكى
ترمان لەپاوهن، و تەم زۆرەم پىناخوشە كەئىستە ناتوانم لەگەلت بىم، دەتوانم
گوئى بە بروسكەكان نەدەم، بە لام لەبەرئەوئەي ناوچەي قەرەداغ ناوچەيەكى
ناخوشەم كارەكەش ديارە بە مەن ئەنجام ئەدرىت، پىشەمەرگەش خواخوایانە
كادىرىكى حەزىمى بە دەنگ كارىكەو نەچىت يەكسەر پىروپاگەندەي بۇ دروست
بەكەن، كە ترستۆكە. مەنیش ئەگەر نەچم دىيەيەم بۇ بىلاو دەكەنەو لەناو
پىشەمەرگەدا كەلە ترسا نەچوم. غەزىز گەرايەو بۇ پىنجوئىن و مەنیش بەرەو
قەرەداغ، وامان دانا كەبەگەرئەوئەم لە قەرەداغ يەكتر بىيىنەنەو، بە لام نىتەر

بەئاسانى يەكتەر بېيىنىڭ ۋاگامان لەيەكتەر بىي ھەلەندەنەن كە گەپراينەۋە
 سەلئەمانىش تا دەچىن بۇ دەۋام زوۋ زوۋ يەكتەر بېيىنىڭ كە گەپراينەۋە سەلئەمانى
 مەن مامۇستقا جەمال تايەرم يېنىيەۋە باسى غەزىم بۇ كەرد: پراۋچوۋنىم بۇ
 باس كەرد، وتى: ھەر زۆر باشە بەزوۋىي كاتى رىكەندەخەين بەسى قۇلى
 دابنىشىن... شەۋىك لەنادى مامۇستايان بەيەكەۋە دانىشتىن ئەۋ شەۋە
 سەروىنى زۆر شەتقان كەرد، بەرنامەمان بۇ زۆر كارو زۆر شەت دانا، باسى
 جەمۇجولى براذرەن لەدەرەۋە ناۋەۋە بەتايىيەتى لەسورىا كەرا... غەزىز
 وتى مەن و شەيخە نەزىكىن لەيەكەۋە دەتۋانين زوۋ زوۋ يەكتەر بېيىنىڭ،
 بەبەردەۋامى ۋاگامان لەيەكتەر بىيىت... لىي پەرسىم وتى تۆ مال دەبەيت بۇ
 ھەي؟ وتە تا ئىستقا پەريارم نەداۋە، تا نەچمە ئەۋى و سەيرى ۋەزەن كەكەم
 ھىچ پەريارىكى لەۋ جۆرە نادەم، غەزىز وتى ئەگەر مائەكەت بىرد مەن
 ھەلەندەم سەردانت يەكەم .

ئەۋ ھاۋىنە تاچوۋمەۋە بۇ ھەي چەند جارى تە يەكتەمان بېيىنى، ھەندى
 بىلۋەكراۋەي كە بەدەستەخت نوۋ سەراۋونەۋە دەيدامى كە مەن مائەكەم بىرد
 لەبەغدا غەزىم يېنىيەۋە، پىم راگەياندا كەۋا مائەكەم بىردەۋە... لەۋ سەردانەي
 بەغدادا (شەھىد رەسول مامەند)م بېيىنى وتى لەۋزىر ئەززا بۇ تۆ دەگەرەم، زۆر
 باشبۇر يەكتەمان بېيىنى زۆر قەسەي بۆكۈردەم سەبارەت بەشۋەش و
 ھەلگىر سەنەۋەي... ئەۋ بېيىنىڭ قەسەي كاك رەسولم بۇ غەزىز باسكەرد...
 وتى خۇتى لى بىزەرەۋە، ئىتەر مەن كاك رەسولم نەيىيەۋە.

لەمانگى (۱۲ - ۱۹۷۵) بەبۇنەي جەزئەۋە لەگەل مەدالەكاندا چوۋىنەۋە بۇ
 سەلئەمانى، جەزئەمان لەسەلئەمانى كەرد، لەۋ جەزئەدا مامۇستقا جەمالم بېيىنى
 وتى غەزىز لىزەبۇر نامەيەكەم بەۋدا بۇ ناردەۋى نەھاتەۋە بۇلات؟ وتە:

نەمەتتە وتى بەدلىنىپمۇ سەرت لىيەدات و ئىمە دواى جەزىن گەراينمۇ بۇ
 ھەي .

۱۹۷۶-يىلى ۱۰-ئاي ۱۰-كۈنى:

دواى گەراينمۇ مان لەسلىمانى، بېرىمدا كە بۇ ئىمەى سال نەزىنمۇ
 لەكۇتايى مانگى ۱۰ ۱۹۷۶-يىلى ۱۰-كۈنى زانى عەزىز پەيدا بوو، ھاتتەكەى زۆر
 خوشبوو. . دوو پۇزۇ دوو شەى مایمۇ، نامەكەى مامۇستا جەمالى دامى
 كەخۇندمۇ، لەنامەكەى جگە لەچەند خالىك كە پەيۋەندى بەچۇنەتى
 كاركردن و ھەلسۇكەتۇمە ھەبوو، ئەمەشى نووسىبوو كەمۇ فەرمانبەرە
 كوردانەى لەكوت و ھەى و شارەكانى دەورەبەرمان ھەل بىدەين بزانين
 چەندن و كىن و چۇن پاو بۇچۇننىان لەسەر وەزەو رەقتارەكانى بەعس
 چىيە چەندىان رووخاۋن و چەندىان تەسلىمى دەزگاكانى رۇزىم بوون .

ھەر لەو دوو شەىر دوو رۇزەدا، لەگەل عەزىزدا ئەمەى دەمانفاسى بەپىنى
 شارەزايىمان يەكە يەكە ھەلمان سەنگاندن و تەقريبى زانيمان نىزىكەى چەند
 لەھەى و كوت و رەفاعى و عەزىزى ھەن، ئەو رۇزانەى لەھەى بوو زۆر
 بەكەمى دەچۇيىتە دەرەو ەسەران نەيىت، دوو بەدو لەگەل بەخشى و
 ئازاددا دەچۇيىن بۇ سەر غەراف، سەبىرى گواستىبوو ە وتى ھەلئەم
 رۇزىك لەگەل سەبىرىدا بىن ئەو رۇزانە شىۋەى كاركردن و چۇننىتى
 كاركردنسان دەرشت... بېرىدا كە ئەوجار جارە سەرم لىيەدات
 سەردانەكەش زۆر نەيىت بۇ ئەمەى نەكەيىتە ژىر چاۋدېرىيەو زۆر ھەلئەدا

لەڭگىلىدا بېرىنچە بۇ سەلىمانى، بەلەم لەبەر چەند ھۆيەك بەپەسەندىم نەزانى
بېرىنچە.

ھەر لەر سالەدا، پېش ئەۋەي پىشورى ھارەن دەست پېيىكات، جارىكى تر
سەردانى كىرەۋە.. ئەمبارە شەۋ نەمايەۋە ھەندى نووسىن و بلاۋكراۋە
رېنمايى بۇ ھىناۋوم، لەھاتنەكەيدا باسى جەمۇجۇلى سورىاۋ دروستىۋونى
سەركىرەدەيتى و بېرىارى ھەلگىرسانەۋەي شۇپش و ھەرچوۋنى رۇژنامەي
(الشرارة) يۇ كىردم..

ھارەنى سەلەكە كە پۇشقىنەۋە بۇ سەلىمانى لەڭگىل ھەزىزدا چەند جارى
يەكترەمان بېنى، دوۋ سى جارىش سى قۇلى لەڭگىل ئەۋە مامۇستا جەمال
دانىشتىن. كىتەبى (الاتحاد الوطنى الكردستانى لەمادا) ي مام جەلالىان دامى،
باسى كۆپۈنەۋەكەي ۲۳ - ۲۴ / ۵ ي ئەفسەرىكان و ھەمەي سىياسى
راگەياندىن بۇ كىردم. ھەزىزەتى مەۋلەداۋە بۇ نەقلى و نەقلىش
دەۋەۋە، لەكۆپۈنەۋەكەي سى قۇلىدا باسى ئەۋە كەسانەمان كىرد
كەدەكرىت پەيۋەندىان پىۋە بىرىت، بۇ ئىشكرىد و چوۋنە ھەرۋە بۇ
پىشەمىرگەيتى. ئەۋەي مەن لەيىم ماۋە مەن كاك ھەمەرىشىدى بارىكەيى و
ھەسەن سەلىمان و ھەسەن خاۋىي و مەھمۇدى بىراي و چەند كەسكى تىرم
بەباشزانى.. كاك جەمال ھەرسىكىيانى زۆر بەباشزانى...

كاتى دەۋام كە گەپراۋە بۇ ھەي بەيانىيەك كاتىكە زانى ھەزىزەت
فەرمانى نەقەكە و ئىنكەكەي پىۋە كە گۆزىزەۋە بۇ سەلىمانى زۆر
نەمايەۋە گەپراۋە.

غەزىزىۋو چوۋنە دەرمەۋى :

دەۋى نەقلىۋونە دەۋى بۇ سەلىمانى، ئىتىز مەن غەزىزىم نەبىيىيەۋە، لەسالى ۱۹۷۷ زانىم كەچۈتە نەرمەۋە، لەھاۋىنى سەلەكەدا چوۋمەۋە بۇ سەلىمانى (مەلىخ)ى خوشكەم، ھات بۇ سەلىمانى ۋە نەبىيىيەۋە پىنى ۋەم پىشەمەرگە يەك مەسئۇلەۋ لەۋ ناۋەيە، چەند جار ھاتوۋ ھەۋالى تۇي پەرسىۋە، بەزۇرى لەگورىازە... ناۋى مەدەنىيە مەن بەتۈرەيى ۋە لامە داۋەتەۋە ۋەمە بەرەي مەن پىشەمەرگە مەشەمەرگە ناناسى، ۋەتى كەۋام ۋە دەستى كەرد بەپىكەنەن ۋە ۋەتى خوشكە مەلىخ مەن ۋە شەيخە بەرەي يەكەن تۇ جۋابى بۇ بىنەرە بە سەردانىكى ئەم ناۋە بەكات.

تۇ ۋە جۋابەكەي بۇ بىنەرە كەبزانىت مەن لىزەم، دۇنيا بە يەكسەر دىت، ۋەتى پىم ۋە: كاكە بىكە بەخاتىرى خوا ۋەز لەھەمەي بەرام بىقە، باتوۋشى شەتەك نەبىت... ئەۋ پەيۋەندىي بەپىشەمەرگە شۇرەشەۋ نەماۋە ۋەتى: پىكەنەمەۋ ۋەتى تۇ بۇ ۋە دەترسى ئەۋ بزانى مەن لەمناۋەم بەيانى دىت، ۋەم نەترانى ناۋى چى بوۋ؟ ۋەتى كاكە خۇ ئەۋان ھىچچان ناۋى خۇيان نىيە، ھەر يەكە بەناۋىكەۋە بانگ ئەكەرن، ئەۋ ھەر ئەۋەندەي بەمەن ۋە كەھاۋىنى كۇلەز ۋە مامۇستايەتەمە مەن ھەر بەۋ دەلەم شەيخە، ھەر ئەۋەي پى بلى يەكسەر ئەزانى، مەن كىم كەۋى ۋە: زانىم غەزىز بوۋە لەمەلىخ تۈۋە بوۋە، بۇ جۋان جۋابىت نەداۋەتەۋە، بۇ جۋابىت بۇ نەماردوم، ۋەتى: بەرە چى يەكەم لەترسى ۋەزەي تۇ نەمۇترا.

ئىتىز مەن غەزىزىم نەبىيىيەۋە لەسالى ۱۹۷۸ كە بۇ نىۋەي سەل كەپامەۋە سەلىمانى ھەۋالى گەرتەنى غەزىزىم بىيەست. لەمانگى (۴)ى ۱۹۷۹ دا نامەيەكى

برايمى مامۇستقا شىنخ ئىسماعىلى دىئەلەزەم پىنگە يىشت، نامەكە زووتر
 نووسىراپو بەلام درەنگ بەمن گە يىشت و لەنامەكە دا نووسىراپو، غەزىز
 ئىعدام دەكرىت، ھەوالى پرسىووت و ھەز ئەكات بچىت بۆلای و بىيىنى.
 بەداخەو كەھاتەو بۆ سلیمانى بۆئەو بچم بۆلای ھەوالیان دامى كە لە
 مانگى (۲) دا ئىعدام كراو.

لەكۆتايىدا :

غەزىز شۆپشگىرىكى كورد پەروەرو پىشكەوتتخوازىكى وابو، ھەموو
 تەمەنى تەرخانكەربو، لەپىناوى مەسەلەى گەل و نىشتەمانەكەيدا،
 بەدرىزايى ھاوپىيەتیمان رۆژى نەمىيىنى بەرە شىيىنى، نەفەسى كۆلدان و
 بەزىن لە فەرەنگىدا نەبو، ھەردەم گەشىن بەھىمەت و بەتوانا و
 بەدەسەلاتەو ئەدوا.. ھەموو شتىكى لەسەرگەوتندا دەيىنيەو، گالتەى بەو
 كەسانە دەھات كەلەبەر ترسنۆكیان خۆيان دوورە پەرىز دەگىرن،
 لەبزووتنەو گەلەكەياندا، بەو جۆرە كەسانەى دەوت ھازرخۆرى بەر
 سىيەرن .

چولر سالى كۆلەزەمان بەو شىوہە بەسەر برد، كەئەو ھەزى لىنى بوو لە
 سەيران، سەفرە، ئاھەنگ، دانىشتن، گەپان، خويندەو، كىتىب كەرن، قەسەى
 خۆش و نوكتە.. سەفرەكانى سەدەى ھەندىو بابل و بەسەرە سەنەرى قەنات و
 سامەراو رۆلى سەپەرەشتى و رىكخستىيان لەلایەن غەزىزەو ھەركىز بىرم
 ناچىتەو ...

رۇزئانى مەكتەبەي وەتەنى و مەكتەبەي كۆلىرى ئاداب و گازىنۇي
 پەرلەمان و بەرازىلى و ھەيدەرخانە و دانىشتەكانى ئەبو نەواس
 ئاھەنگەكانى قاعەي خولد قاعەي سىنەماي غەرناتە قاعەي (ساطع
 الحصرى) و باخچەكانى كۆلىرى ئاداب و بەشى كوردىي. سەردانى
 رۇزنامەي نورو تەئاخى و برايەتى و ھاوکارى و كۆرەكانى جەمعیە
 سەقافەي كوردىي و يەككىتى نووسەرانى كوردو پەيمانگای بەرىتانى و
 كۆنگرەكانى يەككىتى قوتايیان و يەككىتى لوانى كوردسقانم وەكو شىرىتى
 سىنەما ھەردەم لەپىش چاۋە، ھەرگىزاۋ ھەرگىز لەپىم ئاچنەۋە، ئەۋەم
 بىرناچىتەرە ھەموو جار دەيوت: شىخە من ھەرچىم بۇ دەكرى ھەر ھەموو
 دەكرىتەرە بۇ ھاوکارى و يارمەتى دايكم، من ئەگەر دايكم نەبى ھىچم
 پىناكرى دەزانى لەمن سىياسى ترە.. شىخە قەت رۇزى پىنى نەوتوم واز بىنم،
 ھەر ھانم دەدا ئەۋەندە توندەرەۋە زۇرجار وەكو كارىك قسە دەكات، ەزىز
 چۇن لەھەموو بوارەكانى كۆرەپانى خەبات پىشەنگ بوو، لەزىندانىشدا
 نمونەي خۇپاگرىي و قارەمانى بەر پەتى سىدارەي دوزمن بوو... يادت
 بەخىر ھاۋپى بەنەمەك و جەسورەكەم.. يادت بەخىر ...

شەھىد ئەزىز بە راستى ھاۋىي بوو

گېلاس مەل

شەھىد ئەزىزى نەمەر، مەتا بىلىت لاۋىكى كورد پەرورە دىسۆز بوو لە
 مەمو شىتەك شىرىتەر لاى خاك و نەتەۋەكەي بوو، بە تايىبەتى
 خوشەۋىستىيەكى بىن سىنورى مەبوو بۇ كوردو شارەكەي، شارى
 سىلئمانى زۆر زۆر خوش دەۋىست، تەننەت ئىمەي ھاۋرىشى خەلكى
 سىلئمانى بوۋىن، زۆر بەرپەزەۋە سەيرى دەكردىن، مەردەم خۇي بە
 لىپرسراۋمان دەزانى، دەۋت مەدەم ئىۋە خەلكى سىلئمانىن و مەش خەلكى
 سىلئمانىم، واتە مەن بەرپەرسەم لە ئىۋە بۇ كوئى بېۋىن، ئىمەش مەمو كچەكانى
 بەشى كوردى دانىشگاي بەغدا ئەم ھەلۋىستەمان زۆر پىخۇش بوو،
 ھەستەمان ئەكرد برايەكى دىسۆزمانە، سەد ھەزار رەھمەت لە گۆپى
 شەھىدى نەمەر، نمونەي راستى، پىشەمەرگە و كوردپەرورە و خاك پەرورە و
 نىشتەمان پەرورە بوو .. سەريازىكى بە ئەمەكى رىيازى كوردايەتى بوو،
 ئەمەندەي لە گەلىا رىباين، رۇژئى نەمانىنى توۋرە بىت، ھەمىشە دەم بە
 پىكەنەن و قاقاي پىكەنەنكەي مەردەم لە گۆيەكانەدا دەزىنگىتەۋە ..
 ترسى لە كەس نەبوو، ترسى بەعس و دام و دەزگاكانى نەبوو، چاۋ
 نەترسىكى بىن وئەو برايەكى دىسۆزى مەمو كەسىكى دىسۆز بوو . كەم
 رىاۋ كەل رىا، شەھىد ئەزىز بە راستى ھاۋرى بوو .. ھاۋرى .

مەن و شەھىدە عزيز

يونس غەفور ئەمىدوڭ

مەن و مەكۇ خەزم و ھاپۇنىيەكى مامۇستە عزيز، لەكەتتى تەنزىمەدا ھاشانى
ئەو نەبووم. مامۇستە شەيخ ئەمىدول و كاك مەلا بەختىيار لىپىرسراوى مەن
بوون. شەھىدە عزيز ئەندامى سەركردايەتى بوو، چەند جار مامۇستە
جەمال تەھىر دەھات ، بۆگەرچەكەي (جەمالە رەش) كە مەن تەسلىمى
مامۇستە عزيزنى بىكەم. يان بۆي بىنئىرە دەرەھە. دوچار لەسەر مامۇستە
عزيز گىراوم ، لەبەرئەھەي كە گوايە مەن ھەموو شەتتەك مەرىارەي مامۇستە
عزيز ئەزانى، ئەوان خۇيان لەمەن باشتر زانىيارىيان لايو، بەلام چەواشەم
ئەكەردن، زۇرىيان لىكەردووم كە ھاتەھە لەناوچەي قەھدەخ پىيان بلىم،
زۇرجار ئەمەن ئەيوت كە جەمەھەتى (ما) دىن بۆلات، بەلام مەن ئەموت ئىرە
گەرچە و خەلك بەگشتى لىرەھە سوار ئەمەن، ئەچن بۆكارى خۇيان. جارنىك
لەسەرچىنار لەمەلى خوشكى ناردى بەدواما وتى ھەتال مام جەلال
ناردوويەتى بەدواما، مەن ھەتە كەلەكەن لەگەلى بووم كاك (شەيخ
ئەمىدول) يىشمان لەگەلدا بوو ، پىخە وت ناگەرئەھە و ئەبەم بە پاسەوانت
بەمەرجى جارنىكى تەنەگەرئەھە بۇناوشار .

بەلام بەبى ئاگادارى ئىمە گەرپۇوھ ناوشار، لەمەلىك نەزىكى مەزگەوتى
ھاجى جەمال گىرا كەمەلى (عومەر) ناويك بوو پاش سىيانزە رۇژ ھاجى

عوسمان لەمچەلەكەي بە منى وت مامۇستە عزيز گىراۋە لە پاستىدا
نەمزانى بوو كە گىراۋە .

من ھەر ئەۋەندە لەژىئەنى سىياسى مامۇستە عزيز بە ئاگام چونكە من
لەپىلەى حزبى ئەۋدا نەبوم ، ۋەكو ھاۋپى ۋەكو خزم لە مەندالىمەۋە نىزىكى
يەكبوۋىن و يەكترمان خۇش دەۋىست و لە يىروپاى يەكترى گونمان ئەگرت و
زۇر ئامۇزگارى و رىئەئەسى ئەكردم ، زۇر مەسئەلى سىياسى بۇ شى
ئەكردمەۋە .. مەئەنەى زۇرى پىم بوو ، ھىچى لى ئەدەشاردەۋە ، يەكترمان
زۇر خۇش دەۋىست ، دەيان جار بە فەردە بەيان و بلاۋكراۋەى ھزىبى و چەكى
تەقەمەنى دەھىئا بۇ مائمان ، پىي دەگەياندمە شوۋىنى خۇى ، زۇرى ھەز بە
سەيران بوو ، سالاۋە چەندىن سەيرانمان بەيەكەۋە ئەكرد ... مالى
ئەۋانىش بۇ من ۋەكو مالى خۇمان بوو ، ھىچمان لە يەك ئەدەشاردەۋە زو
زو لىم توپە دەۋو ، زووش ئاشتى ئەكردمەۋە ، بەراستى يادەۋەرى زۇرم
لە گەلىا بوو ، بەلام ھەرچەند دەكەم بۇم ئانۋوسرىتەۋە .. من كە گىرا زۇر
سپىزە بووم ، كە ئاگادارىان كردم ، دەيانەۋىت بە گۆرۈنەۋە بەرى بەن ، زۇر
گەشامەۋە ، لەو رۇژە ئاخۇشتەۋە بوو ، كە لە گەل سەبىرە خاندا چوۋىن بۇ
بەغدا ، بۇ سۇراخى بەرىۋەنەكەى و ئىمەيان ئارد بۇ مۇسلى و كە چوۋىن
پىيان وتىن ئىعدام دەكرىت ..

ھەزرىتى بىرام

ئالەمىن مەھمۇد ئەلى

سەرھەتتا سوپاسى كاك شىنخ مەھمەد دەكەم، كەمەكو ھاپىيەكى ھەزرىتى بىرام لەلەي خۇيەمە. بىرنامەي بۇ نووسىيەمەي ژياننامەي دارشت و ئەركەكەي گرتەئەستۇ. ھەزرىتى بىرام، كە بە (مامۇستەزىز مەھمۇد) ئاسرابوو، سالى ۱۹۴۲ لە گەپەكى گۆزەي كۆن كە بەگەپەكى گاوران ئاسراو، ھاتۆتە دىئاو. ھەزرىتى پىش ئەمەي چاۋ بەدىئەي سىلىمانى و كوردستاندا ھەلىيىنى، بەمانگىك باۋكەمان كۆچ ئەكەت و لەدىئەدەردەچىت، واتە ھەزرىتى باۋكى نەدىو ۋە باۋكەشەم كە ئاۋاتى ئەمە بوو، كۆپەكى بىيىت و بەچاۋى خۇي بىيىنى ۋە لەباۋەشى بىگىت بىو ئاۋاتەمە، سەرى ئايەمە ۋە كۆپى لەباۋەشى خۇيدا نەيىنى .

باۋكەمان واتە (مەھمۇد) كۆپى مەلەمەلى مەلەمەتورى خەپانەيە ۋە بىنەمانەكەمان بىنەمانەكى ئاينى ۋە مەلا بوو. مەلەمەلى لەبەزىو بەزىتى كىشتوكانى سىلىمانى بەزىو بەزى زەمى ۋە زار (مىدىرى ئەزى) بوو . دايكەشەمان (خوشىيە) كچى ئەمىنى قادىر بەگبوو، كە لە بەگزانەكانى (بەنەبوون) دايكەم لەناۋ ھاپىيە ۋە كەسەكانى ترا بە (پەورە خورشە) بانگ دەكرا ..

ھەزرىتى لەناۋ خىزانىكدا چاۋى بۇدىئەي خەم ۋە كارەسات كەردەم، كە پىكەتەبوو لە (دايكەك ۋە خوشك ۋە ھەزرىتى) . دايكەمان بە ھەلە ۋە كەردە

كۆشە . ئىركى بەخىيۇكردن و پەروەردەكردنى گرتىنە ئەستۆ . وەكو ھەموو دايكىكى مېھرىبان زۆر بەمېھرىباني بەخىيۇي كردىن و پىنى گەياندىن . بوۋاي كۆچى باوكمان ، ھەموو خوشىيەكى ژيانى خۇي بۆ پەروەردەكردنى ئىمەتەرخانكرد .

بەتەمەنى ھەت سالىي عەزىزى خستە قوتابخانە . رۆژانە دايكم درومانى ئەكرد بۆئەۋەي بتوانىت ، ئىمە بەباشى بەخىيۇيكات . بەردەوام وەكو دايكىكى كورد پەروەر ، ئامۇزگارى ئەكردىن . رەۋىشتى بەرزو كوردانەي فىر ئەكردىن . ھەمىشە ئامۇزگارى ئەكردىن ، راستگويىن و درۆلەگەل خەلگدا ئەكەين . خەلگيمان خوش بویت ، زۆرجار وەكو حىكاىتخانىك يان وەكو شارەزايەك لە مېژودا ، باسى سەمەيل خانى شىكاك (سەمكۆ) و شەرەكانى و باسى شىخ مەھمۇد و شەرەكانى ، باسى قازى و كۆمارى مەھاباد و باسى شىخ سەئىدى پىران و شۆپشەكانى كوردى لەتورگىيا و باسى بارزان و شۆپشەكانى بارزان و بارزانى و چوونى بۆرۈسىيى بۆ ئەكردىن . ئىمەش شەۋانە رۆژانە ، بەدەۋرىا دادەنىشتىن و داۋامان لىدەكرد ، كە بەردەوام ئەو باسانەمان بۆ بگىرپتەۋە .

عەزىز . مەندالىكى بىزىو وىرا بوو دايكىمى زۆر خوش دەۋىست و دايكىشم ۋاي دەزانى ئاسمان كۈنى تىبۋەۋە عەزىزى لىكەۋتۆتە خولرەۋە . مەن و نەسرەن ھەستەمان ئەكرد كە عەزىزى لە ھەردىوكمان خوشتر دەۋىت . ئىمەش عەزىزەمان وەكو تەكەبرا ئەۋەندە خوش دەۋىست ، ئەگەر جارجارە ، ئازارلىكىشى بىدەنەيە ، لەدلمان ئەدەگرت . عەزىز ھەر عەزىز بوو ، عەزىز . سالى بە سالى خويۇندى قۇناغى سەرەتاي تەۋاۋ كەرد ، چوۋ پۇلى يەكى ناۋەندى . . لەقۇناغى ناۋەندىيەۋە ، تىكەلۋى بىزۈتەۋەي كوردايەتى بوو .

بەھۇي بەرپا بولۇنى شۇرۇشى كۆرۈنەرە لەسالەكانى شەست و شەست و يەكدا،
كەلەوكتە پارتى ديموكراتى كوردستان سەرپرەشتى و رابرايەتى ئەكرد ..
بەر تەمەنە مندالايىمەرە ھەلپەي ئەكرد بىرئەنە (پېشەمەرگە) و بېچىتە ناۋرېزى
پېشەمەرگەرە .

بەلام لەبەركەمى تەمەنى شۇرۇش ھەرى نەدەگرت .. رۆژانە كەدەھاتەرە
مالەرە .. باسى پېشەمەرگە و شەركەكانى ئەكرد و بەدايكى دەوت حەزەكەم
بىم بەپېشەمەرگە . دايەم ئامۇزگارى ئەكرد كەئەگادارى خۇي بىت و جارى
بىر لەپېشەمەرگايەتى ئەكاتەرە ، ھەموو ھەولەيكى تەرخان بىكات بۇ
تەواۋكردنى خويئەندىن .. لە سالى ۱۹۶۲ دا، ھەكو زاتىمان بۆتە (تەتەر) و لەناو
شارەرە ، پۇستە دەبات بۇ دەرەرە . ئىمە لەسەكارەي زۆرەتەرساين و
ھەمىشە دايەم ئامۇزگارى ئەكردىن، كە ھاۋكارى بىكەين و ئاگامان لىنى بىت
، ئىمەش بەرپەرى ئۇسۇزى خوشك وبراينەرە، يارمەتەيمان ئەداو
ھاۋكارىمان ئەكرد .

غەزىز .. مالە بىكۆلەكەمانى كۆرۈپ بەشۈننى كۆرۈ كۆيۈنەرەي حەزى و
رەنكخاۋەرەيى . غەزىز ھەرچەند زۆر حەزى لەپېشەمەرگايەتى بوو ، لەگەل
ئەرەشدا حەزى ئەكرد كە خويئەندىن تەواۋ بىكات . بۇيە لەگەل كارە حەزى و
رەنكخاۋەرەيەكانىدا، بەباشى نەيخويئەند . غەزىز ئىمەي ھەكو
خوشك ودايكى ھەكو دايەك زۆر خوش دەويست . پەيۋەنەيمان جگە لە
خوشك وبراينى ، بوو بوو پەيۋەندىيەكى (ھاۋرەتتى). شەمو رۆژ لەقسەي
خوشى و نۆكتەكانى و قاقاي پىكەننى تىر نەدەبوو . رۆژانەي ژيانى
بە يارىكرىدەن و كۆپۈ كۆيۈنەرەي لەگەل برادەرەكانى لەگەرەكى
(دەرگەزىن) بەسەر دەبىرد .

رۇژنىك بەپەلە ھاتمەۋە خۇيىرىد بەژوورا. ئارقى لەگىيانى ئەتكا . بە دايكىمى
وت من لەگەرەكى دەرگەزىن دەپ، ئەگەر دەرەنگ ھاتمەۋە بە دواما مەگەرپىن و
مەركاتى خۇم ھاتمەۋە ئىمەۋە .

ئىمەۋ دايىك لىمان پىرسى ئەۋە چىيە بۇ شىپىزەي؟ وتى (مامۇستا ئىراھىم
ئەحمەد) راي كىردوۋە لە شۆيىنىكە، ئىمەيان دانائەۋە ، كە ئاگامان لىنى بىت
تادەر ئەچىت ... دايىك و ئىمە لەخەمى عزىزو مامۇستا ئىراھىمدا بووين..
شەر دەرەنگانىك بەپىكەنەن و دلخۇشىەۋە خۇي بەژوورداكىد. وتى تەۋاۋ
دەرچوۋ.. ئەخەشكەمان سەرى گىرت. لىمان پىرسى چۆن و ئادەي بۇمان
بگىرەۋە.. وتى ئىمە كۆمەلنى مىندالبووين لەنزىك ئەۋ مالى كە (مامۇستاي)
لىبوۋ دايانناين. كەلەبەردەم مالىكەدا تۆپىن بىكەين ئىمەش بەردەۋام
تۆپىننىمان كىرد ، ئەۋ مالى ئەۋىشى تىادا بوۋرەكانى مالىكە ھاتبوۋنە
بەردەرگا و خۇيان بەتەشپىستەۋ ساۋەرپىژاردەن و بەردەرگا شۆردەۋە خەرىك
كىردبوۋ. تا مامۇستا دەرپاز كراۋ دەرچوۋ.. ئەۋ كەسانەي كە مامۇستايان
راۋنابوۋ، بەۋايدا دەرگەرەن ، مالى بەمال دەرگەرەن لەۋ گەرەكى دەرگەزىنەدا
سەرسام بوۋن و ئەيان وت چى لىھات و دەپىت بۇمان پەيداىكەن و
خەلكەكەش بەبى ئەۋەي خۇيان تىكىدەن بەپىكەنەنەۋە ۋەلاميان دەدەنەۋە ،
سەريان لىشىۋاندەن. عزىز ھىچى لەئىمە ئەشەردەۋە .

عەزىز .. ھەر لەمەندالىمەۋە ، زۆرەزى لە خۆيىندەۋەي كىتىپ بوۋ. زۆر
ھەزى لەشىمەركانى قانع و شىخ نورى شىخ سالىچ بوۋ .

سالى (۶۶، ۶۷) كەپارتى بوۋپە دوۋپەشەۋە . بالى مەكتەبى سىياسى
بەجەلالى ئاۋدەبىران و پارتى بارزانى بەمەلايى بەناۋابانگىۋون ، عزىز لەگەن
بالى مەكتەبى سىياسىدا بوۋ ، ئەۋ سالاۋە مالىمانى كىردبوۋە بىكەيەكى

بەردەھوامى كۆپۈ كۆيۈنۈمۈ . شۇنىڭغا راپەراندن ۋ دابەشكردنى بەياننامە ۋ
بلاۋكرامكانى (ھزب) .. ئىمە لەكارەكانىدا ھاۋكارىمان ئەكرد .
بەزۇرى مەنى ئەنارد بۇگەياندنى پۈستەۋ راسپاردەكان ، جارجارە ئەيۈت
خۇزگە تۇ (كۆپ) ئەبۈۋىت . مەنىش ئەم ۋت جىۋاۋزى كۆپۈ كچ چىم ؟ ئەمۈ
نىيە ھەرچى بلىيىت دەستۈبرد جىبەجىنى ئەكەم . مەن تەنھا لەدەمانچە
دەترسم . ھەردەمانچەم مەدەرى ئىتر ھەرچىت ھەبى جىن بەجى ئەكەم .
دايىم بۇ ئەمۈى غەزىز توۋشى كىشەۋ ناپەجەتى ئەيىت . زوربەى كارەكانى
لەئەستۈى خۇى ئەگرت ۋ نەسرىنىش يارمەتدەرو ھاۋپىيەكى بەردەھوامى
بۇ .

غەزىز .. كە خۇيىندنى ناۋەندى ۋ نامادەى تەۋلو كرد ، لەسانى ۱۹۶۸دا
لەبەشى كوردى زانكۇى بەغدا ۋەرگىرا .. لەقۇناغى خۇيىندنى زانكۇيدا ۋەكو
قۇناغىكى تازە ، لەخۇيىندى ۋىانى سىياسى ۋ رۇشنىرى ، كەۋتە دىنپايەكى
تەرەۋ ، باشترو زىاتر لەھەموو روۋەكانەۋەگەشەى كرد ۋ پىش كەۋت ۋ
زىاترو زىاتر دەرگەت (چالاكانەۋ بەتۋاناترو بەئەزمۈۋتر ئەرك ۋ كارەكانى
ئەنجام ئەدا . ھاۋرى ۋ بىرادەرى باش ۋ خاۋەن يىروباۋەرى كوردايەتى
پىشكەۋتنخۋازى پەيداكرد لەگەل كەسانى سىياسى ۋ رۇشنىرى ۋ ئەدەبىدا
ھەئەس ۋ كەۋتى دەكرد . غەزىزى مەندالى گەپەكى سەرگۈل ۋ دەرگەزىن ۋ
غەزىزى كورى دايىك ، بوۋ بەغەزىزى خۇشەۋىستى ناۋكۆمەلانى خەلەك ۋ
تىكۆشەران . غەزىز لە غەزىزى پەۋرە خۇرشەى دايىك ۋ دەرۋ خۇشكى
دەرچوۋ بوۋ بە غەزىزى گەل ۋ نىشتەمان .

سالى (۱۹۷۲) خوتېندى زانگۇى تەۋاۋىرىدە ۋە لەكۇتايى سالى ۱۹۷۳ دا بەمامۇستاي زامانى كوردى ، لە قەزايى عەزىزىيە دامەزرا ، مانگانە سەردەنى سەلىمانى ۋە ئىمەي ئەكرەمە .

لەھاۋىنى سالى ۱۹۷۴ دا ، پەيۋەندى بەشۋېشەۋەكرىدە چۈرە دەرەۋە . لە قۇتباخانەيەك لەپىنجوۋىن بە مامۇستاي شۋېش دامەزرا تاهەرەسى شۋېش ، لەسالى ۱۹۷۵ دا گەپرايەۋە سەلىمانى ئىزدەپرايەۋە بۇ عەزىزىيە بەمامۇستايى .. لەكاتى ئاشىبەتالى شۋېشدا . لەگەل چەند ھاۋىيەكىدا ھەلىئەندابوۋ كەبىننەۋە چەك ۋەتەنەنى بشارنەۋە نەگەپنەۋە شۋېش بەرپا بىكەنەۋە ، بەلام لەبەر بارۋىخى ئاھەمۋارى سىياسى كوردستان ۋە ئاۋچەكە ئاچار بوۋىن ۋەز لەۋبەرنامەيە بېيىن ۋە بگەپنەۋە ئاۋ شار لە ئاۋشارەكانەۋە دەست بەخەبەتى ئوۋى ۋە كارى ئوۋى ۋە شۋېشى ئوۋى بىكەنەۋە . ھەر بەگەپنەۋە ، كەۋتەۋە كاركرىدە ۋە ھەلپەكرىدە بۇ رىكخستەنەۋە رىكخستەنەكانى (كۆمەلەۋە ماركىسى لىيىنى) ، لەكۇتايى سالى ۱۹۷۵ دا (سەبىيە) ھىنا ۋە كرىيە ھاۋسەرى خۇي .

سالى ۱۹۷۶ ، لەقەزايى عەزىزىيەۋە ، بۇ ئاھىيەۋە غەربەتى سەلىمانى گۈزىرايەۋە ، ئوۋ سالى سەرقالى راپەراندنى ئەرك ۋە كارەكانى بوۋ ، بىنەينى بەردەۋام ھاۋچۇۋى ئەكرە ۋە ئىشەكانى ئەنجام ئەدا .. لەئەتجامى چالاكى برادەرانى كۆمەلە ، رۇڭم ھەستى بە جم ۋە جوۋلىيان كرىبوۋ . بۇيە لەھەمۋە لايەكەۋە چاۋدىرى خىستېۋەنە سەر ۋە زۆر بەۋردى بەدۋاي ھەلس ۋە كەۋت ۋە جم ۋە جوۋلەكانىدا ئەگەپرا ، عەزىزىش يەكىك بوۋ لەۋكەسانە كە رۇڭم زۆر بىنەينى ۋە بەۋردى چاۋدىرى خىستېۋەنە سەر ، رۇڭانە برادەركەكانى دەھاتنە سالى ، زۆر جار شەۋىش دەمانەۋە ، دايىكم ۋە ئىمە ئەۋەي پىيمان بىكرايە

خىزمەتتە ئىش قىلىش ، دىيارە كەسەبىرىشى ھېنا سەبىرىش بىو بەيەككە لە
خىزانەكە ۋەكە ھاۋسەرىكى ، ۋەكە ئىمە ھاۋبەش ۋە ھاۋكارى راپەراندنى
كار ۋە ئىركەكانى عەزىزى ئىكەد .

رۆژنىك بەئىمە ۋە دايكىمى ۋە .. مېۋانىكىمان دەپتى . كەھات ئايىت مائىمان
چۆل بىت ۋە بەجىتى بەئىن . بەھەمىشەيى دەپتىت دايكىمى لايىت . ئىۋە كە
دېن زۆر دامەنىشەن ۋە دەپتىت ھەلس ۋە كەۋت لەمالەكەدا ئاسايى بىت ..
كاتى كە مېۋانەكە ھات سەيرمانكرد (كاك ئارام) بىو نىزىكە مانگىك
لەمالمان مايەۋە ، دايكىم بەدلىسۆزى خىزمەتى كەد . تا چۆۋە دەۋرەۋە ، زۆرى
نەخاياند .. عەزىزىش بەدۋاى (كاك ئارام)دا چۆۋە دەۋرەۋە كە رۆيشت ۋەتى :
ئىۋە ھەموتانن .. مەن ھېچ سامانىكىم نىيە جگە لەئىۋە . ئىگەر (سەدام
ھىسەن) ھەرھەموتان بىكات بەدارا ، مەن بىرپارەۋە داۋمە ۋە فەرمانى كۆمەلەيەۋ
دەۋرەۋە دەۋرەۋە ، دەپم بەپىشەمەرگە ، خواخافىزىكرد ۋە رۆيشت .. كەچۆۋە
دەۋرەۋە جارجار دەھاتەۋە ناۋشار بۇ جىبە جىكردنى كارى شۆپش . بەلام
كاتىكىمان زانى لەسالى ۱۹۷۸دا لەلايەن ئىمەنى سەلىمانى رۆژنەۋە
دەستگىركراۋ ماۋەى چەند مانگىتى بىئ سەۋر شۆيىن كرا . دۋانەنجام
لەبەندىخانەى مۇسەل سەرىيەلدا ، بروسكەمان بۇ ھات كەبچىن بۇ
مۋاجەھەى ، ھەربەگەيشتىنى ھەۋالەكە ھەمۋە خىزمان ۋە سەرجەم ھارپىكانى
كەلەناۋ شار بۋون خۇيان ئامادەكرد ۋە چۋوۋىن بۇ مۇسەل بۇ مۋاجەھەى ،
لەبەردەمى بەندىخانەكەدا ھەر ھەمۋە راۋە سىستابوۋىن ۋە چاۋەپۋانى
چۋونەۋرەۋەمان ئىكەد . لەپەنچەرەيەكى بچۋوۋە ھەمۋە بەندىيەكان
ھاۋارىيان ئىكەد خىزم ۋە كەس ۋە كارى مامۇستا عەزىز ھاتۋە . بەلام خۇى
لەپەنچەرەكەۋە ھاۋارىكرد ، ھەركەس بىيىنم بگىرى نايەمە دەۋرەۋە ۋە

ئاتا-ئانىسىم، كەندەرگايران كىرىمىم ۋە چۆرىنە ژۇرۇم، بەندىگەن بە
 ەزىزىشەم ەرىمە كە شەروالىكى گۆتىيان لەپىندابو لەگەل كراسىك...
 كەدايىم چاۋى پىكىموت بۇ ئەرەى نەشەلەرنى باۋەشى پىداداكرىوتى
 (ەزىز، شا روۋخا) ەموو خەلگەكە كە گۆتىيان لەۋقەسىەى دايىم بوو.
 دەستيان كىر بە پىكەن، ەزىز وتى مردوتانەرنى ەرىمەن ئەلەن تۇ
 سىياسەت ئەكەى ئەى ئەرە دايىم لەمن زىاتىر سىياسى نىيە ؟ ئابىنن ئەم
 مژە خۆشەى بۇ ەننام . دىار بوو دايىم بۇ ئەرەى خۆى بگرىۋ نەگرى
 بۆيە ەكو مژەىەك ئەم قەسە خۆشەى بەەزىز وت ، ئىتر دواى ئىمە كە
 ەرىمەگەمان بەجىيا باۋەشەمان پىداكرى . ەاورى ۋ برادەرۋ خەمەگان لىى
 نرىك بونەۋەر پىتى شاد بوۋەرە . من دلىنام ژۇر باسى بەندىخانە كراۋە
 بۆيە زىاتىر باس ئاكەم .

لە ۱۹۷۹/۳/۲۲ بروسكەىەكى ترمان بۆەات ، كە بچىنەرە بۇ بىنىنى ۋ
 رۇژى ۳/۲۳ ەموو خەمان ۋ ژۇر لە ەاورىكانى بەرە موسىل كەوتىنەرنى ، كە
 گەشتىنە بەرەم بەندىخانەكە ، سەىرمان كىر، دوۋكانەگانى بەرەم
 بەندىخانە داخراۋن . ەزىكى ژۇر ەورى سچنەكەيان گرتوۋە . بەرىۋەبەرى
 بەندىخانەكە لەۋى نەبوو . ئەفسەرىكى لە جىتى خۆى دانابو، ئەۋىش رىگای
 نەئەدا كەس دابەزىۋ لە بەندىخانە كە نرىك بىكەۋىتەرە ، وتى ئابىت لە
 دايىك ۋ خوشك ۋ ئنى بەۋلاۋە كەس بىتەژۋورەرە، بوۋەدەنگە دەنگ.
 لەئەجامدا رىگايران بەدايىم ۋ ئەكەى ۋ خوشكەگانى ۋ مامى ۋ دايىكى كاك
 يونس ۋ پورىكىدا . ەۋەى بىنىنەكەش تەنھا پىنچ شەش دەقىقە بوو . ەرى
 ژۇر بەرز بوو . وتى با ەاشىيەگان بزانن ئىستاش بەرەلام كەن زىاتىر لەجاران
 خەبات ئەكەم . تەنھا ئەۋەندەيان لىى پرسى ەىچت نىيە ؟ وتى ەرىچىم

ھەببۇ بەھالى مەلەعلەيدا ئاردوۋومە . ئىتېر ئىنەمە ۋە خەنگەكە بەنئومىندى
گەپراينەرە دىۋاى شەھىدىكىردىنى .. لەپىنگاى موختارەومە چەند جار ھەۋالى
دايىكىمان پىرسى . دايىكىشم لەتەۋا سەرى خۇى ھەلگىرتىۋو زىياتر لەدوۋ سال
خۇى شارەومە ، سەرى مانگانە ئەچىۋو بۆسەر گۆپەكەى بۇ موسىل .
لەنەنجامدا موختارەكە رايگەياندىۋو كە پىنى بلىن نەترسىت . حكومت
زانىۋىتى كوپى تىرى نىيە قابەخۇى كات . دەپىرەيت خانەنشىنى بۇ
بېرىتەرە ۋە حكومت بەرمەمە بۇيە لىنى دەپرسىتەرە .

دايىكىشم .. لەۋەلامياندا ۋەتەننىڭ حكومت كەئەۋەندە بەرمەمە بۇ
كوپەتاقانەكەى لەسىدارەدام؟

ئەگەر بەرمەمە بەزەبى بۋايە كوپەكەى نەدەكۈشتەم ، باھەر لەسجندا
بەمەيتەرە . ئەۋ مەشەى دىۋاى غەزىز بەمنى دەدا مەن پىۋىستەم پىنى نىيە ،
بىدات بەۋكەسەى كە غەزىزى بەگرتدا ، دىۋاى ئەم ۋەلامەى دايىكم ۋەزىان
لەنەننا تا مرد . شەۋ ۋە پۇژ لەدەۋە ئەكۈلا ۋە ھەربە ھەناسەۋ ئاخ ۋە داخ ۋە
خەسرەتى غەزىزەۋە سەرى نايەۋە . تا ئەۋ رۇژەى چاۋى لىكنا باۋەر ناكەم
ساتى چاۋى ۋەشكەردىتەرە ھەر دىۋەى دەكرد ، لەۋەى غەزىزى لەناۋەرد
ۋە دەپارايەۋە ۋە دىۋەت خۋايە ئەۋكەسەى جەرگى مەنى دابەتەنۋورەۋە ۋە
رۇلەى لەناۋەردەم ئەۋەش رۇژى بىيەم بەكۇى زوخال يىت ۋە دەردى بىگىرى
كەس نەزانىت چىيە .. ۋەكو سەرنج ئەدەم دىۋەكەى دايىكم ھاتۋتەدى ،
ئەۋەى بەگرتىدا ۋەدەردى خۇى گىرتۋوۋە ئەۋەشى بېرىرى لەسىدارەدانىدا
كە (سەدام) بۋو بەسزەى خۇى گەيشت ...

نەسرین خان :

من که عزیز له سیداره درا دۆعام کرد دواى مەرگی که سو دنیا به جاوانم نه بینم

كاتى دلپرشتنى بەرنامەى نووسىنمەى ژياننامەى مامۇستا عزیز ،
رۆژنك سەردانى (نەسرین خانى) خوشكیم کرد و نەسرین ھەردوو چاوى
كوئىرەبوو ، كه زانى يەككیم له ھاوێكانى عزیز باوشى پیاكردم ، وتى
نات بینم بەلام بۆنى عزیزت لیدى .. ئەو جارە قەدەرێكى باش بەیەكەو
دانیشتىن بەلام نەمتوانى هیچ بنوسمەو ، جارى دووم له ۲۸/۱/۲۰۰۴
سەردانم کردەو ، تەنها خۆى و كوێكى خوالیخۆشبوو دەرسیم له مائەو
بوون . ئەمجارە ھەر چوومە ژوورەو ، و تەم نەسرین خان چۆنى یەكسەر
دەنگى ناسیمەو باوشێكى برايانەى وەكو عزیزى پیاكردم ، وتى زۆر
دەمێكە چاوە چاوم بوو سەرم لێدەیتەو ، ھەر دیارنەبوویت زۆر زۆر
بەخیر بێیت ... دواى نەختى دانیشتن ، و تەم ھەندى كاغەزم دەوى بە
كوپەكەى كاك دەرسیمى وت : ئادەى رۆلە كاغەزو قەلەمى بۆ بێتە ...

ھەر ئەو ھەندە لێم پرسی خوشكە نەسرین ، پەيوەندى تۆو عزیز وەكو
خوشك و برا چۆن بوو ؟

یەكسەر ھەناسەییەكى ھەلکێشا و بەحەسرەتێكى زۆرەو وتى ئەو ھەندە
یەكترمان خۆش دەویست ، ئەو ھەندە لەلای یەك شیرین بووین ، ئەو رۆژەى
كه بۆ بەیانى له سیداره دەدرا ، كه باوشم پیاكرد ، دۆعام کرد ، كه دواى
بالای عزیز ئیتەر من نەدنیای رۆشن و نەھیچ بالایەك بە چاوەكانم نەبینم ،

دوای لە سىندارە دانى بە ماوھىەكى كەم ئالیم ھى فرمىسك پشتنى شەو و روژانەى گریانم بوو ، بەلكو دۇعاكەى خۆم بوو ، ھاتە دىو ھەردوو چاوم كويز بوو ، كە عزیز گىرا زۆر لە خوا پارامەوھ لەناوم بەریت بەلام خوا دۇعاكانمى وەرنەگرت ... واتا ئیستا ھەرمەوم .

من و عزیز باوكمان يەك نەبوو ، باوكى من كە كوچى كردبوو ، مامى عەزیز بوو ، باوكى عزیز مامە (مەحمود)م دایكمانى مارە كردبوو ، دایكمان لە مام عزیزو نازەنینى بوو ، واتە ئیمە بووینە دوو خوشك و یەك برا، مام پیش ئەوێ عزیز لە دایك بییت بە مانگى كوچى كرد ... مام زۆر بەئاواتەو بوو كوړىكى بییت ، بەلام بە چاوى خۆى كوړى خۆى نەبینى .. ئەوەندە منى خوش دەویست ھەرگیز روژى لە روژان ، لە ھیچ روویەكەو ھەستم پى نەکرد ، لە نازەنین جیام بکاتەو ، زۆر متمانەى پىم بوو، ھەر پى دەوتم (باجە خان) كە من بوومە ھاوسەرى رەئوف ، بە زۆرى دەھاتە مالى ئیمە.. ھەر دەھات دەستى دەکردە ملمو ئەملاو ئەولای یەكمان ماچ دەکرد ... كە مەندالیشم بوو ، ھەرچەند بەھاتایە دەستى دەکردە منى ناشتى و ئاشناو دیارى و شتى خوشى بۆ دەھینان .. رەئوف و كچەكانى زۆر خوش دەویست ، ئەوانیش عزیزیان ئەوەندە لە دلا شیرین بوو .. كە دیارنەدەبوو، بۆى شیرزە دەبوون .. بەراستى خالێكى میھرەبانى ھەردوو كچەكەم بوو، رەئوفیش چ وەكو پورزاو چ وەكو ھاوسەرى من زۆر زۆر یەكتریان خوش دەویست و وەكو دوو ھاوپی گىبانى بەگىبانى لەگەل یەكدا ھەلس و كەوتیان دەکرد.. ئەو سالانەى لە بەغدا دەخویند و كە بوو بە مامۇستا لە عزیزە، چەند بەھاتایەتەو پیش ئەوێ بچیتە مالى دایكەم دەھاتە مالى ئیمە و دەماننارد بەشوین دایكەماو لەوێ دەمانەوھ .. كاتى (سەبیریە خان)ى

دىيارىكرى گواستىمە ھىنايە مالى ئىمە زىاترلە سالىك لە مالى ئىمە ژيانى ھاسەرتىيان بىرەسەر ، ئىمە سالە سالىكى زۆر خوشبۇو لام ، چۈنكە دەمدى غەزىز ژنى ھىناومو ژنەكەشى خوشەويستى خوشەتى و زۆر زۆرىش يەكتريان خوش دەوت .. مەن لەبەر دوو شت سەبىرەم زۆر خوش دەويست يەكەم و مكو ئىمە ھاسەرى غەزىزىو ، دووم لەبەر ئىمە سەبىرە ژنىكى چاك و رووخوش و سەخى و زۆر گونجاو بوو .. ئەگەر بلىم ئىمەندە غەزىز خوش دەويست رەنگە دىرۇ نەيىت ، ئىمەش مەن رەئووف و كچەكانى زۆر خوش دەويست و رىزى لە يەكەيەكەمان دەگرت و بەتايىبەتى زۆر دەسى بەسەر كچەكاندا داھىنا ، ئامۇزگارىسى دەكردن و يارمەتى دەدان .

خانومەكە گاوران .. كە غەزىز ژنى گواستەمە ، مالى نازەنن و دايكىمى تىادا بوو ، دواى سالىك نازەنن خانومەكە چۆلكرد و غەزىز سەبىرە چۈنەنەمە خانومەكە خۇيان ، لەگەل دايكىما دانىشتن .. كەلە مالى ئىمە : بىرەمەرانى بە زۆرى ھاتوچۇيان دەكرد ، مەن ھەزەم نەدەكرد ، بىرەمەكانى بىزانم كىيە ، چۈنكە دەمزانى غەزىز خەرىكى سىياسەتە ، كە چۈنەمە خانومەكە خۇيان وەكو بىزانم .. كاك ئارام چوومە مالىيان ، ماوئەك لەوى ماپۇو ، لە راستىدا مەن نازانم ماوئەك چەند بوو ، بەلام بىستەم كە شەھىد ئارام چۆتە دەرەمە ، ئاتە خانى دايكى چۆتە مالى غەزىز ھەوالى ئارامى پىرسىومو پىنى وتوون كوا ئارام ؟ چى لىھات ؟ ئىمانىش پىيان وتووم خەمت نەبىت رۇيشت و گەيشتۆتە جىنى خوى .

غەزىز كە چوومە دەرەمە ، چەند بەتايەتەمە ، دەھاتە مالى ئىمە .. گەلى جار ھەر لە مالى ئىمە دەمايەومو نەشمايەتەمە ھەر سەرى لىدەداين .

ئىستانىش لە يادىمىز ھەر لە پىش چاۋمە ، خۇزگا ئىم كاتە چاۋمەكانىم كۆيۈر
 ئىمىبو ، جارىكىيان ھاتىمە ، لەپىر خۇي بە مالىدا كىرد .. جامانەيىمكى
 بەسەرمەۋە بو ، رەش داگىرساۋو ، تەۋاۋ لاۋاز بوۋبوو ، باۋشەم پىياكىرد ..
 ئىمەندەم ماچ كىرد تا تاسەم شىكا ، وتى (باجە خان) ئىمە بوۋا دىكەيت ..
 وتىم بە قوربانىم ، بوۋا رەش داگىرساۋو لاۋاز بوۋىت ؟ ، وتى لەگەل
 تەراكتۇرىكىدا سولار بوۋم ، سايەقى تەراكتۇرەكەش پىنى وتىم تو چىت ئەلىي
 خەلىۋوز فۇشى .. نانكىكى خوارىدو چىۋو ۋورەۋو نوۋست . كاتى
 (ناشتى) كچە ھاتىمە ، لەبەر دەرگا پىلاۋە لاسىكىكەكانى بىنى .. وتى دايە
 ئىم پىلاۋانە ھى كىيە ؟ وتىم خالەتە ، وا لە ۋورەۋو نوۋستوۋە .. ھەر ناۋى
 خالەيم ھىنا .. نەۋەستايە سەر ئىمەۋى ھەستى يەكسەر خۇي بە ۋورەدا
 كىردو بە نوۋستوۋىي خۇيدا بەسەر خالباۋ كەۋتە ماچ كىردى . تا خەبەرى
 كىردەۋە .. ھەر ھەستا وتى سەبىرە لە كۆيىيە ؟ وتىم لە بەكرەجۇيە .. وتى
 دىتوانىم بچن بەۋايدا بۇم بانگ بگەن بوۋ ئىرە ؟ وتىم بوۋ نا .. يەكسەر مەن
 يەككە لە كچەكان كە لە بىرەم نەۋەۋە كامىيان بو ، چوۋىن بەشۇن سەبىرىدا ،
 چوۋىنە قوتابخانىكەۋى ، ھەر ئىمەۋى بىنى يەكسەر ھات بە پىرمانەۋە وتى
 خىرە وا بەم بەيانىيە ھاتوۋن بوۋ لام .. ؟ وتىم خىرەۋ مۇدەت دەۋەينى كە
 ەزىز ھاتۇتەۋە ، وا لە مالى ئىمەيە . ناردوۋىنى بە دواتا كە بىنى لەگەلەماندا
 بوۋ مالىمە .. يەكسەر مۇلەتى ۋەرگىتو بەيەكەۋە گەپايتەۋە بوۋ مالىمە .. لەۋ
 ھاتىمەۋەيدا ، ۋەكو لە يادىم بىت (كاك شازاد و كاك عومەر ھەتەح و كاك
 مەمەد قەردەخىۋ چەند كەسى تى) ھاتن بوۋ لاي .. كاك عومەر و كاك
 مەمەد ھاتىۋوۋن بوۋ لاي دايىك نەيانزانىۋوۋ ەزىز ھاتۇتەۋە .. كە ھاتن ..
 ەزىز لە ۋورەۋى پىشتەۋە دامابوۋ .. كە زانى ئىۋان ھاتوۋن ، ويستى بىتە

دەردىمۇ يېتىپ بۇ لايان، نەمەشت .. رەشوف بە بىيانوۋى چاڭكردنى
خانۇدەكەرە ، كاك عومەرى بانگ كرد .. كە چوۋە ژورەۋە غەزىزى بىنى ،
خەپەسار يەكسەر باۋشيان بەيەكدا كردو شە شەۋە بەيەكەرە مانەرە .
رۇژى دوايى غەزىز چوۋە مالى ئازادى پوزورام ، مالىگانمان ئەمدىۋو
ئەمدىۋو بوو ، كاك شازاد ھات بۇ لاي ، وىم لە مالى (شازاد) ۋتى چۇن بچم
بۇ لاي ، وىم .. پەيزەيەك لە ئىۋانماندايە دەتۋانى بە پەيزەكەدا بچيە شە
دىۋ ھىچ ترست نەيىت ..

سەبارەت بە گرتەكەي ناخىكى قوۋلى ھەلگىشا ۋ كەۋتەۋە قسەكردن ، ۋتى :

كاكە ھاتبۇۋە چوۋبوۋە مالى (عومەر)، عومەر براندەرى بوو ، جىنى
متمانەى بوو ، عومەر سەر بە حكومەت بوو ، بەلام ئىشى بۇ شۇپش ئەكرد
، بەيانىيەك كاتىك زانى سەبىرە بە ئوتومبىلەكەى خۇى غەزىزى ھىنا بۇ
مالى ئىمە .. ۋتى نەسرىن خان تكات لىدەكەم تا دىمەرە نەيەلىت غەزىز بە
ھىچ لايەكدا بېرات ، روى كىردە غەزىز ۋتى غەزىز گيان بەرچا رجات
لىدەكەم بەقسەم بىكە .. لىرە مەجوۋلى .. ئەمەن بەدۋاتەۋەيە مەن دواى تەۋاۋ
بوۋنى دىۋام دىمەرە بۇ لات .

ھەر شە رۇژە پىش نوۋژى نىۋەرۇ ، (عومەر) ھات بە شۇنىيا وىم كاك
عومەر رجات لىدەكەم ، ۋازى لىيىنە ، بالىرە يىت غەزىز ۋتى (باجە خان)
مەترسە ، ۋەكو مالى ئىۋەيەۋ زۇر خۇمانەن ، ئىتر بە گوۋى نەكردم
رۇشەتن .. دواى نوۋژ ، كوپى كەرىم سەيفوللا ، كە مالىكەيان
دراۋسىمانبوو، تاۋى كوپەكەم بىر نەۋەرە ۋا بزانم ئىستە لە خارچە ..

ئوتومبیلی پێبوو، مائیان بەرامبەر مالمەن بوو .. هات بۆ لامان .. وتی نەسرین خان ئێستا لە گەرەکی گەردی ئەلی ناجی .. لای مائی محافیز .. هیزکی زۆر لە عەسکەری و ئەمن و ئیستیخبارات ، دەوری مائیکیانداو کۆپنکیان تیا دا گرت و هینایانە دەرەوه ، خستیانه پیشی سەیارەیه کەرە و کۆپەکه کۆپنکی سمیل رەشی دەم و چاو ئەسەر بوو .

من و دایکم یەكسەر دالمەن داخوڕیا ، بە وەسفەكە ی بە عزیزمانزانی ، بەدوای ئەودا بە ماوەیهك كاتیكمانزانی كچێك كه خوشکی (عومەر) بوو ، هات بۆ مائی ئیمە وتی ماموستا عزیز گیرا .. ناشتی كچم .. پەلاماری داو وتی ئێوه بەگرتاندا ، ئێوه .. وازتان لێنەهینا .. كچه لە ترسا یەكسەر رایکردو پۆشت ، هەر ئهو رۆشت ناشتی بە شپێزه یی بە پەیزەكە ی مائی ئازاددا سەركەوت بۆ ئەوه ی بچیت بە ئازاد بلیت ، لەبەر شپێزه یی كەوتە خواری .. هاواری بۆ (ئازادو عادل) ی پورزما نكردو وتی خالەم گیراوه ، كوتوپ ئازادو عادل و خوشكەكەیان هاتن و منیش بەو هەوالە بوورامەوهو لەهۆشخۆم چووم .. لەگەڵ مندا خەریكبوون تاهۆشم هاتەوه .. وتیان راست نییە ئێستا دەچین هەوال دەزانین و مەیکەنە هەرا ..

دوای ماوەیهك گەڕانەوه .. وتیان راستەو گیراوه لە مائی عومەریش گیراوه .. زیاتر لە (٢) مانگ عزیزیان بێسەر شوین كردو هیچ هەوالێکی راستیمان دەسنەكەوت ، من و دایکم بیجامەیهك و جووتن نەلمان خستبووه عەلاگەیه كەرە ، رۆژانە دەچووینە بەردەمی فیرقەو دائیرە ی ئەمن و ئیستیخبارات دەمانپرسی و دەمانویست هەوالێکی بزانین و بیجامەر نەعلەكە ی بۆ بنێزین ، دایکم هەر ئەكوپوژایەوهو دەیوت دایکی مرئ ئێستا نە بیجامە ی لەبەردایەو نە نەعلی لەپێدا یە ، خۆزگا بەیهكێكدە بۆمان دەنارد .

لە ھىچ شۈبھىگە ئەمەس شۈبھىگە ئەمەس ، قۇلاڭلىرىمدا ، دەستىمگە ئەمەس ، كەس راستى
پېنىمگە ئەمەس ..

رۇڭنى ئەگەش نازىمىنى خوشىما چۈيۈن بۇلاي پىياۋىك كە سەر
بەھكۈمەتتۇر ، ناۋى (برايمى سەمۈن) بۇو لە گەپمى گاوران ،
مالەكەيان لاي ئاشى ئەلەتتىكە كۆنەكە بۇو ، نەخۇش يان بىرىنداربۇو ،
لەسەر قەرەۋىلەيكە كەتتۇر .. كە چۈيۈنە ژورەۋە ، پەلامارى نەلەكەم
داۋ ماچمىكرىن .. پىيمان وت ھەۋالىكى غەزىزمان بۇ بزانە .. ۋەكو
دراۋسىيەك .. وتى .. ئا .. ئا .. غەزىزە گىراۋە ؟ من تەلەفونم بۇ فېرقە كىرد .
خەبەر يان دامت كە كەسىكىمان گىرتۈۋە جىڭگىرى جەلال تالەبىنىيە ، زۇرى
لېپاراپىنەۋە كە ھەۋلىكىمان بۇ بدات .. وتى ئەۋە بەمن ئاكرى و ئاتۈانم ، ئىتر
بە ئاۋمىندى گەپراپىنەۋە .. كاتى كە لە موسىل غەزىزمان بىنى و باسى
ئەۋەمان بۇ كىرد كە من نەلى ئەۋ برايمەم ماچ كىردۈۋە زۇر تۈۋپە بۇو ، وتى
بۇ چۈيۈن بۇلاي ئەۋ خۇيىيە ئەۋە كەي پىاۋە .. تۇ بچىت ھاناي بۇ بەرى و
نەلى ماچ بىكەيت ، جەزم نەكرى مەركى مىتقان بە چاۋى خۇتقان بىدپايە بەلام
نەلى ئەۋ ناپىاۋەتان ماچ نەكرىدپە ..

پاش چەند مانگى .. كاتىكىمان زانى رۇڭنى لە دەرگايداندا ، كە چۈيۈن بە
دەنگىۋە كاپراپەكېۋى بروسكەيەكى پېيۋو ، لە بروسكەكەدا نۇوسراپۇو كە
بچىن بۇ مۈجەھەي غەزىزە لە بەندىخانەي موسىل .. ھەر ئەۋ سەۋاتە ئاگادارى
مالى (نازادو عادىل) ماتىكرىد ئىمەۋ مائى ئەۋان يەكسىر چۈيۈن بۇ مائى
نازەنن ، دايكىشىم لىۋى بۇو ، كەھەۋالەكەمان دانى ، ھەمۋو خەزمان و
براندەرانى كە پېنپانزانى كۆيۈۋەنەۋە ئوتومبىلىيان گىرت شەۋ كەۋتىنەپى بۇ
موسىل ، بەيانىيەكەي گەيشتىنە موسىل ، ئەۋ رۇڭە رۇڭى مۈجەھە بۇو ،

بەردەم بەندىخانەكە زۆر قەرزەبالغىبوو ، دەرگا كرايسەو و ئىمە چووينە
 ژوورەو لەبەندەكان پرسیارمانكرد . وتیان مامۇستە عزیز لەبەشى ئىعدامە
 .. كەچوینە بەردەمى بەشەكە .. لەپەنجەرەيەكەو چەند كەسك سەریان
 ئاشكرا بوو .. سەیریان دەكرد . عزیز كلاًونكى لەسەردا بوو .
 دەرگایانكردەو عزیز ھاتە دەرەو ، كەگەیشتە ناومان بەدەنگى بەرز
 ھاواریکرد دایكە ماو ؟ یەكەم كەس باوەشیان پیدادكرد سەبیرە و ناشتی
 بوو . ئەیش بەپینگەننەو باوەشى بە سەبیرەدا كرد و بەرزى كردهو .
 ئینجا یەكەمەكە باوەشمان پیدادكرد و ئەیش بەمەمان شیو باوەشى
 بەخلەكەدا دەكرد و بەخیرھاتنى دەكردن . كاتى دانیشتىن .. وتى با
 قەستەن بۆ بكەم .. دەسى كرده ملی رەووف و وتى مەن زۆر قەرزارى تۆم ،
 زۆر ئازارمان داویت چاكەتم لەپەنچىتەرە ، ئىمە گریاین وتى مەگرین ..
 ئەگەر یەك كەستان بگرى جىتەن دىنم و دەچمەو ژوورەكەى خۆم ..
 وتى كەلەسلىمانى لەمانى عومەر منیانگرت ، سەعات یەكبوو ،
 دەمانچەكەم لەكەنتۆرەكەیاندا دانابوو .. كەھاتنە ژوورەو مەن چام
 دەخوارەو ، وتیان ئەو چا دەخۆیتەرە ، رىستەم بچم بۆ دەمانچەكەم .
 ھەرزو كەلەپچەیان كردم نەیانەیشت دەستەم بگاتە دەمانچەكە . ئەگەر
 دەمانچەكەم لەبەردەستدا بوايە تەقەم دەكرد ، وا بەئاسانى خۆم بەدەستەرە
 نەدەدا .. مەن لەگەل كەسكى تردا ، مەوعیدىكەمان لەسەعات پىنجى ئىوارە
 لەمانى عومەر ھەبوو .. كەئەو ھەرزە ھاتن بۆ گرتەم تىگەیشم كە پىلانەر
 بەدەسیسەى ئەر ناپاكە بۆ گرتەم رىكخراو . ئىتر ئىمەى تىگەیاندا كەمۆى
 گرتەكەى چى و چۆنبوو ؟ بەدەسیسەى كىبوو . جىنگاى داخە ئەر ناپاكە
 نەكەاتى شوپشدا و نەكەاتى راپەرین و نەلەم چەند سائەى ئازادى

كوردستان ، تۆلەي غەزىزى برامى لىنەكرايەو ، تائىستا بىباكانە وەكو
بەرزەكى بانان لەئازادى كوردستاندا دەسورپىتەو . غەزىز شەپروالىكى
كونكونى وەكو گوڭنى لەپىندابوو . كراسىكى سىپى كۆنەي لەبەردابوو . پاك
سەرى تاشرابوو . كەلەپچەي لەدەستابوو .. دەرگای ژورەكەيان قەلى
گەرە گەرەي پىنەبوو .. وتى دواي چەند رۆژى بردەميانه كەركوك و
دراجار ھەلپىر .. (شادمانى عوسمان بەگ) لەگەل ئەواندا بوو .

ئەويش ھوكمى رەمى درابوو ، كەھاتنە دەرەو رويكردە ھەموومان و
وتى : ھەرچىتان كەردوو ھەولبەن مامۇستا ئىعدام نەكرىت .. با ئىمە
ھەموومان ئىعدام بىكرىن ، تەنھا ئەو بىمىنىت گرىگ نىيە .. ئەو (شادمان)
ئەوئەندە بەشىوئەيەكى دېندانە ئەشكەنجەو ئازار درابوو .. ھەموو گيانى
بىرىندار بوو زۆر بەزەھمەت دەيتوانى ئەندامەكەنى لەشى بچولئىنى ..

غەزىز وتى رۆژى بەرئەمبەرى بەندىخانەكە بانگى كردم .. وتى مامۇستا
ئەگەر ئىستا بەرت بەدەين وەكو جازان چاكەت و پانتۆل لەبەردەكەيت و
بۆينباخ دەبەستىت ؟ وتى : منىش وئەم : بۇنا .. ئەرئەللا چاكەت و پانتۆل
لەبەردەكەم و بۆينباخىش دەبەستم ..

ئەو ماوئەيەي لەبەندىخانەي مۇسلىبوو چەند جار چووين بۇ مەواجەھەي ،
ھەر جارىك دەچووين . بۆي باسەدەكردين كە چەند كەس ئىعدام كراو ،
جارىكيان گىزرايەو وتى : كوپىك بەناوى (ھوشيار) ھوكمى ئىعدام درابوو .
كوپىكى يەكجار ئازابوو . ئەورۆژە بردىيان بۇ بەردەمى سىندارەكە ..
كەلەپچەكەي پىچراند و لووتى پۇلىسەكەي شكاند .

لەيەكەك لەمەواجەھەكاندا وارىكەوت جەژنى مامۇستايانبوو . كەمەواجەھە
تەواو بوو (سەبىرەخان) داواي لەبەرئەمبەرى سەجەكە كرد . كەلەبەر ئەو

جەڭنە مەلۇمەكە دەرۋەزىگەنەمە . بەرۋەبەرى سەنەكەش لەسەر داۋاي سەبىرە وتى لەبەر خارتىرى مامۇستا غەزىز (۲۰) دەقىقە مەلۇمەكە دەرۋەزى دەمەمە .

لەيەكەك لەمەلۇمەكەكەندە كۆمەلنى نامەي نووسىيىۋول لەمەكەت چۈنەنەمەمەندە ، دايەدەست ئاشتى .. ئاشتى گەياندەيە سەلەمانى و لەسەلەمانى دايە دەست (ئازاد) ئىتەر ئازام ئەمەمانە چىيان تيا نووسراۋول . يان بۆكى و بۆ كۆيۈۋول ؟

دەمەلۇمەكە بەرۋەسكەيەك ئاگادارىلانكەردىن كە بچىن بۆ مەلۇمەكەي .. خەلەكەكەي يەكجەر زۆر لەخەزەم و كەس و برادەرانى ھاتىۋول . زۆرۈكى بارانۋول . بەردەرگا و دەۋرۋەبەرى بەندىخانەكە بەھىزەكەي زۆر گىرابول .. كاتى مەلۇمەكە پىيانەرگەياندەين كەتەنە خوشك و دايەكەي و خەزەنە دەتەۋان بىيەنن و ئابىت كەسەتەرۋەرۋول .

مەن و ئازەنەن و دايەكە چۈۋىنە زۆرۋول ، رەنەخانە دايەكەي يۈنس خەيەكە بەنەكەي و مەلا غەبەلەقەرى مامى و ھەمە فەرەجى مامىشى ھاتنە زۆرۋول . خوشكەزەكەنە (مەدەلەكەنە مەن و ئازەنەن) چەند ھەۋەرەنەكەدە لەبەردەمە سەنەدە خەيەن تەلەندەمە ئەيەنەشەت بچەنە زۆرۋول . كەنەمە چۈۋىنە زۆرۋول بەردەنەنە زۆرۈكى بچۈك و دايەنەنەن ، غەزەزەنە بەكەلەچەكەراۋى ھەنەنە دەمەمە و ھەنەنەن بۆلەمە .. ھەر گەشەتە لەمەن وتى كەۋان .. ھەر ئەمەندە ھاتۋول .. كەۋ خوشكەزەكەنەمە سەبىرە بۆ ديار نەيە .. وتەنە خەلەكەكەي زۆر زۆر ھاتۋول .. ھەمەۋى لەبەر دەرگەيە و نەيەنەن كەسەنەن بىنە زۆرۋول . سەبىرە لەبەغەيە بۆ ئىشى تۆ چۈۋول .. لەبەرەمەبەرى ئەمە مەۋەنەكە و چەند پۆلەمەكە راۋەستەۋول .. غەزەزە رەۋى

تىكرىدىن ۋە پىيۇتېن بۇ نايەلەن خوشكەزاكانىم ۋە شەر خەلگە يېنە ئورۇمۇ ، دەستى بەكەلەپچەكەم بەرزكردەم ۋەتى شەم كەلەپچەيەى دەستم كەلەپچەى ئالتوون ۋە زىيوى كوردە . كەلەپچەى شەرەف ۋە مەردايەتتە .. نىشانەى ترستۇكى رۇنەكەتەنە لەكورد ۋە شۇرەشگىرەكانى .

مەوانەكە .. روويكرە غەزىز ۋەتى مامۇستا مەرجىيىت بۇ بىكەين كەمە بەلام بى دەسەلاتىن بى دەسەلات ، نەنەمە باران دەبارى .. غەباكەم دابەسەريا ۋە دەستم كوردە مىلى ۋە دەستم بەرەشيدا ھىفا ۋە ۋەم بەقورباننىم بۇ رىشت نەتاشىو ، ۋەتى ئاخىر ئازادىيان لەم رۇزەنەدا ئىعدامكرد .. ويستى جگەرە بخوات بەكەلەپچەكەم دەستىكرد بەگىرەفانيا پاكەت ۋە شقارتەكەى دەرەيىنى . لەگىرەفانيا نەبوو ۋەتى لەرۇورمۇ لىم بەجىماو ، ھەمە فەرەجى مام جگەرەيەكى بۇ داگىرسان ۋەناى بەدەمىيەم .. روويكرە مامە غەبنولقادرو ۋەتى : مامە يىرتە كەھەمووجار كىتەب بۇ دەرگەتمۇمۇ رۇزىك ۋەت تووشى موشكىلەيەك دەبىت كەس فرىات ناكەوئەت؟ .

لەم رۇزەمۇى بەندىكرام ، قەسەكانى تۆم دىتەمۇ ياد كە لەكتىب گرتەمۇكاندا بۇتەگىرەمۇمۇ ، لەدلى خۇمدا دەموت .. قەسەكانى مام راست دەرچوون .. ھەرچەندەن باۋەرم بەم جۇرە قسانە نەبوو نىيە ۋە بەشتى خەرافىم دەزانىن .

نواى ماۋەيەك كاتىكەمان زانى سەبىرەخانەش پەيداۋو . ۋەتى سەبىرىيە .. درۋيان لەگەلتانا كورد . نەمە من ئەمشە ئىعدام دەرگىم . ئەمۇ بەيەنى سەعات (۶) پەريارەكەيان بۇ خۇفندەمۇمۇ ئەمشە سەعات (۱۲) پەريارەكە جىيەجى دەرگىت .

دەستىكرد بەگىر فانییدا ئەلئەكەسەي دەستى و سەعاتەكەي دەرھىنا ..
 ئەلئەكەسەي دایە دەست سەبىرە و سەعاتەكەشى دایە نازەنن و وتى بیدەرە
 (جیهان) . سەبىرە دەستىكرد بەگىران و وتى من دواي تۆ چى لە ئەلئەكەسەي
 .. وتى مەگىرى .. تۆش وەكو ژنى ھەموو ئەو تىكۆشەرانی وەكو منیان
 بەسەر ھاتوو . ئەلئەكەسەي پىاریزە و سەبەرزانە ھەلسۆكە و تەبەكە . من ھەر لەو
 شوینە داو لە دوامواجە ھەدا ، و تەم ەزیز رەبى دواي تۆ منیش نەزىم و بەم
 چاوانەم نەكەس و نەدنیای رووناك نەبینم ... لەو ماوەیەى كەلەگە ئایا بووین
 چەند جار دەستى بەكەلەچەو بەرزەم کردەو، دەيووت ئەم كەلەبچەيە
 كەلەچەي ئالتوونی كوردەو شەرفى كورد پەرورەنەو شەرمەزارىيە بۆ
 فاشىيەكان ، ئىستە ھەرچەند دەكەم ئەو رۆژ و سات و قسانەم بىرچىتەو
 كۆنتر بىم بىرم ناچىتەو ناچنەو .. من دواي شەھید کردنى ەزیز .. ئاواتم
 ئەو بوو . كە ئەو رۆژم و سەرۆكە دىكتاتۆرەي رۆژنى لەپۆژان بەسزای
 تاوانەكانیان بەرامبەر گەلى كورد بگەن . ئەوەشى ناپاكي و خیانەتى
 لە ەزیز كرد بەسزای خۆي بگات ئىستە ئاواتىكيانم ھاتۆتەدى ، ئەویش
 بەند کردنى سەدامى دىكتاتۆرەو خۆزگا دەیاندايە دەستى من بۆ ئەو
 تۆلەي ەزیزم لىبكر دایەتەو ، بەچەقۆيەكى كول رۆژى پارچەيەكم
 لىدەم کردەو .

كەگەر اینەو .. چەند كەسەك لەموسل مانەو ، بۆئەو بزانن لەكوئ
 دەینێژن .. وىستمان پرسەي بۆ دابنێن رێگایان ئەدا .. ناچار بەزىرەو
 پرسەي ژنانى لەمالى نازەنن دانراو دواچار گواستیانەو بۆ مالى باوكى
 سەبىرى و نەیانھىشت پرسەي پیاوان دابنێت .

دوای باسكردنى سەردانەكانى بۇلاي غەزىز و دوا مواجەھەدى كەوتە باسى چوونيان بۇسەر گۆرستانەكە و ھەلەدانمەوى گۆرەكەى و وتى :

دوای پرسەى ژنان بەچەند رۆژى ، ژمارەيەكى زۆر لەژن و پياوى خزم و كەس و كار ، چووين بۇسەر گۆرەكەى لەگۆرستانى لاى موسىل .. نەماندەزانى بەراستى كامە گۆرپى ئەو . دوو گۆرپى تازەى لىبوو .. دەورمان لەگۆرنيكانداو كەوتىنە ھەلەدانمەوى .. قيان و ئاشتى خەرىكى ھەلەدانمەوى خۇلى سەر گۆرەكە بوون، كە گەيشتە سەر تەرمەكەى ھەردووكيان بوورانمەو، ئازاد و سەلاحىش كە چاويان بەتەرمەكەى كەوت ئەوانىش بوورانمەو، زۆر شتم لەلەدايە بەلام لەدانىشتەننىكى وادا ناتوانم ھەرمەمووى بگنېرمەو و باسى بگەم .. لەكۆتاييدا دەلیم غەزىز ھاوپۇنى زۆرى ھەبوو .. ئەگەر ھەرمەكەيان لا پەرەيەك لەبەرەمورىيان بنووسنمەو، كىيىنكى گەرەى لىدەردەچىت . ئىتر نازانم چەنديان بەدەنگى تۆو ھاتوون .. ئەگەر ئەو ھاوپۇنيانە تۆزى وەفايان بۇ ئەو ھاوپۇنيەيان ھەيىت شەتيان لەسەر غەزىزى بىرام دەنوسى ... توخوا ئىتر لىمگەرپى بابەس دەردى دلى خۆم ھەلېرېژم .. ئەگەر تەسجىلېكم لادابىنىسى و رۆژانە بىرەمورىيەكانم لەگەل غەزىزدا بگنېرمەو رەنگە بېيىتە كىيىنكى گەرە .. غەزىز غەزىزى من و رەشوف و مندالەكانم بوو . غەزىز لەئىمە رۆيشت .. خەز دەكەم پىتېلېم دروش ناكەم، بەسات غەزىزم لەبەرناچىتەو، كەئەنووم خەوى پىوۋە دەيىنم و ھەر لەگەلېام و كەبەخەبەرېشم، ھەموو ھەلس و كەوت و قەسەر پىكەمىنەكانى لەپېش چاومە .. كەئەندەخۆم وا ھەستەكەم دەستى لەمەلەدايەو بەبانگ بانگم

دەمكەت ، كەدەرگا دەكرىتقەوھ گویم لەدەنگى (باجە خانى) ئەوھ . بىستوومە
 ئەوھى پلانى گرتتى دانا .. تووشى دەردىكى كوشىندە بووھ .. دوام
 ئەوھى پانزەسەل بەر دەردەوھ بنالیتى و كەسىك پىيىبىت ئەو دەردەت
 ئەنجامى خیانەتتەبوو لەمامۇستا عەزىز .

حاجى مەمۇ و شەھىد ەزىز

عەباس مەھمەد حەسەن

(حاجى مەمۇ)

لەپۇزىنى يەكەم لەزىنى خۇيىندى زانكۇ لەبەغداد ، چەند برادەرىك
 ھەرچەندە لەپۇلەكانى پىشەمەي مەن بوون ، ئەم ھاپۇيىانە بەزوىي
 سەرنجيان راكىشام كە لەپىشى پىشەمە جوانەمەرگ (ياسەن ئەنوم
 كەركوكى) بوو كە داخى گرانم لەھايىنى سالى (۱۹۷۱) بە رووداوى
 ئۆتۈمبىل لەنئوان بەغدا و شارى كوت گيانى لەدەستدا ، ئەمجا مامۇستا
 ەزىز مەحمود بوو، كەخەلكى شارى سەلىمانى بوو .. بەجۆرىك ئاشناى
 يەكتىرى بووين ، زۆرىيەى رۇژان ھەتا دواى خۇيىندىش ، كاتەكانمان
 بەيەكمە بەسەردەبرد .. مامۇستا ەزىز و ياسەن دوو ھاپۇيى جوامىرى
 چالاكى رىبازى كوردايەتى بوون ، دوو ھاپۇيى خاكى و دلسۆزى
 ھەلكەوتوى خەباتى رۇژانى سەرەتاي دامەزاندنى كۆمەلەبوون ، ئەم دوو
 مۇرقە لەناو قوتابيانى كورد لەزانكۆى بەغدا تابلىيى خۇشەرىست و بەرچا و
 بوون . ھەردووكيان نئوانيان زۆرتر لەگەل ئەم خۇيىندكارانە خۇش بوو كە
 ھەم لەپووى ئابوورىيەمە مەژار بوون و ھەمىش خەلكى شارەكانى دىكە
 بوون ، بەتايىبەت لەخانەقەين و يادىنان و ھەلپىر ..

سالى (۱۹۷۱) بوو كە پۇرمى روخىنراوى بەعس ئەم رۇژانە سەرقالى
 راوەدوونان و دەرگەردى كوردە فەلىمىيەكانى شارى بەغدا و دەوربەر بوون،

يەككىتى قوتايىيانى كوردىستان لەناوشارى بەغدا ۋەك رىكخراۋىكى
بەجورئەت ۋە چاۋنەترىس ، بەدەركردنى بەياننامە ۋە تا روۋبەروۋبەنەۋى
ناۋەزايى دەرىپىنى خۇپىشاندىان ۋە كۆيۈنەۋە ۋە مانگرتن كەۋتبۇۋە ئاستى
بەربەرجدانەۋى ئىۋ شالاۋە دېندانەيەۋ ئىمەش لەكۆلىجى ئاداب بەشى
كوردى ۋە تىكپراي قوتايىيە كوردەكانى بەشەكانى دىكەي كۆلىجەكە
خەرىكى كۆيۈنەۋە ناۋەزايى دەرىپىن بوۋىن لەلايەن چەند قوتايىيەكى
بەشى كوردىيەۋە دەستكرا بەدابەشكردنى بەياننامەكەۋ لەماۋەيەكى كەمدا
بەناۋ ۋە موۋ كولىيەۋى ئادابدا ، بەباشى بىلاۋكرايەۋە .. دۋاي دابەشكردنى
بەياننامەكە بەرپىرسانى يەككىتى نىشتىمانى قوتايىيانى عىراق شېرىزەبوۋن ۋە
چەند كەسىيان لەۋانە بانگكرد كەبەيانەكەيان بىلاۋكردىۋە .

نەۋەۋى لەيىم بىت ۋە بەمەلەدا نەچۋىم .. شىخ مەمەد ۋە قادىر خەمەنەمىن
ۋە عەبدولستار خانەقىنى بوۋن . بىردىننە ژورۋى (اتحاد) .. ئىمەش ۋە موۋ
قوتايىيانى بەشى كوردى ۋە بەشەكانىتر ، بەسەربەشتى شەھىد غەزىز ..
ھەر ۋە موۋ كۆيۈنەۋە ۋە موۋ خۇپىشاندىان ۋە ناۋەزايى دەرىپىن بۇ
دەركردنى كوردە فەيلىيەكان ۋە گرتنى ئىۋ بىرادەرەمان .. چوۋىنەبەردەم
ژورۋى (اتحاد) .. كاتىكمان زانى كاكا عادل مۇراد لەگەل چەند بىرادەرىكى
تردا پەيداۋىۋىن . كاكا عادل بەشەق دەركاۋ ئىجادى كىردەۋە ، شىخ مەمەد ۋە
بىرادەركانى ھىتەنە دەرموۋ ئىمەش بەدۋاياندا تاسەرجادە رۇيشتىن . دۋاي
نەۋەۋە بەرموۋ كۆلىۋى قانۇن چوۋىن ، چۈنكە بىستىۋىۋەمان لەۋىش قوتايى
گىراۋە شېر لەنىۋانى قوتايىيانى سەربەئىتھاد ۋە قوتايىيانى (يەككىتىدا)
روۋىداۋە بۇ ئىۋەۋى فرىيەۋ ئىۋ قوتايىيەنە بىكەۋىن ۋە پىشەنكى ئىۋ
خۇپىشاندىانە شەھىد غەزىز بوۋى ..

بەئىسىيەكان كەچاۋريان بەئىئىمە كەوت داۋاي ھىزى پۇلىس و ئەمىيان كرد
بۇ ئەۋەى پەلامارمان بىدەن، پىش ئەۋەى ئەۋان لىمان بىئەدەست ئىمە
بلاۋەمان بەخۇپىشانداۋەكە كرد.

سانى (۱۹۷۱) بوو كە بىرارى خۇمالىكردنى نەوت دەرچوبوو، يەكىتى
قوتابىيانى كوردستان و بەشىكى زۆرى قوتابىيە كوردەكان لەگۆرەپانى
(مەيدان)ى سەرەتاي شەقامى (الرشيد) گوردىيويىنەۋە، ئەو رۆژە رىزەكانى
قوتابىيان پەرەۋازەۋە لاۋاز بوو، غەزىز مەحمود و ياسىن ئەنۋەر دوو لەو
كەسە ديارانە يوون ەك كۆپى تەنگانە: ھاتنە دەست و تىكپراى قوتابىيانى
كوردىيان رىڭخەست و بەشىۋەيەكى سەرنج راكپش ئىمە قوتابىى كورد ھەموو
دروشم و ھوتافەكانمان لەناۋەپراستى بەغدا دەشەكايەۋە (غەزىن) و
(ياسىن)ى جوانەمەرگ (غومەر مستەفا) كەخەلەكى رەۋاندوز و دۇستى
كۆمەلەبوو، ھوتافىيان ھەلەدەدا و تىكپراى قوتابىيان بەيەك دەنگىيى
دەيانگوتەۋە، بەشىۋەيەك يەك سىمفونىيائى شۆپشگىپرانەى سازاندبوو كە
لەناۋ تىكپراى رېپرەمەكە، دەنگى كوردان بەسەرەۋەبوو، ئىستاش لەيرە،
قوتابىيە غەرەبەكان ھاۋارىيان دەكرد (لفظ العرب للعرب) و ئىمەش
بەدەسپىشكەرى بىرادەرانى ناۋىراۋ بەھەموو دەنگەمان دەمانقىزانەد (لفظ
العراق للعراق) و (لفظ العرب للعرب) و بەكوردپش ھاۋارمان دەكرد، (نەفتى
خۇمان بۇ خۇمانە) ئەم كارۋانە ھەتا نىزىكى گۆرەپانى (التحرير) بەردەوام
بوو، كە تىكپراى رېپرەمەكان لەۋى يەكيان دەگرتەۋە، لەو بەيەك گەشىتنەى
ناپۇرەى جەماۋەرى زۆرۈ زەبەنى خەلەكى دەنگى زۈلەى ھوتافەكانى غەزىز
مەحمود و ھاۋاپىيەكانى ەك تىرىشق و ھۆرى ھەۋرىكى تۈرە ئاسمانى ئەو
ناۋەى كۆتۈرۈل كوردبوو، ئەۋەبوو دىسانەۋە جەلانەكانى رىژىم پىنى قەلس

بېيۇن و لەھەممو لايەكەمۇ پەلامارى ئىمەى قوتايياني كوردياندا ، بەلام ئىمە لەوان بەدەست و بەردتر بووين ، خىرا خۇمان دەريازکرد و كەسيان پىنەگىرا.

ھاويىنى سالى (۱۹۷۳) بوو لەگەل برايكەم كە ھەندى نەساغ بوو ، بۇلاى دىكتۇر چوبومە شارى بەغدا، لەوى مامۇستا عەزىزم دىتەمۇو بۇ شەو چوينە ئەر (شوقەيە) كەشويىنى نىشتەجىنى ھاوړىياني كاك نارام (شاسوار جەلال) و (جەمە قەرەداغى) و (نەجمەدين عەزىز) بوو، چەند شەيىك لەوى مايىنەمۇ ، ھەر بۇ رۆژى دوايى شەھىدى سەربەرز (جەمالە رەش) ھاتە ئەوى و بۇ شەمەكى لەگەل مامۇستا عەزىز چوبوونە دەرەمۇ ، مەيش لەگەل برايكەم چوبوومە لاي دىكتۇر . ئەو رۆژانەش سەردەمى (ابو طبر) بوو ، مامۇستا عەزىز و جەمالە رەش چوبوونە لاي ئەبو نەواس و سەرى خۇيان گەرم كەردبوو ، دەرەگانى ھاتبوونەمۇ ئىمەش لەسەريان خەوتبووين ، بۇ بۇخۇيان بەھەلە ئاچن لەدەرگايەكى كۆلانىكى پىشتەمۇ نادەن ، ئەو مالەش سەربانەكەيان ئەوى و نەزم بوو ، خەلەكەكى كەبەخەبەر دىن ، دەيىنن بەو شەو دەرەنگە ، ئەو كەس لەسەرى كۆلان و ماشىنىك رايانگرتوھو ھاتوون لەدەرگا دەدەن ، ئىتر دەيكەنە ھاوار ھاوار بەناوى ئەھا ئەبو طبر ، ئەبو طبر و بەكەرىپوچان (خىشتى سەرتارمەى سەربانەكان) دەكەونە وىزەيان ، لەو دەرەفەتە ئەوان دىنەمۇ ھۆش خۇيان تىدەمگەن ھەلەيان كەردوھ و بىريان دەكەرىتەمۇ كە ھەردووكيان دەمانچەيان پىيەو بەھەلەداوان رادەكەن و دەمگەنەمۇ سەيارەكەيان و بەھەزار ئالى عەلى خۇيان دەرياز دەكەن و ئەو شەو دەچن لەئوتىل دەخەون و ئىمە بەياني بەم بەزەمان زانى .

كاتىن شەھىد ەزىز گىراۋ لەبەندىخانەى موسىل سەرى ھەلدا، لەخەزم و كەس و برادەرانى بۇ بىننىنى دەچوون بۇ ۋاجەھەى. رۆژى لەگەل ھاپرەم كاك ئەنومەر مەحمود چووين بۇ ۋاجەھەى. ئىمە پىش ئەوان گەيشتىنە بەردەمى بەندىخانە. چاۋەرۋانى خوشك و خىزان و كەسوكاركانىمان دەكرد .. كەئەوان گەيشت بەيەكەمە ھەموو چووينە ژوورەمە .. مە نامەيەكى سەركردايەتى كۆمەلە (ى.ن.ك) پىنبو بۇى .. لەناۋ ئاپوورەى خەلكەكەدا و لەر كاتەى كەباۋەشمان بەيەكەدا كەرد .. نامەكەم خەستە دەستقۇمە لەناۋ خەلكەكە خۇى دزىيەرە بۇ ئەۋەى بزانىت چىيە .. بەرووى گەش و ۋەى بەرزو قاقاى پىنگەننەمە چوۋەمە ناۋ خەلكەكە .. ھەر دانىشتىن ئەۋ ھەموو جۆرە خواردەنى كەلەسلىمانىيەرە بۇيان ھىناۋ .. سەفرەيان راخەست و لەسەر سەفرە رىزكراۋ بەكۆمەل لەگەل مامۇستە ەزىزدا دەستكرا بەنان خواردن مە كىسەيەكم پىنبو .. كىسەكە شوۋشەيەك ەمبە بوو .. كەبۇم بەردبوو .. مامۇستە ەزىز ۋەتى مەردو ئەۋ كىسەيە چىيە چىت بۇ ھىناۋم .. مەنىش ۋەم ەمبە .. ئەزانم ھەزەت لىيەتى بۇيە بۇم ھىناۋى .. ۋەتى ئەۋە بۇ ناخەيتەسەر سەفرەكەم يەكسەر ەمبەكەم لەكىسەكە دەرھىناۋ خەستە سەر سەفرەكە .. ۋەتى ژۆرم ھەز لە ەمبەبوو .. ۋا ئىعدام نەكرام و ەمبەشەم خواردەمە .. ئەمەش بىرتىژى كاكە ەباسە .. كەلەيرى ماۋە مە چەندەم ھەز لە ەمبە دەكرد ..

ئەۋ رۆژە سەيرمانكرد يەككە لەزىندانىيەكان دەستقۇپنى كۆتكراۋە، لەمامۇستە ەزىز مەن پەرسى ئەۋە كىيە؟ ۋەتى ئەۋە ناۋى (سەيە)يە پىشەمەرگەى لاي مەحمود يەزىدى بوۋە، لەبادىنان گىراۋە .. ھوككى لەسىدارەدانى دراۋە ئىستە بانگى ئەكەم نانمان لەگەلدا بخوات، بانگى

کرد، به دست و پایی زنجیره هاته سر سفره که نانه که ی له گه لدا
 خوار دین.. له گه ل نانه خوار دنه که، په یقا په یقا ماموستا عزیز قسه نوکته ی
 خوی بؤ ده کردین به روی گهش و به پیکه نینه وه نانه که مان خوار د.. ماوه ی
 مواجهه دوو ساعات بوو.. هر نانه که مان خوار د پولیس په یدابوو..
 ناگاداریان کردین که مواجهه تمواو بووه با خه لکه که برؤنه دهره وه. من و
 کاک نه نومر پیش خه لکه که نه ملاولای یه کمان له گه ل ماموستا عزیز دا
 ماچکرد و به چاوی پر له فرمیسک و قورگی پر وه به جیمانه نشت.
 له کوتاییدا ده مه ویت بلنیم نه مه ی که نورسیومه به شیک ی زور که مه
 له یادگاری و بیرهمه ریبه کانه له گه ل نه کله پیاوه قاره مانده ا.

خالەم كەم زىياو كەل زىيا

فرمىسك محمدەد

لەر رۇژەۋەي فامم كىرۈتەۋە .. خالەم ۋەكۇ مامۇستايەك و رۇنېشاندىرىك
 ھەئسوكەۋتى لەگەلدا ئەكرىدىن .. بەيەردەۋامىي ئامۇزگارىي ئەكرىدىن و
 بەخەممانەۋە بوو . كەئەھاتە مائەمان بەدايىكى دەۋت (باجە خان) سەد
 باجەخان لەدەمى دەكەۋتە خوارەۋە .. ھەرجارىك بەھاتايە .. بەدەستى بەتال
 نەدەھات ، دىيارىيەكى بۇ دەھىتايىن ، دەۋت فرمىسك گىيان ئەۋەم لىنگىرە و
 مەلى جوان نىيە .. مەنىش دەۋت خالەگىيان .. ھەمەۋ شىتىكى تۇ جوانە ،
 دىيارىست ، قەسەت ، پىكەنىت نانخوردەست ، ھەئسانت ، دانىشتەنت ،
 خەتەنت .. ھاتەنرۋورەۋە و چۈۋنە دەرەۋەت ..

ھەرچەندە خالەم لەبنەمالەيەكى ھەزەر بوو ، بەلام دل و دەرۋونى ئەۋەندە
 دەرلەمەند بوو .. باۋەرناكەم كەسنىك بوۋىن شانى لەشان دابى چەند بلنى
 ئەۋەندە سەخى بوو ، ھەمىشە دەم بەپىكەنەن و رووخۇش و گەشىنبوۋ ..
 بىرەم نايەت رۇژىك بەتۈۋرەيى قەسەي لەگەلدا كىرەيتەم . خالەم خاۋەنى
 بىرۋاۋەرى كوردايەتى پاكبوو، مامۇستايەكى پىشكەۋتوخۋاز بوو . عەشقى
 كوردو كوردەستان و شارەكەي سەلىمانى بوو .. لەمەندالەيەۋە ژىانى
 تەرخانكردبوو بۇ مىللەتەكەي .. بۇيە ئىمەش بەيىرۋ باۋەرى كوردايەتى
 گۆشەدەكرد ، فىرى ئەكرىدىن دىلسۆزى گەل و نىشتەمانەكەمان بىن .. خالەم
 مالى كىرەبۈۋە بىكەي پەرۋەردەكردن و ئەنجامدانى چالاكى سىياسىي،

تەننەت خوشگەكانى و دايكىشى كوردبۇونە ھاۋكارى خۇي و رۇژانە كارى
بەسەردا دەدان، خەزمە نەزىكەكانىشى ۋاي لىكردبۇو كەمۇكو خۇي پەرزىشى
رۇبازى كوردايەتى بىن .. مەن لەبەر ئەمەي مەندال بۇوم ، ھەمۇو كارە
سىياسىيەكانى ئاگادار نەيم .. بەلام ئەمۇم زۆر باش لەيادە كە خالەم بۇو
بەپىشەمەرگە لەناۋ شارمە چوۋە نەمروە بۇ ناۋ ھىزى پىشەمەرگە .. دۋاي
چوۋنە نەمروەي زۆر جار دەھاتەرە سەلىمانى، دەھاتە مالى ئىمە زۆر
جارىش دەمايەرە ، ئىمە لەخۇشەۋىستى خالمان ، ھەر بەدەۋرىدا نەھاتىن و
ماچمان ئەمۇم و گۇيمان بۇ قەسەكانى رادەگرت .

ئەمەشى لەبىرە كەجارىك لەجارەكانى ھاتنەمەي بۇ ناۋ شار لەلەينە
دەزگاكانى رۇتەمە كەوتە بەر شالۋى گرتەن و گىرا .. دۋاي چەند مانگ بىن
سەرۋ شۇنكەردەن ، رۇژىك ئاگادارى دايكەم و نەنكەمىيان كەرد كەوا لەمۇسئە و
خۇمان ئامادە كەرد و لەگەل دايكەم و ھەمۇو خەزماندا بەرەمۇ مۇسئە
كەرتىنەپى .. كەچۈۋىنە زۆرۈرە مەن بەھالە خال خالەم دەناسىيەۋە .. ئەمۇ
خالە بەزەۋوق و شەۋقەم كەدىمان شەۋۋالىكى كۆن و دېراۋى لەپىندابۇو ،
كلاۋىكى چەلكنى لەسەردابۇو ، ھەرچاۋى بەئىمە كەمۇت بەزەردەخەنە
جوانەكەي تا دەزگايان لىكردمەۋ بەخىزەتتى يەكەيەكەمانى ئەمۇم .
كەھاتە نەمروە .. ئەمۇ بۇ ئىمە و ئىمە بۇ ئەمۇ تامەرزۇ بۇۋىن ، باۋەشى
بەيەكەيەكەماندا كەرد و بەپىكەنەنەۋە ماچى ئەمۇمىن .. دايە خۇرشە
ئەمۇمەنە لەباۋەشى گرت و بەخۇيەۋە نۇوسان و بەرزى كەردمەۋ وتى: مەن
ئانەم دايكەم بۇو شەۋقى لەسەيدەرەدانم لەپىناۋى گەلەكەمدا پى بەخىشرا،
مەن دايكەم ھەبۇو، دايكەم، رۇۋى كەردە خەلەكەكە و وتى داۋاتان لىمەكەم
ئاگادارى دايكەم بىن. كەمەن لەسەيدەرە تەرام پىيى لىمەپەن ..

خالىم لەسەربارى خەمى گرانى خۆمە . دلخۆشىمى يەكەيەكەى
 زىندانىيەكانى دەدايەمە ، وەكو مامۇستايەك ئامۇڭگارىمى دەكردن ، ديارە
 ھەر ئەرەبوو وای لەزىندانىيەكان كەردبوو ھەرھەموو ھاواريان دەكرد .. ئىمە
 تەنھا مامۇستامان بۇ بەمىنى ھىچى ترمان ئاوت ئىمە بەشمەين گەنگ نىيە
 .. خالىم لەم باروئوخەى زىنداندا لەخەمى شۆپش و پىشەمەرگە و
 گەلەكەيدا بوو .. بەقاقای پىكەنەن كۆپى دانىشتىنى خۆش دەكردو دەيوت
 بوژمن خەيالى خاوە كورد بە لەناوېردنى ئىمە لەناوئاچىت .

ئای .. ناخۆشتەين رۆژ و سامناكتەين رۆژ لەژيانەمدا رۆژى
 (۱۹۷۹/۲/۲۲) بوو كەدوايەن سەردانمانبوو بۆلای كەبۆشەو بېرىارى
 جىبەجىكەردنى لەسەدارەدانى درابوو . ئەم فاشىيانە نەيانەشت ئىمە
 چاومان پىنى بىكەيت ، ئىمە پەرۆشى ئەم ئەرۆشى پەرۆشى ئىمەبوو .. ئىمە
 ھاوارمان دەكرد . دەيىت بچىنە ژوورەو و خالىم بىيەن .. جەندەمەكانى
 بەندىخانەش كەزانیان گۆشاريان بۆ ھاتووە ھەرھەمەى كۆشتەنيان
 لەخەلەكە كەرد ، بەم شىوہە خالىم بەتەمەنىكى كۆرتەمە ، خەباتى
 لەپىناوى مافە رەواكانى گەلەكەيدا كەرد و يەسات لەپىناوى بزووتەنەوہى
 كوردایەتى دوور نەكەوتەمە .. سەد مەخابن . خالىم كەم ژيا ، بەلام زۆر
 جەربەزانە و لىزانە و كەلانە ژيا .. ئاخ .. ئاخ بۆ خالى مېھەربانمان ..

شاهیید عزیز و چند بیرەوەراییەك

گۆران شەرمەدانی

هەردوو کەمان قوتابی هەمان ناومەندی بووین ، باش لە یادیام نییە ، ئەر پۆلێك
یان ئێوان لە پێش منەوه بوو . راستەوخۆ یەكدیمان نەدناسی ، وەئێ
سلۆی سەرپرێمان لەنێواندا هەبوو . عزیزم مەحمود لە قوتابخانەكەدا
دەناسرا ، تابلێکی قسەخۆش و خوشمەشەرف بوو ، لە هەمان کاتدا خاوەن
کەسایەتییەکی رێزدار بوو . قوتابیەکان بەخۆشی و شانازییەوه لێی
کۆدەبوونەوه و گۆتیان بۆ رانەگرت . لە دامەزراندنەوهی ئەمەقانی و
پێکەڵێژنیاندا رۆلێکی کاریگەری هەبوو ، گەلێ جار کاریگەرتر لە رۆلی
بەرپوێبەر و مامۆستاکان . عزیزم بە پێچەوانەی منەوه کەلەگەت هەلکەوتبوو ،
تێگەستراو و بەخۆوه بوو ، هێندە بۆشناخیش بوو وەکێ ئەلێن ((خوشکی
خۆی جەیرانی دەبوو)) ، منیش وەک قوتابیەکانی دی سلۆم لێدەکرد ،
هەستم بە گەرمیی سلۆ و وەلامدانەوهکانی ئەکرد . وایێدەچوو سووسەی
بیروباوەری کوردانەمی کردبێ ، ئاخەر من دەمزانێ کە ئەریش سەر بە هەمان
رێبازی فیکری می.

لێکنزیکبوونەوهمان :

سەرلە بە یانییەك (٣-٤) قوتابی هەم لەخۆم بەتەمەتر ، هەم بەقەڵەفەت
گەورەتر لەبەر دەروازەی قوتابخانەكەماندا رێگایان پێ گرتم . لە پەرسیار و

گەلتارەكانىيەدا دىياربۇ نەيەرى يىرۇباۋەرم بۇيۇن . دوانىيان تۇند گىرتىيان و ئىمانى دى وەكى پۇلىس كەۋتە پىشكىنىم . بەياننامەيەكى يەككىتى قۇتايىيانى كوردستانىيان لەباخەلم دەرھىنا ، ئىدى بەشەق و شەقازلە تىمكەرتن . نايشارمەۋە دۇ دى بۇيۇم لەدەستكەرتنەۋە . لەپەر لەدوامەۋە دىگىكى بۇندى دىلەر وتى : (نەكەن كورە .. نەكەن ، واما تە بۇتان) كە ئاۋېرم دايەۋە بىنىم عزىز مەحمۇد قىرىشتە ئاسا و بەفرىام دى . ھەركە گەيشت خۇى ھارۋىشتە ئىۋانغانەۋە يەكەرو زللەى گەياندە دۇرمنەكانم ، منىش ترسم رەۋايەۋە ھەندى شەق و بۇكەزم وەشانە . ئىدى كارى راستىن ، كلك لەناۋگەل دۇوركەۋتەۋە چى دى نەياندەۋىرا تەماشايىشم بىكەن . عزىز مەحمۇد پىرسى : چىە ئەرە ، بۇرىگەيان پى گىرتىت ؟ لەۋەلامدا و تە نازانم ، ئىدى دانەۋىمەۋە بەياننامەكەم لەسەر زەۋى ھەلگەرتەۋە ، كەدىاربۇۋە لەشپىرەيىدا لىيان بەرۋوبۇۋە . كاك عزىز تەماشايەكى كىرد و وتى : ھەلىگەرە با كەس نەبىيىنى ، مەن بۇخۇم دەرمانى كەتۋىش لەخۇمانىت . ئەرمانەش كە گەلەكۇمەكىيان لىكەردىت زۇلە كوردن و لىيان مەترسە ، برات لەپىشتە .

لەر رۇداۋە بەملاۋە پەيۋەندىمان بەھىزقۇرۇۋە ، ئاۋبەناۋ پىكەرە دەرۋەستايىن و چەند و شەيەكەمان دەرگۇرپىيەۋە .

رۇزان ھاتن ، رۇزان رۇيىن . كەم كەم لىكەداپراين . شەھىد عزىز چۈۋە نامادەيى و پاشان كۇلىۋى ئاداب لەبەشى كوردى لەزانكۇى بەغدا . منىش رۇزگار دەرھەتى خۇيىندىن بالاي بۇ نەرەخسانەم و لەشارەۋانى بۇۋە فرمانبەر . سەرھەپراى لىكەداپران و دۇوركەۋتەۋەمان جارىبار ، بەتايىبەت

لەمەرزى ھاویناندا ، لەرگەمبەردا بەدەيدارى يەكەدى شاد دەبوونەمەو
كەمەك دەمەتەقەمان دەکرد .

مەنیش وەك گەلەك لە دەرگەزى رەبەزى رەبەزى رەبەزى كوردستان ،
پارچە پارچە بوونى پارتى ديموكراتى كوردستان نەگەرانى كوردبووم .
لەكەرى حەزەبەتە خۆم كەشەبەو و لەتوئى كەتەبە چەپەمەكاندا بەدووى
نەلەمەنەتەقەمانى نووندا وئەل بووم . لەنەووى دووەمى سالى (١٩٦٩) دا ،
لەگەل چەمە برادەرنەكى مەتەنەداردا ئەلەقەيەكى رۆشەنەريمان بۆ
خوونەنەمەو لىكۆلەينەو سازکرد . پاش چەمە كۆبوونەمەو يەك تەگەيشەن
كە ئەلەقەكەمان يەكەكە لەرەبەزى ئەلەقەيەك كە بەشەزەلەكى سەستەمەتەك
بەمە دیتەنەو ئەلەمەنەتەقەمانى لەپەشەمە فەكرى و پاشان سەياسى مەنگا
مەلەمەكرى . بەلەئى ئەم زەبەزە ئەلەقەيە و رەبەزە زەمەنەى ھاتەنەكەيە
كۆمەلەى خۆش كەرد .

كاتەى لەكۆبوونەمەو مەتەنەكانماندا سەسى كەدەرى لىوەشەو لەناو
خەلەكدا خۆشەو سەست دەكرە ، ئەمەن ئۆتۆماتەكى كەك عەزەزى مەنەو كە
شەھەمە دىنەيە پەش چاوە . لەدەلى خۆمدا دەمەت (ئەو دەبەى ئىستە زۆر
لەجارەن چەست و چالەكتر بى ، لەجارەن خۆشەو سەستە و جەمەمەرەنەتر بى .
ئەو جارەن كە قوتەبى بوو لەناو مەمەو تۆنەلە كۆمەلەيەتەبەكاندا دۆستە
مەبەن ، لەگەشت لاو خەلەكى دەلى خۆيان بۆ ناوالتە دەكەرد و ئەو جەگەى
مەتەنەيان بوو ، دەرگەز ئىستە زۆر لەو زەبەزە .

چەمە جارەك پەشەنەزە دۆزەنەمەو پەيوەندى پەيوەكەنەمە ، بەبەنەووى
پارەستەنە نەتەبەكەنەمە ، يەجەزە زۆرە و فەمەنەوئى زۆر گەشەبەكەين ،
پەشەنەزەكەيان رەتەكەمەو .

چەند مانگىك دواتر لەگەل ھاۋىيىيەكدا لەناۋ بازار رىكەۋىتى مامۇستا غەزىز مان كىرد ، چۈنۋى ۋ چاكييەكى زۆر لەجاران گەرمەن مان كىرد . كەكاتى دۇعا خوازى ھات ، چەندەم دىكرىد لاقەكانم لەدووم نەدەھاتن ، نەدەھىست ، دىلم نەدەھات نەنئىيىيەكانى دىلى بۇ نەدركىنم ۋ باسى كۆمەلەى بۇ نەكەم . ھاۋىيىيەكەم پەلى گىرتە ۋ لەمامۇستا غەزىزى جوى كىردەھە ۋ دۇعاخوازىمان لىكىرد . زۆر سەرزەنشەتى ھاۋىيىيەكەم كىرد ، باسى بىلىمەتى مامۇستا غەزىزىم بۇ كىرد ، ۋەم دەپن تىم بگەيەنن بۇ خۇتان لەۋ پىاۋە كەمۇنئەيە دىور دىكرىن ، خۇ خوانە كىردە ..... ھاۋىيىيەكەم قىسەكەى پى بىرىم ۋ ۋتى : بەسە بەس غەزىز لەمىزە لەگەلدایە ، ئىدى دىلت تىر ئاۋ بخواتەھە ، دەى خۇت بگىرەۋ لای ھىچ كەس مەيدىركىنە .

ئاۋ كرا بەئاگردا ۋ سوكنايىم ھات ، لەۋەش دىلئىبابووم كە كۆمەلە زۆر لەۋە فراۋاتىر ۋ گەشەدارتەر كە تا ئەۋدەمە بەندە بەپىرىا دەھات .

شەھىد غەزىز ۋ شاخ :

ھاۋىنى سالى ۱۹۷۷ ، بەداخەھە تەۋاۋ دىلئىيانىم كام رۇژى چ مانگىك . بەلای زۆرەھە رۇژىكى گەرمى مانگى تەموزىۋ لەگەل شەھىدى سەركىدە ، پىشەۋاۋ بىناقتەرى مەفرەزە سەرتايىيەكان ، رىچكەشكىنى رىبازى دىموكراسى ۋ پلۇرىالىزىم ھاۋىي ئارام ۋ مەفرەزەيەك پىشەمىرگەدا كەبە دەستەكەى شەھىد ئارامىشەھە ژمارەيان لەژمارەى پەنجەكانى دىو دەست تىنەدەپەرىن ، لەگوزەرىكى (جەۋلە) پىشەمىرگانە ، بەرەۋ گوندى گورىاز دەگەپراينەھە ، ئەۋى رۇژى گورىاز لەتەك تەنگىسەردا بىۋنە دىو قەلای

مەھرەزە سەرھاتىيەكان ، دوو پىتەختى چالاككىيەكانى كۆمەلە . پىش نوۋى بگەينە گوندەكە ، ھەۋالى ھاتنى ھاپىيەكى نويمان پىنگەيشت ، ۋەك گشت جاران روومان كىرە مالى (مام سالى) بابى (مەۋلۇد گورىيازى) . ھاپىي نوپىيەكەش ھەر لەۋى چاۋەپوانىي گەپرانەۋەمان بوو . ھەۋالى گەپرانەۋەمانى پىندرا ، بەپىرمانەۋە ھات بەندەۋ شەھىد ئارام چاۋىلىكە پىزىشكىيەكانمان شىكاۋون . بەرلەۋى ھىندە نىزىك بىيىنەۋە تا ھاپىي نوپىيەكە بىناسىنەۋە ، ئەۋ ھەر ۋەك خۆى ، ۋەك جارى جاران ، لەدوۋرەۋە كرديە ھەۋاۋ خوشى و چۆنىيەكى پىر لەگالتەۋ گەپ : (ئەۋە ئىۋە لەكوۋىن مردوۋ ؟ خۆۋ من مردم ، ھىندە دارو بەرد و گوندەكانى ناۋچەكەم لەدوۋتان شىلا ، منىش واھاتم ، دەبمە پىشمرگە ، با ھەر ئەمشەۋ ھەلەكوۋىنە سەر حكومەتى قەرەداغ و پىر فېشەكى كەين ، دەۋى كۋا بىنن كلاشىنكۆفېكم بىدەنن) . ھەر كەزارى ھەلەننايەۋە من و شەھىد ئارام بەدەنگە بىلد و زولال و پىرگالتەكەيدا ھاپىي نوپىيەكەمان ناسىيەۋە كەمامۇستا غەزىزە . تىر ئەملاۋلايمان ماچ كرد و بەخىرھاتنىكى گەرمەمان لىكرد .

مامۇستا غەزىز پانكو چۆغەيەكى سىپى ، ۋەك شىرى پۇشىبوو ، كراسەكەشى ھەر سىپى جوتى كلاشى دۆمى نوۋى لەپادابوو چوون چۆپى شىر . پىدەچوو بۇ سەيران ھاتىن ئەك پىشمرگايەتى .

لەگەل شەھىد ئارام و شەھىد ھەمەنەمىن پۇلا و كاك ئاۋات قارەمانىدا ، مامۇستا غەزىزەمان رىئەيى كرد بۇ مالى ئاۋات قارەمانى . پىشتى نانخواردن و كەمىك ھەۋانەۋە ، سەرمان كىرە سەر مامۇستا غەزىز ، ھەر يەكەۋ لاي خۇيەۋە دامانە بەر تۋانچ : (بۇ پىشمرگايەتى ھاتوۋى يان گەشتوگوزلر ، جا چۆن ئىمە نازى ئەم ھەمو قۇزىتتىيەۋ پاكوخاۋىنئىتتىيەۋ تۇمان بۇ

ھەلەدەگىرى ، مەگەر دەستىن جەلۋەرگى شېرۇ چەككەن بۇ پەيدا بىكەن ، دەنا شەرمەن پىددىت لەگەل خۇمانەت بىگىرەن) مامۇستا غەزىزىش ۋەك خۇى ، ۋەك ھەمۋەكەت ، لەبەرپەرچەدەنەۋەى تۈنچەكەنەن دانەدەما ، ھەمىشە ۋەلامى ھازىر ۋ گۈنجاۋى بۇ ھەر تۈنچىك پىبۋو .

ئەم دەمە ئاچارى نەبۋايە شەۋ پىشەمەرگە لەگۈندە نەدەمايەۋە . بۇ يەكەم شەۋى پىشەمەرگايەتى مامۇستا غەزىز ، ۋەتەن جىگەيەكى خۇش ھەلەدەبىزىرەن ، ياللىكى بەرزو شەمالگەر ، يان دۆلىكى كې ۋ بىنەنگ . يالەكەى پىشت گۈربازمان ھەلېزارد كەپىشتى بەدامىنى جىاي چالاۋە بوو . لىفەيەكى تاراندەيەك خاۋىنەمان لەناۋ لىفە خۋاستراۋەكەنەندا بۇ مامۇستا غەزىز ھەلېزارد . مەن ۋ شەھىد ئارام ھەمىشە لەتەنىشت يەكەۋە دەنۋستىن ، يان ھەر لىفەكەنەن رادەخست ۋ لىفەكەى دىمان پىكەۋە دەدا بەخۇدا ، شەۋى شەۋى مەن جىگەكەى تەنىشت شەھىد ئارام بۇ مامۇستا غەزىز چۆل كەرد ، دەمزانى باس ۋ خۋاستى زۆرى رىكخستەكەنى كۆمەلەيان لەناۋشاردا دەبىن ، شەۋ تادەرنەنگەنىك ئاگادار بووم ، پىكەۋە ۋرەۋرتىيان بوو . رۆزى دۋايسى ، بەيانى زوۋ ، بەرلەگىزىك بەلىفەكەنەۋە گەپاينەۋە گۈند . ھەر لىفەيەك پىشەمەرگەيەكى لەگەل خۇدا ، بۇ بەرچايى ، بۇ مالى خاۋەنەكەى داۋەت كەرد . ماۋەى بەرچايى خاۋاردن دەۋو كورت بىن ، دەۋو بەر لەكاتى ھەستەنى ھەلىكۆپتەرەكان ئاۋايىمان جىھىشتىبى ۋ خۇمان لەشەكەۋتەنىكەدا ، كەندەلەنىكەدا يان كۆمەلە دارۋ دەۋەنىكى چەۋ پەردا ھەشار دابىن .

مامۇستىغا ھەزرىز ۋە بىرنەۋەگەي :

بەرلەۋەي دۇنيا تەۋاۋ روۋناك يېتەۋە گورىيازمان بەجىيەشت ، بەئاراستەي تەنگىسەر كەۋتەنەپرى ، لەخۇراۋاي كۈنەكۈترەۋە بەدامىنى چىيى كەلەۋىدا بەرمۇ دارستانەكەي بىئار ھەلگەپراين . جىگەيەكى گونجاۋمان ھەلېژلردو قوتاغمان خىست . دەۋوۋ تا خۇراۋايەكى دەرەنگ لەۋ نا دارانەدا سەتار بگرىن . ئەۋجا بەپىي نەخشەي ئەۋ رۆژەمان بېچىن بۇ گۈندى تەنگىسەر ۋ لەۋى شىۋوبگەين ، مامۇستىغا ھەزرىز چەند جارىك باسى چەكى ھىنايە ئارلەۋ ، داۋاي كۋاشىنكۋىنىكى دەكرد . كۋاشىنكۋىنىكى زىادەمان نەۋوۋ . شەھىد ئارام پىيى ۋت : بىرنەۋەي دىرئۇمان ھەيە ، لەسەرزەل دامان ئاۋە ، سەبىي يان دەچىنە سەرزەل يان دەنەيزىن بۆت بەيىن . دىيارىۋو مامۇستىغا ھەزرىز ھەزى لەتفەنگى بىرنەۋە نەۋوۋ ، ئەۋ دەۋە ھىچ پىشەمەرگەيەك بىرنەۋەي پىنەۋەۋ ، بىرنەۋە نەك ھەر باۋى نەۋاۋو ، كەلگىكى ئەۋتۈشى بۇ شەپرى پارتىزانى لى ۋەرنەدەگىرا .

مامۇستىغا ھەزرىز تىكەل بەگالتەۋگەپ ۋتى : بىروا ئاكەم بىرنەۋەتان ھەين ، ئابىيىم كەس لەپىشەمەرگەكان بىرنەۋەي ھەلگرتەين ، بۆيە ئەگەر بىرنەۋەيشتان ھەين ، مەن ھەر كۋاشىنكۋىنىكىم دەۋى . شەھىد ئارام دۇنيەي كىرد لەۋەي كەحالى حازر كۋاشىنكۋىنىكىمان نىيە ، ۋتى : تۆ جارىن دەرەق زەمانە بىرنەۋەكە ھەلگەرە ، بەھىمەتى ئەۋ پىشەمەرگە دىلپرانە ، بەمىزۋانە كۋاشىنكۋىنىكىش پەيدا دەين . مامۇستىغا ھەزرىز ۋتى باشە ، چارم نىيە ؟ ئەگەر بىرنەۋەكە ھەلگەرەم خەلگى گۈندەكان بەجاش ۋ زىندانىم تىدەگەن .

رۇژى دواتر مامۇستا غەزىز مېرەۋە درىژەكەي كىردە شانى ، كەمىك
لەخۇي وردىبۇرەۋە ، ئەۋجا تەماشايەكى ئىسەي كىرد كەكلاشىنكۇفمان
ھەنگرتىبۇر . ئەنجا بەدەنگىكى بەرز ۋەتى : توخوا خەلگىنە بۇ مىقتان نەبى ،
بۇ خواتان بى ، ئەمەي بەمەنە چەكە يان دارشەق ؟ باشە من شەپە تەنگى
پىنكەم يان شەپە تىلا ؟ ھەمۇ پىنكەۋە دامانە قاقاي پىنكەن .
ھىندەي نەخاياند ، رانكۇچۇغە سىپىيەكەي لەچلەكدا خاكى دەينۋاند .
مامۇستا غەزىز بۇ خۇيشى زۇر زوۋ لەتەك بارۇدۇخى سەختى
پىشمەرگە يەتتە راھات . ئەۋى دانۋى لەگەلدە نەدەكۇلا خۇي ۋەتى تەنیا
دارشەقەكەي بو .

چەند ھەفتە يەك گوزەرا ، جاشىك كەكلاشىنكۇفنىكى بۇ مامۇستا غەزىز كىردە
دىارى ! لەخۇشياندا پىتى لەمەرد نەدەكەۋە كەلە قەدۇ بالاي خۇي ورد
دەۋرەۋە ۋە دەستى لەمەرخەنەكانى دەدا ، دەيگوت : كوپىنە تەماشام كەن ،
ئىستە لەپىشمەرگە دەچم ، ئەۋ دارشەقە نەگىسە ھەر خەيىي بىردم .
كىردىبۇرەۋە بە فورسان . بەس نەبۇرەۋە بەپىرەۋەكەۋە نەكۇژام ، ۋەلاھى نە
پەلە شەمەدەتم ۋەردەگرت نە تەرمەش . تۇ تەماشاكەن ، پىشمەرگە يەكەم
بەبىژىرى ، تازە شەھىدىش بىم چىش .

يەكەمىن بەشدارىكردنى مامۇستا غەزىز لەچالاكىيەكى پىشمەرگانەدا :

كات پاشنىۋەرەۋەكى يەكەن لەرۇژە دوايىيەكانى مانگى تەمەۋە . دوۋ لە
(۴) مەفرەزەكەي ناۋچەي قەرەداغ ۋە گەرميان بۇ گوزەرنىكى پىشمەرگانە
يەكەن گرتىبۇر . لەھەيۋانى مەگەۋەكەي گوربازدا خىرۋوبۇرەۋە ، شەھىد

ئارام دەربارەي گوزمەكەيان قىسەي بۆ دەكردن . لەناكاو سلاۋىكى
 بچرىچى كاپرايەكى ھەناسە سوار باسەكەي بەشەھىد ئارام بېرى و دلى
 ھەمووانى داخورىيان . بەدەنگىكى بەرزى بانگەواز ئاسا و خەمىن وتى :
 (فرايەكون ، مەفرەزمەكەي كاك ئازادى - سەگرە "ئازاد ھەمە غەرىب"
 لەتەختايى مەزراكانى دامىنى گوندى باپۆيى دا لەلايەن جاشەكانەو
 گەمارۇدراون و پىنگەي دەريازبوونيان لىگىراو ، ھالەيان شېرە و نەگەر
 ھەلىكۆپتەرەكانىش بگەنە سەريان ھەموويان شەھىد دەكرىن ، يان
 بەزىندوويى دەگىرىن . مەن جوتيارىكى باپۆيىم و لەوئو ھەككىنە بەراکردن
 ھاتووم پىتان رابگەيەنم ، مەردى خواپن و خىرا ھەر ئىستە بەفرايدىانەو
 بچن) .

شەھىد ئارام و كاك ئاۋات قارەمانى دەنگيان لەپىشمەرگە كرد و ئەرەندەي
 بلىي يەك و نوو پىشمەرگەكان خۇيان كۆكردەمو ئامادەبوون .

نايەتەيادەم بۆچ كاك ئاۋات كەئامىر كەرتى قەرەداغ بوو ، تەنبا
 دەمانچەيەكى پىپو . رووى دەمى لەمەن كرد و داۋاي كلاشىنكۆلەكەي
 لىكردم . مەنىش و تەم مەگەر خۆم پىئوسىم پىيى نايى ؟ شەھىد ئارام وەلامى
 دامەرە : نەخىر تۆ و سامى شۆرش (كەتازە لەسورىاو ھەيشتىبۆو
 كوردستان) لەگەل مەندا دەمىننەرە ، تەنگەكەت بەدە بەئاۋات با ئەرەش
 دەمانچەكەي بەدات بەتۆ . دىسان مەن پىم شەرم بوو لەو كاتە ئاسكەدا ،
 لەبەردەم پىشمەرگەكاندا چەكەكەم لەخۆم دامالەم و بىدەم بەكەسىكى تر .
 ماۋستە غەزىز بەتۆرەيىمە نەراندى بەسەرما : ئاخىر مەزەئىل تۆ بەبىن
 چاۋىلكە دىئەت چ دەكەي ، جاشەكان لەسەنگەردان و خۇيان ھەشارداو ،

تۆش فىل لە دوورى (١٠) مەترەو نايىنىت ، مەگەر تەقە لەخۆمان بکەیت ..
يالا تەنگەكەى بدمەى و دوامان مەخە .

ئا لە کاتە ناسک و تراژىدىيەدا پيشمەرگەکان خۆيان پيشمەرگراو دايانە
قاساي پیکەن . منيش بى دەنگ چەكەو مەخزەنەکانم دانە دەست
ئاوات و دەمانچەم لیوەرگرت . پيشمەرگە چست و چالاکانە ، بەهەلەداوان
بەرەو گوندی بارۆی کەوتنەپى .

پاسەوانىيەكەى سامى شۆرش :

ئەو شەو من و شەھىد ئارام و سامى لەگوندی گورباز ماينەو . شەو
لەسەربانى مالى مەلۇد گوربازى جینگەمان راخست ، گەلىك لەپياوانى
گوندەكە لیمان خەيوونەو . زۆر نىگەران بووین دلمان لای پيشمەرگەکان
بوو . درەنگانىك خەنگەكە چوونەو مالهەکانيان . ئیمەش وتمان ئەگەر
مەریكەى (٢-٢) سەعاتىك بنوین چاکە ، كى دەلى سەینى ئیمەش بەرەو
بارۆی ناكەرىنەپى ؟ لەناو خۆماندا ریکەوتىن كەيەكەم دوو سەعات من
پاسەوان یم ، ئەوجا سامى و دواى ویش شەھىد ئارام . من دوو سەعات
پاسەوانى خۆم گەرت و سامیم بیدارکردەو . زەردە دابووی لەشاخ
بەئاگاھاتم دیتم كەس بیدار نییە . دەنگم لیکردن و بەخەبەرم هینان .
پرسیم بۇ كەس پاسەوان نییە ؟ كامتان لەنۆرە پاسەوانىيەكەیدا خەوتوو ؟
شەھىد ئارام وتى كەس منى بیدار نەکردۆتەو ، ئەگەر تۆ سامیت
بەئاگاھىناى ، ئەوا ئەو خەوى لیکەوتۆتەو و ئەو تاوانبارە . بەلى سامى
لەنۆرە پاسەوانىيەكەیدا خەو زەفەرى پێردبوو . هەردووكمەن رووی

سەرگوزشتەمان كىردە سامى و بەرەخنىمۇ تانە و تىوانىچ دامانگىرتىمۇ .
دەمانگوت ھەر پاسەوانىك لىمۇخىنىكى ئاۋەھا ترىسناك و ناسكدا خەمى
لىنىكىمۇيت ، دەپتى سىزاكى لىمۇردىن بەولۇۋە چىيى ؟

ھەر ئىمۇ رۇژە نىزىك چىشتمەنگاۋ پىششمىرگەكان بەمەفرەزەكەي ئازادى
سەگىرمەشمۇ گەپرانەۋە لامان . كاك ئاۋات و دوو مەفرەزەكە لىكاتى خۇيدا
گەشىشتىبۇنە فرىساي گەمارۇدرلۇۋەكان . جاشەكانيان ھەلپىرېبۇو . تەرمى
سەركە جاشەكەيان بەكلاشىنىكۇفېك و دەمانچەيەكى چىۋاردەخۇرەۋە
لىبەجىمابۇو . زىمانى پىششمىرگەش سۈۋكە زامىنىكى تەۋىلى مام رۇستەم
بۇو . گۈللەيەك دابۇۋى لىبەردىكى بەردەم مام رۇستەم ، ھەلگەپراۋەۋە و
لەنىۋچاۋانى چەقىبۇۋ .^۸

پىششمىرگەكان باسى ھەماس و ئازايەتى و نەبەردىيى مامۇستەمىزىزان
دەكرد . دەيانگوت نەعەرتەي ئىمۇ نەبۋايە جاشەكان بەئاسانى نەدەشكان .
كەچى مامۇستەمىزىز بۇ گالتمۇ گەپ رەھمى بەخۇشى نەدەكرد ، دەيوت :
راست ئاكەن ، مەن نەمقۋانى بەشاخەكەي بارۇيىدا سەرىگەۋم . مەندۇ بۇۋم و
لەسەر چەقى رىگاكە خۇمدا بەزمۇيىدا . بەپىششمىرگەكانمۇ وت ئىۋە بېرۇن ،
مەنىش پىشۋىيەك دەدەم و لەدوۋتان دىم . خەمۇ بىردەمىۋە ، لەخەمۇدا خوا
بەخىزى بگىرېئى جاشەكانمان تىكشكان و دوو دانە تەرمەمان پىئى
بەجىنېشتم . خەرىكىۋوم چەكەكانيان ھەلگەرمۇۋە ، ئاۋات قارەمانى بىدارى
كردەمۇۋە . وامزانى تازە خەۋم لىنىكەۋتۋەۋە ئىۋانىش گەپراۋەتەۋە سەرم تا

^۸ سەرگوزشتەيەكى ئىمۇ زامەي مام رۇستەمىش لايە ، بەھىۋام بىتۋانم لىۋارىنىكى دىدا

لەڭگەلىيان بېرۇم، تومەز ئەمە رۇژى دوومەمە ئىوان لەڭگەرلەنەنە ياندا خەبەريان
كەردوومەتەو.

قازو پاسەوان :

پاشنىومېزى رۇژى گەرلەنەنە مەفرەزەكان بىرەو گۈندى قازانقاىە
كەرتىنەنەنە. لەوئى بۇ ھەوانەنە لاماندا . شەھىد ئارام بىن ئەوئى باسى
پاسەوانىتەنەنە كەسى سامى بىكات . مەسەلەى خەولەنەنەنە مەفرەزەكان پاسەوان و
ئاكامە ترسناكەكانى زۆر بەجىدى باسكرد . ھىمەى بۇ ھەندى بزووتەنەنە
پارتىزانى كرد كەسزەى مەركەيان داو بەھەر پاسەوانىك خەوئى
لەنەنەنەنەنە ھەو ژىئەنى ھەوئەنەنەنە خەستەنەنە مەترەسەنەنە . لەو كاتەدا
مامۇستا ھەزىز دەمى نايە بىناگۈننى ئاوات قارەمانى و چەپەنى بە گۈيىدا .
ئاوات خەوئى پەيرانەگىراو لەڭگەرەنە قەسەكانى شەھىد ئارامدا دايە قاقاى
پەنەنەنە . شەھىد ئارام زۆر تەوۋە بوو ، ئاواتىش بۇ پاسەوانەنە قاقاكەى
وتى : مامۇستا ھەزىز چەپەنى بەگۈندە : (ئىمەى پەشەمەركە كەھەمەشە
شەو رۇژ دەدەنەنە دەم يەك ، ئىمەى كەمخەو و مانەو ئاوپەناو لەكاتى
پاسەوانىدا خەومان ھەر لىدەكەوئى ، ئەڭگەر مەفرەزەكان سەرو قاز پەيدا
نەكەن تالەڭگەل خەوان بىگىنەن شەتاقمان نەرنەچەن ، ھەموومان سزەى مەركە
بەروودا مەسۇڭەر دەكەنەن ، قاز لەسەر يەك لاق رادەو سەستى ، كەخەوئى
لىدەكەوئى لەتەركە دەدا و خەرا بەناگا دىتەو و دەيكاتە قەھەقەر . جاڭگەر
پاسەوانەكە خەوئى بىتە يان خەوئى لىكەوئەن ، قازەكە زوو زوو بىندەرى
دەكاتەو و لەسزەى مەردن قورقارى دەكا). ھەموومان بەشەھىد ئارامىشەو

دامانه قاقاي پيڻڪنن . پاشان شهيد نارام وتي : ((شكور وشياره "محي" تيده گا دنيا خراباته))^{*}.

لهڪوتاييدا دههوي بليم ماموستا عزيز سرهرپاي رولي گرنگي لهڪوملر يهڪيتي نيشتماني کوردستاندا ، تابليني سادهبوو ، لرهفتاردا تا هزگهي سرپرست و ين پنج و پنا بوو ، هميشه و بو هموو هاوپيگاني دلسوز و راستگو بوو . لهبر بهجهيڙناني نهرکهکانيدا نهفسدريژ بهرگهگر بوو ، پرنسيپهکاني بهمهند دهگرتن و سازشي لهسر نهدهکردن . بهقسه خوش و گالتو گهپهکاني نهيدهميشت گهردي نيگهراني لهسيماي هاوپنيهکاني بنيشن . بوئر بوو ، هرگيز بوچوونهکاني نهدهشاردهوو هيچ حيسابيني بو بهرزهومنديبه تايبهتييهکاني نهدهکرد . نهو چند مانگهي پيڻڪره بووين بو تاکه چرکهيمکيش نهمدی رهشيني و ماتهميني زهفر بهگهشيني و زردهي سر ليوهکاني بهن . هميشه گفتار و کرداري چوونيهک بوون ، وره وک پولا قايم ، هستي وک گولا له ناسک و گفتاري چوون شهکرهسيو شيرين بوو .

همزاران سلو لهگياني پاکی ماموستاي شهيد

عزيز محمودي هميشه زيندو

سلیماني

۹ي مایسي ۲۰۰۴

^{*} ناهه پارتيزانيهکي ماموستا عزيز "محيدن" بوو . بويه شهيد نارام له ليوه بهيت شيعرهی محمودا ناوي (محموي) گوڙي به (محي).

بانگەۋازلىق بۇ ھەممۇ ھاۋىيىيەنى شەھىدى سەكردە

مامۇستا غەزىز مەخمۇد

بەپنى بەرنامەيەكى داپنۇزراۋ ، خەرىكى نووسىنەۋەي مىژۋىي ژىاننامەي
شەھىدى سەركرىە (مامۇستا غەزىز مەخمۇد)ىن ، داۋا لەھەرىكەك لەو
بەرنىزانە دىكەين ، كەھاۋىيەتتى شەھىدىيان كىردوۋە ، لەخەباتى سىياسىي و
رىكخراۋەيى و پىششەمىرگايەتتى و كۆمەلەيەتتىدا ، ئەو يادىمۇرى و
بىرەمورىيەنى لەگەل شەھىدا بويىانە .. بۆمان بىنۇسنىۋە ، بەنامە يان
بەرنىگاي فاكس بۆمان بىنۇر .. بەدەنگەۋە ھانتان ۋەقايە بۇ ھاۋىيى
شەھىدتان .
لەگەل رىزدا ..

مەخمۇد غەبىلۇلكەرىم سۆلەيى

مامۇستا (شىخ مەخمۇد)

بەرنىۋەيەرى گىشتى

چاپ و بلاۋكردنەۋە لەومزارەتتى رۇشنىيىرى

E-mail:knwe@aol.com

Knwe2002@yahoo.com

(Homepag)

(www.puk.org)

(www.pukmedia.net)

بانگەۋازىك بۇ ھەمىۋ ھاۋرىپىيانى ھەردوۋ شەھىدى سەركردە (مامۇستا جەمال تاھىر) ۋە (مامۇستا غەزىز مەحمۇد)

بەبەرنامە يەككى داپنۇژاۋ ، دەستمانكردوۋ بەنوسىنەۋى مىژۋى
ژىاننامە ھەردوۋ شەھىدى سەركردە مامۇستايان (جەمال تاھىر ۋە غەزىز
مەحمۇد) داۋا لەھرىك لەۋ بەرپزانە دەكەين كەھاۋرىپىيەتى ھەردوۋ
شەھىدىيان كوردوۋ لەخەباتى نەئىنى ۋە رىكخراۋەيى ، زىندانى ۋە كۆمەلەيەتى
ۋە پىشەمەرگايەتيدا ، ھەريادو بىرەۋەرىيەكەيان ھەيە بەرپىنگاى ئىم
ناۋنىشانەى دەيخوسىن بۇمان بىئىران ، بەدەنگەۋە ھاتتاتان نىشانەى ۋە فايە
بۇ ھاۋرىپى شەھىدتان .
لەگەل رىژدا ..

ناۋنىشان

سلىمانى گەرەكى (۱۰۵) ئەندازياران
كۆلانى (۲۵) . بەرامبەرى مەكتەبى
ناۋەندى راگەياندىنى يەككىتى نىشتامانى كوردستان
بەرپۋەبەرىتتىي گىشتىي چاپ ۋە بلاۋكردنەۋە
ژمارەى تەلەفۇن / ۳۱۵۰۹۹۴

E-mail:knwe@aol.com
Knwe2002@yahoo.com

بۇ ھەقتىكى بەرپىز ..... سلاۋىكى شۇرۇشكىپانەي گەرم

بابەت / نوۋسىنەۋى ژياننامەي شەھىد مامۇستا غەزىز مەھمۇد

بەرپىزتان .. ھاۋپۇنى شارو شاخى شەھىد بوون ، ياد و يادەۋمىرىتان
بەيەكەۋە بوۋە ، لەي ياد و يەرەۋىيىانە چىتان لەياد ماۋە ، لەسۇنگەي نەم
پرسىيارانەۋە . بفرمۇون بەدوۋر و درىژى يەرەۋىيەكانمان بۇ تۇمار بىكەن
.. ھاۋكارىتان ۋەقايە بۇ شەھىد .

- پ۱/ كەي ، چۇن ، لەكوئى ، يەكتەرتان ناسى ؟
- پ۲/ رۇژانەي ژيانقان چۇن بەيەكەۋە بەسەردەرد ؟
- پ۳/ پلەي لەكارى حىزىي و رىنخراۋىيىدا چىبوو ؟
- پ۴/ كەي و لەرنگاي كىۋە تىكەلۋى خەباتى سىياسى و كوردايەتى بوو ؟
- پ۵/ كەي و لەكوئى بوو بەپىشمەرگە ؟ پلەي لەپىشمەرگايەتىدا چىبوو ؟
چەند سال پىشمەرگە بوۋە ؟
- پ۶/ كى ، بۇ ، لەكوئى گىرا ؟ لەكاتى گرتندا پلەي چىبوو ؟
- پ۷/ كەي و لەكوئى لەسىدارە درا ؟
- پ۸/ نوۋسىنى ھەبوو ؟ لەچ بوارىكدا نەينوۋسى ؟ نوۋسىنەكانى لەچ
بلاۋكراۋەيەكدا بلاۋكردۇتەۋە ؟ ھىچ نوۋسىنىكىت ھەيە ؟
- پ۹/ لەنوكتەۋ قسە خۇشەكانى چى لەيادماۋە ؟
- پ۱۰/ لەكوئىيىدا چىتەر بەشايستە دەزانىت لەسەر شەھىد بىنوۋسىت ؟

سەرئىچ

- ۱- بېرىزاتان ئازادىن لەۋەلەمدا نەۋەي پىرسىيەرەكان ، يەكەيەكە يان سەرچەم لەۋەتۈنۈي يىرەۋەرىدا بىياننۈۋىستەۋە .
- ۲- ۋەلەمى پىرسىيەرەكان لەۋەۋەي (۱-۲) مانگدا دەيىت .
- ۳- ھەر ۋىتەيەكتان لەگەل شەھىددا ھەيە ؟ نۈۋىس خەيەكەمان بۇ بىئىرن ، لەۋاجاردا بۇتان دەگىرەنەۋە .
- ۴- كەۋەلەمەكانتاتان تەۋاۋەكرد . بېرىزاتان سەرپىشەكن بەكەسىنىكى مەتەنەپىنكراۋى خۇتاتان بۇم بىئىرنەۋە يان تەلەفۇن بۇ نەم ژمارەيە بىرنت بىئىرنىن لەبېرىزاتانى ۋەرگىرنەۋە .

۱- بېرىۋەبەرىتتى گىشتىي چاپ و بىلۋەكردنەۋە ۲۱۵۰۹۹۴

۲- مەھمەد سۈلەيى / مالىۋە ۲۱۵۱۰۶۵

مەھمەد عەبدولكەرىم سۈلەيى

بېرىۋەبەرى گىشتىي

چاپ و بىلۋەكردنەۋە

لەۋەزەرتى رۇشنىبىرى

وینہ کان

لہ وینہ کانوہ بروانینہ ثریان و خبیاتی شهید عزیز

وښه‌کان

د یو مینې وښه‌کان

له وښه‌کانه وه گم شېنې و مینووی

زیاتې شهید دهرده‌کوی

سفر چنار / ۱۳۵۶
روستایگان ۲۶۰
۷- قلدری فوژنمروو
دشمنشوو مکان ۱۰
۲- محمد مهد باهر
۷- مایوسنا عزیزه فازل جلال

شهید عزیز

۱۳۵۹/۱۱/۱

سفر چنار

شهید و ورزش

۱۳۶۲

نعمت‌شوه با جیب ، نوری حاجی عمل - و طایق عومره گاج - شهید عزیز
طایق عومره گاج - کامیل شطیق - محمد مهد باهر - سالار عزیز حیگمت
دوئلگای تر نعمت‌شوه

بهمنده / شعلانی کفاح

۱۳۱۵/۲/۲۹

نموزد - حمید کریم

مسعود - شهید عزیز

سهرای سوبجان ناغا

۱۳۱۵/۲/۳

یونس - رهزا - کمال

مسعود - عزیز نوری

سلیمانی / بهردوکنی

نوری وهتا غمطور

عادل یونس - عزیز

۱۳۱۵/۳/۸

شعبه عزیز و یوگرافیه

بهری‌مستی ثانوی دوگانه

WNO/PN/PW

بهره‌مندی توان : $WPA/\%$ به سبب گشادگی

لتر استخوانه بی چربی : ۱۰۰۰ گرم - لوز مغز : ۱۰۰۰ گرم - بادام شیرین : ۱۰۰۰ گرم - حبیب : ۱۰۰۰ گرم -

جاسوسی شیخ (مجموعہ) - جمال الفوریج - شعیب عارفی

شهید عزیز به میزدمندالی

پونس غطور و شمعید عزیز ۱۳۸۲/۲/۸

شمعید عزیز - خورشید خانم لیلی

شمعید و گمشدنی

شمعید عزیز و روشن

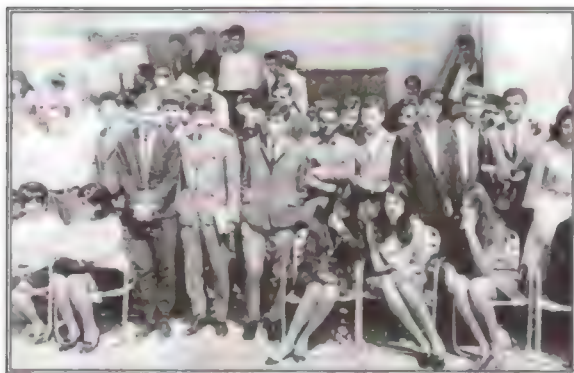
شمعیتا عزیز و جلی کوردی

شمعیتا عزیز و شاکزاده

شمعیده عزیز و ورزش

لحم و ناعیمها تهنات شمعیده عزیز و شمعیده یاسین و ناعیمین گهرگو و کی ناعیموناعیموه

بعضای ۱۳۸۸/۸/۷

په ۱۳۹۸/۸/۲

د عمل جلال شاعرانه عزیز د محمد جواد جوهر د ښکېلي مېرمنې د محمد سعید

د مېرمنې د محمد سعید د ۱۳۹۸/۸/۲

د محمد سعید د ښکېلي مېرمنې د محمد سعید

د محمد سعید د ښکېلي مېرمنې د محمد سعید د ښکېلي مېرمنې د محمد سعید

سعدی قنات ۱۳۷۰/۱/۸

دانشتو و گلانی ریزی بگام، حسن حاجی تمپ - وستم مسعود - فزل حاجی لکوف
دانشتو و گلانی ریزی دووم، نوزاد کامل - د. جمیل - شهید عزیز - بورهان شعری - نوزاد معبود

سامرا / ۱۳۸

شهید عزیز، شیح مسعود، سراج عومر، عمل نامبرانو، حمید گلای، یوسف ناگرای، ممتاز جمعدری

سەھىرىنى ھەيئەتتە ۱۹۶۱

د. شوگرىيە رەسول ئىسەمىز تەلپىپ ئەلەمىز ئۆتەتەتەن ئەبەدولمۇھىمان مەھمەد نىگمۇز مەلۇم خەزىنەلەر شەھىد
 ئەزىز گۈلەس ئەل قانەر مەلۇم شۇخ مەھمەد سەمى شۇرش

سەھىرىنى سەھىر ۱۹۶۱

شەھىد ئەزىز شۇخ مەھمەد تۈرى ھەيئەت. د. مەلۇم خەزىنەلەر شەھىدلىق گەمگۈكى

شەھىرلىرى سەلەمەت پاك - ۱۹۷۱/۷/۱۹ جەزىسى نەزەرى

ئەزىز مەھسۇد مائۇستا ئىستىگى ئىلگىر جەزىسى شەھىدلىرى ھەممە جەزىسى ئىستىگى ئىلگىر نەزەرى كەل

شەھىدلىرى ۋ شەھىدلىرى

شەھىدلىرى غەزىز: (ئەپەندىسى) مائۇستا ئىستىگى

رەزىدەنتلىرى:

مائۇستا جەزىسى ھاجى مەھسۇد ئىستىگى

کونٹری ڈاٹاب

شہید عزیز خواجہ خورشید
رؤف نگرانی ہونہر مند

نہالبرہہ حمید باباں پشتیروہ (چمنڈ) شہید باباں نغور شہید عزیز

سەپىرىنى بىسىرە ۱۹۷۲

نەسرەن قۇربىنى شەخىد پاكىن مەلۇمىدا غومەر شەخىد عزىز عبدولقادر جەمەلەمىن ئەزىز مەخسۇد
عبدولقادر مەخسۇد شىخ جەمەل غومەر رەشىد

شەخىد عزىز تەپەك غومەر گېلاس غەل ئىشەك مەخسۇد

شهید عزیز و هادی مرگن

نیروهای لیسانس ایل - مایوستان نجات مایوستان عوسمان خرنه‌های شهید عزیز

سفرانی بصره - ۹۴۷ لایکای قیادتدا

شهید یاسین شهید عزیز نهجیم خانقانی

معمرفی بصرہ مانگی ۱۷۷/۱

عومر رخشید اماماً عومر شیخ محمد بن ناصر بن عتومہ شعیب عزیز عبدالقادر جمعی

سابقہ فی ہفتہ / ماہی ۷۷/۸

شعبه عزیز نعرین لار شیخ محمد هبوا لار حمه نعرین ماموستا عومر

سجدهای حلقه

نصیر تاجیب، ماموستا عبدالولی محمد، عومر محمد رشید، دکتر مارف خوزنداد، شهید
عجزیز گیلانی، عمل ناصر معروف، شیخ محمد ساسی، نورش

سجدهای بصره / مائگی ۱۳۳۱

شهید عجزیز، شهید یاسین، نور نوری، حبیرون

سېھرىنى باسرى ۱۹۳۲

نەسرېن قورېقى شىخىد باسېن ماسۇستا غومەر شىخىد عزيز عبدولقادر حىمىدلىمېن لىغومەر مەجمود
عبدولقادر مەجروف شىخ مەجمود غومەر رەشىد

سېھرىنى خالە

لىغومەر بۇ راست شىخ مەجمود گېلاس غول ساس شۇرش شىخىد عزيز ۵. سول خەزىندى ۵. قورۇق غومەر

مهرش کوله لښوروزي / به غدا ۱۳۸۲/۲/۲۱ سلمان پاک

عادل جهال محمد بايز نيمو ناست محمد جويو حوسان خرناعي شهيد عزيز پمستان جهال
نارئين سلگر عمل ناي

لښمور: نښي سامي شورش شهيد عزيز محمود عبدالقادر محمد نسين

اہم و ہنرمند نام گستاخہ نسرانہ

نرمین لکڑ، شعیب عزیز، گلشن علی، سجاد خان، حمید بخش، نگارہ فریدی، سجاد علی،
سعدیہ عارف

ویندهی / ۱۳۷۲

لدم ویندهی کتیا قوت‌نیه‌گانی، گروهی ندانن ، به‌زیتهی سرچراغ‌نور کتور، لاسالی (۱۳۷۲) «لبریم» - کوزلیکی قادیبا لیمپدیو لدم به‌زیتهی
لورینکسیرن : (امورستی وانی علم افندی ، د. هیزدین ، د. کهدند نورستان ، د. صالح تظی ، مامورستا هادالین سه‌جانی ، د. لیجستان
لورکاد ، د. ماروف خوزندیر ، شمیم هیزیز - ستمیرکوی خیزانی)

سائى ۱۹۷۸

ئىسپاتىمۇ (كۆك مۇلازىم غومىر - پ.م. / جەمبىي خەلق شۇيخ سىلىق - شەھىد غەزىز - پ.م. / كارونچى) نەم ۋەتەنچە ئىككى گەم ئىمۇش كارونى پىشەنرگەندە ئىمۇشچى بىلەن ئىمۇش بۇ ئاۋچى سىلىق

رەزى پىشەنە : مامۇستا سەلام غەزىز - شەھىد غەزىز - شەھىد جەمبىي غەل دەر - سەراج جەمبىي - شۇيخ بىگىرى ماۋىت - مەستەفا جاۋرەش - ۋەھابى سەرتىپ رەزى دوۋە : شۇيخ قەتەج - پ.م. كەنتىلىرى ئىمۇش نەم ۋەتەنچە ئىككى گەم ئىمۇش كارونى پىشەنرگەندە ئىمۇشچى بىلەن ئىمۇش بۇ ئاۋچى سىلىق

كۆپۈنچە ھەمىيەت دىھىتى (نۇڭگان)

دىھىتۈمگەن : قاندىر جەمبازى ، نىكتۇر مەخمۇد ، سەھىد كىگە ، مۇلازىم غومىر ، مەلا ناسىج ، رىسۋى مەھمۇد

مام جەمال ، شەمس قەلچىن مۇھىتى ، ئازاد ھەمىيەت

راۋىستاۋمگەن : دوو پېشىمەرگە نەنسىراۋىنەتۈمە سېھەم نەمىش ۋەن مەستەپا ، مەھسەت ھەزرىز

نەم (۷) ۋەنەمە لىمەشۋىتى كەك مۇلازىم غومىر ۋە دىھىتەن كەۋتۈۋە

مەراسىمى ھېتائەتەدى تەرمى شەھىد ئەزىز ھازىر ئىكەننى لىە مۇستەھە بۇ سەلەمەننى

دەۋى ئازادى ئەبۇرەق لىە ۸ / ۶ / ۲۰۰۳

يېزىق

لایپېرې	نومېر	ناوی بابت
۳	مەھمەد شېخ عەبدولكەرىم سۆلەيى	پەيغەمبەر
۱۹		نامى ھەققان مام جەلال بۇ شەھىدى سەرگەردە (مامۇستا عەزىز)
۲۱		نامەكەي ھەققان مام جەلال بۇ مامۇستا عەزىز
۲۵		كۆرتەمەك لەزگيان و سالانەي خەبەتسى شەھىد عەزىز
۳۱		شەھىد عەزىز لەشكىرىكى شەھىد مەلا عەلېدا
۳۵	عومەر فەتاح	شەھىد عەزىز بۇ ھەزەران زىياو ...
۴۵	مولازم عومەر	سەرمۇرى بونۇم بەكۆمەلە ...
۶۱	سالار عەزىز	مامۇستا عەزىز مەردانە زىياو ...
۷۳	مەلا بەختيار	مامۇستا عەزىز زىيانكى پاك و ...
۹۱	جەمىد بلباس	مامۇستا عەزىز كۆمەلنى خەسلەتسى چاكى بوو
۹۵	كەمال عەلى	ھەمىو كاتەكەنى زىيانى تەرخانكەردبوو ...
۹۹	مام رۇستەم كەركوكى	بىر مۇرىيەككى كۆرت
۱۰۱	عومەر غەرىب	مامۇستا عەزىز مە حمود و بىر مۇرىيەككى كۆرت
۱۰۵	نەحمەد سالىح	بىر مۇرىيەكەنم لەگەل شەھىد (عەزىز ...
۱۱۵	عومەر فەتاح	بەلگەنامەكان باشقەر راستىيەكان دەسەلەتتىن
۱۲۷	جەمە چوشقەن	قارمەنەتتى شەھىد عەزىز لەدوا بېتەتتە
۱۳۳	سەلاخ بايز	بىر مۇرىيەكەنم لەگەل مامۇستا (عەزىز ...

۱۴۵	نلژاد جەلال	شەھید ەرزىز و قوتلىغانىيەك بۇ ...
۱۵۷	سەبىرىيە عارف ئاغا	ھاۋسىرى شەھید ەرزىز و چەند ھەسرەتلىك
۱۷۵	جەمال شىخ نورى	شەھید ەرزىز ئاسۇزگارى ئەكردىن بايەخ ...
۱۷۷	نەزىر مەخمۇد	سەردەمانلىك ئەگەن مەمۇستە ەرزىزدا
۱۸۳	باپىر مەھمەد	چەند پەيغىك بۇ ھاۋرىي زىندانىم
۱۸۹	عەبدولقادر ھەمەننەمىن	شەھید ەرزىز لەسالى يەكەمى خويندنا ...
۱۹۱	شاھىق شىخ عومەر	ھەلۋىستى مۇقائەنى شەھید ەرزىز
۱۹۵	مەھمەد شىخ عەبدالكريم سۈلەيى	شەھید ەرزىز (شۈبگىرۈ كورد پەرۋەر .. قارمەنى يەر پەتى سىندارە)
۲۳۱	گىلاس عەلى	شەھید ەرزىز بەراستى ھاۋرىي بۈۈ
۲۳۳	يونس غەفور	من و شەھید ەرزىز
۲۳۵	ئازىمىن مەخمۇد عەلى	ەرزىزى بىرام
۲۴۵	نەسرەن خان	من كە ەرزىز لە سىندارە درا دۇعام كرد دۋاى ...
۲۵۹	عەباس مەھمەد	ھاجى مەمۇ و شەھید ەرزىز
۲۶۵	فرىمىك مەھمەد	خالىم كەم زىياو كەن زىيا
۲۶۹	گۈرۈن قەرمەدغى	شەھید ەرزىز ...
۲۸۲		بەلگەۋازمەن بۇ نوۋسىنەۋى زىيانى شەھید ەرزىز
۲۸۷		ۋىنەكەن
۲۹۷		پىرست